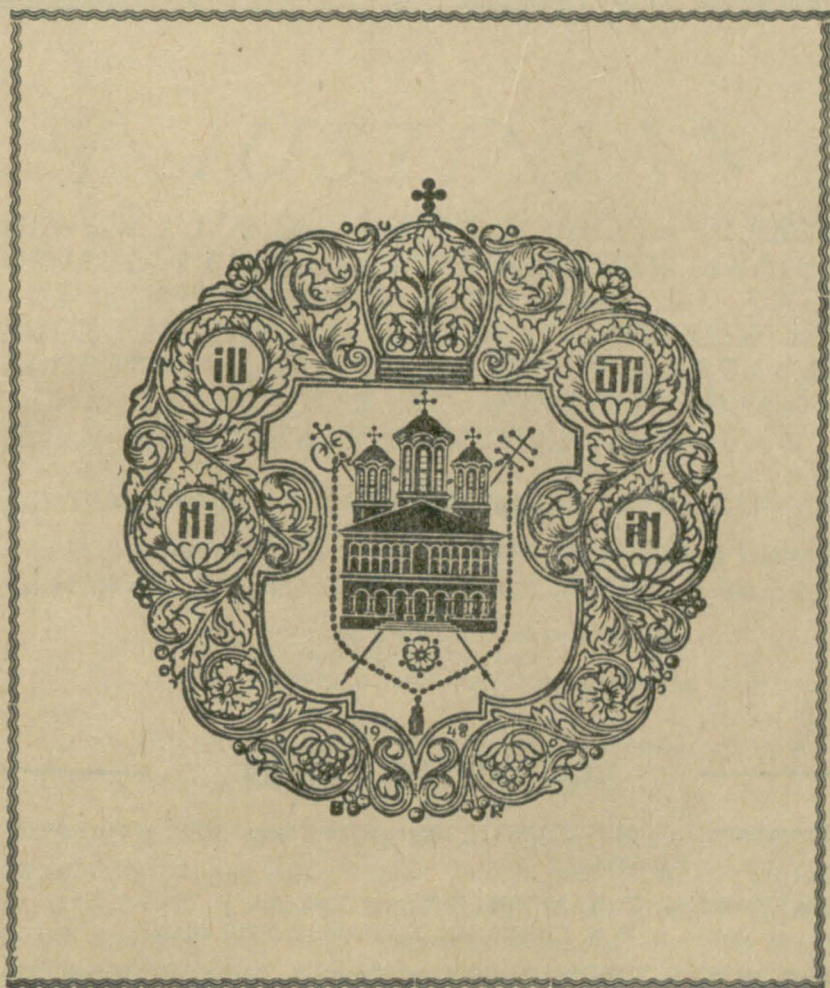

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

Redacția și Ad-ția : Sectorul Social-Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor,
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Raionul Nicolae Bălcescu.

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte: I. P. S. JUSTINIAN, Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Patriarhul României.

Vice-Președinți: P. S. ANTIM, Episcopul Buzăului
P. S. CHESARIE, Episcopul Dunării de Jos.

Membri: P. S. THEOCTIST, Episcop Vicar; P. C. Pr. AL. IONESCU, Vicar al Mitropoliei; P. C. Pr. M. BOGOIU, Vicarul Eparhiei Buzăului; Pr. C. Arhim. IERONIM MOTOC, Vicarul Eparhiei Dunării de Jos.

Redactor responsabil: P. C. Pr. Z. MINTULESCU, Consilier Administrativ al Mitropoliei.

† JUSTINIAN

**DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOIŢA CLERULUI
ȘI POPORULUI ROMÎN DREPTCREDINCIOS, ARHIEPIS-
COP AL BUCUREȘTILOR, MITROPOLIT AL UNGRO-
VLAHIEI, PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMI-
NE, LOCTIITOR AL SCAUNULUI DIN CEZAREEA CAPA-
DOCIEI ȘI PREȘEDINTE AL SFINTULUI SINOD AL
BISERICII AUTOCEFALE ORTODOXE ROMINE,**

IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI POPORULUI DREPTCREDINCIOS:

*Har, milă și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi arhierească
binecuvîntare și părintească salutare: „Hristos a înviat!“.*

«Veniți toți credincioșii să ne închinăm
Sfintei Invierii lui Hristos —
Că. iată, a venit prin Cruce, bucurie la toată lumea».

*Cinstiți slujitori ai sfintelor noastre altare
și iubiții mei fii sufletești,*

*„Prin Cruce, a venit bucurie la toată lumea“. Hristos,
„Cel ce ne-a iubit, s-a dat pe Sine însuși pentru noi“ (Galateni
II, 20), a pățimit și s-a îngropat. „Dar Dumnezeu L-a înviat,
dezlegînd durerile morții..., căci n-a îngăduit ca Sfîntul Său
să vadă putreziciune“ (Faptele Apost. II, 24 și 27). Pentru
aceea, nici o desfătare lumească nu poate întrece bucuria în-
vierii Domnului. Biruind moartea, Mîntuitorul Hristos a zdro-
bit stăvilarele neștiinței și a ridicat iarăși pe om la frumusețea
strălucirii sale cea dintru început.*

*Faptul hotărîtor al trecerii lui Iisus Hristos prin această
lume a fost Invierea Lui. Nașterea Sa minunată din trupul ne-*

prihănit al Sfintei Fecioare Maria, învățătura și minunile Sale, jertfirea Sa pe Crucea Golgotei, toate acestea capătă sens și valoare nepieritoare numai prin faptul Învierii Lui din morți. Fără Înviere, nu s-ar fi născut creștinismul, n-ar fi prins viață Biserica. Iisus Hristos a spus despre Sine: „Eu sînt Calea, Adevărul și Viața“ (Ioan XIV, 6), dar pe calea deschisă de El n-ar fi mers nimeni; nici o ființă omenească n-ar fi fost însetată după adevărul Evangheliei Sale și miile de martiri nu și-ar fi dat viața pentru El, dacă Trupul I-ar fi putrezit sub lespezea grea a mormîntului din grădina lui Iosif Arimateeanul. Marele Apostol Pavel, înțelegînd ca nimeni altul valoarea Învierii Domnului pentru destinul creștinismului, scria Corintenilor: „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră“ (I Corinteni XV, 14).

Dar „Hristos a înviat din morți, fiind pîrga învierii celor adormiți“ (I Corinteni XV, 20). Chiar în dimineața Învierii, El a fost văzut de Maria Magdalena (Marcu XVI, 9) și de celelalte femei mironosițe, care „venind aproape, au cuprins picioarele Lui și I s-au închinat“, după ce spaima le fusese alungată din suflete prin glasul mîngîietor al Domnului, care le strigase: „Bucurați-vă!“ (Matei XXVIII, 9). Ceva mai tîrziu, în aceeași zi, către amiază, El a fost văzut de Apostolul Petru (Luca XXIV, 34) în Ierusalim, iar către seară — pe drumul spre Emaus — a călătorit alături de Cleopa și Luca Evanghelistul, tîlcuind „din toate Scripturile, locurile despre El“ (Luca XXIV, 13-31). Tot în ziua Învierii, seara tîrziu, Iisus se arată celorlalți Ucenici. Le cere să-I pipăie mîinile și picioarele străpunse de piroanele Răstignirii, să-I vadă coasta rănită de sulița ostașului, pentru a-i încredința, în încremenirea și înfricoșarea lor, despre faptul adevărat al ridicării Sale din moarte (Luca XXIV, 36-49; Ioan XX, 19-23). Pentru întărirea credinței în Înviere, au urmat și alte arătări ale Mîntuitorului: cea pentru Apostolul Toma (Ioan XX, 24-29), cea de lângă marea Tiberiadei (Ioan XXI, 1-25) și cea de pe „muntele unde le rînduise lor Iisus“ (Matei XXVIII, 16-20). Cînd a fost să se înalțe la ceruri, credința în Învierea Mîntuitorului era puternic temeluită în sufletele „pescarilor din Galileia“ și lucrarea de zidire a Bisericii creștine putea să înceapă.

Iubiții mei fii sufletești,

Pentru noi creștinii, misiunea Mîntuitorului Iisus Hristos nu s-a sfîrșit prin Moartea, Învierea și Înălțarea Sa la ce-

ruri. El continuă să lumineze gândirea oamenilor, să curățească simțămintele lor și să le întărească vrerile pentru aflarea binelui, prin cuvîntul Evangheliei Sale.

Duhul creștinismului autentic este străbătut de mireasma păcii: „Ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său“ (Romani V, 10), căci „El este pacea noastră, El care a făcut din cele două lumi una (Efeseni II, 14); El a șters cu poruncile Evangheliei zapisul ce era asupra noastră..., pironindu-l pe Cruce“ (Coloseni II, 14). Cel dintîi cuvînt pe care Mîntuitorul l-a rostit către Ucenicii Săi, după învierea din morți, a fost: „Pace vouă!“ (Luca XXIV, 36; Ioan XX, 19); — dar care cuget creștin ar putea spune că văzduhul lumii de astăzi este îmbălsămat de mireasma păcii? Pentru aceea, Hristos cel înviat strigă către toate semințiile pămîntului, prin glasul lui Pavel Apostolul: Fiilor, „căutați desăvîrșirea, mîngîiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeuul dragostei și al păcii va fi cu voi!“ (II Corinteni XIII, 11).

Duhul creștinismului autentic nu cunoaște violența și refuză să vadă în război un mijloc pentru rezolvarea neînțelegerilor dintre oameni și popoare. Creștinismul adevărat năzuiește să se întindă dumnezeiasca bună-înțelegere dintre oameni, peste fața pămîntului întreg, iar războiul să rămînă o tristă amintire a istoriei. Precum cerbul însetează după izvoarele apelor, așa însetează inima creștinului după vremea cînd — potrivit spuselor Profetului Isaia — „săbiile se vor preface în brăzdare de pluguri și lăncile în seceri. Nici un neam nu va mai ridica sabia împotriva altui neam și pravila războiului nu o vor mai deprinde“ (Isaia II, 4).

Duhul creștinismului adevărat ne îndeamnă să gîndim la toate „cîte sînt adevărate, cîte sînt cinstite, cîte sînt drepte, cîte sînt curate, cîte sînt vrednice de iubit, cîte sînt cu nume bun, orice faptă bună și orice laudă“ (Filipeni IV, 8), și „să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul“ (I Ioan III, 18).

Duhul creștinismului adevărat nu ne dă pas „să închidem ochii noștri în fața noului val de ură omenească ce începe să se manifeste; să ne astupăm urechile noastre înaintea vuetului sălbatec al unui nou război“ („Apel“ către creștinii din toată lumea — Moscova, iulie 1948). Dregătorilor americani, englezi și germani, — tuturor acelora care gîndesc să treacă iarăși lumea „prin foc și sabie“, noi le punem în față

vestirea nedezmintită a Mintuitorului: „Toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri“ (Matei XXVI, 52).

Distrugerea armelor atomice și cu hidrogen și încetarea fabricării lor în toate țările, folosirea energiei atomice în scopuri pașnice, iată probleme ce se cer rezolvate astăzi pentru liniștea, pacea, binele și fericirea oamenilor. Numai astfel se poate apropia de noi ziua fericită când omul va fi frate pentru semenul său, iar nu fiară, când — după cuvîntul aceluiași Profet Isaia — „lupul va sta laolaltă cu mielul și leopardul se va culca lângă ied; vițelul și puiul de leu vor petrece împreună și un copil îi va mîna. Vaca va merge la păscut împreună cu ursoaica și puii lor vor sălășlui la un loc... Pruncul de țîță se va culca lângă culcușul viperei și în vizuina șarpelui otrăvitor copilul abia întărcat își va întinde mîna“ (Isaia XI, 6-8).

Iubiții mei fii duhovnicești,

Bucuria Sfințelor Paști este cea mai mare dintre bucuriile creștinești din această lume. Moartea a fost acum biruită, inima celui credincios nu mai are de ce să se teamă. Pretutindeni se aude cîntarea de voieșie duhovnicească a Sfintei Invieri: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa!“ (Psalmul CXVII, 23).

Pentru a întîmpina cu vrednicie această zi, creștinul adevărat își împodobește ființa sa lăuntrică cu frumoasele podoabe ale roadelor Duhului: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioșia, blîndețea și înfrîmarea“ (Galateni V, 22).

Podoabele acestea nu îndepărtează pe creștin de viață, ci îi arată adevărata față a vieții: cea care apropie și unește pe oameni, cea care îi înfrățește și nimicește dezbinarea. Creștinul știe că Dumnezeu „vine întru întîmpinarea celor ce cu bucurie săvîrșesc fapte bune și-și aduc amînte de El, umblînd pe căile Sale“ (Isaia LXIV, 5), — iar celor mîndri le stă împotrivă, căci „înaintea prăbușirii merge trufia, și semeția înaintea căderii“ (Pilde XVI, 20). Și mai știe adevăratul creștin, că „munții pot să se dea înapoi și colinele pot să se clatine, dar milostivirea Domnului nu se va mai depărta de la el și legămîntul Său de pace nu se va mai zdruncina“ (Isaia LIV, 10).

Dregătorilor din America și țările Apusului, care uneltesc din umbră să zdruncine „legămîntul de pace“ al popoarelor, noi — care credem tare în cuvîntul Domnului — le aducem amînte sfînta Lui încredințare pentru cei mulți, umili,

harnici și drepți, buni și cinștiți: „Cine va porni împotriva voastră, se va prăbuși“ (Isaia LIV, 15).

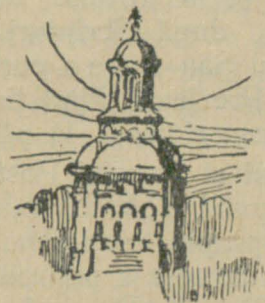
Iar pentru voi, care trudiți cu brațele și cu mintea pentru mai-binele vostru și al scumpei noastre Patrii, pentru voi, care v-ați curățit sufletele prin „lacrimile pocăinței“ și smerite îngenunchieri în fața Crucii Domnului, iar acum vă bucurați de Învierea Lui, — Noi, Părintele și Arhipăstorul vostru, vă trimitem cele mai alese doriri de bine și sănătate și vă spunem: „Stați tari, avînd mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcîndu-vă cu platoșa dreptății, — și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii“ (Efeseni VI, 14-15), propovăduind „cu timp și fără timp“ pacea și cîntînd Biruitorului răului și al morții: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcînd și celor din mormînturi viață dăruindu-le“.

„Dumnezeul dragostei și al păcii să fie cu voi“ (II Corintheni XIII, 11) cu toți. Amin!

I. Justinian

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMINE

Dată în Reședința Noastră Patriarhală din București, de praznicul Învierii Domnului — 1955.

† ANTIM

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI
B U Z Ă U L U I

*Iubitului nostru cler, binecinstitorilor credincioși și cinului monahal
Har și Pace*

*De la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos ; iar de la noi
arhterească binecuvîntare.*

HRISTOS A ÎNVIAT !

*„Îngerul, care a șezut pe piatra mormîntului,
acela a vestit nouă, zicînd : Hristos a înviat din
morți și a umplut toate de bună mireasmă“.*

(Din Stihirile Invierit — gl. II)

Iubiții mei fii sufletești,

Împreună cu îngerul, înconjurînd mormîntul Domnului, cîntăm acum : „Hristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcînd și celor din mormînturi viață dăruindu-le“.

„O, minune cum a gustat moartea, Viața tuturor ? (Stihoavnă gl. I).

Cu adevărat, mare și nepătrunsă taină ! Hristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi (I. Cor. XV. 3). Cu stropirile dumnezeescului Său sînge a curățit pămîntul cel întinat de tot felul de păcate. Pre lemn fiind țintuit, a smerit ochiul cel înalt, și sprînceana cea ridicată, la pămînt o a surpat.

În curgerea Sfîntului și Marelui Post, Sfînta noastră Biserică n-a încetat să ne spună : „Vino, o, ticăloase suflete, spre Cel Prea Bun și te apropie cu lacrimi fierbinți de Cela ce pentru tine, de a Sa bună voie a pățimit“. Vă aduceți aminte că după „Cina cea de Taină“, Domnul Iisus a cîntat Tatălui Său imnul recunoștinței și făcînd ultima rugăciune pentru Biserică, ce avea să se nască din Sîngele Lui, ne-a lăsat Testamentul iubirii Sale. A trecut apoi pîriul Cedrilor și a mers în

grădina Ghetsimani. Acest pîriu a fost trecut oarecînd de Impăratul și Proorocul David, care era fugărit de fiul său cel răsvrătit. Domnul Iisus îl trece de a Sa bună voie, ca să-și dea viața pentru noi. Dacă Adam cel dintîi a gustat odihna și fericirea în Raiul cel pămîntesc, al doilea Adam — Domnul Iisus — avea acum parte în grădina Ghetsimani de adîncă întristare, amărăciune și de dureri neasemuit de mari.

Sufletul Său, cu adevărat era „întristat pînă la moarte“. Asupra Lui apăsau greu păcatele noastre. Vedea limpede, ochările, batjocurile de tot felul și chinurile pe care în curînd avea să le îndure. Vedea, în fine, Crucea și Mormîntul. Ii apar oamenii singelui, urmașii lui Cain; frații cei pismătăreți, asemenea fiilor lui Iacob; fătarnicii și toți cei fără de lege, cari îl vor da la moarte pe Cruce. Stă în genunchi, se roagă; iar sudoarea se preface în picături de sînge. Nu-i nimeni care să vegheze împreună cu El. Ucenicii sînt îngreuiți de somn.

Vinerea Patimilor ne-a chemat la priveriștea Răstignirii, Morții și Ingropării Domnului. Doamne, Cea ce Te-ai răstignit, curățește păcatele noastre!

„Și iată un bărbat cu numele Iosif, membru al sfatului și om bun și drept, care era din Arimateia, un oraș al Iudeilor și care nu luase parte la sfatul și fapta lor, așteptînd și el Impărăția lui Dumnezeu, a venit la Pilat și a cerut trupul lui Iisus. Și pogorîndu-L de pe cruce, L-a înfășurat cu giulgiu și L-a pus într-un mormînt săpat în piatră, unde nimenea niciodată nu fusese pus“. (Luca, XXIII, 50-53). Cei ce L-au osîndit au cerut să se pecetluiască mormîntul, neștiind puterea Domnului.

Iubiților,

De trei zile, Hristos Domnul nostru, dat jos de pe cruce, odihnește în mormînt. Sfintele Femei de mir purtătoare au purces de cu noapte la mormînt, să ungă trupul lui Iisus. „Dară au găsit piatra răsturnată de pe mormînt și intrînd n-au aflat trupul Domnului Iisus. Pe cînd se mirau de aceasta, iată au stătut înaintea lor, doi bărbați în veșminte strălucitoare. Iară ele înfri-coșindu-se și plecîndu-și fețele la pămînt, aceia au zis către dînsese: Ce căutați pe Cel viu cu cei morți? Nu este aici, ci S-a sculat: aduceți-vă aminte cum v-a grăit fiind în Galileia, zicînd că Fiul Omului trebuie să fie dat pe mîna oamenilor păcătoși și să fie răstignit și a treia zi să învieze“. Cu adevărat a înviat Domnul și marginile lumii s-au luminat și tuturor ne-a deschis calea către cer și către viața cea veșnică.

Marea lucrare a Mântuitorului a fost săvârșită și încununată cu Învierea. Impreună cu femeile mironosițe, mergînd și noi cu gîndul la mormîntul cel de viață dătător, strigăm: „Domnul meu și Dumnezeuul meu, Slavă Ție“!

Sfînta Înviere este temelia credinții și pricina nădejdilor noastre. Legăturile morții s-au rupt și nouă ni s-a dăruit învierea și viața cea veșnică. Cu cită grijă, cu ce cutremurare s-au silit, Sf. Femei, să plece de cu noapte la mormînt? Și noi, iubitorilor, să pornim la Mîntuitorul cu multă grijă, cu frică, cu cutremur, cu credință deplină, arătată prin fapte și cu dorința curată de a ajunge la El. Numai astfel îl vom afla. Dar cîte piedici nu ne apar în cale? Toate sînt închipuite de piatra de pe ușa mormîntului care a fost răsturnată de înger. „Căutați pe Iisus Nazarineanul cel răstignit?“ Să-L căutăm în umilințele și suferințele Lui. Sf. Apostol Pavel nu vrea să cunoască nimic altceva decît pe Iisus și „pe Acela răstignit“. Este bine însă să ne întrebăm: Cum îl vom afla pe tron, dacă nu l-au urmat pe Calvar?

„A înviat, nu este aici“! (Marcu XVI. 6) Dacă nu credeți cuvintelor mele, încredințați-vă cu ochii voștri. Piatra a fost răsturnată și iată locul unde l-au pus. De vom tăcea Învierea, pietrele o vor striga și mai ales cea răsturnată de pe mormînt.

După Înviere, Domnul Iisus Hristos se arată Sf. Femei de mir purtătoare, și Ucenicilor Săi, zăbavnici cu inima a crede celor ce mai înainte le-au vestit Învierea. El li se arată, reînnoește și înmulțește arătările Sale după Înviere, ca la rîndul lor Ucenicii să propovăduiască această mare minune a Învierii la toată lumea.

Și nouă ni se arată acum în chip tainic și îl simțim dacă ne apropiem cu dragoste adevărată de El. Trebuie însă ca să avem „dragostea de Hristos“, care ne îndrumă, ne călăuzește și care pune în mișcare întreaga noastră viață. Ea ne ajută ca să-l bine plăcem în viața cea de acum și în cea viitoare.

Iubiților,

Legea iubirei se va întinde mereu în lume. „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Aceasta este întîia și cea mai mare poruncă, iar a doua asemenea acesteia: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. Aceste două porunci cuprind toată Legea și Proorocii“ (Matei. XX, 37-39). Și, apoi, este bine să ne reamintim, că viața noastră morală, sufletească și chiar cea a trupului nu este cu puțință decît în societate. De aceea să cunoaștem această lege și să i ne supunem ei. Viața viitoare nu este decît o urmare a acesteia și ca s-o moștenim trebuie să ne supunem

legii iubirii. Intreaga lume tinde acum la transformare. Ceeace se duce, este haina cea învechită și uzată.

În locul iubirii, vedem interesul urît și egoismul care se închide în sine și pentru care suferința altuia nu-i nimic. De aceea avem războaie și vești de războaie. Ne umplem de groază, cînd ne gîndim la născocirile de tot felul de noi arme, care de care mai ucigătoare de vieți omenești.

Uimirea ne este cu atît mai mare cu cît, cu toții sîntem încredințați că știința are un rol uman. Ea nu trebuie să nimecească viața de pe pămînt, ci s-o facă cît mai frumoasă și cît mai fericită. Noi, credincioși Bisericii noastre, binecuvîntăm și cinstim după cuviință toate strădaniile care se depun pentru apărarea păcii în lume și dăm tot sprijinul și devotamentul pentru sfînta și marea cauză a păcii. Sîntem iubitori de pace, pentru că așa ne-a învățat „Domnul Păcii”, Mîntuitorul nostru.

Vă îndemnăm cu toată căldura „Desăvîrșiți-vă mîntuirea cu frică și cu cutremur” (Filipeni II, 12) „Să urmăm aceeași regulă și să cugetăm la fel” (ibidem III, 16). Se cuvine să uităm cele din urmă și să ne îndreptăm înainte. Să ne îndeplinim datoriile de creștini și de cetățeni, cu tragere de inimă. „Adu-le aminte să se supună și să asculte de stăpînire și de dregători și să fie gata la toată fapta bună” (Tit. III, 1), spune Sf. Apostol Pavel lui Tit. Iar în altă parte zice lui Timotei „Ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrșit și pregătit pentru tot lucrul bun” (II. Tim. III. 17).

Împărtășindu-vă cu toată dragostea părintească aceste învățături, gînduri și sfaturi, pe care le-am socotit potrivite cu prilejul Sfintei Invieri, rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă învrednicească a sărbători după cuviință acest Mare Praznic, cu deplină sănătate, voioșie și adînci bucurii duhovnicești. „Bucurați-vă dar, fraților, desăvîrșiți-vă, mîngîiați-vă, fiți uniți în cuget și pașnici și Dumnezeu iubirii și al păcii va fi cu voi” (II. Cor. XIII, 11).

Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți!

Al vostru de tot binele doritor și rugător fierbinte către Dumnezeu.

† **A N T I M**
EPISCOP

Data în reședința noastră episcopală de la Buzău, la 17 aprilie, anul mîntuirii 1955.

Nr. 2882.

† CHESARIE

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI DUNAREA DE JOS

INTREGULUI CLER ȘI TUTUROR CREDINCIOȘILOR DIN ACEASTĂ EPARHIE, HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU TATĂL ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS, IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ ARHIEREASCĂ BINECUVÎNTARE.

„Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei Invieri a lui Hristos“.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Chemarea aceasta mîntuitoare răsună astăzi pe tot cuprinsul ortodoxiei Patriei noastre și pretutindeni unde se află credincioși care mărturisesc aceeași credință cu noi.

Nu este sat, oraș ori cătun mare sau mic în care această chemare să nu găsească așteptare, bunăvoință și evlavie.

Clopotele bisericilor o duc pînă departe pe undele văzduhului, peste văi și dealuri și în cîmpiile binecuvîntate de Dumnezeu, binevestind pretutindenea că Hristos, Paștile noastre, a înviat din mormînt.

Odată cu chemarea aceasta, Paștile — învierea tuturor — se arată și în multe alte chipuri, în primăvara care înnoește și întinereste firca celor care ne inconjoară, de la firul de iarbă și bobul de sămînță care străbat scoarța pămîntului și se ridică biruitor, pînă la lumea nesfirșită a plantelor de tot felul, care se îmbracă în vestmînt nou de frunze și flori și sporesc bucuria primăverii celei duhovnicești. Se arata în zumzetul albinelor care culeg nectarul, în undele apelor care scaldă pămîntul și în freamătul viețuitoarelor de tot soiul.

Dar mai ales se arată în credința voastră, iubiților, care cu duh de pace și cu lumină în suflet, ați venit astăzi în casa lui Dumnezeu, mai mulți decît oricînd, ca să vă închinați Sfintei Invieri a lui Hristos și să cîntați împreună cu noi cîntecul biruitor al vieții: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcînd și celor din mormînturi viață dăruindu-le“.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Invierea Domnului nostru Iisus Hristos este „piatra din capul unghiului“ pe care s-a întemeiat așezămîntul duhovnicesc al credinței noastre; „de la Domnul s-a făcut aceasta și este minunată întru ochii noștri“. (Mat. 21, 4).

Ea este cheazășia învierii noastre și nădejdea mîntuitoare în dragostea lui Dumnezeu, care prin Mintuitorul nostru Iisus Hristos ne-a izbăvit de lanțurile de care era ținută firea omenească, cea după Adam. El ne-a adus prin răscumpărarea Sa în comuniunea frățească a Ingerilor și a Sfinților, care strălucesc ca niște stele pe firmamentul duhovnicesc al Bisericii și se roagă pentru noi.

Sfînta Inviere a lui Hristos este însă și cetatea care stă pe vîrfurile muntelui, care între cer și între pămînt stă de straje, de călăuză și de țintă pentru cei ce năzuiesc spre mîntuire.

Spre această cetate a Ierusalimului ceresc ne-am avîntat și noi, iubiților, cu faptele și cu gîndurile credinței noastre, pentru a întîmpina cu vrednicie prea slăvitul praznic al Invierii.

Noi toți am făcut urcușul muntelui prin smeritele noastre rugăciuni și nevoițe, care, după putere, le-am purtat pe drumul Sfîntului Post și în marea Săptămîină a Patimilor.

Unii ne-am nevoit, poate, mai mult, alții mai puțin, însă astăzi toți sîntem chemați să ne bucurăm deopotrivă, prin cuvintele însuflete de Duhul Sfînt ale Sfîntului Ioan Gură de Aur care zice :

„De este cineva creștin bun și iubitor de Dumnezeu să se îndulcească de acest praznic frumos și luminat. De s-a ostenit cineva postînd, să-și ia acum dinarul... cei care v-ați înfrînat și cei care nu v-ați înfrînat cinstiți ziua, cei care ați postit și cei care n-ați postit, veseliți-vă astăzi. Masa este plină ospătați-vă toți... nimenea să nu iasă flămînd. Toți îndulciți-vă de ospățul credinței, toți împărtășiți-vă de bogăția bunătății“.

Invierea Mintuitorului este cea mai mare biruință — biruința vieții asupra morții. Domnul nostru Iisus Hristos a revărsat mulțime de binefaceri asupra celor care erau în suferință și au crezut în El și a săvîrșit multe minuni. Mai presus însă de orice minune și de orice binefacere pe care a săvîrșit-o El este minunea prea slăvitei Sale Invierii.

Oricît de mare a fost piatra care acoperea mormîntul Său și oricît de puternică a fost paza de ostași, care L-au străjuit, a treia zi, după cum Insuși spusese de mai înainte, a înviat din mormînt și S-a arătat Sfintelor Femei Mironosițe, Apostolilor și la alți Ucenici ai Lui.

Ostașii care L-au străjuit au văzut cu ochii lor această minune și cuprinși de mare spaimă au venit în Ierusalim și au mărturisit despre cele ce se făcuseră, vestiți făcîndu-se ai Invierii Domnului.

O, cît de mare este minunea Invierii și cît de folositoare este ea pentru noi !

Pînă la Mintuitorul Iisus Hristos, moartea a stăpînit neturburată firea omenească, ținînd în legăturile ei pe toți care se întorceau în pămîntul din

care au fost luați, după cuvîntul Ziditorului : „pămînt ești și în pămînt te vei întoarce“ (Facere III, 19).

Niciunul din morții cei din veac nu s-a reîntors la viață decît numai în trupul cel pămîntesc. Chiar dreptul Lazăr și cei înviați de Mîntuitorul s-au reîntors la viața aceasta tot cu trupul pe care l-au avut mai înainte, trupul lor după fire, cu care s-au născut. De aceea iarăși au murit, împlinindu-și datoria.

Mîntuitorul Iisus Hristos este însă cel dintîi care înviaț cu trupul cel duhovnicesc, trup îndumnezeit, care înviază întru nesticăciune, întru slavă și întru putere. De aceea Hristos nu mai moare niciodată, ci El trăește în veci.

Viața și învierea Lui este însă chezășia învierii și mîntuirii noastre, pentru că Dumnezeu n-a zidit pe om pentru pieire, ci spre viață și spre moștenirea vieții celei nesticăcioase pe care Mîntuitorul, prin Patima Sa, a cîștigat-o pentru tot omul și „S-a făcut pricină de mîntuire veșnică pentru toți cei ce-L ascultă“ (Evr. V, 9).

Așa, după cum în această viață purtăm chipul acesta pămîntesc, tot așa, în ziua cea mare a Invierii celei de obște, ne vom învrednici a purta chipul cel ceresc al slavei Lui, căci „precum toți mor prin Adam, așa toți vom învia în Hristos“ (1 Cor. XV, 22) prin care noi nădăjduim să aflăm milă și iertare de păcate.

Pentru aceasta, iubiților, se cuvine ca noi pururea să mulțămim lui Dumnezeu pentru binefacerile pe care le-a revărsat asupra noastră, prin Invierea Fiului Său.

În lumina acestei proslăviri a lucrării Lui mîntuitoare, viața noastră își găsește adevăratul făgaș, ea fiind socotită ca „temelie a vieții viitoare, prilej și loc de luptă și alergare pentru cununile cerești“.

De aceea ostenelele noastre pentru dreptate și frățietate, pentru pace pe pămînt și bunăvîoare între oameni, nu pot fi uitate niciodată, ci dimpotrivă ele sînt porunci mîntuitoare de totdeauna pentru fiecare din noi.

Ceea ce a făcut Domnul nostru Iisus Hristos pentru noi — în marea Sa milostivire—se cuvine să facem și noi, după puterile noastre, pentru semenii noștri, știind că, orice facere de bine este scrisă în Cartea Vieții, de Cel ce vede toate și știe toate, și ea va mărturisi credincios pentru noi înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu.

Cînd ne naștem, noi nu aducem nimic cu noi — cînd trecem însă din această viață ducem cu noi faptele săvîrșite în mijlocul fraților noștri. Fiecare zi și fiecare ceas al nostru se judecă după aceste fapte, care sînt măsură a credinței noastre.

De aceea să ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne întărească și să ne ajute ca să împlinim voia Sa, prin credință și faptele cele bune și să ne bucurăm întotdeauna de dragostea Sa părintească pe care o împărtășește fiilor Săi.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Cu prilejul acestui cuvînt al Nostru către voi, de Invierea Domnului, doresc să vă mai reamintesc că, nu de mult, Noi v-am trimis un îndemn, prin

păstorii voștri duhovnicești de a vă da contribuția voastră la cauza sfântă a păcii, semnînd Apelul păcii către popoarele lumii împotriva deslănțuirii unui război atomic.

În toate țările lumii, oamenii cinstiți semnează acest Apel cu hotărîre și cu mare însuflețire.

De aceea, iubiților, vă îndemnăm din nou să semnați acest Apel, voi însă știind prea bine că cine semnează Apelul, semnează pentru viața și pacea lui, pentru fericirea Patriei noastre, semnează pentru Dumnezeu, care e viața și pacea noastră.

De asemenea v-am mai trimis un îndemn pentru a vă îngriji cu dragoste de ogoarele voastre, acum, cînd un nou an de muncă a început pe ogoarele Patriei noastre.

Desigur că nu mai este de trebuință să vă spunem din nou că trebuie să munciți cu dragoste și stăruință, pentru că știm că aceasta se urmează de voi cu sîrguință. Voi cunoașteți din cele ce vedeți cu ochii voștri împlinirea cuvintelor Sfintei Scripturi care zice: „Cine seamănă puțin, puțin va și secera“ (2 Cor. IX, 6), și „Cine-și lucrează (bine) ogorul va avea belșug de pîine“ (Pilde 12, 11).

Despre hărnicia voastră iarși nu ne putem plînge, pentru că vă cunoaștem pe cei mai mulți ca muncitori de ispravă, iar cu unii ne și mindrim, cei cari prin hărnicia și iscusința lor au cules recolte bogate.

Ceeace vreau să vă reamintesc este că o sămînță aleasă, o uneltă bună și un pămînt bine îngrijit se cere în primul rînd, dar tot așa de mare însemnătate o are și semănatul.

Sămînța trebuiește potrivită după felul pămîntului și semănată în timpul cel mai potrivit, nici mai de vreme și nici mai tîrziu, ci atunci cînd are condițiile cele mai bune pentru a încolți. Apoi, după ce răsare, pînă ce semănăturile se ridică și se întăresc, ele au nevoie neconținut de sprijinul și îngrijirea omului. Trebuiește apărute de insectele dăunătoare și de animalele care le strică, trebuiește plivite de buruieni. Cele care sînt de prașilă, trebuiește prășite la vreme. Tot așa și la legumele care se răsădesc. Acestea se udă cu apă ca și pomii pe vreme de secetă. Viile se leagă și se stropesc și așa mai departe; fiecare cultură după felul ei, pînă la cules, are nevoie de o îngrijire deosebită.

Pentru aceasta organele locale de specialitate vă stau la dispoziție și vă pot da toate lămuririle de care aveți trebuință, atît la cultivarea pămîntului, cît și la creșterea vitelor și la alte îndeletniciri din viața voastră, pe care ca și în totdeauna, vă îndemnăm să le ascultați și să dați urmare sfaturilor lor.

Cu aceste cuvinte, iubiții mei fiii duhovnicești, să mulțămim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să ajungem la acest praznic luminat al Invierii Domnului nostru Iisus Hristos și a ne împărtăși de bucuria aceasta a primăverii firii și a primăverii celei duhovnicești, de care avem parte în pace.

Drept aceea, nici unul dintre fii Noștri duhovnicești să nu rămână în afară de bucuria praznicului acestuia, ci oriunde s-ar afla, fie cu noi aici în biserică, fie cu binecuvântare la alte rosturi ale vieții, să zică cu Noi acum, într-un glas :

Hristos a Inviat !
Adevărat a Inviat !

Al, vostru către Domnul, de tot binele rugător

† *CHESARIE*
EPISCOPUL DUNARII DE JOS

Data în reședința Noastră Episcopală din orașul Galați, cu prilejul sărbătorilor Sfintei Invieri a Domnului nostru Iisus Hristos din anul mântuirii 1955.

Nr. 2000/1955.

RUGĂCIUNE

I

„Tatăl nostru carele ești în ceruri...”

*Tatăl nostru, carele ești în cer,
De câte ori m-am depărtat de Tine!
De câte ori cu gândurile pline
De-orgoliu vrut-am marele mister*

*Al Tău să mi-l înlocuesc cu Bine,
Frumos și Adevăr! Acum, stingher
Și-nfrînt, să mai cutez oare să-Ți cer
Ca să-Ți apleci privirile spre mine?*

*Părinte, Tu ești iertător și bun...
Pierdutul fiu se-ntoarce... Vei tăla
Vițelul cel mai gras? Mai pot să spun*

*Și eu acum: Primește-mă așa
Precum, îndurător, ai ține un
Umil porcar pe lângă casa Ta?*

II

„...sfințească-se numele Tău...”

*Sfințească-se numele Tău, Părinte,
În veac de veac și-n neamuri după neamuri!
Cu osanale și-nverzite ramuri
Să Ți-s-aștearnă lumile-nainte!*

*În fața Ta biruitoare flamuri
Sînt numai flammurile Păcii sfinte;
Doar pulbere sînt azi și fi-vor gînte
Ce poartă tot războinicile hramuri.*

*Sfințească-se numele Tău!... Deapururi
Nălța-Ți-voi, Doamne, imn de preamărire.
Cît lumea va avea măcar contururi,*

*Tu, Cel din veac și în nemărginire,
Stăpîn pe bezne și pe-nalte-azururi,
Sfințit să fii de-ntreaga omenire!*

III

„...vie împărăția Ta...“

*Vie împărăția Ta! Adîncă,
Nemărginită-i setea după Tine.
Cînd inima-mi e spasmuri de suspine
Și tot mai mult păcatu-n piept mîntîncă,*

*Vie împărăția Ta! Că cine
In locu-Ți ar putea să-mi fie stîncă
De mîntuire? Cine, Doamne, încă
Ar mai putea privirea-mi s-o-nsenine?*

*Vie împărăția Ta! Să fie
Cer nou și nou pămînt! Nu în oglindă
Să Te cunosc, ci ea, lumina vie*

*A feței Tale, Doamne, să m-aprindă.
Împărăția Păcii, Doamne, vie
Și mila Ta în ea să mă cuprindă!...*

IV

*„...facă-se voia Ta, precum în cer
așa și pe pămînt...“*

*Facă-se, Tată, voia Ta întreagă
Precum în Cer așa și pe pămînt;
Să fie rodul vieții mele sfînt
Și dreaptă drumuirea mea întreagă.*

*Imi umple, Doamne, sufletul de-avînt
Nemărginit, să nu iau clipa-n șagă;
Cînd, șovăelnic, pasul stă s-aleagă,
Tu-i întărește, Doamne, mersul frînt,*

*Ca, dincolo de omeneasca trudă,
De tot ce e legat de lutul greu,
Sufletul meu într-una să audă*

*Porunca Ta — și cînd, izbit mereu,
L-ar ispiți dezlănțuirea crudă,
El să-mplinească doar Cuvîntul Tău...*

V

„...pînea noastră cea de toate zilele
dă-ne-o nouă astăzi...”

Dă-mi, Stăpîne, pînea cea de toate
Zilele. Dă-mi, Doamne, pînea care
Crește înalt cu holdele în soare
Și e nădejde-n inimi zbuciumate.

Vieții mele, umbră trecătoare,
Pînea zilei dă-i-o, Indurate ;'
Inimii de Tine însetate,
Pînea veșniciei viitoare.

Pînea vieții, Tată, dă-mi-o, pîne
După care-atît a flămînzit
Sufletul din fiul Tău, Stăpîne,

De cormana urii răscolit...
Pînea dă-mi-o, care-n veac rămîne,
Pentru care lumea Te-a slăvit.

VI

„...și ne iartă nouă greșalele noastre
precum și noi iertăm greșiților noștri...”

Și îmi iartă, Doamne, toate cîte
Ți-am greșit, cum și eu voi ierta
Celor care mi-au greșit și-oi da
Inzecit-napoi cele urite

Fetei Tale. Indurarea Ta,
Tată, Ți-o cerșesc pentru atîte
Fapte pentru care-or fi pîrîte
Zilele vieții-mi. Te-aș ruga,

Tată, în nemărginirea milei,
Toate cele cîte-am săvîrșit
Nu le-așterne pe zăpada filei,

Ci, de dragul Celui Răstignit,
Incă-odată iartă Tu argilei
Mele, care iarăși a greșit...

VII

„...și nu ne duce, pre noi în ispită,
ci ne izbăvește de cel rău...”

Și nu mă duce, Doamne, în ispită,
Ci-n veac mă izbăvește de cel rău ;

*Păcatul prăbușitu-m-a în hău
Și vlaga vrerii mele-i veștejită.*

*Trupul și sufletul meu — un ilău —
N-are tăria Ta, nebiruită,
Ci, Doamne-n mila Ta nemărginită
Invrednicește-mă cu harul Tău.*

*Atunci cu el, prin el, luptînd întruna,
Nu mă voi teme, Doamne, de-amăgirea
Celui ce poartă sabie minciuna,*

*Ci, întărindu-mi iar prin haru-Ți firea,
Să dobîndesc cu dreptii Tăi cununa
Acelor care-nfrînt-au ispitirea.*

VIII

*„...că a Ta este împărăția și puterea
și mărirea, a Tatălui și a Fiului și
a Sfințului Duh. Amin“.*

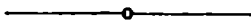
*Amin — așa să fie! Doamne, din
Adîncea vieții mele rătăcire,
Orb năzuind spre scurtă fericire,
Culeș-am numai lacrimă și spin.*

*Amin! Să vină-o zi cînd strălucire
De neprivit, în cerul Tău senin,
Să-mi vindece păcat și dor și chin;
Cînd, iar sub calda dragostei privire,*

*Fiul ce risipitu-și-a averea
De gînduri în zadară osîrdie
La sînul Tău să-și afle mîngîierea.*

*Că-a Ta e Doamne-al Păcii, din vecie
Impărăția, slava și puterea
Și-n veci de veci. Amin — așa să fie.*

Pr. II. DIONISIE

ÎNDRUMĂRI PASTORALE SCHIȚE ȘI PREDICI

INSEMNĂTATEA CREȘTINĂ A INVIERII DOMNULUI

În șirul bucuriilor creștine, Învierea Mântuitorului este cea mai mare. În rînduiala cultică a Bisericii Ortodoxe, Paștile sînt cea mai strălucită și mai minunată sărbătoare. Multe și alese sînt figurile și ideile prin care se exaltă minunea, măreția și rostul dumnezeesc al învierii Domnului. Ca nici o altă zi și faptă ea este tilcuită, cîntată și proslăvită, în evmote și melodii ce nu se uită.

Aceasta nu este o emoție firească, de gust omenesc primăvăratic; nu este doar o necesitate psihologică, o destindere și o înălțare de suflet apăsător și strîns în supremă durere a patimilor Domnului. Bucuria pascală nu este doar un sentiment ocazional, o dispoziție sufletească excepțională și festivă de o zi. Ea este un fapt religios și moral capital, și permanent, o realitate istorică uriașă și absolută; este sensul vieții lui Iisus Hristos și al creștinismului și este rațiunea și tăria Bisericii. Creștinismul este, în adevăr, urmarea învierii lui Hristos. Fără învierea Lui, nu era azi Biserica.

Nașterea Mântuitorului a fost suprafirească și providențială; persoana și viața Lui au fost sublime și necuprinse de minte; învățătura și faptele Lui au fost unice și incomparabile. Nimeni n-a fost, ca Iisus Hristos, fără asemănare între oameni. El a impresionat profund, a atras, a cucerit, a ridicat sufletele din păcat și din deznădejde pe culmea celor mai mari virtuți și năzuințe sufletești. Dar puterea și adevărul Lui s-au dovedit mai ales prin înviere.

În bucuria și entuziasmul său, poporul îl voia ceea ce credea atunci de mai mare cinste și putere: rege, — și l-a primit la Ierusalim în mare triumf. Dar El nu era rege, ci Învățător și Mîntuitor: Era Mesia. Și în loc de tron, a ajuns pe cruce. Din triumf, a ajuns la judecată și osîndă. În loc de slavă, a găsit o moarte infamantă, ucigătoare nu numai de om, ci și de idee. Acuzat și condamnat ca hulitor de Dumnezeu și ca răzvrătit periculos pentru popor, Iisus Hristos S-a sfîrșit între țîlhari, în ura și batjocura conducătorilor poporului iudeu. Suduit, făcut de ris, pămîlt, chinuit, spînzurat pe lemn în dureri îngrozitoare, ucis de moarte rușinoasă și compromițătoare, apoi pecetluit într-un mormînt păzit cu strajă, părea un om sfîrșit pentru totdeauna, o iluzie pierdută, un mit spulberat în bucuria și victoria fariseilor și a cărturarilor prea înțelepți și evlavioși.

De cînd era lumea nu trăise, nu învățase și nu însemnase om ca Iisus Hristos. De cînd era lumea, nu suferise om așa crudă și tristă pămîuire, după așa strălucită și binefăcătoare activitate și izbîndă în împărăția sufletului omenesc. Cu procesul ce l-a înscenat, cu verdictul ce s-a pronunțat, cu sfîrșitul ce l-a dat, cu măsurile ce s-au luat, opera Lui părea înmormîntată și distrusă, cu El, pentru totdeauna.

Faptul hotărîtor al lucrării lui Iisus Hristos în lume a fost învierea Lui. Fără ea, nașterea în cor de îngeri, desăvîrșirea Lui morală, învățătura Lui dumnezească, minunile Lui ar fi trecut peste lume ca o vrajă, ca un vis. Atotștiutorii cărtu-

rari și cinștii farisei le atribuibau demonilor, iar gelozia taumaturgilor păgini I-a găsit chiar un concurent superior în putere, pe Apoloniu de Tyana, care trebuia să întunece gloria Nazarineanului.

Arestat ca un răufăcător, învinuit fals, batjocorit, scuipat, bătut, răstignit, spre îngrozirea tuturor, Iisus Hristos trebuia să dispară din lume și din amintirea oamenilor și cu El un coșmar de vis urit din mîntea conducătorilor poporului iudeu. Se făcuse totul ca să se termine cu El, fără putință de apărare, de revenire, de recurs, de ajutor, — spre liniștirea și satisfacția plină de patimă și de orgoliu a maimarilor îngrijorați cu candoare îngerească de soarta poporului. Și pentru a-și asigura dreptatea și succesul, ei au asociat la faptă pe omul slab al stăpînirii romane, făcînd cu falsă lealitate politică pe devotații împărătești și declarînd lui Pilat cu cinism amenințător: «Dacă îl vei slobozi pe acesta, nu ești prieten cezarului» (ev. Ioan XIX. 12). Ei făceau totul, vezi bine, ca un serviciu datorit cezarului și poporului, ei, care urau pe cezarul și amăgeau poporul.

Cu acestea, săvîrșite premeditat și în forme legale, cu aprobarea arhierilor și a sinediului și cu complicitatea procuratorului roman, totul era în regulă. Iisus Hristos era țintuit la stîlpul infamiei, ucis și incredințat pămîntului, care trebuia să acopere și slava Lui și fapta lor, păstrînd secretul sacrilegiului pentru todeauna.

Dar Hristos cel osîndit, răstignit și înmormîntat, a înviat! Impotriva a tot ce au gîndit, au voit și au făcut cărturarii și fariseii, impotriva tuturor pretextelor și precauțiilor, a abuzului de putere, și a vicleniei, a ceea ce părea legal, just, necesar, firesc și definitiv, ca mormîntul, Iisus Hristos a înviat! Faptul s-a adevărit, surpriza era turburătoare, chinuitoare. Invierea lui Hristos răsturna legi naturale și omenești, strica planuri și bucurii demonice, ale fanatismului și ipocriziei, ale legalismului sacrosanct. prezumțios și criminal. Iisus Nazarineanul trebuia să fie și să rămînă mort, dispărut și, interzis pentru todeauna. Dar Iisus Nazarineanul a înviat!

Impotriva Lui, nu mai putea acum nimeni, nimic și niciodată: Nici arhierul, nici soborul, nici toți cărturarii, fariseii și saduceii, nici Pilat, nici armata romană, nici cezarul însuși. Hristos a înviat! Știrea s-a aflat și nu putea fi oprită. Ea biciuia pe ucigași cu bici de foc. Furia și lașitatea lor înnebunită s-a refugiat neputincioasă, ridiculă și rușinată în minciună, plătînd și învățînd pe străjeri ca să spună că L-au furat ucenicii noaptea, pe cînd dormiau ei, puși anume să păzească pentru a nu fi furat!

Invierea lui Hristos a dezmințit și a dezarmat în fața lumii întregi pe cei care L-au voit osîndit, compromis și înlăturat, putrezînd în mormînt ca orice om mort. Greșeala ucigașilor era de a-L fi socotit un simplu om ca ei și noi toți, supus neputincios rînduieilor omenești și pămîntești comune firii noastre. Voindu-l plecat lor și legilor naturii omenești L-au tratat cu ușurință oarbă ca pe un vinovat de moarte, care trebuia pedepsit și sfîrșit prin moarte.

Învîind, Iisus Hristos a contrazis și a zădărnicit planul ucigașilor Săi, gelozii de adevărul, de puterea, de dreptatea și de slava Lui. Invierea Lui ruina nu numai planul fariseilor; ruina prestigiul lor, mîndria lor închipuită, care era cel mai important lucru pe lume, cea mai mare și mai sfîntă cauză — a lor, a poporului, a lumii întregi!

Moartea Nazarineanului trebuia să pună, după socotința lor, capăt lamentabil aventurii bizare și funeste a falsului Mesia, care îndrăznise să-i înfrunte și să-i umilească. Invierea Lui punea capăt, dimpotrivă, aventurii sacrilege și stupide a falsului mesianism pămîntesc, vulgar, care visa nu mîntuirea lumii, ci stăpînire, putere și glorie omenească. Iisus condamnat și mort — însemna Iisus Hristos biruit, dezonorat, demascat, dovedit neputincios și mincinos: «hulitor» și «înșelător» — «înșelătorul acela» (Mt. XXVII, 63). Însemna un om mîrginit și păcătos, un amăgitor — naiv sau pervers, — însemna adică ceea ce voiau să se creadă și să se spună despre El fariseii și cărturarii. Moartea era ratificarea, definitivarea condamnării lui Hristos.

Moartea Lui a fost astfel piatra de încercare a persoanei și a operei Lui. Ea trebuia să aleagă între El și ei. Dreptate nu puteau avea și El și ei; dreptate nu putea să aibă decît sau El, sau ei. Dreptatea lor era a fi folosit împotriva Lui cu mîntea lor, puterea și legea, a-L fi acuzat, osîndit și ucis ca pe un rebel și blasfemator odios, urît și părăsit de Dumnezeu, de popor și de împărăția romană: cele trei mărimi sacre, luate ca mărturie contra Lui și opuse Lui ca părți solidar interesate la uciderea Lui. Dacă osînda și moartea aveau putere asupra lui Iisus Hristos, El merita osînda și moartea, și fariseii aveau putere și dreptate, dreptate de fapt, pînă azi.

Dar Hristos a înviat! Invierea Lui a devenit astfel piatra de temelie a Bisericii, prin adevărirea dumnezeirii, puterii și dreptății Lui — necunoscute, tăgăduite, batjocorite, osîndite ca hulă și ca amăgire. Invierea lui Hristos este izvorul de viață, de

dreptate și de adevăr al Bisericii, este actul ei de naștere și de garanție. Biserica s-a născut și a crescut din învierea lui Hristos și este adevăratea faptului învierii lui Hristos. Toate faptele și cuvintele Mântuitorului au fost adevărate, puternice și minunate, dar minunea învierii le-a covârșit și le-a confirmat pe toate. Toate cele dinainte au fost pecetluite, întărite și încheiate de Învierea Lui.

Fără ea, viața, opera, numele lui Iisus Hristos și mîntuirea neamului omenesc rămîneau în mormînt, sub piatra sigilată. Hristos a înviat! Cel mort e viu, Cel osîndit e nevinovat, Cel slab e atotștior și atotputernic, Cel batjocorit este proslăvit. Opera Lui și mîntuirea noastră e salvată.

Învierea a pus nimbul dumnezeirii peste coroana de spini, a oamenilor. Batjocurii și osîndeii omenești le-a urmat apoteoza. Viața a fost mai tare decît moartea, Dumnezeu decît omul, binele decît răul. Înviind, Hristos a izbindit și izbînda nu I s-a mai putut lua. Ea I se cuvenea și I-a rămas.

Din ea a trăit și a biruit creștinismul, din ea s-a născut Biserica. Crucea suferințelor și morții Mîntuitorului ar fi înspăimîntat pe apostoli, pe credincioși, pe oricine; i-ar fi urmărit ca un spectru fioros. Din persoana și din lucrul uimitor al Nazarineanului ar fi rămas doar o vagă amintire ștersă sau poate nici atît. Opera mîntuirii noastre era zădărnicită.

Învierea Mîntuitorului dă tuturor faptelor și cuvintelor Lui adîncul și deplinul lor înțeles și drept dumnezeesc. Fără învierea Lui, totul ar fi straniu și inutil. Cel care-L acuzau de hulă, de visuri regale, de impulsțiuni demonice, ar fi avut dreptate. Peste puritatea vieții Lui imaculate, peste frumusețea învățurii Lui sublime, peste înțelepciunea Lui supraomenească, peste dreptatea Lui, peste Omul-Dumnezeu, ipocrizia ofensată ar fi întins, ca peste o farsă neizbutită, — greu, apăsător și întunecat —, un nepătruns strat de ură, de răutate, de minciună perfidă și verosimilă. atentatul ar fi reușit, și omenirea s-ar fi închinat pînă azi la idoli.

Cine ar mai fi îndrăznit să spună — nu lumii întregi, ci unui singur om, unul apostol sau credincios chiar, că Iisus Nazarineanul a fost Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul? Cine ar fi mai crezut că predicatorul răscolitor de suflete, acoperit de oprobiul ucigător al fariseismului învățat, raționalist și păzitor de lege, a fost altceva decît un naiv necrezut sau poate un smintit? Cine ar fi știut despre El altceva decît ar fi vrut și învoit să se spună ucigașii Lui, care L-au scotit «cu cel fără-delege?» (Mc. XV, 28).

Fără înviere, Iisus Nazarineanul rămînea în adevăr un blasfemator, un răzvrătit, un posedat, un maniac. Fără înviere se prăbusea totul. Lucrarea lui Hristos s-ar fi înecat și ar fi pierit în valul de ris și de dispreț al fariseismului fățarnic și al legalismului formalist și inconștient. Creștinismul dispărea cu Iisus Hristos cel mort, Biserica n-ar mai fi fost, neamul omenesc era sufletește pierdut.

Dar creștinismul n-a dispărut și Biserica este: Este din omul și din cuvîntul dumnezeesc al lui Iisus Hristos, din El, «Cuvîntul lui Dumnezeu»; este mai ales din moartea și din învierea Lui, din moartea Lui ispășitoare, transfigurată și glorificată prin înviere. Fără moarte, nu era înviere; fără înviere nu era adevărate a puterii și a dumnezeirii lui Hristos. Fără înviere, Hristos era biruit și osîndit pentru todeauna, pentru că era dovedit un om comun, neputincios și rătăcit, în amăgire de sine, în închipuire, în eroare. Învierea Domnului a fost verificarea Lui, a fost momentul suprem și decisiv al operei Lui mîntuitoare. Pentru a crede în El, ucigașii îi cereau, în bătăle de joc, o minune: Să se coboare de pe cruce, dacă e Fiul lui Dumnezeu! El a făcut o minune mai mare decît aceasta: a înviat din morți și învierea Lui L-a ridicat de pe cruce pe tronul dumnezeesc. Impietriți și orbiți în patimă și necunoștință, ucigașii n-au putut să creadă în El, cel înviat, dar au crezut apostolii Lui și credem noi, și nu puteau crede decît așa: nu coborîndu-se de pe cruce, ci ridicîndu-se din mormînt.

Pentru a înțelege bine importanța faptului, trebuie să ne gîndim la starea sufletească, explicabilă, creată de judecarea, de patimile și de moartea Mîntuitorului. Vîndut de un apostol, tăgăduit de altul, părăsit de toți, de admiratori, de adoratori, de mulțimea dezamăgită, predat fără putință de apărare unor judecători nedrepti, abuzivi, fanatici și cinici, trimis spre osîndire de la un arhiereu la altul și de la Pilat la Irod Antipa, neascultat, neînțeles, urît, rămas singur în consiliul de judecată, în pretoriu, în popor, în lumea toată, cauza Lui era pierdută. Nu exista om și putere pe pămînt, care să poată face ceva împotriva acestei stări de drept și de fapt. Ucis și înmormîntat trupește, Iisus Hristos fusese ucis în sufletul credincioșilor Săi. Fără

credința lor în El, propoveduirea creștină era imposibilă — și credința lor era zdruncinată și prăbușită în spaimă și deznădejde.

Dacă apostolii și credincioșii Mîntuitorului au purces totuși la vestirea Lui în popor și în lume, peste toate opririle, amenințările și piedicile ce li s-au opus (Faptele Ap. IV, 17-18; V, 28,40); dacă ei au avut curajul de a mărturisii pe Iisus Hristos ca Mesia; dacă, putînd fi din primul moment și pas dovedită minciuni și mormintul închis sau cu trupul găsit, au propoveduit fără teamă și fără odihnă, pînă la moarte —arestați, bătuiți, închiși, uciși — este pentru că ei au văzut și au știut pe Hristos înviat.

Impotriva necredinței în învierea Lui, impotriva tuturor obiecțiunilor posibile, învierea Mîntuitorului s-a adevărit și s-a impus cu puterea ei de fapt mărturisit de cunoscătorii lui, de martori. Calitatea în care apostolii certificau în lume învierea lui Hristos, nu era cea de oameni de știință, de filozofi, de retori sau de poeți, ci cea de martori, și aceasta era singura în care o puteau adevări, singura în care cuvîntul lor avea autoritate și putere de dovadă, singura în care ei nu se puteau înșela și în care nu puteau fi dezmințiți de nimeni.

Rațional, învierea lui Hristos se poate discuta și contesta, și a fost contestată în tot chipul, dar în convingerea martorilor ei, ea are realitatea sa de fapt cunoscut—mărturisit.

Acești martori nu s-au înșelat și nu se puteau înșela: s-ar fi înșelat cu pericolul vieții lor. Cei care au părăsit, pe învățătorul lor prins, judecat și condamnat la moarte; cei care L-au negat, L-au părăsit și s-au ascuns îngrozii, nu aveau motiv, interes și putere să-L propoveduiască mort. În starea de lucruri și în atmosfera creată, apostolii nu puteau imagina și afirma fals învierea lui Hristos. Au crezut-o ei înșiși cu greutate, pe văzut și pe pipăit.

Constatarea lor nu era de o clipă, de un ceas sau de o zi de emoție posibilă; era de patruzeci de zile și apoi de toată viața. Dacă încredințarea lor era o iluzie, o iluzie nu poate să schimbe și să întărească oameni dezamăgiți în chip crud, timorați, pierduți; nu poate să facă eroi din oameni fricoși și speriați, cum erau ei. O halucinație, un vis, o părere, nu poate dura o viață: o viață de luptă grea, de primejdii, de sacrificiu, o viață trăită în fața morții. Dintr-o minciună ce poate fi golită nu-și poate face nimeni un steag de război cu toată lumea, o armă contra tuturor oamenilor, un scut contra adevărului. O primire dușmănoasă, ca aceea de care au avut de atîtea ori parte apostolii, trezește din orice iluzie sau inchipuire deșarte. «Amăgitori amăgiți», cum zicea Cels că au fost, n-ar fi putut avea nici atunci și niciodată succes într-o lume în care se găseau destul sceptici și necredincioși, mai ales între păgini, care nu credeau în înviere.

Credința apostolilor nu era sugestie, nici autosugestie, nici manie sau obsesie de oameni bolnavi; era încredințare de lucru văzut, de fapt împlinit, întipărit în ochi și în suflet, intrat în suflet prin ochi, cu puterea și evidența realității cunoscute, conștiente, care nu mai poate fi tăgăduită, nici smulșă din om. Învierea lui Hristos nu se poate impune altora cu argumente raționale, cu nici un altfel de argument. Ea s-a impus cu simplitatea și cu puterea ei de fapt dumnezeesc, cunoscut de cei care l-au mărturisit; de cei pe care moartea lui Hristos pentru ei i-a înfricoșat, dar a lor pentru El nu.

Faptul a biruit îndoiala și teama lor, a biruit tăgăda și mintea lor omenească, prin realitatea și prin evidența lui proprie, obiectivă. Faptul s-a impus credinței nu prin imaginație, ipoteze sau silogisme, ci prin existența lui de fapt. Cei care l-au văzut au mărturisit și mărturia lor este adevărată. Un asemenea fapt poate să pară fantastic, imposibil sau absurd; el poartă însă certificarea sa nu în voia sau capacitatea noastră de a-l gîndi, în știință, în logica sau în puterea noastră, ci în necesitatea și în posibilitatea lui dumnezeiască, ce depășește puterea noastră de a-l înțelege.

Predica apostolilor și înființarea Bisericii confirmă deci în chip de nedezmîntit faptul învierii lui Hristos. Prin ei, noi toți creștinii sîntem martorii ei, ca adevăr de temelie al Bisericii. Dacă Hristos n-a înviat — zice apostolul — zadarnică este propoveduirea noastră, zadarnică și credința noastră» (ep. I Corinteni XV, 14, 17). Iată adevărul de fapt, exprimat ca adevăr logic, rațional, contra căruia nu există obiecțiune posibilă. Fără propoveduirea apostolilor nu era Biserica, iar fără înviere nu era propoveduire. Apostolul avea dreptate: Dacă Hristos n-a înviat, nu era nici credință, nici propoveduire. Apostolii propoveduiau din credință și din cunoștința lor documentată pe fapt, nu din cărți, din auzite, din zvon, ci din ceea ce au văzut cu ochii lor și au pipăit cu mîinile lor. Credința, propoveduirea și succesul lor are pentru noi putere de adevăr constat. Nimic nu-l poate scoate din credința noastră, pentru că noi l-au adevărit ei, martorii învierii.

Conștienți de realitatea și de importanța mărturiei lor, apostolii au pus teameiul cel mai important pe calitatea lor de martori (F. Ap. II, 32; III, 15; V, 32). Noi nu putem — zicea Sfântul Petru — cel care se lepădase de Hristos în ceasul judecării, — să nu grăim cele ce am văzut și am auzit» (F. Ap. IV, 20). Înaintea tuturor, s-au îndoit de învierea Mîntuitorului apostolii Lui. Credința lor despre înviere ridică vâlul tuturor Îndoielilor. Hristos a înviat, apostolii L-au văzut și noi credem lor și Bisericii Lui, întemeiate pe adevărul învierii lui Hristos.

Înviind din morți, Iisus Hristos a biruit și a înlăturat toate pretextele de îndoială și toate piedicile propoveduirii Lui, pentru că a biruit moartea, pe care noi oamenii n-o putem birui. Moartea este suma și expresia cea mai turburătoare a răului ce suferim; e dispariție, e paralizare, e muțenie, e dovada neputinței noastre. Vrăjmașii lui Hristos au vrut moartea Lui ca biruință a lor prin nimicirea Lui. Ce puteau dori mai mult? — și au avut-o. Ucigînd pe Iisus Hristos, ei au făcut tot ce puteau, pentru a-L combate și înlătura definitiv. Iisus Hristos nu trebuia să fie crezut și urmat: «înzătorul acela» trebuia să piară rușinat, să fie distrus pînă la ultimul cuvînt și ultima amîntire, ca vinovat de cel mai mare păcat ce putea fi: de hulire adusă lui Dumnezeu, al Cărui Fiul zicea că este. Din cinstea Lui dumnezeiască au făcut motiv de dispreț și de batjocură: «De este Fiul lui Dumnezeu, coboare-se de pe cruce... și vom crede în el. Nădăjduia în Dumnezeu. Să-l scape acum dacă îl vrea, căci a zis: Fiul lui Dumnezeu sint» (Mt. XXVIII, 40, 42-43).

Gîndind și grăind în bătaie de joc acestea, adversarii lui Iisus Hristos mărturisau ei înșiși, fără să vrea, importanța capitală a învierii Lui, semnificația și țaria ei de fapt dumnezeesc. Biruind moartea, Hristos a biruit tot răul, toată împotrivirea, toată armătura celor care L-au voit mort pentru totdeauna. Biruind moartea, Hristos a pus pe viață și pe învățătura Sa pecetea dumnezeiască a adevărului celui mai presus de om și de fire. Biruind moartea Sa de om, Hristos a binemeritat credința noastră în El, ca Fiul al lui Dumnezeu. Primind ca om moartea, Iisus Hristos S-a îndreptățit înaintea lui Dumnezeu; biruind moartea, Hristos S-a adevărit ca Dumnezeu înaintea oamenilor. Primind și biruind moartea, Hristos S-a dovedit în adevăr Fiul lui Dumnezeu, așa cum voiau cei care-L răstigneau. Biruind moartea, Hristos S-a arătat stăpîn al morții și al vieții. Hristos era «Domnul», nu ca «împărat al Iudeilor», cum fals și în ris îl acuzau judecătorii Lui, ci ca suveran nebiruit al vieții și al adevărului.

Biruind moartea și arătînd înfățișarea cea de peste om și fire văzută a existenței noastre, Mîntuitorul a dat vieții Lui și vieții noastre sensul ei superior și definitiv. Învierea Lui a schimbat planul și perspectiva vieții omenești, deschizînd privire și înțelegere asupra zării de dincolo de mormînt: a nemuririi și a vieții veșnice. Altfel ar fi un non sens pentru zburciumul, pentru aspirațiile și pentru conștiința noastră, și Dumnezeu n-a întemeiat viața pe non-sens.

Moartea închidea ca un zid de nepătruns orizontul vieții omenești. Dincolo de el nu vedea nimeni nimic și bănuia neființa, rătăcire, tortură sau fantasmă. Lumea veche dibuia peste moarte legată la ochi și la suflet, în măt. în vagă presimțire, în tristă și apăsătoare idee a zădărnicii vieții. Ea nu știa ce să creadă și credea greșit sau nu credea.

Învierea lui Hristos a ridicat vâlul gros de deasupra marelui mister chinuitor și l-a deschis vederii noastre. Învierea Lui anticipează și adevărește învierea noastră, după cuvîntul cel plin de adevăr al apostolului: «Dacă morții nu învlază, atunci nici Hristos n-a înviat» (I Cor. XV, 13). Înviind cu El, noi supraviețuim existenței și făpturii noastre pămîntești. În eternitatea spiritului nișupus morții și stricăclunii fizice. Prin suflet și prin nemurire se biruie și moartea noastră. Cele ce Hristos ne-a învățat și încredințat despre om, despre suflet, despre viață și despre moarte, constituie certitudinea învierii și a nemuririi noastre.

Această certitudine este psihologică, religioasă și morală. Ea nu ține de firea celor trecătoare, dar e tare, învederată și consacrată ca însăși rațiunea noastră de a fi oameni înzestrați cu suflet după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Fără nemurirea sufletului, nu avea rost și putere nici Învierea lui Hristos, nici învierea noastră, nici viața viitoare, nici chiar viața de aici. Sensul ei deplin este spiritual și transcendent.

Nemurirea sufletului și învierea schimbă fundamental concepția despre om și despre viață. Trăim nu numai în trup și în timp; trăim și în suflet și în veșnicie. Așa cum venim pe pămînt prin naștere, intrăm în veșnicie prin moarte. Ea nu e sfîrșit de existență, nu este distrugere; e trecere spre altă viață, a cărei condiție și pregătire este viața actuală. Moartea și-a pierdut puterea și groaza; ea nu ne nimiceste, ci ne trece pe tărîmul vieții viitoare, în împărăția nesfîrșită și netrecătoare.

re a duhului nemuritor. Ea este o altă naștere, e chipul transsubstanțierii noastre. În credința aceasta au trăit și au murit de la Iisus Hristos creștinii, și El nu s-a înșelat.

Cu această credință și concepție despre viață și despre moarte, se schimbă și planul și idealul vieții noastre pămîntești. Ea dă gîndurilor și dorințelor noastre sufletești alt conținut și altă direcție decît cea pur pămîntească. Nu mai trăim după ideea vechilor păgîni, care nu credeau în înviere, al căror orizont se închidea la moarte și a căror deviză logică era de aceea: «Să bem și să mîncăm, că mîine vom muri», cîi trăim cu ideea unei existențe spirituale, metafizice, și cu a unei răspunderi personale în fața sufletului nostru și în fața lui Dumnezeu, în fața vieții și a morții. Trăim cu conștiința demnității și valorii noastre spirituale, a destinului nostru sufletelesc de fapte superioare tuturor celorlalte, fie ele uriași sau aștri.

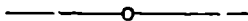
Concepția noastră despre viață și despre moarte depinde de concepția noastră despre om și despre suflet. Trăim cum gîndim că sîntem, trăim ca ceea ce gîndim că sîntem. Deosebirea cea mare între creștini și păgîni era aceasta: Păgînii credeau că omul are o viață, creștinii învățau că are două vieți. Deosebirea nu era pur numerică, ci morală. Este uimitor ce a realizat creștinismul din punct de vedere moral prin ideea sa de nemurire și de răspundere morală. Oameni simpli au întrecut ca valoare morală pe cei mai mari filozofi, învățați, literați sau puternici păgîni, care trăiau cu capul în sfere înalte, dar erau prinși cu picioarele în tîna pămîntului. Vrednicia noastră specific omenească este cea spiritual-morală, expresia și condiția ei este virtutea morală.

Învierea Mîntuitorului a proiectat lumină dumnezească asupra sufletului nostru și a destinului nostru spiritual-moral, ne-a deschis porțile veșniciei, ne-a trecut pe planul superior al existenței noastre. Asemenea nouă ca om, El a pîduit menirea noastră, a arătat drumul nostru, a trăit viața noastră, a murit moartea noastră, a înviat învierea noastră și a lucrat cu acestea toate mîntuirea noastră.

Învierea Lui dă vieții noastre un mare înțeles și temei dumnezeesc, îi dă putere și avînt, credință și optimism. Învierea Lui ușurează sufletul nostru de greaua apăsare a morții și a neființei, a deșertăciunii și a disperării, a contradicțiilor și a zbuciumului nostru pămîntesc. Învierea lui Hristos este eliberare, biruință, triumf asupra morții, suferinței și a tot răul moral și fizic.

Bucuria pascală este, de aceea, cea mai mare dintre bucuriile creștinului, și ea este caracteristică Bisericii noastre Ortodoxe. Nici o altă Biserică sau ramură creștină nu simte, nu gîndește și nu exprimă marea emoție și frumusețea Învierii Domnului ca Biserica Ortodoxă, iar pe creștinul ortodox nici un alt fapt religios nu-l mișcă și înalță cît faptul Învierii lui Hristos, a cărei bucurie umple sufletul lui, cerul și pămîntul de puterea și de nădejdiile biruinței duhului.

TEODOR M. POPESCU

LA DUMINICA SAMARINENCII

«Duh este Dumnezeu și cei ce se închină Lui, în duh și în adevăr se cade să 'I se închine» (Ioan IV, 24).

Primii oameni cunoșteau pe Dumnezeu, față către față. Închinarea pe care l-o aduceau, era întru totul după această cunoaștere, potrivită cu vrednicia lui Dumnezeu, plină de curăție și sinceritate. Omul trăia într-o neîntreruptă legătură cu Dumnezeu și era pe deplin mulțumit. Intervenind însă păcatul, se rupe legătura omului cu Dumnezeu, omul pierde adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu și odată cu aceasta și adevărata închinare. Nici frumusețea firii înconjurătoare, în care se vede măreția, atotputerea și înțelepciunea lui Dumnezeu, nici conștiința slăbiciunii sale, fiind supus dure-

rilor și morții, nici mulțumirea pe care i-o dă viața aceasta cu bucuriile ei trecătoare, nici dorul după o fericire nepieritoare, n-au putut ridica pe om iarăși la Dumnezeu. Omul a căzut din ce în ce mai jos, ajungând să se închine la păsări, la animale și la chipuri neînsuflețite, făcute de mîna sa, după cum ne arată Sf. Apostol Pavel: «Au mutat slava lui Dumnezeu celui nesticios întru asemănarea chipului omului celui stricăcios și al păsărilor și al celor cu patru picioare și al tăritoarelor» (Romani I, 23).

Dar dacă omul nu s-a putut ridica la Dumnezeu, apoi Dumnezeu, în nețărnumita Sa dragoste către făptura Sa, s-a pogorit El la om, pentru a-l ridica la Sine. Astfel s-a descoperit, prin profeți, la început, poporului iudeu pe care l-a învățat o închinare mult mai înaltă și mai deosebită decît a neamurilor păgîne. Dar nici această închinare nu era întru totul după vrednicia lui Dumnezeu, pentru că era numai o pîrgătire pentru adevărata închinare. Închinarea iudeilor era însoțită de aducerea a nenumărate jertfe singeroase, din păsări și animale. Cu vremea, închinarea iudeilor se reduce numai la aducerea acestor jertfe, devenind o simplă obișnuință, din care lipsea dragostea și sinceritatea. «Poporul acesta Mă cinstește numai cu buzele, iar cu inima este departe de Mine», le reproșează Dumnezeu prin gura Proorocului Isaia (XXIX-13).

Dar cînd a venit plinirea vremii, Dumnezeu s-a descoperit întregului neam omenesc, prin propriul Său Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos, care ne-a învățat adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu și adevărata închinare care I se cuvine, după ființa și vrednicia Sa. Această închinare nouă, vrednică de Dumnezeu, Mîntuitorul nostru Iisus o numește închinare «în duh și în adevăr», căci El spune: «Va veni vremea... cînd închinătorii cei adevărați se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, căci Tatăl în acest fel caută să fie cei ce se închină Lui; că Duh este Dumnezeu și cei ce se închină Lui, în duh și în adevăr se cade să I se închine».

Iată, cum în cîteva cuvinte se dezleagă o mare întrebare, pe care credincioșii tuturor religiilor n-au putut-o dezlega veacuri de-a rîndul: ce este Dumnezeu? Dumnezeu este duh, spune Mîntuitorul, pentru aceasta închinarea care I se cuvine trebuie să se facă «în duh și în adevăr». Ce distanță de la idolii neînsuflețiți ai păgînilor pînă la această Ființă Prea Înaltă, Dumnezeu, duh desăvîrșit! Ce distanță de la jertfele singeroase ale iudeilor, pînă la această închinare duhovnicească, în duh și în adevăr!

Închinarea în «duh și adevăr» este numită de Mîntuitorul, închinare adevărată. În convorbirea cu femeia samarineancă, El zice: «Închinătorii cei adevărați», deci după spusa Divinului Învățător, sînt și închinători neadevărați sau falși. Deci numai închinătorii cei adevărați vor aduce lui Dumnezeu închinarea cea adevărată. Dar ce se înțelege prin închinarea cea adevărată? Prin închinarea cea adevărată înțelegem cuvintele, faptele și jertfele pe care le aducem lui Dumnezeu, potrivite cu vrednicia și ființa Sa, izvorîte din credință, dragoste și nădejde, dar nu din orice fel de credință, dragoste și nădejde, ci numai din acelea pe care ne-a învățat Domnul nostru Iisus Hristos și Sfînta noastră Biserică cea dreaptă. Cei care aduc lui Dumnezeu o asemenea închinare, sînt închinătorii cei adevărați, despre care vorbesc Mîntuitorul.

Cînd Mîntuitorul a vorbit de închinătorii cei adevărați, s-a gîndit, fără îndoială, și la închinătorii cei neadevărați sau falși. Dar cine sînt acești închinători neadevărați?

Mai întîi sînt toți aceia, cari deși cred în Domnul nostru Iisus Hristos, au schimbat învățătura Sa cu adăogiri omenești. Acestora Mîntuitorul le

spune: «In zadar Mă cinstesc, învățînd învățăturii, porunci omenești» (Matei VII, 7).

Al doilea sînt acei creștini, care deși păstrează întocmai învățătura Mîntuitorului, totuși fac o închinare de formă, fără pătrundere lăuntrică, fără convingere, fără sinceritate, fără dragoste. Acestora, Mîntuitorul le spune: «Din afară arătați drepti oamenilor, iar pe dinlăuntru sînteți plini de fățărnicie și fără-de-lege» (Matei XXIII, 28).

Al treilea sînt acei creștini dintre noi, care fiind prea mult alipiți de lumea aceasta, s-au făcut robi, unii patimilor, unii banului, iar alții mărilor deșarte. Acestora, Mîntuitorul le spune: «Nimeni nu poate sluji la doi domni, că pe unul va urî și pe altul va iubi. Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona» (Matei VI, 24), iar Biserica, în momentele cele mai de seamă ale cultului său, îndeamnă: «Toată grija cea lumească să o lepădăm».

Al patrulea, sînt acei creștini dintre noi, care se închină lui Dumnezeu, dar sînt plini de dușmănie pe frații lor. Acestora, Mîntuitorul le spune: «De vei aduce darul tău la altăr și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului și mergi mai întîi de te împacă cu el și atunci venind, adu darul tău» (Matei V, 23-24).

Al cincilea, sînt acei creștini care fac o închinare ca fariseii, spre a fi văzuți de oameni. Ei nu urmăresc lauda lui Dumnezeu, ci lauda lor. În rugăciunea lor se strecoară păcatul mîndriei și al defăimării, pentru că se socotesc drepti, iar pe ceilalți oameni îi socotesc nedrepti și păcătoși. Acestora li se amintește de Mîntuitorul: «Iar tu cînd te rogi, nu face ca fățărnicii, cărora le place, prin adunări și prin răspîntiile ulițelor sînd în picioare să se roage, ca să se arate oamenilor» (Matei VI, 5), iar Sf. Apostol Pavel învață: «Cel ce defăimează, nu om defăimează, ci pe Dumnezeu» (I Tesaloniceni IV, 8).

Al șaselea sînt acei creștini care uită de Dumnezeu și de închinarea pe care I-o datorează, dar venind pe neașteptate peste ei vreo nenorocire sau orice altă întîmplare neprevăzută, el alcargă la ajutorul lui Dumnezeu. Aceștia se închină numai la timp de nevoie, care odată trecută, uită iarăși de Dumnezeu.

Iată atîtea feluri de închinători cărora nu li se potrivește cuvîntul Mîntuitorului, de închinători adevărați. Închinarea lor nu poate fi plăcută înaintea lui Dumnezeu, iar rugăciunile lor nu pot fi ascultate. Unora ca acestora, Mîntuitorul le spune, ca și fiilor lui Zevedei: «Nu știți ce cereți» (Matei XX, 22), iar Apostolul adaugă: «Cereți, iar dacă nu dobîndiți, este pentru că cereți rău» (Iacob IV, 3).

Deci pentru ca închinarea noastră să fie adevărată, plăcută și primită la Dumnezeu, Mîntuitorul spune că trebuie să se facă după dreapta credință, să se facă cu pătrundere lăuntrică, cu convingere și sinceritate, să fie deplină, adică în întregime a lui Dumnezeu, să izvorească din dragoste și pace cu toată lumea, să urmărească slava lui Dumnezeu, să se facă totdeauna și nu numai la vreme de nevoie și mai ales să pornească din recunoștință.

Dar Mîntuitorul înalță și mai mult această închinare, cînd învață să se facă «în duh și în adevăr». În duh, înseamnă în suflet, dacă trupul său a fost luat din pămînt, apoi duhul sau sufletul îl are de la Dumnezeu, căci se spune la Cartea Facerii: «Atunci luînd Dumnezeu țărîna din pămînt, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie» (II, 7).

Iată dar că sufletul omului este suflare de la Dumnezeu. El este mai de preț decît toate comorile, după cum spune Mîntuitorul: «Ce ar folosi omul de ar dobîndi lumea toată, dacă-și pierde sufletul său?». Deci Dumnezeu este o cinstire, în sufletul său, în duh, adică în ceea ce omul se aseamănă cu Dumnezeu. Mijlocul prin care duhul omului își arată în afară simțirile sale, credința, dragostea și nădejdea, în închinarea pe care I-o aduce lui Dumnezeu, este cuvîntul. Prin cuvînt arată omul ce crede, ce simte către Dumnezeu și ce nădăjduiește în Dumnezeu. Cuvîntul ca mijloc de arătare a celor mai alese simțăminte față de Dumnezeu, ia locul jertfelor sîngeroase. Prin cuvînt laudă omul pe Dumnezeu, prin cuvînt îl roagă, prin cuvînt îi aduce mulțumire. Pentru aceasta se numește jertfă de laudă: «Să aducem jertfă de laudă pururea lui Dumnezeu, adică roada buzelor ce mărturisesc numele Lui», îndeamnă Sfîntul Apostol Pavel pe evrei (XXII, 15). Toată slujba Bisericii este slujbă cuvîntătoare, adusă lui Dumnezeu cu cuvîntul. Pentru aceasta se și zice: «Încă aducem această slujbă cuvîntătoare și fără de sînge».

«În adevăr», însemnează întîi o închinare întru totul corespunzătoare cu vrednicia lui Dumnezeu. Dumnezeu însuși este Adevărul. Mîntuitorul a spus: «Eu sînt calea, adevărul, viața» (Ioan XIV, 6). Al doilea, însemnează o închinare izvorîtă din adevăr, adică din adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu, din învățătura Mîntuitorului, care este adevărul. «Eu pentru aceasta am venit, ca să mărturisesc adevărul. Tot cel ce este din adevăr, ascultă glasul Meu» (Ioan XVIII, 37).

La această închinare «în duh și în adevăr», iau parte toate puterile sufletului. Omul se închină lui Dumnezeu, cu mintea, cu voința, cu inima și cu conștiința. Cu mintea, pentru că el nu gîndește nimic străin și protivnic lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu este gîndul său, în mintea omului nu mai este loc pentru a încolți păcatul, care înstrăinează de Dumnezeu, căci păcatul înainte de a fi săvîrșit, ia naștere în mintea sa, sub forma închipuirii, miniei sau poftei. «Nu este vinovat numai cel ce ucide, ci tot cel ce se minie pe fratele său» (Matei V, 21, 22) și nici numai cel ce preacurvește, ci «cel ce văzînd o femeie, o pofteste pe ea», spune Mîntuitorul. Cu voința, pentru că omul nu voiește nimic străin și protivnic lui Dumnezeu. Omul a greșit prin nesupunere. Omul se apropie de Dumnezeu prin supunere. «Eu nu caut voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine» (Ioan VI, 38). «Nu precum voiesc Eu, ci precum voiești Tu» (Mt. XXVI, 39). «Nu tot cel ce-Mi zice Mie Doamne, Doamne, va intra întru împărăția cerurilor, ci cel ce va face voia Tatălui Meu, care este în ceruri» (Mt. VII, 21). Cu inima, pentru că omul nu iubește nimic străin și protivnic lui Dumnezeu. Cu conștiința, pentru că omul în toate ocaziile vieții are de călăuză adevărul, mărturisind pe Dumnezeu, nu numai în vremuri de strîmtorare, ci și în vremuri bune, prin viața și faptele sale. Cuvîntul său este «da, da», și «nu, nu».

Dar la această închinare, făcută în «duh și în adevăr», oare trupul nu ia parte? Dar cine se închină lui Dumnezeu, nu omul? Dar omul este numai suflet, nu și trup? Da, și trupul ia parte la această închinare, căci dacă nu ar lua parte, ar fi o închinare nedeplină. «Proslăviți pe Dumnezeu în trupul și întru duhul vostru, căci amîndouă sînt ale lui Dumnezeu și sînt cumpărate cu preț» (Tesaloniceni VI, 20), ne spune Sfîntul Apostol Pavel. Tot el ne arată cum este această închinare cu trupul, cînd ne spune: «Roguvă pe voi să puneți înainte trupurile voastre, jertfă vie, sfîntă și bine plăcută lui Dumnezeu» (Romani XII, 1). În acest fel fiecare creștin închipuie pe

Mîntuitorul, care jertfește și se jertfește în același timp. Jertfește pentru că închină lui Dumnezeu un trup și un suflet și se jertfește pentru că acest trup și acest suflet sînt ale Sale. Trupul și sufletul său formează un altar pe care înalță neîncetat jertfă lui Dumnezeu, prin gînduri curate, simțiri alese, viață curată, fapte bune. «Orice faceți, cu cuvîntul sau cu lucrul, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți», ne arată Sfîntul Apostol Pavel (I Corinteni X, 31).

Dar nu numai pe noi sîntem datori să ne aducem jertfă vie, sfîntă și bine-plăcută lui Dumnezeu, ci și pe semenul nostru, căci acest lucru ne cere Biserica, prin îndemnul ei: «Pe noi înșine și unul pe altul și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm». Acest lucru îl facem mai ales prin exemplul vieții noastre, ca văzînd faptele noastre cele bune să cinstească și ei pe Dumnezeu. «Voi sînteți lumina lumii», spune Mîntuitorul, «așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune și să slăvească pe Dumnezeu» (Matei V, 16).

Iată dar că această închinare «în duh și în adevăr» este mai mult decît o închinare, este o trăire a învățaturii creștine, avînd de model pe Domnul nostru Iisus Hristos și pe Sfinții care au urmat Lui. Omul poate aduce această închinare lui Dumnezeu în orice clipă a vieții sale și oriunde s-ar afla, dar mai ales și mai deplin, în biserică, în zilele de sărbătoare. Peste tot găsește omul pe Dumnezeu, în orice loc l s-ar ruga, el va fi auzit, căci Dumnezeu este pretutindeni, dar în nici o parte nu este mai aproape de El ca în biserică. «Unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sînt și Eu». a spus Mîntuitorul. Ori în biserică sînt mai mult de doi sau trei și toți sînt adunați în numele Domnului nostru Iisus Hristos, deci Dumnezeu este în mijlocul lor. Vaporii de apă sînt răspîndiți pretutindeni, dar cînd voim să ne potolim setea, mergem la izvor. La fel și Dumnezeu este pretutindeni, dar setea de Dumnezeu nu o putem potoli, deplin, decît în biserică. Cîntările bisericii cu îndemnurile lor, chipurile Sfinților pline de curăție, atmosfera caldă și plăcută a unei slujbe religioase, citirile din cărțile sfinte, aducerea jertfe celei nesîngeroase, ajută pe om să se dezlipească de pămînt, să uite grijile vieții și dușmăniile, să se înalțe către Dumnezeu, să trăiască mai aproape de El, să trăiască pentru El și în El. Credincioșii se adună într-o mare familie la picioarele lui Hristos cu o singură simțire, o singură trăire. Cînd biserica zice: «și ne dă nouă cu o gură și cu o inimă a slăvi prea cinstitul și de mare cuviință numele Tău», se roagă lui Dumnezeu să ajute la realizarea acestei trăiri.

Cît de frumoasă este această trăire după Dumnezeu, această închinare în duh și în adevăr! Demnă de Dumnezeu, demnă și de om! Demnă de Dumnezeu și potrivită vredniciei Sale, pentru că Dumnezeu este duh desăvîrșit, adică o ființă netrupească, veșnică, pretutindeni, atotputernică, atotînțeleaptă, care vede totul, care știe totul. Demnă de om, pentru că omul este cea mai aleasă făptură a firii. El este înzestrat cu puteri prin care se aseamănă cu Dumnezeu: cu minte pentru a-L înțelege, cu voință pentru a-L căuta, cu inimă pentru a-L iubi, cu conștiință pentru a-L mărturisii.

Noi trebuie să cinstim pe Dumnezeu pentru că El însuși ne poruncește: «Eu sînt Domnul Dumnezeu tău; să nu ai alți dumnezei în afară de Mine, să nu te închini lor, nici să le slujești» (Eșire XX, 2, 3). Mîntuitorul întărește această poruncă a Testamentului Vechi, cînd îndepărtînd de la sine pe ispititor, îi zice: «Inapoaia Mea, satano, că scris este Domnului Dumnezeului

tău să te închini și Lui unuia să-I slujești» (Matei IV, 10). Celor de demult Dumnezeu a poruncit: «Să nu iei în deșert numele Domnului Dumnezeuului tău» (Eșire XX, 7), iar Mîntuitorul ne-a învățat să ne rugăm așa: «Sfințească-se numele Tău» (Matei VI, 9). Cea mai mare poruncă din Lege este: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău» (Matei XXII, 37). Biserica ne poruncește în prima din cele nouă porunci ale Sale, să ne rugăm lui Dumnezeu și să mergem la biserică, duminica și sârbătoarea. Însăși mintea noastră ne arată că trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu pentru că sîntem slabi și supuși durerilor. Noi singuri nu putem înfrînge greutățile vieții fără ajutorul Său. Și inima noastră ne spune că Dumnezeu ne va ajuta, căci El este Tatăl nostru. Cine se închină cu credință, dragoste și nădejde în Dumnezeu, cine are în viață de model pe Hristos, acela moștenește împărăția cerurilor, bucurîndu-se de fericirea vederii lui Dumnezeu, față către față, așa cum se bucurau primii oameni înainte de păcat. Dar nu numai în viața viitoare este fericit omul care se închină în duh și în adevăr, ci chiar și în viața aceasta.

Viața lui curată îl va feri de suferințe. Fiind cumpătat, el nu va pierde timpul în petreceri, care să-i ruineze trupul și sufletul, bucurîndu-se de o deplină sănătate trupească și sufletească.

În pace cu toată lumea el nu va irosi averea sa în judecăți. Muncitor și econom el nu va fi niciodată lipsit, viața lui va fi tihnită și plină de mulțumire. El va fi pe deplin fericit mai ales cînd, desprinzîndu-se din iubirea de sine însuși, precum și din iubirea ființelor în care se află pe sine, ca părinți sau fii, el va iubi pe Dumnezeu pe care-l va descoperi în toți semenii săi pe care îi întîlnește. Zilnic va descoperi ființe noi de iubit, va vedea suferințe noi, va auzi strigăte noi, suspinuri noi, la care era surd și nesimțitor cînd se iubea pe sine. Cîtă fericire dă această iubire a lui Dumnezeu în cei goi, în cei oropsiți, în cei bolnavi, în cei flămînzi! «Milă voiesc, iar nu jertfă», mustra Mîntuitorul pe farisei, mila față de acești suferinzi fiindu-i de o mie de ori mai plăcută decît jertfele lor sîngeroase, lipsite de dragoste și sinceritate.

Dacă Dumnezeu ne cere, dacă Mîntuitorul Iisus Hristos ne învață, dacă Biserica ne poruncește, pentru ce nu aducem această închinare cuvenită lui Dumnezeu?

Din două motive nu aducem noi această închinare, cuvenită lui Dumnezeu. Intii, pentru că nu ne dăm seama cît de mult sîntem înlănțuiți de lume, de care sîntem prinși prin legăturile de familie, interesele materiale și ocupațiile noastre.

Al doilea, pentru că nu ne dăm seama că sîntem sustrași de duhul cel rău, adică de ispititor.

Să ne împotrivim cu toată tăria, duhului celui rău, să-l înfrîngem și ori de cîte ori va încerca să ne sustragă de la datoriile noastre către Dumnezeu, să-i strigăm ca și Mîntuitorul: «Înapoia mea, satano, că scris este Domnului Dumnezeului tău se cade să te închini și Lui unuia să-I slujești».

Două datorii ne stau în față: prima să ne cercetăm pe noi și dacă constatăm în viața și închinarea noastră păcate care ne înstrăinează de Dumnezeu, să ne îndreptăm și neîncetat să ne străduim a urca pe scara curățeniei către Dumnezeu, iar a doua, să nu uităm pe semenii noștri pe care trebuie să-i ajutăm și să-i susținem pentru a ajunge la Dumnezeu și ei, prin exemplul nostru bun, spre a nu le da ocazii de sminteală; iar dacă a căzut vreunul în vreo greșală, să-l îndreptăm cu toată dragostea și cu toa-

tă blindețea, «căci datori sîntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor slabi», «purtați sarcinile unii altora și așa veți plini Legea lui Hristos» (Galateni VI, 1, 2). Făcînd așa, vom fi într-un glas cu Biserica drept-credincioasă, care de mii de ani ne îndeamnă neîncetat prin mii de glasuri. «Pe noi înșine și unul pe altul și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm».

Pr. GH. IORDACHESCU

PREDICA LA PRAZNICUL SFINTEI TREIMI

Astăzi Biserica Ortodoxă de pretutindenii sărbătorește praznicul Prea Sfintei Treimi, mărturisind și închinîndu-se lui Dumnezeu cel Unul după ființă dar întreit după Persoane: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

Ceea ce sărbătorim astăzi este departe de a ne fi necunoscut. Căci Sfînta Treime face începutul vieții creștine și ea este temelia ei. Fără Fiul care s-a întrupat și fără Duhul Sfînt, a cărui coborîre asupra Sfîntilor Apostoli am prăznuit-o ieri, nici nu e cu putință această viață dumnezeiască, pe pămînt și în cer, pe care a adus-o creștinismul.

Am intrat în Biserica creștină botezîndu-ne fiecare în numele Persoanelor Sfintei Treimi (Matei XXVIII, 18). În numele lor ne însemnăm cu Sfînta Cruce în rugăciunile noastre din zorii zilei, din crepusculul serii și din tot ceasul din zi și din noapte, în casă, în lăcașul Domnului sau sub cerul liber — chipul nemărginirii dumnezeiești.

În numele Sfintei Treimi încep preoții slujbele sfinte de la Botez și pînă la mîngîierea cea din urmă a Bisericii de deasupra gropii fiecăruia dintre noi.

Iar în fiecare duminică, dis-de-dimineață sîntem imbițați de cîntările de la începutul Miezonocticii să proslăvim așa pe Prea Sfînta Treime:

«Cuvine-se cu adevărat a lăuda pre Treimea cea mai presus de Dumnezeire, pre Tatăl cel fără de început și a toate lucrător, pre Cuvîntul cel împreună fără de început, carele din Tatăl mai -nainte de veci fără stricăciune s-a născut și pre Sfîntul Duh cel ce din Tatăl fără de ani se purcedă.

...Să lăudăm toți cum se cuvine pre Dumnezeu, cu cîntări dumnezeiești; pre Tatăl și pre Fiul și pre Duhul cel dumnezeiesc, Stăpînirea cea în trei ipostasuri, o Împărăție și o Domnie.

...Pre care o laudă toți pămîntenii și o slăvesc puterile cerești, care de toți cu credință este închinată, Unimea cea după ființă, pre cea în trei ipostasuri.

..Părinte Atotțiitorule, Cuvînte al lui Dumnezeu, întru tot Duhule Sfînte, o putere și un chip, o Împărăție și o Dumnezeire și Stăpînie, miluește și mîntuiește pre cei ce se închină Tie...».

*

De Dumnezeu grăitorii, Părinți și dascăli ai Bisericii, au tilcuit această taină — mai presus de fire, de minte și de cuvînt —, prin imagini și asemănări din natură și mai ales din sufletul omenesc.

Căci Tatăl este Dumnezeu, ziceau ei; Fiul este Dumnezeu; și Duhul Sfânt este Dumnezeu. Și totuși nu sînt trei Dumnezei ci un singur Dumnezeu, după cum rațiunea este suflet, voința este suflet și simțirea este suflet, dar nu sînt trei suflete, ci trei funcțiuni sufletești într-un singur suflet.

De asemenea arborele are rădăcină, tulpină și coroană, dar toate acestea trei unul fac; și soarele are disc, lumină și căldură, dar nu sînt trei, ci unul este soarele în trei stihii...

Năzuințele de a tilcui acest mister numai cu ajutorul puterilor firești ale omului nu puteau duce la un rezultat pe deplin mulțumitor pentru creștini, cu atît mai mult cu cît multe adevăruri chiar din lumea firii înconjurătoare rămîn omului ascunse; și pe măsură ce se descoperă tainele acestea, se poate vedea cît de multe dintre ele erau necunoscute celor dinaintea noastră. În același timp se deschide cu atît mai adînc hăul neștiinței noastre!

Cît de necunoscuți ne sînt semenii noștri cei mai apropiați, oamenii! Cît de necunoscuți ne sîntem noi înșine! De aceea, unul dintre marii Părinți ai Bisericii creștine strigă: «Numai Tu, Doamne, mă cunoști în chip desăvîrșit! Căci cu toate că numai cugetul omului știe ce se petrece în el, și cu toate că această taină e nepătrunsă de toți oamenii, există ceva în om pe care nici cugetul lui nu-l cunoaște. Dar Tu, Doamne, străpunți ascunsurile cele mai îndepărtate ale sufletului său, pentru că Tu-l cunoști, așa cum lucrătorul cunoaște lucrul lui. Și cu toate că, judecîndu-mă în fața Ta, încep să mă disprețuiesc privindu-mă ca pămînt și cenușe... Și cu toate că nu pot de pe acum să Te văd față către față, ci numai ca într-o oglindă și sub un vâl și cu toate că, dacă sînt depărtat de Tine nu-mi mai ești atît de prezent pe cît îmi sînt mie însumi, cu toate acestea nu încetez de a ști că Tu ești Cel nepătruns... Am, totuși, nădejde tare că, credincios făgăduințelor Tale, nu vei suferi ca noi să fim ispitiți mai presus de puterile noastre, ci, odată cu ispita, ne vei da și mijlocul de a-i rezista. Voi mărturisi deci ceea ce știu și ceea ce nu știu, întrucît nu cunosc ceea ce cunosc decît prin lumina pe care mi-o dai; și deapănarea nu voi cunoaște ceea ce nu cunosc, pînă ce întunericurile, cari sînt în sufletul meu, se vor schimba într-o zi fără de nori, de strălucirea slavei Tale» (Fer. Augustin, Confesiones, cartea X, cap. V).

Cu adevărat, dacă cele firești sînt ascunse în mare parte pentru noi și dacă nouă înșine ne sîntem necunoscuți în bună parte, cum să avem pretenția și îndrăzneala să cuprindem în valul minții noastre pe Acela căruia «cerul îi este scaun și pămîntul așternut picioarelor»? (Isaia LXVI, 1).

Nu vom fi, oare, asemenea copilului despre care se spune că voia să verse apa mării în gropița lui de nisip, făcută pe țarm?

Și totuși, aceasta este cu puțință, cel puțin pentru a înțelege în ce fel cele trei funcțiuni principale ale sufletului nostru reflectează cu adevărat cele trei Persoane dumnezeiești într-o unică ființă.

Ce este Sfînta Treime pentru creștin nu se explică, totuși, ci se trăiește după cum sănătatea nu se înțelege prin explicații, ci se trăiește.

Iar această trăire începe cu credința și, pe măsură ce se dezvoltă în noi și crește, năzuind la statura bărbatului desăvîrșit care este Hristos, viața noastră reflectează din ce în ce mai puternic viața dumnezeiască, viața treimică.

De aceea credința a fost descrisă de vechii Părinți ai Bisericii, ca avînd șapte ochi, arătînd prin aceasta puterea ei de discernămint ca și faptul că

îmbrățișează cunoștința deplină și fără greșală și că e în stare de înșeptila lucrare a Sfântului Duh. În legătură cu ea s-a spus că mintea înțelege cele nevăzute, după cum ochiul privește cele ce se văd. Căci mintea care iubește pe Dumnezeu este făclia care luminează sufletul și inima.

Numai cel credincios înțelege adevărul înalt al celor spuse de marele Mitropolit rus Filaret al Moscovei, din veacul trecut: «Nici una dintre tainele înțelepciunii lui Dumnezeu, cea mai ascunsă nu trebuie să ne pară străină sau cu totul transcendentă, ci în toată smerenia trebuie să adaptăm cugetul nostru la contemplarea lucrurilor dumnezeiești».

Așa dar, repetăm: Ortodoxia nu se învață, se trăiește.

Dogma Sfintei Treimi, taina de nepătruns, de asemenea. Căci așa ne învață Sf. Maxim Mărturisitorul, zicînd: «Cel ce a primit ca formă a minții cunoștința dumnezeiască, în duh, cea din virtuți, se zice că pătimește cele dumnezeiești, fiindcă nu a primit și pe aceasta prin fire datorită existenței, ci prin har după participare. Iar cel ce n-a primit cunoștința cea din har, chiar de ar spune ceva ce ține de cunoștință, nu cunoaște din experiență înțelesul a ceea ce spune. Căci învățarea simplă a unui lucru nu dă cunoștința pe care o dă deprinderea».

Cunoașterea religioasă, e deci cunoaștere prin trăirea adevărilor ei. În această trăire nu se cuvine să coborîm tainele dumnezeiești la tiparele minții noastre; se cade ca mintea noastră să se înnoiască, făcîndu-se prin credință aptă de a se ridica și de a primi adevărurile care o depășesc și care au fost descoperite de Dumnezeu și păstrate în Biserică. Ceea ce au experimentat trăitorii pe culmile duhovniciei se face astfel bunul comun al tuturor credincioșilor.

Ca să poată să împărtășească cei dinții aceste adevăruri care depășesc puterile omenești, le-a trebuit o schimbare, o prefacere sufletească; aceasta se numește pocăință și este asemenea aceleia pe care dreptul Iov, în fața lui Dumnezeu o primește cu smerenie, zicînd: «Mărturisesc, am vorbit fără să înțeleg, despre lucruri prea minunate pentru mine și pe care nu le știu... Din vorbe auzisem despre Tine, dar acum ochiul meu Te-a văzut. Drept aceea mă osîndesc și mă pocăiesc în praf și cenușe!» (XLII, 3, 5-6).

Cele ce știm despre Dumnezeu și despre Sfînta Treime, le știm prin Descoperire și cu măsură; taina le învăluie. «Dacă le înțelegi, zice Fer. Augustin, nu sînt acestea». Din ele ni se descoperă o parte în vederea mîntuirii și în legătură cu instituția mîntuirii care este Biserica.

Să precizăm: ce ne pot împărtăși Sfinții Părinți și dascălii Bisericii privitor la Sfînta Treime, care locuiește în lumina cea neapropiată, mister mai presus de orice minte și de orice cuvînt?

Răspundem: multe și minunate taine; ele ne lămuresc, la rîndul lor, printre altele taina Bisericii, toate, însă, ne sînt împărtășite nu spre potolirea deșertei curiozități omenești ci pentru folosul nostru sufletesc. Iar din bogăția lor eu nu voi aminti decît cîteva, accentuînd că ele sînt grele de cuprins și de înțeles.

În Sfînta Treime, Dumnezeu este unul fără să fie singuratic, după cuvîntul Sfîntului Ilarie. Dumnezeu e iubire — ne descoperă Sfîntul Evanghelist Ioan (Ioan X, 4, 8). Iubirea e marea lege a universului, a celor create și necreate, pusă de Dumnezeu în toate. Atracția dă putința să se formeze corpurile și lumea; iubirea stă la temelia familiei. Iubirea e bucuria de bucuria altuia și durerea de durerea altuia; e cea mai înaltă simțire jertfelnică, la care se poate înălța omul. Aceasta înseamnă că o persoană,

singură în univers, nu poate avea iubire. Iubirea este comunitară. Ea cere existența altor persoane, cărora se împărtășește. De aceea Dumnezeu creștin e întreit după persoane. Dumnezeu Tatăl naște în ființa Sa, în sinul Său, în chip veșnic și de negrăit, pe Fiul. Purcede, în același chip, pe Sfântul Duh.

Unitatea în pluralitate se face astfel, prin iubire, măsura desăvârșirii tuturor lucrurilor firești.

Fără existența mai multor Persoane nu se poate înțelege fericirea veșnică a lui Dumnezeu; o fericire care n-ar fi împărtășită ci ar menține Persoana izolată, ca ghețarul nemișcat într-o veșnică iarnă — n-ar merita acest nume. Dumnezeu creștin este un Dumnezeu-iubire, al iubirii care se împărtășește de la Persoană la Persoană, de la Dumnezeu la creație, care se revarsă în lume. Este iubirea și fericirea cea mai înaltă, care își găsesc împlinirea în fericirea altor persoane egale sau mai mici.

Această descoperire ne-a fost dată pentru ca să înțelegem pe de o parte misterul Bisericii însăși; iar pe de altă parte, pentru ca să luăm model de viață de la viața treimică, primită în noi.

Astfel, Biserica este o prelungire a Sfintei Treimi în timp; viața ei este viața Bisericii.

Un cugetător la cele înalte și dumnezeiești, a scris: «De treime se leagă Biserica, precum locașul de locuitor, templul de Dumnezeu, cetatea de întemeietor. Aici trebuie să înțelegem Biserica întreagă compusă nu numai de această parte a ei, care călătorește încă pe pământ, de la Răsărit la Apus, laudând numele Domnului..., ci și din cealaltă parte, care, în ceruri, de când a fost creată, n-a încetat niciodată să stea strâns legată de Dumnezeu...» (Fer. Augustin, Enchiridion, c. VIII). Biserica este o imitație a firii dumnezeiești. Intr-adevăr, Domnul a zis: «Eu și Tatăl una sintem». Și stă scris de asemenea despre Tatăl, despre Fiul și despre Sfântul Duh: «Aceștia trei una sînt. Cine va putea crede că această unitate... asemenea tainelor cerești, poate fi sfîșiată în Biserică și ruptă de opoziția unor voințe care nu se înțeleg?» (Sf. Ciprian, De Unitate Ecclesiae, VI).

Cum se înfăptuiește și se menține această unitate dumnezeiască a Bisericii? Biserica trăiește din viața dumnezeiască a Prea Sfintei Treimi, împărtășită ei prin Har. Viața dumnezeiască este viața unică a Bisericii împărtășită unei mulțimi nenumărate de membri ai ei; este însăși viața lui Dumnezeu, care face din niște păcătoși prieteni ai lui Dumnezeu, neam al lui Dumnezeu și care formează din acești fii ai lui Dumnezeu, după Har, o familie dumnezeiască.

Biserica este, astfel, prelungirea Treimii pe pământ, după Sfinții Părinți. Dumnezeu creștinilor e Dumnezeu iubirii între mai multe Persoane. E o deosebire ca de la cer la pământ între zeli mincinoși ai păgînilor, care se războiau între ei și Dumnezeu cel adevărat al creștinilor, care este iubire suprafirească, de negrăit.

În sobornicitatea Bisericii ca și în Sfînta Treime avem această egalitate a părții cu totul: Treimea e una după ființă și întreită după Persoane; Biserica este una și totuși nenumărate sînt membrele sale.

Harul și sfințenia ei este una pentru toți și în toți. Și cu toții formăm un singur Trup, Trupul tainic al Domnului, Capul ei cel nevăzut. Astfel, după modelul Sfintei Treimi, sobornicitatea Bisericii, pe care o mărturisim în Crez, este plinătatea vieții dumnezeiești, în comuniunea iubirii suprafirești și în duhul libertății de fii ai lui Dumnezeu. Este unirea tuturor cu

totul, în trăirea unicului adevăr descoperit, formulat de soboarele a toată lumea creștină.

Descoperirea aceasta privește atât Biserica, cât și pe fiecare dintre noi, membrii Bisericii. Așa s-a rugat Domnul pentru noi, în ajunul Patimilor Sale mîntuitoare: «Arătat-am numele Tău oamenilor, pe care Mi i-ai dat Mie, din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvîntul Tău păzitu-l-am... Mult nu mai sînt în lume și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-î întru numele Tău pe care Mi i-ai dat ca să fie una, precum sîntem și Noi... Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine după cuvîntul lor. Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, ca și ei să fie întru Noi, așa încît lumea să creadă cum că Tu M-ai trimis. Și mărirea pe care Tu Mi-ai dat-o, le-am dat-o lor ca să fie, una, precum Noi una sîntem: «Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie, în una, desăvîrșită, și să cunoască lumea cum că Tu M-ai trimis și i-ai iubit pe ei, cum M-ai iubit pe Mine» (Ioan XVII, 6, 11, 20-23).

Aceeași iubire și armonie trebuie să existe și între noi și semenii noștri și aceeași iubire jertfelnică, după modelul Mîntuitorului, care, din înălțimile cerului s-a coborît în chip de rob și a suferit batjocuri, patimi și moarte pentru noi; aceeași armonie, bunăvoință și pace — condiția propășirii și progresului sub toate formele!

Biserica apostolică a dat această priveliște unică de iubire și frățietate între membrii aceluiași Trup Tainic al Domnului și de armonie și pace, pe care ne-o descrie Cartea Faptelor, ca să rămînă model pentru creștinii tuturor veacurilor: Cei dinții creștini «stăruiau, se spune acolo, în învățătura Apostolorilor, și în viața frățească, în frîngerea pîinilor și în rugăciuni» (II, 42; cf. 46).

Iată de ce, izolarea de Sfînta noastră Biserică este ca plecarea albinei din stup: înseamnă sortirea la moartea duhovnicească a celui ce o face.

Noi toți formăm un singur trup; mădularul care nu mai face parte din organismul viu al Bisericii, piere.

Iată acum altă față a învățaturii despre Sfînta Treime:

Sfînții Părinți și dascăli ai Bisericii creștine au adîncit mai mult chipul petrecerii celor trei Persoane dumnezeiești într-o singură Ființă. Avînd aceeași Ființă, Ele se întrepătrund și se înconjoară reciproc locuind una într-alta. Viața dumnezeiască treimică se arată astfel ca un ocean nemărginit avînd trei centre, care se acoperă unul pe altul, ca lumina unică a trei lămpi dintr-o cameră. Fiecare dintre cele trei Persoane îmbrățișează pe celelalte întru aceeași iubire și cunoaștere într-o singură Ființă dumnezeiască.

De aceea, Mîntuitorul amintește despre Sine că este una cu Tatăl; El poate face minuni dumnezeiești ca să cunoască lumea că Tatăl este în El și El în Tatăl (Ioan X, 30, 38). Iar Sfîntul Ioan Inaintemergătorul dă această mărturie: «Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată: Fiul Unui Născut, care este în sinul Tatălui, Acela a vorbit despre El» (Ioan I, 18). Despre Sfîntul Duh ne învață Sfîntul Apostol Pavel: «Duhul toate le cercetează, chiar și adîncurile lui Dumnezeu. Că cine dintre oameni știe ale omului, fără numai duhul omului care este în el: așa și ale lui Dumnezeu nimeni nu le-a cunoscut, fără numai Duhul lui Dumnezeu. Iară noi n-am primit duhul lumii, ci Duhul cel de la Dumnezeu, ca să cunoaștem cele dăruite nouă de Dumnezeu» (I Cor. II, 10 b.-12).

Iubirea și cunoașterea suprafirească a Persoanelor Sfintei Treimi are temeiul în unitatea de ființă și de viață. Ele rămân modelul deapururi neajuns al oricărei împărtășiri de viață religioasă.

Și în Biserică este o întrepătrundere și o unitate suprafirească a membrilor ei, persoane deosebite, având o fire dumnezeiască unică. Căci aici firea noastră se unește cu firea dumnezeiască, prin Sfintele Taine, în Persoana a doua a Sfintei Treimi, Capul nevăzut al Bisericii. În acest fel, persoanele omenești unesc firea lor creată, care le deosebește una de alta, cu firea cea necreată, una cu Harul dumnezeiesc. Mulțimea nesfirșită a membrilor Bisericii are una și aceeași fire dumnezeiască.

Ele au o împărtășire comună, într-un Domn, o credință și un Botez, în unitatea de credință și de viață dumnezeiască. Un străvechi scriitor creștin a descris în chip minunat această unitate suprafirească a credincioșilor, prin iubirea suprafirească, zicând unui frate în Hristos: «Tu-mi ești prezent, și în rugăciunea ta și eu îți sînt prezent. Nu fii mirat că zic: prezent.

Căci dacă mă iubești și dacă, fiindcă sînt chipul lui Dumnezeu mă iubești, și eu îți sînt tot atît de prezent, precum îți ești ție însuși. Tot ceea ce ești după ființă, și eu sînt. Căci orice suflet rațional este într-adevăr chip al lui Dumnezeu. Așa încît cel care caută în sine chipul lui Dumnezeu, caută acolo tot atît pe aproapele său ca și pe sine însuși, și cel care îl află în sine pentru că l-a căutat acolo, îl cunoaște așa cum este în orice om... Dacă deci tu te vezi, mă vezi și pe mine, care nu sînt altceva decît tine; și dacă iubești chipul lui Dumnezeu, mă iubești pe mine, chip al lui Dumnezeu, și la rîndul meu, și eu te iubesc, iubind pe Dumnezeu. Astfel, căutînd același lucru, năzuind, sîntem deapururi prezenți unul pentru altul în Dumnezeu, în care ne iubim».

Acum, după ce am pătruns «pe cît ni se cădea», adevărul tainic despre unimea în Treime și Treimea în unime și am înțeles după putere întrepătrunderea Persoanelor Sfintei Treimi întru o singură ființă, să ne amintim că omul are în sine «chipul lui Dumnezeu» și că cele trei funcțiuni ale sufletului nostru sînt imaginea Prea Sfintei Treimi. Oricît am fi noi de decăzuți, din punct de vedere duhovnicesc, purtăm în noi această putere de a ne reface, purtăm în noi imaginea Prea Sfintei Treimi, și putem reface și «chipul lui Dumnezeu» în noi, pînă la o adevărată «asemănare».

Intr-adevăr, Dumnezeu făcînd omul după chipul Său, a lăsat în sufletul nostru o răsfrîngere a propriei vieți dumnezeiești. Cele trei funcțiuni sufletești nu sînt trei părți, ci trei puteri ale aceluiași suflet; sînt imaginea, nedesăvîrșită, fără îndoială, dar cea mai desăvîrșită din cele create, a deosebirii celor trei Persoane dumnezeiești în unitatea ființei. Dacă «chipul» ar fi cu totul acoperit de funinginea patimilor și de zgura păcatului, încă ne mai este cu puțință să-l spălăm cu ajutorul dumnezeiescului Har și să-l aducem din nou la asemănarea cu Dumnezeu cît ne aflăm în această viață: «Veniți să stăm împreună la judecată — zice Domnul (prin rostul profetului Isaia I, 18). De vor fi păcatele voastre cum e cîrmizul, ca zăpada la voi albi; și de vor fi ca purpura, ca lîna albă le voi face!».

Sfinții pustiei au arătat în felurite descrieri cum se ajunge la refacerea chipului pînă la o adevărată asemănare cu Dumnezeu. «Cînd inșe să guste într-o multă simțire din dulceața Prea Sfințului Duh, scrie Sf. Diadoh al Foticeii, datori sîntem să știm că începe harul să zugrăvească, așa zicînd, peste chip, asemănarea. Căci precum zugravii desemnează înlii cu o singură culoare figura omului, apoi înflorînd puțin cîte puțin culoarea

prin culoare, scot la arătare chipul viu al celui zugrăvit pînă la firele părului, așa și Sfîntul Har al lui Dumnezeu readuce întii prin Botez «chipul» omului la forma în care era cînd a fost făcut; iar cînd ne vede dorind cu toată hotărîrea frumusețea «asemănării» și stînd goi și fără frică în atelierul lui, înflorește o virtute prin alta și înalță chipul sufletului din strălucire în strălucire, dîndu-i pecetea «asemănării». Prin refacerea «chipului lui Dumnezeu» în noi, năzuim să redăm strălucirea imaginii Sfintei Treimi în sufletul nostru așa încît el să iradieze în afară. Aceasta este cu puțință prin credință și fapte bune, în împreună-lucrarea cu Harul dumnezeiesc: «Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încît să vadă faptele voastre cele bune și să mărească pe Tatăl vostru carele este în ceruri»

Imaginea Sfintei Treimi în sufletul nostru va avea o iradiere în afară cu atît mai puternică, cu cît mintea noastră va fi mai luminată de Harul dumnezeiesc și cu cît, în această lumină, voia noastră se va încorda spre împlinirea cu prisosință a celor necesare și de folos propășirii noastre și a semenilor noștri, pe tărîm duhovnicesc și material, și cu cît simțirea noastră va îmbrățișa cu o iubire mai puternică pe Dumnezeu și creaturile Sale, frații și semenii noștri.

«Voi îndrăzniți să cugetați și să învățați cele cu neputință!». Așa scria Sfîntului Vasile cel Mare și Sfîntului Grigorie de Nisa, Eunie ereticul. Era strigătul celui care voiește să adapteze învățătura suprafirească cu sine, cu puterile sale firești, reduse. Sfinții Părinți ne învață, dimpotrivă, așa cum am văzut; ei ne îlcuiesc, din Descoperirea dumnezeiască, multe taine; tot ce am primit, însă, are legătură cu viața noastră proprie, cu mîntuirea noastră, cu Biserica. Dumnezeu nu ne-a descoperit nimic, precum am văzut, pentru satisfacerea deșartei noastre curiozități omenești, ci totul ne-a fost dat în vederea mîntuirii. Și tot ce este descoperit este o lumină în calea vieții creștinismului. Creștinismul nu e numai cunoștință, ci este viață, dar viață dumnezeiască; este «Filozofia faptelor» după Sfinții Părinți.

«Filozofează cu fapta despre voia omului și despre răsplata lui Dumnezeu! — ne învață Sfîntul Marcu Ascetul. Căci știința nu e mai înțeleaptă sau mai folositoare decît fapta».

Iată de ce, cînd unii Sfinți Părinți au vrut să sondeze abisul tainei Sfintei Treimi au fost oprîți; Tradiția ne spune că Fericitul Augustin a fost smerit de un înger, care i-a amintit să nu depășească bornele puse minții omenești. Mulțumind, dar, lui Dumnezeu pentru cele descoperite spre mîntuirea noastră a celor supuși păcatului, să nu uităm că «învățătura ce ne-a dat Hristos covîrșește toate învățăturile Sfinților; și cel ce ar avea duhul Lui, ar afla mană ascunsă în ea. Dar se întîmplă că mulți din cei ce aud Evanghelia puțin se mișcă cu inima, pentru că le lipsește duhul lui Hristos.

Cine vrea să înțeleagă deplin învățătura Lui și să afle dulceață în ea, acela trebuie să se sîrguiască a-și forma viața lui Hristos. (Căci altfel) ce-ți folosește (faptul că) cu cuvinte înalte ai dogmatiza despre (Sfînta) Treime, dacă n-ai smerenie, fără de care nu poți să placi Treimii» — ne întreabă străvechea carte intitulată «Urmarea lui Hristos». Cu adevărat, vorbele mari nu fac pe sfînt și pe drept, ci viața cea plină de fapte bune place lui Dumnezeu.

Acestea sînt gîndurile pentru înfăptuirea cărora să ne ajute Dumnezeu Cel în Treime lăudat și preamărit, adică Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, acum și deapărarea. Amin!

Prof. N. CHIȚESCU

CALEA DESĂVIRȘIRII LA SFINȚI

«Oricine MĂ va mărturisii înaintea oamenilor, îl voi mărturisi și Eu înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri...».

(Matei X, 32).

Sfinții, pe care-i cinștim cu rugăciuni pioase, sînt pilde de viață frumoasă, la care năzuiesc toți bunii creștini. Viața lor este ca o carte a virtuților evanghelice, culme de lumină, credință clocotitoare în Dumnezeu, dragoste fierbinte față de El și pentru oameni nădejde neprețuită în bunătațea și dreptatea Proniei Divine, chip de desăvîrșire, grai de sfințenie. Desăvîrșirea sfinților este icoana «omului duhovnicesc», înțelepciune de sus, milă pentru cei lipsiți, ridicare pentru cei căzuți, jertfire pentru Dumnezeu și pentru oameni. Inceputul sfințeniei lor este însuși Dumnezeu: «Și veți fi sfinți, căci Eu, Domnul Dumnezeu vostru, sînt sfînt» (Efes. IV, 12). Sfințenia vieții acestor aleși ai cerului s-a făurit pentru chipul Treimii Sfînte, cei de o ființă și nedespărțită: «Fiți și voi desăvîrșiți, după cum și Tatăl vostru cel ceresc este desăvîrșit» (Matei V, 48). Inceputul și sfîrșitul vieții sfinților este mărturisirea prin cuvînt și faptă, a lui Iisus Hristos. Sfințenia lor: curaj evanghelic și, în același timp, pace în suflet; sabie a Duhului pentru cei răi, iar pentru cei buni și înnoiți după chipul Ziditorului Ceresc, pace deplină.

Sfințenia, — iată calea, pe care putem să pășim toți cei care ne-am îmbrăcat în Hristos prin Botez.

Chipuri de sfinți sînt Apostolii, care au urmat în Domnul, L-au mărturisit și au murit în credința Lui. Sînt pustnicii, anahoreții, care și-au sfințit viața în singurătatea făpturii lui Dumnezeu, rugîndu-se și năzuind spre El. Sînt cuvioșii, izvoare limpezi de bunătațe și îmbunătățire în Hristos, pentru obștea creștină. Sînt pescarii, păzitorii turmelor, păstorii munților și lucrătorii cîmpurilor, care și-au desăvîrșit viața prin Biserica lui Hristos și care, ca niște sori au radiat lumină în jurul lor. Sînt apoi mucenicii, care au mărturisit pe Hristos cu prețul vieții lor, dăruindu-și sîngele cu bucurie cerească, pentru răspîndirea și cunoașterea adevărului creștin în lume.

Sfințenia tuturor acestora este o înmănunchiere de virtuți evanghelice. Sfinții au ajuns la desăvîrșirea vieții de aici, pășind pe căile următoare, de la care nu s-au abătut niciodată:

Sfinții au cucerit împărăția cerurilor prin sfințenia vieții, prin trăirea Sf. Evanghelii, prin traducerea în viața de aici a preceptelor morale biblice (Mat. V, 20), luptînd pentru înfăptuirea dreptății lui Dumnezeu pe pămînt (Mat. VI, 33).

— Și-au desăvîrșit viața ascultînd de poruncile Bisericii și de bunele îndrumări morale ale păstorilor sufletești din fruntea comunității creștine (Efeseni, IV, 12).

— Au cîștigat sfințenia vieții ascultînd cu credință cuvîntul lui Dumnezeu și păstrînd legătură prin rugăciune, cu Tatăl ceresc (I Timot. IV, 5). Rugăciunea a fost pentru ei, pururea, scară de duh, pe ale cărei trepte de lumină au suit spre perfecțiunea morală a ființei lor omenești.

— Și-au sfințit făptura lor trupească și sufletească, investimîntindu-se în haina cea prea frumoasă a «omului nou», omul duhovnicesc, după chipul Creatorului Său (Efes. IV, 24).

— Au ajuns la sfințenia vieții, înlăturînd robia patimilor și a păcatului, căci știut este că păcatul aduce moarte, pe cînd virtutea (sfințenia) deschide drumul spre fericirea veșnică (Rom. VI, 19-22).

— Au cucerit sfințenia vieții prin virtutea de esență creștină, care se cheamă înfrînarea poftelor. Înfrînîndu-se au poruncit patimilor din ei să tacă și prin voință tare au izbutit să le înăbușe. Înfrînarea este, întii, stăpînire de sine și, apoi, renunțarea la tot ce constituie păcat care să vateme sănătatea trupeză și sufletească a omului. Și-au închis ochii în fața ispitelor de tot felul din afară și au întors capul de la ispitele păgubitoare de suflet ale vieții zilnice. Și-au astupat urechile la toate chemările lumii. Și-au mușcat limba, cînd a fost gata să deschidă grai de bîrfire a aproapelui, zicînd cu Psalmistul: «Pune Doamne pază gurii mele și ușe de îngrădire împrejurul buzelor mele» (Ps. 140, 3). Și-au zăgăzuit inima cînd a încercat să dea năvală în țarcul fărădelegii (Ps. 140, 4). Au ocolit cursele vrăjmașului, care voia să-i prindă în mrejele făcătorilor de rele. N-au urît niciodată mai-binele vecinului, ci l-au ajutat să se desăvîrșească în faptele milei creștine. N-au pizmuit niciodată, ci au ascultat numai de legea sfîntă a iubirii. Și-au supus trupul la cazne, oridecîte ori a încercat să sburde și să alunece spre bulboana neîngăduitelor înfruptări. Și-au dat seama că împărăția cerurilor se cucerește cu armele duhovnicești ale înfrînării și nu cu năvala poftelor trupezii (Mat. XI, 12). Și-au strunit pofta de cîștig urît, avînd pururea înaintea ochilor duhovnicești pilda lui Iuda Iscarioteanul, care și-a vîndut Invățătorul pe 30 de arginți, prețul unei frînghii de spînzurătoare. N-au dorit măririle ci au preferat liniștea conștiinței lor și pacea între oameni, fugînd de ucigași, ca de fii satanei. Ce chipuri sublime de sfinți a creat virtutea înfrînării! Gîndiți-vă o clipă la cutremurătoarea poruncă a vieții Sf. Ioan Botezătorul, a Sf. Filofteia, a Cuvioasei Parascheva, a Sf. Ioan Milostivul, a Sf. Marian Preotul, a Sf. Nicolae din Mira Lichiilor, — «dreptar al credinței, chip al blîndeții și învățător al înfrînării», a Sf. Apostol Pavel și mai ales, a Maicii Domnului, întruchiparea sfintei feciorii și a virtuții înfrînării. Cu adevărat, sfinții și-au modelat viața, după chipul vieții lui Iisus Hristos Cel întrupat, prin faptele credinței nesdruncinate și prin harurile cele de sus ale Sf. Duh (Ioan XVI, 8).

— Ei au mărturisit pe Domnul, fără frică, înaintea oamenilor, căci erau convinși că El singur este calea spre veșnicie, izvorul vieții și adevărul credinței. Au fost în stare să iubească pe Dumnezeu mai presus de orice. Viața lor a fost un adevărat imn al iubirii lui Dumnezeu, lăsînd în urmă și trecînd granițele iubirii față de părinți sau fii, față de rude sau cunoscuți, căci și-au dat seama că «cine iubește pe tată ori pe mamă mai mult decît pe Mine, nu este vrednic să fie ucenicul Meu și cine iubește pe fiu sau pe fiică mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine».

Au preferat să se despartă de tot ce omenește le era mai scump, numai să nu se depărteze de Dumnezeu. Fericitul Ieronim învață în această privință: «Iubiți pe Dumnezeu, pe tată, iubiți pe mamă, iubiți copiii voștri; dar dacă se întîmplă ca iubirea tatălui, a mamei și a copiilor voștri să intre în cumpănă cu iubirea ce o datorăm lui Dumnezeu și, dacă și una și alta nu se pot păstra împreună, sinteți datori să vă despărțiți de cei mai de aproape ai voștri, cu o despărțire sfîntă și să păstrați neatinsă iubirea către Dumnezeu».

Sfinții au luat crucea și au urmat pe Hristos, chiar cu prețul jertfirii de sine, pentru că ținta vieții lor n-a fost lumea cu toate ademenirile ei, ci

moștenirea vieții veșnice. Viața sufletului a atârnat, pentru ei, mai greu în cumpănă decât viața trupului. Au dăruit cu bucurie cele trecătoare ale lumii pentru cele eterne, adincind tilcul Scripturilor sfinte: «oricine va lăsa casa sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau soție, sau feciori, sau holde, pentru numele Meu, va primi însutit și va moșteni viața cea veșnică» (Mat. XIX, 29).

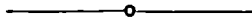
Sfinții au fost niște adevărați «Hristofori», făcând din Hristos și din sfânta lui Biserică centrul vieții lor. Au înțeles cu evanghelistul că: «cine își va păstra viața, o va pierde și cine își va pierde viața pentru Mine, o va câștiga» (Mat. X, 39).

Pentru toate acestea, Dumnezeu a dăruit aleșilor Săi, pe care-i cinstim cu piozitate, «bunătățile pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, — bunătățile, pe care El le-a pregătit celor ce-L iubesc pe Dînsul», cum scrie Sf. Apostol Pavel Corintenilor.

Sfințenia și bunătățile duhovnicești, de care s-au învrednicit sfinții, ne așteaptă pe fiecare dintre noi: tinăr sau bătrîn, învățat sau neînvățat, dacă ne hotărîm să pășim, pe căile de viețuire evanghelică. Și căile de desăvîrșire, în această viață sînt:

Să iubim virtutea și să urim păcatul; să sprijinim dreptatea și să desființăm toată nedreptatea; să îmbrățîsem adevărul părăsind minciuna; să apărăm cinstea și pacea oamenilor, luptînd cu bărbăție evanghelică împotriva omuciderii prin războaie; să apărăm viața oamenilor și să-i ferim de căderea în prăpastia morții; să predicăm modestia și să respingem îngîmfarea; să promovăm binele aproapelui și să înlăturăm din inima oamenilor dîntele invidiei; să ascultăm de poruncile Bisericii, ca creștini și de cele ale stăpînirii celei din afară, ca cetățeni iubitori ai Patriei; bucușoși de libertatea deplină a conștiinței noastre religioase, să mărturisim pe Hristos și sfînta Lui învățătură, prin viața și prin faptele noastre; să luminăm conștiința oamenilor din jurul nostru, îndepărtînd de pe ea pinza neagră a neștiinței și a credințelor deșarte; să năzuim spre desăvîrșirea vieții noastre și a societății omenești, în care trăim, după cuvîntul lui Dumnezeu: «Fiți și voi desăvîrșiți, după cum și Tatăl vostru cel ceresc este desăvîrșit» (Mat. V, 48).
Amin!

Pr. CONSTANTIN STAICU

CUVINT LA MARELE CANON AL SFINTULUI ANDREI CRITANUL

Ascultat-am, cu neîndestulată limpezime de cugel, Canonul cel mare al celui întru sfinți părintelui nostru Andrei, arhiepiscopul Cretei, unul dintre cei mai aleși învățători ai pocăinței, dacă nu cel ce a isbutit, în neasemuită măsură, să toarne în formele plastice ale cuvîntului omeneșc, tot freamătul ființei noastre în legătură cu păcatul și virtutea, cu neputința mo-

rală și dorul etern de perfecțiune, tot zbuiciumul eului nostru duhovnicesc, tot binele ce trebuiește săvârșit și răul ce trebuiește îndepărtat din noi.

Și este cazul să mărturisim, fără înconjur și fără zăbavă, că acest mare canon — mare și ca întindere, el având 250 de tropare, dar și ca adincime, prin ideile și gândurile înalte ce le cuprinde — este atît de grăitor și de convingător, atît de curgător și armonios, atît de coplesitor de adevăr, încît poate să înmoaie și pe cea mai uscată, mai secetoasă și mai învirtoșată inimă și să o deștepte din toropeala păcatului, cu roua cerească a smereniei, spre săvîrșirea binelui moral, numai să fie citit și ascultat cu inima zdrobită și cu aleasă luare aminte.

Nici nu era alt loc mai potrivit, pentru el, decît Postul cel Mare, întru care este datoare întreaga suflare creștinească să-și curețe, de toată întinăciunea, cămara sufletului și a Mîntuitorului, după cuviință, ca să primească în lumină și curăție Invierea Stăpînului a toate, eveniment central al creștinismului, piatra de temelie a Bisericii și credinței, gajul cert și începătură neîndoielnică a învierii celor muritori.

Nici o altă religie, nici o altă confesiune creștină, nu are o capodoperă de cult ca acest sfînt și mare canon de pocăință și umilință, o mai bogată comoară de simțire și trăire religioasă, un mai eficace mijloc de ridicare din umbra păcatului și a morții, decît sfînta noastră Biserică drept măritoare, în care cu sărăcia cîștigăm cele bogate, cu înfrînarea eliberarea în Dumnezeu, cu smerenia cele bogate.

Toată Scriptura «**cea de Dumnezeu însoflată**» ne este pusă în el; toată economia mîntuirii sufletelor noastre scilciate de păcat, dar gravitînd spre virtute ca planta după soare, este așezată înaintea minții noastre; toată istoria Testamentului celui Vechi — pedagog către Hristos — ca și a celui Nou, de la Adam pînă la Hristos și după aceea, este scrutată și arătată lămurit, ca nu cumva «meșesugit turn» să mai putem zidi, de întărire pofteilor noastre și relelor noastre alunecări, ca să se surpe și să cadă la pămînt toate sfaturile cele viclene și potrivnice, ca inima noastră cea lipsită de sfînta bărbăție, să se întărească «pe piatra cea neclintită a poruncilor» lui Dumnezeu.

În felul acesta, toată cunoștința binelui și răului, ca și toată înfăptuirea lor, după care omul tinjește, suspină și plînge, o are cugetul înainte, într-o minunată sinteză concretă și intuitivă, doar doar s-ar hotărî să dea stilul moral vieții sale, doar doar s-ar convinge, odată pentru totdeauna, să-și țasă cucernică haină personalității sale duhovnicești, doar doar vom învăța cu toții în ce fel să ne trăim viața, căci și acest lucru se învață, noi trebuind să fim din aceia care nu-și trăiesc prima parte a vieții ca s-o facă nenorocită pe cealaltă.

Sfîntul nostru autor, pornind de la Adam, cel înzestrat sufletește și trupește de Dumnezeu, cum n-a mai fost altul sub soare și în care — în virtutea unei solidarități de natură — cu toții am păcătuit, ne face să ne exprimăm nostalgia paradisiului pierdut, dorul după haina cea frumoasă a eului, țesută de Dumnezeu și sfîșiată de șarpele păcatului, după bogăția sufletului cea cheltuită și risipită, fără judecată, ca fiul cel rău din Evanghelie, după frumusețea cea dintii nimicită, în așa de scurt timp.

Dar, cu toată greșeala protopărinților noștri, Dumnezeu nu s-a îndepărtat definitiv de om, cum ar fi fost firesc, ci El i-a arătat mereu calea vieții și a morții, atît prin revelația Vechiului Așezămînt, cît și prin cea Nouă a Evangheliei, vestea cea bună, mult așteptată și desăvîrșitoare. Și cu toate acestea, lanțul cel greu al păcatului atrîna încă de mîinile și picioa-

rele cugetelor noastre, făcînd zgomot straniu; întunericul faptelor noastre stăruie, poftele și dezmiardările ne-au stricat limpezimea minții, lepra înteroară și toate boalele sufletești ne umplu de dureri, suferințe și miros greu, trupul ni l-am ucis cu pietrele faptelor rele, conștiința o omorîm cu pornirile cele inferioare; sîntem ca niște oi rătăcite în fața lupilor răpitori; duhul ne bolește, trupul trîndăvește, legea a slăbit întru noi, Evanghelia a devenit forță statică, Scriptura toată nu este băgată în seamă de noi, semeția fariseului nu ne părăsește, cu un cuvînt sîntem goi și despuiați de haina cea de nuntă sau de cină, iar candela osîrdniciei noastre s-a stins, fiind lipsită de untdelemnul privigherii și a toată fapta cea bună.

La doi pași de prăpastia nimicniciei, cu perspectiva morții celei eterne în față, mai avem oare ceva de făcut, și ce anume putem încă înfăptui? Da! Mai avem!

Împreună cu smeritul arhiepiscop al Cretei să strigăm, repetînd: «**Suflete al meu, suflete al meu, scoală! Sfirșitul se apropie și vrei oare să te turburi? Deșteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Hristos Dumnezeu, cel ce este pretutindenea și toate le plinește.**»

Să recunoaștem că «**am greșit precum nîci păcătoasa nu a greșit și am făcut fără-de-legi ca nimeni**» alții pe pămînt.

Împreună cu Petru, ce se afunda, să implorăm: Doamne, mîntuiește-ne, scoțîndu-ne din adîncul păcatului.

Ca tilharul cel răstignit, să cerem a fi numărați întru împărăția luminii, tîmăduindu-ne putrejunea smeritelor noastre suflete, ca Petru să plîngem «**cu amar**» că l-am părăsit pe Domnul, ca vameșul să strigăm că am făcut tot ce-i rău, ca păcătoasa să lăcrămăm deșertăciunea vieții și a zilelor noastre!

Căci de voim împărăția cea de sus, care «**se la cu forța**», trebuie să ne silim să îndepărtăm păcatul, care nu este o creație iudaică — cum spuneau unii raționaliști ai secolului trecut — ci a celui rău și a fiecăruia dintre noi, «**căci nu este om care să fie viu și să nu greșească**»; trebuie să aducem jertfă de laudă lui Dumnezeu fapta cea bună, să înjunghiem, ca sacrificiu expiatoriu Domnului, patimile noastre cele trupești; trebuie să îndepărtăm păcatul, exteriorizîndu-l prin mărturisire; trebuie să facem în tainița sufletelor noastre, sălaş cald și luminos celor înalte și sfinte.

Și pe deasupra tuturor acestora, de voim împărăția cea de sus, să ne rugăm neîncetat, cu deplină trezvie și mai ales cu lacrimi, care să devină Siloamul curăției noastre. Acest «**dar al lacrimilor**», pentru cîștigarea bunățăților nestrîcioase, se înțelege, venit ca o mînă cerească tot de sus, de la «**Părintele luminilor**», nu poate să nu înroueze brazda trudirilor noastre celor sfinte, uscată de secetă și să nu facă să germineze boabele cele duhovnicești întru noi. Căci, după cum în Biserica în care sfințele se dădeau într-adevăr sfinților, a existat un botez al dorinței, echivalent — în cele din urmă — cu însuși Botezul, tot așa lacrimile neîncetate ale pocăinței, umilinței și dorinței după «**împărăție**» nu pot să nu ne-o aducă și să nu ne facă locuitorii ei.

De aceea, greșit socotesc acei creștini ce văd în lacrimile cîinței un semn de slăbiciune, caracteristic femeilor și naturilor firave, opus bărbăției ca virtute și condiție de om. Lacrimile perfecțiunii nu sînt slăbiciune și usurătate de inimă; ele reprezintă fermitatea dorinței noastre, tăria dorurilor noastre după cele inefabile, puterea duhovnicească ce dobîndește totul, agonisîndu-și mîntuirea. N-au plîns, oare, toți dreptii vechi și noi, pentru bunățățile cele veșnice? N-a însoțit însuși Domnul rugăciunea cu lacrimile în fața

Golgotei celei aducătoare de curăție, pentru tot omul și neamul? Și încă, cu ce fel de lacrimi! Rouă de sânge a ochilor și întregii ființe! Ce sacrificiu sîngeros din cele vechi putea să-l egaleze pe acesta? Nici unul!

Și noi credem că lacrimile nu cadrează cu bărbăție creștinească, cînd însuși Mîntuitorul, care ne-a învățat bărbăția ca virtute, a plîns, rugîndu-se pentru noi toți?

Surprind o obiecțiune, pe care ar putea-o face, în legătură cu acest canon, unii tineri teologi — dar nu din aceia cu conștiința preoției, pentru care se pregătesc. Cîntarea cea mai de seamă a canonului — ar zice ei — aceea care se adresează direct sufletului, spunîndu-i să se scoale și să nu mai trîndăvească, întru cele duhovnicești, prezintă ca argument determinant la aceasta, faptul că «sfrîșitul este aproape», ori la noi nu se potrivește, deoarece noi sîntem la începutul vieții, pe care o avem încă în față.

Amăgire înșelătoare, căci știi tu, cu precizie, cînd îți va veni sfrîșitul? Și ce înseamnă ori cîți ani ai mai aveau de trăit, dacă nu înțelegi să-i duci cum se cuvine? Canonul acesta nu se adresează numai vîrstnicilor și bătrînilor, ci tuturor oamenilor cu judecată, căci cine nu păcătuiește, cine nu nesocotește poruncile lui Dumnezeu, legea și conștiința morală, niciodată în viața sa? Prin Botez, oricare creștin dobîndește semnul de oștean al lui Hristos, de rîvnitor al fericirii eterne, de luptător neînfriecat și pururea neadormit în războiul cu sine. Vrei liniște, pace și odihnă? Nu poți să le ai pe acestea, fără războiul cu patimile și apoi nu știi că viața în trîndăvie fizică și duhovnicească nu poate să rămînă curată?

Vrei oare, deoarece ești tînăr, să închini forțele tale primăvăratice patimilor celui rău, iar anii gîrbovirii lui Dumnezeu, cînd toată viața ta trebuie să fie închinată Lui? Nu uita, că trebuie să vrei să te ridici, acum cînd poți, căci nu-i departe vremea cînd vei vrea și nu vei mai putea.

De aceea, cu toții să invocăm, cu umilință și lacrimi, în toate ceasurile vieții noastre celei pieritoare, pe Dumnezeu, pe Maica Domnului și pe toți sfinții, așa cum ne învață Sf. Andrei cel din Creta, pătrunși fiind de goli-ciunea noastră lăuntrică, rugîndu-l pe El și pe ei toți, să ne fie aracul care să sprijine pomul vieții noastre, înnobilat cu altoiul Evangheliei, ca să poată — la adăpostul lor — să înmugurească, să înflorească și să aducă roduri alese, împotriva cariilor, ispitelor și poftelor, contra insectelor patimilor, în pază de vînturile reci și uricioase ale tuturor păcatelor.

În felul acesta, ostenitori vrednici vom fi în Biserica luptătoare și locuri de vrednicie vom avea și în cea triumfătoare.

Peste firea cea curgătoare a vremii, Mîntuitorule, corabia cea slabă a sufletelor noastre, rugăm-Te cu smerenie, fă-o să ajungă la pămîntul făgăduințelor Tale celor neschimbătoare și să ancoreze la limanul cel neîn-viforat al fericirii netrecătoare. AMIN!

Pr. Conf. AL. I. CIUREA

PENTRU APĂRAREA PĂCII

TOT MAI MULTE SEMNĂTURI PE APEL

Apelul Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, a fost întinat în toate părțile lumii de către oameni simpli și cinstiți cu multă însuflețire, căci orice minte sănătoasă nu poate îngădui ca energia atomică, această mare descoperire a secolului nostru să fie folosită pentru omor și distrugere, ci dimpotrivă să servească pentru mai binele omenirii, pentru prosperitatea ei.

De aceea, în India și în Canada, în Brazilia și Argentina, în Cuba și în Indonezia, în Australia și China, în țările nordice și în cele ale Africii, în țările democratice ca și în cele de peste ocean, pretutindeni Apelul Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena a fost semnat cu hotărâre și cu convingerea că fiecare semnătură pusă pe acest Apel servește cauza vlegii, cauza prosperității.

Printre semnatarii acestui Apel se găsesc și foarte mulți slujitori ai diferitelor religii și confesiuni din lume.

În Australia, spre exemplu, peste 130 de preoți, ai diferitelor culte din Walles-ul Nou de Sud, Victoria și Queensland au semnat Apelul, alături de credincioșii lor; la fel în Canada, în Norvegia, în Liban, în Siria și în multe alte locuri.

«Este mai presus de orice îndoială — a declarat Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae de Krutița și Colomna unui corespondent al agenției Tass — că Apelul către popoarele lumii adoptat la Viena în cadrul ședinței largite a Biroului Consiliului Mondial al Păcii, va avea un ecou fierbinte în inimile tuturor oamenilor simpli din toate țările lumii.

O! cât de orbiți sint acei care pretinzându-se creștini zăngănesc arma atomică și cât de înveninată este inima lor! Prin mijlocirea mea ca membru în Consiliul Mondial al Păcii, Biserica Ortodoxă Rusă și-a ridicat nu odată glasul în cadrul congreselor și sesiunilor internaționale împotriva grozavilor bombe atomice.

În luna mai a anului trecut, luând parte la sesiunea extraordinară de la Berlin a Consiliului Mondial al Păcii, am luat cuvântul în fața a 1.000 pastori luterani și credincioși din Germania răsăriteană și occidentală. Atunci am protestat împotriva acestei arme îngrozitoare aducătoare de moarte. Eu, reprezentant al Bisericii Ortodoxe Ruse, am vorbit aceeași limbă ca lute-

rani din Germania. Acelaș glas comun, acelaș strigăt comun de indignare la adresa acelor care se pregătesc să deslănțuie războiul atomic, pornește din sute de milioane de inimi ale oamenilor de toate naționalitățile, de toate religiile, de toate convingerile.

Toți credincioșii Bisericii Ortodoxe Ruse vor semna desigur ca un singur om, Apelul către popoarele lumii. Acest lucru îl impune conștiința umană, la aceasta cheamă datoria religioasă și învățătura noastră creștină. Noi, creștinii ortodocși din Uniunea Sovietică, chemăm cu înflăcărare pe toți creștinii din lume, pe toți credincioșii de toate religiile să-și ridice glasul pentru distrugerea tuturor stocurilor de bombe atomice, pentru salvarea întregii omeniri de catastrofă, de urgia unui război atomic».

Cu aceeași convingere s-au pronunțat și au semnat Apelul și alte personalități religioase cum spre exemplu: decanul H. Johnson; profesorul Endicott — Canada; pastorul Ragnar Forbek — Norvegia, etc.

Printre semnatarii Apelului se găsește Dalai-Lama, conducătorul credincioșilor budiști, care a declarat odată cu semnarea Apelului, următoarele: «Orice atentat împotriva păcii generale și împotriva marii familii a popoarelor din China, este în același timp și un atentat împotriva poporului tibetan. Poporul tibetan nu poate îngădui ca imperialiștii americani să amenințe cu arma atomică — armă de exterminare în masă a oamenilor. Lamele (deservenții cultelor) și poporul simplu din Tibet se încadrează activ în puternicul șuvoi al mișcării mondiale pentru stringerea de semnături pe Apelul către popoarele lumii».

Cu fiecare zi, cu fiecare ceas am putea spune, forțele păcii cresc neîncetat. Tot mai mulți oameni se atașează cu convingere uriașei Mișcări a partizanilor păcii.

Între deservenții cultelor apar figuri noi, cum spre exemplu: Bell — decanul Catedralei din Perth (Australia); Candy, capul Bisericii Anglicane din Toronto — Canada; John Andrașuk — reprezentant al «Uniunii Impăcării», etc., etc.

Toți aceștia se alătură mișcării pentru pace, semnând Apelul cu aceeași convingere, că pînă la urmă forțele păcii vor birui și că instigatorii și ațîțătorii la un nou măcel mondial — cercurile conducătoare americane-engeleze — vor fi învinse.

*

În țara noastră Apelul Consiliului Mondial a fost întimpinat de Ierarhii, clericii și credincioșii Sfintei noastre Biserici, cu vie însuflețire și căldură sufletească.

«Cu inima plină de părintească dragoste — a spus Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian, Întîistătătorul Sfintei noastre Biserici — ne îndreptăm cuvîntul nostru către toți clericii și fiii credincioși ai Bisericii Ortodoxe Romine, binecuvîntîndu-l și rugînd pe «Tatăl nostru care este în ceruri» să-l călăuzească pe căile împlinirii dumnezeieștii porunci de apărare a păcii în aceste zile în care din nou se-ngrădesc nori negri pe cerul senin al lumii dornice de pace...»

«De aceea, Noi îndemnăm din tot sufletul Nostru de părinte pe clericii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Romine, să semneze cu însuflețire Apelul Consiliului Mondial al Păcii, spre a împiedeca țesătura diavoleștilor uneltiri ale dușmanilor omenirii, care calcă în picioare porunca dumnezeiască a păcii pe pămînt și a bunel voiri între oameni. Semnînd acest Apel credin-

cioșii noștri vor dovedi că sînt «făcătorii de pace», învrednicindu-se de răsplata făgăduită făcătorilor de pace, care «fii al lui Dumnezeu se vor chema» (Matei 5, 9).

Tuturor le împărtășim binecuvîntarea noastră și rugăm pe Dumnezeu să ne ajute să înălțăm, neturburați, cîntări de slavă Stăpînului vieții, pentru viață și pentru pace».

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Krutișelor semnînd apelul către popoarele lumii.

Aceleași calde îndemnuri le-au făcut și ceilalți ierarhi ai sfintei noastre Biserici, membri ai Sfintului Sinod.

Dind urmare acestor îndemnuri, dar mai ales dind urmare îndemnului conștiinței lor, preoții, diaconii, monahii și monahiile cum și credincioșii sfintei noastre Biserici, au semnat cu convingere neclintită Apelul Consiliului Mondial, avind conștiința că prin aceasta ei fac voia lui Dumnezeu și-și îndeplinesc și o datorie sfântă față de țara și poporul în mijlocul căruia trăesc.

Ţu cred să fie preot sau credincios al Bisericii noastre care să nu fi semnat Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena. Mare parte dintre preoți chiar au făcut parte din echipele care au adunat semnături pe Apel.

Prin predici, în fața sfintelor Altare, cum și în cadrul întrunirilor cetățenești, preoții sfintei noastre Biserici și-au spus cuvintul răspicat, dindu-și azeziunea lor totală pentru acțiunea apărării cauzei păcii, pentru semnarea Apelului.

Credincioșii și preoții sfintei noastre Biserici sînt încredințați că așa cum semnăturile sutelor de milioane de oameni puse pe Apelul de la Stockholm, au împiedecat folosirea armei atomice în războiul din Coreea, tot așa semnăturile puse pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, vor pune în afara legii, barbara armă atomică, înfrîngînd pe cei care din dorul îmbogățirii și al stăpînirii, ar dori să arunce lumea într-o grozăvie, cum n-a mai fost vreodată pe pămînt.

Pr. AL. IONESCU

STUDII

ICONOMIA INVIERII DOMNULUI

IN PREDICILE PASCALE AL SF. GRIGORIE DE NAZIANZ
ȘI SF. GRIGORIE DE NYSSA.

Invierea Domnului a fost și este un eveniment de importanță corvârșitoare pentru credința, viața și mîntuirea creștinilor. Sf. Pavel, care a teologhisit ca nimeni altul învierea morților, în cunoscutul cap. XV al *Scrisorii I-a către Corinteni*, leagă în mod organic și indisolubil această inviere de *Invierea Domnului*: «Dacă nu este o înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră» (vv. 13-14, 16-17). Fără *Invierea Domnului* din morți, nici noi nu vom învia. În primele veacuri ale erei noastre, *Invierea Domnului* era evenimentul capital al trăirii creștine, armă hotărîtoare în propaganda misionară și capitol de frunte în lucrarea predicatorială și teologică a Bisericii. Începînd chiar cu Părinții Apostolici, *Invierea Domnului* ocupă loc de cînstă în operele oratorice, exegetice și dogmatice ale scriitorilor bisericești. Ea sta la baza tratatelor despre învierea morților pe care le-au scris oameni ca Sf. Justin Martirul și Filozoful, Atenagora Atenianul, Tertulian, Origen, Metodiul de Olimp, Sf. Grigorie de Nyssa și alții.

Marii Părinți capadocieni au acordat *Invierii Domnului* o prețuire excepțională. Ei au tratat problema uneori sporadic, mai mult sau mai puțin întins, în operele lor de doctrină, potrivit iconomiei acestor opere. Dar el i-au consacrat toată puterea lor de cugetare, de simțire și de proslăvire în cuvîntările lor pascale, care, alături de acelea ale Sf. Ioan Gură de Aur, sînt printre cele mai glorioase elaborări teologice și cele mai strălucite producții literare ale epocii patristice și, în anumite privințe, ale întregului patrimoniu spiritual creștin. De la Sf. Vasile cel Mare nu ne-a rămas nici o predică pascală, deși el va fi rostit asemenea predici cu prilejul atîtor sărbători pascale, ca preot și mitropolit; prețuirea sa pentru *Invierea Domnului* merge pînă acolo, încît numește pe Hristos «înviere»¹⁾. Sf. Grigorie de Nazianz ne-a lăsat o predică pascală de 30 capitole, în care o adîncă cugetare teologică se împletește cu o caldă evlavie și cu scinteietoare zboruri poetice. El leagă strîns *Invierea Domnului* de iconomia *Intrupării*. Sf. Grigorie de Nyssa, cel mai speculativ dintre Părinții capadocieni și cel mai mare antropolog al sec. IV, ne-a transmis cinci predici pascale; critica socotește uneori că predica a doua și a cincea n-ar fi de o autenticitate indiscutabilă. Lucrul nu e sigur. Chiar dacă predicile în chestiune nu aparțin Sf. Grigorie de Nyssa, ele aparțin școlii sau spiritului general al teologiei acestui Părinte capadocian. El analizează cu multă perspicacitate cea mai mare parte a aspectelor problemei *Invierii Domnului* și notează toate implicațiile antropologice și soteriologice pe care le include această problemă.

Din pricina lipsei de spațiu, noi vom analiza iconomia *Invierii Domnului* la cei doi Părinți capadocieni, folosindu-ne numai de o parte din materialul oferit de predicile lor pascale. Cealaltă parte va constitui prilej pentru un alt studiu la momentul potrivit. Și pentru că *Invierea Domnului* e concepută, de autorii noștri, ca actul final al evenimentului *Intrupării* cu toate implicațiile lui, vom ține seama și noi de acest cadru. *Invierea Domnului* n-ar fi fost posibilă fără specificul și misiunea *Intrupării*

1. Despre Sfîntul Duh, 19, ed. B. Pruche, O.P., în *Sources chrétiennes*, nr. 17, 1946, p. 139.

Sale, fără rolul diavolului și necesitatea răscumpărării. Invierea finalizează toate aceste elemente și aspecte ale economiei mântuirii.

1. **Infelesul cuvintului Paște.** Sf. Grigorie de Nazianz zice că termenul Paște — în grecește Pascha — vine de la evreescul Phascha — $\Phi\acute{\iota}\sigma\chi\alpha$, ce înseamnă trecere. E vorba de trecerea, fuga sau mutarea evreilor din Egipt în Canaan. Luat în înțeles duhovnicesc, Paște înseamnă înaintarea și trecerea de la cele de jos la cele de sus, adică la pământul făgăduinței, sau împărăția cerurilor²⁾.

2. **Intruparea ca temei al Invierii.** Invierea Domnului înseamnă învierea Trupului Său, cel zămislit de Duhul Sfânt și născut de Fecioara Maria. Nu Logosul, Fiul din veci al lui Dumnezeu, viață și izvor de viață, avea nevoie să învieze, ci trupul Său, care fiind întru totul asemenea cu trupurile noastre, afară de păcat, acorda acestora, prin deoființimea de natură, darul și vrednicia cea mai înaltă cu care poate fi cinstit un trup: învierea și nemurirea. Nu orice trup putea să învieze, ci numai al Domnului, pentru că El posedă puteri și atribute care-i veneau direct din unirea Sa cu Logosul lui Dumnezeu. Această unire ipostatică și reală, nu morală, făcea din trupul lui Iisus trupul lui Dumnezeu, trup îndumnezeit în sens propriu, nu prin participare, cum vor fi trupurile noastre după înviere. Sfântul Grigorie de Nazianz, sau Teologul, precizează în această privință: «Cuvântul sau Logosul lui Dumnezeu cel mai înainte de veci, cel nevăzut, cel necuprins, cel netrupesc, începutul din început, lumină din lumină, izvorul vieții și al nemuririi, pecetea arhetipului, sigiliul nemișcat, chip neschimbat, definiție și rațiune a Tatălui, vine la chipul său propriu (omul), poartă trup din cauza trupului (omului), se unește cu sufletul rațional din cauza sufletului meu, curăță ceea ce este asemenea cu asemenea³⁾ și se face întru totul om afară de păcat. Zămislit din Fecioara care a fost curățită la trup și la suflet prin Duhul Sfânt... s-a născut Dumnezeu intrupat, unul din două (elemente) contrarii, trup și Duh, dintre care unul a îndumnezeit, iar celălalt a fost îndumnezeit. O, unire nouă! O, amestec vrednic de uimire! Cel ce este, devine! Cel necreat se creează! Cel necuprins de spațiu se lasă cuprins prin intermediul sufletului rațional care mijlocește între dumnezeire și materia trupului. Cel bogat sărăcește! El ia sărăcia trupului meu, pentru ca eu să mă îmbogățesc cu dumnezeirea Lui. Cel plin se goleşte. Se goleşte de slava Lui pentru puțin timp, ca eu să particip la plenitudinea Lui. Ce înseamnă această bogăție a bunătății! Ce înseamnă această taină cu privire la mine! Am participat la chipul dumnezeiesc și nu l-am păzit. El participă la trupul meu, pentru a mîntui chipul și pentru a da nemurire trupului⁴⁾. Mîntuirea chipului și nemurirea trupului omenesc au fost începute din momentul zămislirii trupului lui Hristos, continuate prin actele vieții sale și încununate cu certitudine prin învierea acestui trup. Logosul ne putea mîntui și fără să se intrupeze. Dacă El se intrupează și se intrupează nu în altceva, ci în om, este din cauza nesfârșitei Sale iubiri față de neamul omenesc. El arată această iubire restabilind chipul și imortalizînd trupul prin învierea trupului Său din morți. Trupul Său e arvuna trupurilor noastre. După cum moartea, prin primul om, s-a transmis întregii firi omenești, tot așa principiul invierii se întinde la întreaga umanitate. Nici un om nu a arătat vreodată atîta prețuire trupului omenesc. Dumnezeu o face pentru că El este Iubire și Iubirea ridică pe făpturile Sale. Prin aceasta, făpturile capătă privilegiul de a scăpa de stricăciune și moarte și de a se împărtași de nemurire, adică de îndumnezeire. Iar iubirea dumnezească s-a manifestat prin puterea-i proprie de a birui moartea înviind trupul care, altfel, urmînd legii lui firești, trebuia să putrezească.

3. **Sensul morții pe Cruce.** Părinții capadocieni cunosc oprobiul morții pe Cruce și dau răspunsuri precise acelor care obiectează doctrinei creștine această moarte odioasă aplicată lui Hristos. Sf. Grigorie de Nyssa zice că Hristos, întins pe Cruce una cu El întregul univers și concentra într-o singură armonie și unanimitate naturile diferite ale existenței⁵⁾. Crucea este, deci, simbolul unității în Dumnezeu. Nu sensul dat de mentalitatea perioadei sclavagiste, ci cel pe care l-a impus suferința Iubirii spînzurată pe cele patru brațe ale acestui instrument, este adevăratul și unicul sens ce trebuie dat Crucii. Iar Iubirea, chiar cînd e batjocorită și spînzurată, apropie și unește cu ea pe toți și pe toți între ei. Se cuvenea, zice același episcop al Nysselor, după Evangheliști, ca Fiul Omului să pătîmească multe, să fie batjocorit, să fie răs-

2. Sf. Grigorie de Nazianz, Cuvîntarea 45 — Cuvînt la Sfîntul Paște, 10, Migne, P.G. XXXVI, col. 636 BC.

3. Adică trupul nostru cu Trupul Lui.

4. Sf. Grigorie de Nazianz, op. cit., 9, ibidem, col. 633 CD-636 A.

5. Marele cuvînt catehetic, 32, 6, ed. L. Mériidier, pp. 146-148.

tignit și a treia zi să învieze. Taina Crucii o explică Sf. Pavel în acest text din *Scrisoarea către Efeseni*, 3, 18: «Așa încît înrădăcinați și întemeiați fiind în iubire, să puteți înțelege împreună cu toți Sfinții, care este lărgimea și lungimea și adîncimea și înălțimea». Prin aceste cuvinte, Pavel a intuit chipul Crucii. Chipul Crucii din patru brațe (sau prelungiri), care pleacă dintr-un centru comun, de la mijloc, înseamnă puterea lui Dumnezeu care străbate toate, precum și providența Sa. De aceea Scriptura și numește cu termeni proprii fiecare braț: numește adîncime brațul care pleacă de la mijloc în jos, numește înălțime pe cel care se îndreaptă în sus, numește lungime și lățime brațele care se întind transversal de ambele părți. Această dispoziție a brațelor Crucii arată că nu există nimic care să nu fie susținut de Firea dumnezească: ce e deasupra cerurilor, ce e sub pămînt și ceea ce se întinde transversal de la o margine la alta a existenței. Prin cuvîntul înălțime se desemnează cele ce sînt deasupra, prin adîncime cele ce sînt sub pămînt, prin lungime și lățime cele ce sînt între limite ținute de Puterea care susține totul. Raționamentul nostru însuși ne asigură că puterea lui Dumnezeu se exercită asupra lumii în chipul Crucii, care merge de la înălțimi la adîncimi și se întinde pînă la limitele extremităților. Chipul Crucii l-a exprimat și marele David, zicînd despre sine: «Unde mă voi duce de la Duhul Tău și de la fața Ta unde voi fugi? Dacă mă voi urca la cer (aceasta e înălțimea), Tu acolo ești; dacă voi coborî la iad (aceasta e adîncimea), Tu de față ești, dacă voi lua aripile mele de dimineață...» adică la răsăritul soarelui (aceasta e lățimea); «dacă voi sălășlui la marginile mării...» (aceasta e lungimea) (Ps. 138, 6-8). E o descriere a prezenței divine în forma Crucii. Cu aceasta se spune lui Dumnezeu: «Tu ești cel ce străbați toate, care onești tot ce există și cuprinzi toate marginile în Tine însuși. Tu ești sus, Tu ești de față jos, în marginea aceasta e mîna Ta, iar în cealaltă conduce dreapta Ta». Tot la chipul Crucii face aluzie Sf. Pavel, cînd susține că atunci cînd toate se vor umple de credință și cunoaștere, Cel ce e mai presus de tot numele va fi adorat în numele lui Iisus Hristos de către cele cerești, cele pămîntești și cele de dedesubt. Fiul Omului trebuia nu numai să moară pur și simplu, ci să fie răstignit, pentru ca Crucea să teologhisească, adică să tîlmăcească puterea excepțională a Celui ce se arătase pe ea și este totul în toate⁶⁾. Crucea nu mai este, deci, simbolul oprobiului, ci al puterii dumnezeiești și al lucrării unificatoare a acestei puteri în ume.

4. **Șederea în mormînt.** Potrivit relatării Evangheliștilor, trupul lui Hristos a fost depus de pe Cruce în mormînt. Era tradiția milenară ca trupul mort să fie îngropat. Trupul lui Hristos nu putea face excepție. Dar pentru cititorul atent al versiunilor evanghelice, care istorisesc episodul înmormîntării, se ridică o problemă. Putea fi Domnul simultan în inima pămîntului sau în iad, în rai cu tilharul și cu Duhul depus în mîinile Tatălui? Ne amintim că Mintuitorul zice către farișei: «Așa cum Iona a fost trei zile și trei nopți în pîntecele chitului, tot așa și Fiul Omului va fi în inima pămîntului, trei zile și trei nopți» (Matei 12, 40). Tilharului îi spune pe Cruce: «Astăzi vei fi cu Mine în rai» (Luca 23, 43). Iar Tatălui îi spune: «În mîinile Tale îmi dau Duhul Meu» (Luca 23, 46). Putea fi Fiul lui Dumnezeu simultan în cele de sub pămînt, în rai și în mîinile Tatălui Ceresc? Un prim răspuns la această întrebare este că Cel ce e pretutindeni grație puterii Sale dumnezeiești, e prezent în orice loc și nu lipsește de nicăieri. Nimic nu e cu neputință lui Dumnezeu. Dar întrebarea mai poate primi și un răspuns ceva mai teologhisit. Și anume că Dumnezeu, prefăcînd în fire dumnezească întregul om, pe care-l luase la întreprindere, în momentul morții, El nu s-a retras din nici una din cele două părți unite, adică nici din trup, nici din suflet. Dumnezeu nu neglijează niciodată darurile Sale. Dumnezeirea a despărțit în mod voluntar sufletul de trup, dar Ea a rămas în ambele elemente. Prin trupul în care Dumnezeirea n-a primit stricăciunea morții, Ea a nimicit pe cel ce deținea puterea morții, iar prin suflet Ea a deschis tilharului drum către rai. Aceste două lucruri se petrec deodată, întrucît Dumnezeirea înalță binele prin ambele elemente. Prin nestricăciunea trupului, Ea aduce distrugerea morții, dar prin suflet, care se grăbește spre propriu-i cămin, Ea pregătește oamenilor intrarea în rai. Întrucît compusul uman e dublu, iar firea dumnezească e simplă și unică, în momentul despărțirii sufletului de trup, partea indivizibilă, adică Dumnezeirea, nu se separă de compus. Dimpotrivă. Prin puterea unificatoare a Firii dumnezeiești, prezentă deopotrivă în ambele părți ale compusului uman, cele ce trebuiau despărțite, rămaseseră unite. Dacă moartea apare prin separarea părților unite, învierea se impune prin unirea părților despărțite⁷⁾. Deși mort, trupul lui Hristos n-a fost părăsit de puterea

6. Sf. Grigorie de Nyssa, *La Sfinții Paște*, Cuvîntul I, Migne, P.G. XLVI, col. 621 CD, 624 ABCD, 625 B.

7. Idem, op. cit., ibidem, col. 613 D, 616 AD, 617 ABC.

dumnezească, Logosul continuind, prin omniprezența Sa, să-l asiste potrivit economiei, adică lăsindu-l pradă morții de trei zile spre a zdrobi pe stăpînul morții, diavolul, timp în care sufletul a mers la iad, spre a libera pe cei ferecați acolo, și la rai, unde i-a făgăduit tilharului că vor fi împreună; apoi, potrivit aceleiași economii, la momentul trebuitor, trupul hristic a fost înviat. Simultaneitatea acțiunilor din timpul celor trei zile dovedește Dumnezeirea Celui îngropat în mormîntul din grădina Ghetismani.

O altă problemă legată de șederea în mormînt a trupului Domnului, este numărul de trei zile pe care acest trup l-a petrecut în inima pămîntului. De ce trei zile și nu mai multe sau mai puține? Sf. Atanasie rezolvase astfel problema în interesantul său tratat: *Despre intruparea Logosului*. Invierea a treia zi era, desigur, împlinirea proorociei făcută de însuși Mintuitorul cu privire la acest eveniment. Dar cele trei zile de mormînt aveau și alte rațiuni. Logosul, zice Sf. Atanasie, n-a permis ca trupul Său să stea prea mult în mormînt. După ce l-a arătat mort prin împletirea cu moartea, El l-a înviat a treia zi, aducînd ca trofeu împotriva morții, nepiericiunea și lipsa lui de suferință. El ar fi putut, imediat după moarte, să învieze și să arate viu acest trup. Dar Mintuitorul n-a făcut așa. Dacă și-ar fi arătat trupul imediat după expirare, s-ar fi putut obiecta că acest trup sau n-a murit deloc, sau n-a fost atins în întregime de moarte. Dacă moartea și Invierea ar fi coincis în timp, nu s-ar fi cunoscut slava nepiericunii. Mintuitorul a suferit o jumătate de zi, pentru a-și arăta trupul mort, iar a treia zi l-a arătat tuturor, ca nepieritor. El a înviat a treia zi pentru a arăta că trupul Său a fost stăpînit de moarte, dar și pentru a risipi bănuiala că înviind după un timp prea îndelungat, în care trupul s-ar fi topit de piericiune, ar fi putut interveni o substituție de trup. O ședere prea îndelungată în mormînt ar fi produs, apoi, uitarea și faptul Invierii n-ar mai fi fost crezut. El trebuia să se arate înviat, aceluia care-l auziseră vorbind despre Invierea Lui, care-L cunoșteau și fuseseră martori ai morții trupului Lui⁸). Sf. Ioan Gură de Aur zice că Mintuitorul n-a înviat mai tîrziu de a treia zi, pentru ca evenimentul Invierii să fie cunoscut și atestat de garda romană care păzea mormîntul și care avea consemn de la Pilat să stea în post numai trei zile. Dacă ar fi înviat mai tîrziu de a treia zi, soldații romani n-ar mai fi fost martori ai faptului. Sf. Grigorie de Nyssa dă șederii de trei zile în mormînt o semnificație soteriologică. El zice că cele trei zile reprezintă timpul necesar reparației distrugerilor făcute de păcatul strămoșesc. Răul a apărut în șarpe, adică în diavol; femeia a fost biruită prin înșelăciunea șarpelui, iar bărbatul a fost biruit prin înșelăciunea femeii. Răul a apărut, deci, în trei etape. Din această ordine a apariției răului, putem deduce și ordinea apariției binelui. Erau trei vase sau receptacole ale răului: 1. acela în care s-a constituit prima dată, adică diavolul; 2. acela în care răul a fost introdus, adică femeia, și 3. acela în care răul a pătruns după aceasta. Deci răul a circulat în aceștia trei: 1. firea diavolului, 2. neamul femeiesc, 3. mulțimea bărbaților. De aceea era logic ca răul să fie alungat în trei zile, fiind nevoie de cite o zi pentru vindecarea fiecăreia din categoriile de bolnavi de boala răului: într-o zi s-au curățit de boală bărbații, în a doua s-au tratat femeile și în ultima a fost distrus vrăjmașul cel de pe urmă: moartea și odată cu ea stăpînii, domniile și puterile cele întunecate Sf. Grigorie de Nyssa prezintă această interpretare nu ca pe o susținere dogmatică, ci ca pe un exercițiu și o punere de problemă⁹).

5. Cui a fost oferit Singele răscumpărător al Fiului lui Dumnezeu? Singele vărsat pe Cruce de către Mintuitorul a fost singe răscumpărător. Singele lui Hristos răscumpără pe cei ținuți, din cauza păcatului, sub puterea morții. Dar cine primea prețul răscumpărării? Sfinții Părinți sînt împărțiți în această privință. Unii, printre care Origen și însuși Sf. Grigorie de Nyssa, susțineau că prețul răscumpărării îl primea diavolul, pentru că acesta avea dreptul la așa ceva. Episcopul Nysselor precizează chiar că s-ar fi propus diavolului un contract în care prețul lui Hristos depășind cu mult valoarea prizonierilor deținuți în închisoarea morții, diavolul L-a ales pe Hristos ca răscumpărare¹⁰) Era ușor de prevăzut ce consecințe putea avea asemenea idee. Alți Părinți, cei mai mulți dintre cei care s-au ocupat cu această problemă, afirmau că prețul răscumpărării a fost oferit nu diavolului, ci lui Dumnezeu. Dumnezeu era singurul căruia I se putea aduce și oferi jertfa Mintuitorului. Dar motivarea nu era așa ușoară. Sf. Grigorie de Nazianz pune problema aproape

8. Sf. Atanasie, *Despre intruparea Logosului*, 26, Migne, P.G. 25, col. 140 D, 141 ABC.

9. Sf. Grigorie de Nyssa, *op. cit.*, *ibidem*, col. 609 CD, 612 A.

10. *Idem*, *Marele Cuvînt catehetic*, 23, 3, p. 110.

dramatic. Cui a fost vărsat pentru noi, prețiosul și sfântul Singe al Mîntuitorului, care era și preot și jertfă?, începe el Noi eram în stăpînirea diavolului, vinduți de păcat, primind în schimbul acestuia, pofta. Dacă prețul răscumpărării nu se dă decît aceluia care deține pe prizonieri, cui a fost oferit acest preț? Dacă prețul a fost oferit diavolului, vai, ce batjocură! Dacă tilharul-diavol nu numai că primea de la Dumnezeu prețul răscumpărării, dar el lua chiar pe Dumnezeu ca preț răscumpărător, însemna că răsplata tiraniei sale era covârșitoare și era drept ca noi să fim cruțați. Se vede ce consecințe puteau decurge de aci. Dumnezeu nu putea să fie dat ca preț de răscumpărare diavolului. El nu putea fi proprietatea acestuia. Logosul cel necreat și izvor nesecat de dragoste nu putea ajunge în stăpînirea diavolului, care era creatură, și, pe deasupra, izvor al răului și al negației în toate sensurile. Dacă însă, precizează Sf. Grigorie Teologul, prețul răscumpărării se oferea Tatălui, care era sensul acestei operații? Ce a răscumpărat Singele Mîntuitorului de la Tatăl, dat fiind că noi nu eram ținuți prizonieri de către Tatăl? Apoi, pentru care rațiune Singele Unula-Născut trebuia să mulțumească și să desfete pe Tatăl, care, știm, că nici pe Isaac nu l-a primit jertfă oferită de Avraam, ci a făcut să aibă loc schimb de jertfă, dînd un berbec în locul victimei raționale? Este, totuși, evident că Tatăl e acela care primește jertfa răscumpărătoare, dar nu pentru că o ceruse sau pentru că avea nevoie de ea, ci pentru că ea intra în planul economiei divine și trebuia ca omul să fie sfințit prin înomenirea Dumnezeului întrupat, apoi pentru ca înfrîngînd tiranul, să ne aducă la El prin mijlocirea Fiului ¹¹).

6. Învierea Domnului. Evenimentul Învierii a avut loc noaptea tîrziu, cînd se lumina de ziua întâia a săptămîinii. Trecurse propriu zis noaptea simbetel: era pe la cîntatul cocoșilor, care anunță ziua următoare. Cînd femeile sosiră la mormînt, ele găsiră deja acolo pe îngerul cu fata ca fulgerul și cu haina ca zăpada. El sperțase garda care era aproape să moară de frică; în schimb invita cu bucurie pe femei, le inspira curaj fiindcă le știa timide și fricoase și le vestea prin însăși înfățișarea sa, Învierea. Pentru aceasta fusese el trimis. E vrednic de notat că Domnul nu înviază în prezența îngerului și a femeilor. Învierea avusese loc înainte de venirea lor. Îngerul nu jucase nici un rol în actual însuși al Învierii, pentru că el, o creatură, nu putea contribui în nici un fel la săvîrșirea dumnezeescului act al biruinței morții. Mișuna lui era limitată la vestirea Învierii.

De acord cu tradiția evanghelică și patristică de pînă la el, Sf. Grigorie de Nyssa, sau Pseudo-Grigorie de Nyssa — dacă Cuvîntul II despre Înviere nu-l aparține în mod absolut sigur — afirmă că îngerul, dînd piatra la o parte de pe mormînt, a descoperit că Domnul înviase și că părăsise în chip dumnezeiesc mormîntul rămas închis, întărit cu peceți și păzit de gardă militară. Ieșirea lui Hristos din mormînt a avut loc în chipul în care s-a petrecut intrarea Lui prin ușile inculate, la Apostoli. După cum n-a fost nevoie să I se deschidă ușa pentru a intra în casa în care se aflau Ucenicii, tot așa n-a fost nevoie să I se deschidă mormîntul pentru a ieși din el. Trupul înviat nu mai întîmpla rezistență din partea materiei. Blruința asupra morții suspendase și legea impenetrabilității materiei. Trupul înviat este «trup duhovnicesc», după cuvîntul Sf. Pavel (I Cor. 15, 44, 46). Învierea era deja un fapt consumat în momentul convorbirii îngerului ou femeile. Cuvintele îngerului: «Nu este aici, ci s-a sculat», indică precis că minunea Învierii Mîntuitorului avusese loc înainte de sosirea vestitorului și de darea pietrei la o parte de pe mormînt. Hristos înviase ca Dumnezeu prin propria Sa putere, potrivit economiei, fără să aibă nevoie de colaborarea îngerului. Altfel acesta ar fi zis: «Iată, înviază», evidențiind un fapt care s-ar fi petrecut imediat. Dar pentru că faptul se petrecuse mai înainte, îngerul s-a folosit de timpul trecut: «Nu este aici, ci s-a sculat» ¹²).

Nu încapă nici o îndoială că Domnul însuși s-a înviat pe Sine, că El este autorul propriei Sale învieri. E drept că Apostolii, în predicarea Evanghellei, spuneau că Hristos a fost înviat de Tatăl; dar ei se exprimau astfel din cauza neputinței de înțelegere a ascultătorilor și pentru că țineau să-și facă accesibil cuvîntul lor. Îngerul însă, care vestește Învierea, arată precis puterea dumnezeiască a Celui înviat, zicînd: «Nu este aici, ci s-a sculat». În fond, afirmația că Hristos a fost înviat de Tatăl spune același lucru, anume că Hristos e autorul Învierii. Prin cine lucrează Tatăl? Evident, prin Puterea Sa; și cine e Puterea Tatălui? Nimeni altcineva decît Hristos. Hristos este Puterea lui Dumnezeu și Înțelepciunea lui Dumnezeu. Mîntuitorul, deci, s-a înviat pe Sine, deși se zice că a fost înviat de Tatăl ¹³). Sf. Ambrozie

11. Sf. Grigorie de Nazianz, *op. cit.*, 22, *ibidem*, col. 653 ABC.

12. Sf. Grigorie de Nyssa, *op. cit.*, Cuvîntul II, *ibidem*, col. 629 BC.

13. *Idem*, *op. cit.*, *ibidem*, col. 629 CD.

și Fericitul Augustin afirmă că cea mai mare minune pe care a săvârșit-o cineva în lume este aceea de a se fi înviat pe sine. Înainte de Iisus Hristos, zice Sf. Ambrozie, s-au văzut oameni înviați din morți, dar ei fuseseră înviați de alții; astfel Eliseu a înviat pe fiul Sunamitei, iar Ilie pe fiul văduvei din Sarepta. Dar acești înviați primiseră viața de la o putere în afară de ei, iar cei ce săvârșiseră minunea o făcuseră pentru alții. Minunea nemai auzită stă în faptul ca unul și același om să săvârșească simultan o îndoită minune, anume ca el să învieze și tot el să fie și autorul acestei învieri. Așa ceva nu s-a mai auzit niciodată. Aceasta e minunea pe care Dumnezeu a rezervat-o Fiului Său, ca să arate lumii că El e în același timp și Dumnezeu și om: om pentru că a fost înviat, Dumnezeu pentru că El s-a înviat pe Sine. Pentru faptele raționale, zise Fericitul Augustin, minunea este limba și glasul lui Dumnezeu. Învierea unui mort este cea mai mare minune. Dintre toate învierile, cea mai minunată este aceea în care cel înviat și-a redat el însuși viața, prin propria-i putere¹⁴). Este cazul exclusiv al Învierii Domnului. Aceasta arată slava fără de moarte a Fiului lui Dumnezeu. Slavă întemeiată pe puterea dumnezeiască.

Găsirea în mormint a giulgiurilor și a mahrabei în care fusese înfășurat Trupul lui Iisus era dovada că Domnul ieșise gol, nemai având trebuință de vestminte. Aceasta înseamnă că El nu va mai fi cunoscut după trup și că nu va mai avea nevoie de mîncare, de băutură și de îmbrăcăminte; cînd, totuși, El se va arăta cu trupul și va cere mîncare după Înviere, o va face din cauza nedesăvîrșirii acelor care trebuiau să-L identifice. În timpul pînă la moarte, Hristos se supusese, potrivit economiei, condițiilor vieții istorice a oamenilor, întrucît participa la natura omenească și era necesar ca trupul Său omenesc, real, să contribuie, prin moarte, decisiv la actul mîntuirii. Acum însă, după Înviere, trupul recapătă vechea stare a lui Adam în rai, unde, deși gol, acesta nu se rușina. Ca Dumnezeu, deși întrupat, El era învăluit în slava dumnezeiască, îmbrăcîndu-se cu lumina ca și cu o haină, după cuvîntul lui David (Psalm 103, 2)¹⁵).

Dușmanii Mîntuitorului au pus în circulație zvonul că mormîntul gol se datora furtului Trupului lui Iisus de către Apostoli. Se cunoaște inscenarea pusă la cale de arhierii și de bătrîni (Matei 28, 11-15). Pînă în momentul sosirii femeilor la mormînt, soldații care făcuseră parte din gardă și fuseseră cumpărați cu bani de mairarii poporului, precum și agenții recrutați în mod special răspîndiseră vestea că Trupul lui Iisus fusese furat. Vestea aceasta a ajuns și la urechile femeilor, dar ele ducîndu-se la mormînt și găsindu-l gol, o corectează în sensul că nu Apostolii, ci dușmanii Mîntuitorului sau altcineva au furat trupul. Maria Magdalena alergînd la Petru și la Ioan, le-a spus: «Au luat pe Domnul din mormînt și nu știu unde l-au pus» (Ioan 20, 2). Același lucru comunică Maria Ingerilor și chiar lui Iisus înviat, pe care nu-L recunoaște: «Doamne, dacă Tu L-ai dus aiurea, spune-mi unde L-ai pus și eu îl voi ridica» (ibidem, 20, 13, 15). Maria Magdalena, zice Sf. Grigorie de Nyssa, credea că dușmanii au furat Trupul lui Iisus pentru a atribui, apoi, acest furt Apostolilor. Că Apostolii nu aveau nici un amestec în această grosolană inscenare, reiese de acolo că îndată după vestea adusă de Maria, ei au alergat la mormînt. Aci au găsit semnele precise ale Învierii: giulgiurile și mahrama, zăcînd. Prezența giulgiurilor și a mahrabei exclude furtul Trupului. Mai întîi, hoții obișnuiesc să fure îmbrăcămîntea de pe cadavre; în al doilea rînd, furtul se petrece rapid, pentru ca hoții să nu fie surprinși și s-o pătească. Cît de repede puteau hoții să desfășoare Trupul lui Iisus? Ioan ne spune că Trupul lui Iisus fusese înfășurat în giulgiuri cu arome, după obiceiul iudeilor la înmormîntare (Ioan 19, 40). Era greu pentru hoții să desfacă legăturile, să dezbrace Trupul de giulgiuri, care se lipiseră, nu puteau fi scoase ușor și s-ar fi rupt înainte de a fi fost desprinse. Ele fuseseră îmbibate cu un amestec de aloe și smirnă pe care-l adusese Nicodim, Mahrama cu care fusese înfășurat capul lui Iisus nu era la un loc cu giulgiurile, ci strînsă și pusă într-un loc deosebi, ceea ce dovedea — în ipoteza furtului — că hoții nu se simțiseră deloc deranjați în timp ce ridicau Trupul! Cînd ar fi avut ei răgazul și o asemenea siguranță încît să ia în ordine vîlul de pe cap și să-l pună deosebi? E și în aceasta o atestare a adevărului Învierii¹⁶). E greu de admis ca un mormînt sigilat și păzit de o gardă romană, cu consemn sever de supraveghere, să fi fost profanat de hoții de mormînte, care să-și fi desfășurat lucrarea nestingheriți.

14. P. F. E. Krönes, *Homletisches Real-Lexikon, oder alphabetisch-geordnete Darstellung geeigneter Predigtstoffe*, Regensburg, 1872, pp. 397-399.

15. Sf. Grigorie de Nyssa, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 637 AB.

16. Idem, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 636 ABC.

7. **Mintuitorul se arată femellor.** Evanghelistul Matei precizează că în ziua întâia a săptămânii au venit la mormint Maria Magdalena și cealaltă marie (Matei 28, 1). Aceste femei purtau o profundă afecțiune lui Iisus. Era explicabil atașamentul Mariei Magdalena, din care Domnul scosese șapte drați. Dar cine era cealaltă Marie? Evangheliștii Marcu (16, 1) și Luca (24, 10) vorbesc de o Marie a lui Iacob în grupul femeilor care au venit la mormint. Să fie identică această Marie a lui Iacob cu «cealaltă Marie» de la Matei? Lucrul nu e ușor de stabilit și în fond n-are prea mare importanță. Semnalăm că, după aprecierea Sf. Grigorie de Nyssa, «cealaltă Marie» era Maica Domnului. Maica Domnului nu părăsise pe Fiul său în timpul patimilor, ci stătuse lângă Cruce, așa cum relatează Ioan (19, 25). Se cuvenea să i se vestească bucuria Invierii, ca una care fusese izvor de bucurie prin cuvântul pe care-l ascultase: «Bucură-te, cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine». Împlinind porunca Mintuitorului, ea duce la rindu-i vestea bucuriei Invierii și Apostolilor. Nu se putea să nu fie adus la îndeplinire ceea ce fusese rinduit și poruncit în chip înțelept, deși cei ce azeau nu credeau. Lucrul se întâmplă adesea cu marile minuni¹⁷). Ipoteza Sf. Grigorie de Nyssa pare verosimilă, mai ales dacă ne gândim la dragostea de mamă a Sf. Fecioare. Maria Magdalena, zice același Părinte bisericesc, a anticipat într-o măsură, cazul Sf. Toma. Asemenea Sf. Apostol Petru, care, eliberat, în chip minunat, de către inger din închisoarea lui Irod, nu credea că e adevărat ce i se întâmplă, ci socotea că are vedenie, Maria Magdalena a considerat, la început, Invierea ca înoportună, mai ales în urma calmniilor țesute de arhiereii cu ajutorul soldaților din fosta gardă a mormintului; șoaptele calomniei au făcut-o să stea în culpă. Cu această stare sufletească venea ea la mormint dis-de-dimineață. După cum Domnul îngăduise ca prin necredința lui Toma și prin pipăirea rănilor de la minile și de la coasta lui Hristos și el, Apostolul necredincios, și noi să ne întărim în credința Invierii, tot așa a îngăduit ca prin Maria Magdalena, orientată la început spre necredință dar inzestrată cu curiozitatea cercetării, să se facă și mai crezută minunea Invierii, care depășește orice judecată. Ea vine la mormint frământată de gândul îndoielii. Aci vede numai piatra dată la o parte de pe ușa mormintului, dar nu și pe inger stînd pe această piatră, cum el o făcuse puțin mai înainte. În mormint nu se uitase. Luînd lucrurile în pripă, ea căzu pradă neîncrederii, scotind priveliștea drept o închipuire și o leșire din minți. De aceea, alergînd la Petru și la celălalt Ucenic pe care-l iubea Iisus, le spuse: «Au luat pe Domnul din mormint și nu știu unde L-au pus» (Ioan 20, 2). Cei doi Apostoli au venit și au văzut mormintul cu giulgiurile, mahrama și ingerii și s-au întors fără să spună nimic Mariei, din cele ce văzuseră. Dumnezeu rînduise ca Maria cea necredincioasă să se convingă pe cale directă de Invierea Domnului. După plecarea Apostolilor, ea se apleacă plîngînd peste mormint și vede înăuntru doi ingeri; la întrebarea ingerilor: «De ce plîngi, femeie?», ea le răspunde: «Au luat pe Domnul meu și nu știu unde L-au pus. Zicînd acestea, ea s-a întors și a văzut pe Iisus stînd în picioare, dar nu L-a cunoscut că e Iisus» (Ioan 20, 13, 14). Iisus rînduise ca El să nu fie recunoscut. Cînd El o întreabă, ca și ingerii, de ce plînge și pe cine caută, iar ea luîndu-L drept grădinarul, îi roagă să-i spună — în cazul că el a luat Trupul Domnului —, unde l-a pus spre a-l lua ea —, se petrece prima întîlnire dintre ea și Hristos înviat, pe care ea îl iubea și pentru care se zbătea atât. Nu pe nedrept, poate, îi zisese ea, grădinarul; El era grădinarul adevărat și nemuritor al raiului. Aici, în grădina mormintului, Mintuitorul îndrepta pe femeia care înșelase, prin lipsă de încredere, pe primul grădinar Adam¹⁸). Maria Magdalena căuta pe Domnul cu înfrigurare. În momentul cînd să se întoarcă cu fața de la mormint spre Iisus, Acesta înlătură necredința ei, zicîndu-i: «Maria!». Ea se întoarce către Iisus și-I zise: «Invățătorule!», și încerca să-I cuprîndă picioarele. După cuvintele care s-au mai rostit în această scenă și asupra cărora nu e locul să stăruim acum, Maria Magdalena merse și vesti Ucenicilor că a văzut pe Domnul. Aici ea găsi, zice Sf. Grigorie de Nyssa, pe Maria lui Iacob, pe Ioana și pe celelalte pregătite cu arome și parfumuri și grăbite să plece la mormint. Ea li se atașă și merse cu ele; din cauza dragostei pentru Iisus, ea părea coducătoarea lor. De aceea Evangheliștii o numără în fruntea femeilor mironosițe¹⁹).

Se cuvenea ca femeile să fie cele dintii care să vadă pe Mintuitorul și să primească de la Acesta salutul: «Bucurați-vă» (Matei 28, 9), pentru că femeia a fost cea dintii care a ascultat înșelătoria șarpelui, care a mîncat fructul din pomul oprit și a fost osîndită la tristețe și durere. Mintuitorul le îngăduie să I se închine și să-I

17. Idem, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 633 AB

18. Idem, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 633 CD, 636 A, 637 ECD.

19. Idem, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 640 ACD.

cuprindă picioarele, pentru că ele au fost cele dintii care au căzut și s-au înstrăinat de El. El a voit ca ele să vestească bărbaților bucuria Invierii, făcând din femeie vestitor de bucurie în locul femeii aducătoare de durere lui Adam.²⁰⁾

8. **Urmările Invierii.** Sf. Grigorie de Nazianz și Sf. Grigorie de Nyssa zugrăvesc în culori vii și de înaltă evlavie urmările Invierii.

Invierea a împrăștiat întunericul cel vechi și a umplut totul de lumină, de ordine și de formă; ea a prefăcut confuzia de mai înainte în podoabă. Ea ne-a îndepărtat de păcat și ne-a mutat în lumea de sus. Hristos luind pe umerii Lui oaia pierdută și Crucea, a dus oaia la viața cerească; El a căutat drahma, adică chipul dumnezeiesc acoperit de patimi²¹⁾. «Am avut nevoie de Dumnezeu, care să se intrupeză și să moară, pentru ca noi să trăim. Am murit împreună cu El ca să fim curățiți; am înviat împreună cu El, pentru că am murit împreună cu El. Am fost slăviți împreună cu El, pentru că am înviat împreună cu El»²²⁾. Invierea înseamnă mântuirea, pe care nici o minune n-o poate egala, zice Sf. Grigorie Teologul²³⁾.

Sf. Grigorie de Nyssa lămurește mai înflorit și mai cuprinzător înțelesul Invierii ca început al împărăției vieții când zice: «A venit împărăția vieții și s-a nimit puterea morții. A apărut o altă naștere, o altă viață, un alt mod de a trăi, s-a vădit că însăși firea noastră s-a schimbat. Nașterea e aceasta: «Nu din singe, nici din voință bărbătească, nici din pofta trupeză, ci de la Dumnezeu s-a născut» (Ioan 1, 13)... Copilul acesta se zămislește prin credință, se naște prin renașterea botezului, doica lui e Biserica, sinul din care suge sint învățăturile, hrană e pîinea de sus, desăvirșirea vîrstei e viața înaltă, căsătoria e trăirea împreună cu înțelepciunea, copiii sint nădejțile, casă e împărăția cerurilor, moștenire și bogăție e desfătarea în rai, sfîrșitul nu e moartea, ci viața veșnică în fericirea pregătită celor sfinți. Acest început al schimbării în bine îl vede marele Zaharia și stă în cumpănă cu privire la numele pe care să-l dea: anume cum trebuie să numească harul prezent. După ce a istorisit alte minuni despre patima Domnului, zice despre acest moment așa: «Nu va fi nici zi, nu va fi nici noapte» (Zaharia 14, 7). Prin aceasta prorocul arată că momentul invierii nu poate fi numit zi, pentru că nu are soare, dar el nu e nici noapte, pentru că nu e întuneric... Deoarece acest moment nu poate fi numit nici zi, nici noapte, harul prezent (dat prin el) trebuie numit altfel... «Aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa!» (Psalm. 117, 24). Ziua aceasta se deosebește de zilele de la începutul lumii. În această zi, Dumnezeu face cer nou și pămînt nou, după cuvîntul prorocului. Cerul este cerul credinței în Hristos. Pămîntul este inima bună, cum a zis Domnul, inima care soarbe ploaia ce vine peste ea și care face să crească spic bogat. În această nouă creațiune, soarele este viața curată, stelele sint virtuțile, aerul este trăirea luminoasă, marea este adîncul de bogăție a înțelepciunii și cunoașterii, ierburile și plantele sint buna învățătură și dogmele dumnezeiești pe care le paște poporul pășunii, adică turma lui Dumnezeu, pomii care rodesc sint împlinirea poruncilor. În această zi se creează adevăratul om, cel după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Începutul acesta nu e, oare, lume nouă pentru tine: «Ziua pe care a făcut-o Domnul»? Despre această zi spune prorocul Zaharia că nu era zi ca celelalte zile, nici noapte ca celelalte nopți... Această zi a nimit durerea morții. Această zi a născut pe Primul-Născut dintre morți. În această zi au fost sfărîmate porțile de fier ale morții, în această zi au fost zdrobite incuietorile cele de aramă ale iadului. Acum se deschide închisoarea morții. Acum se vestește celor legați, libertatea. Acum orbilor li se dă vedere. Acum celor ce ședeau în întunec și în umbra morții, le răsare răsăritul cel de sus»²⁴⁾.

CONCLUZIE

Drept încheiere, vom transcrie unele pasagii din cuvîntările pascale ale celor doi Părinți capadocieni, pasagii mai grăitoare decît orice sistematizare.

Sf. Grigorie de Nazianz ne îndeamnă să participăm activ la bucuria Paștelui. Să participăm la Paștele de acum. Peste puțin timp vom participa la el în chip mai desăvirșit și mai pur, atunci cînd Cuvîntul-Logosul va bea cu noi rodul cel nou al vieții în împărăția Tatălui, descoperindu-ne și învățîndu-ne lucruri pe care acum le-a arătat mai puțin deplin. «Să ne facem reședință nu Ierusalimul pămîntesc, ci ce-

20. Idem, op. cit., Cuvîntul II, ibidem, col. 632 CD.

21. Sf. Grigorie de Nazianz, op. cit., 15, 26, ibidem, col. 644 AB, 660 AB.

22. Idem, op. cit., 28, ibidem, col. 661 C.

23. Idem, op. cit., 29, ibidem, col. 664 A.

24. Sf. Grigorie de Nyssa, op. cit., Cuvîntul I, ibidem, col. 604 CD, 605 ABC.

tatea cerească; nu cetatea care acum e călcată de armate, ci aceea care e slăvită de ingeri. Să jertfim nu viței tineri, nici nuci cărora le dau cornițele și unghiile, și care, în cea mai mare parte, sînt morți și nesimțitori, ci să aducem lui Dumnezeu jertfă de laudă pe altarul ceresc împreună cu corurile cele de sus. Să intrăm după prima catapeteasmă, să înaintăm prin cea de a doua și să privim în Sfînta Sfîntilor. Spun chiar mai mult: să ne aducem pe noi înșine jertfă lui Dumnezeu; să ne jertfim în fiecare zi și orice mișcare a noastră. Să primim toate pentru Cuvîntul, să imităm pațima Domnului prin pătimirile noastre, să cinstim Singele Lui, să urcăm pe cruce cu rivnă. Cuiele sînt dulci, deși foarte dureroase²⁵⁾. Noi nu putem beneficia cu adevărat de roadele Invierii Domnului, dacă nu urmăm întru totul vieții omenești a lui Hristos. Nu va putea învia acela care nu va repeta viața de jertfă și de suferință a lui Iisus Hristos, acela care nu-și va vărsa singele pentru frații săi ca Fiul lui Dumnezeu și nu va muri împreună cu El. Nu orice moarte aduce înviere. Învierea dintr-o moarte de jertfă e singura care ne înalță la Ierusalimul ceresc, unde vom bea cu inuși Logosul rodul cel nou al viței și unde ni se vor descoperi în întregime lucrurile arătate acum numai în parte.

Dacă vrem să ne îmbogățim din comoara Invierii Domnului, să reproducem, prin propria noastră viață, scenele care au precedat și care au însoțit Învierea Cuvîntului, zice Sf. Grigorie Nazianzeanul: «Dacă ești Simon Chirineanul, ia crucea și urmează. Dacă te-ai răstignit împreună cu Hristos, ca tilharul, recunoaște, ca om cinstit, că Hristos e Dumnezeu. Dacă Hristos a fost scotocit împreună cu cel fără-de-lege din cauza ta și a păcatului tău, fii drept din cauza Lui. Închină-te Aceluia care a fost spinzurat pe lemn pentru tine și tu însuți spinzurîndu-te pe lemn, culege cîștig din fapta rea: cumpără-ți mîntuirea cu moartea. Intră cu Iisus în rai, ca să-ți dai seama de lucrurile din care ai căzut. Privește la frumusețile de acolo. Lasă pe circotaș să moară afară, cu blasfemia lui. Dacă ești Iosif din Arimatea, cere trupul de la cel care l-a răstignit; curățirea lumii să fie și a ta. Dacă ești Nicodim, adoratorul de noapte al lui Dumnezeu, unge-L cu miruri. Dacă ești Maria, dacă ești cealaltă Marie, dacă ești Salomeea, dacă ești Ioana, varsă lacrimi pentru El, dimineața. Fă ca să fi prima care vezi piatra răsturnată de pe mormint, poate și pe ingeri și pe Iisus însuși. Spune ceva! Ascultă glasul! Dacă auzi: «Nu te atinge», închină-te Cuvîntului, dar nu fii mîhnită! Căci El cunoaște pe acela cărora li s-a arătat întii. Prăznuiește Învierea! Ajută Evel, cea întii căzută, ca să salute, prima, pe Hristos, și să-L vestească Ucenicilor. Fii Petru sau Ioan. Grăbește la mormînt, luîndu-te la întrecere cu ceilalți și luptînd lupta cea bună. Dacă ești întrecut în iuțeață, biruie cu rivnă, nu aplecîndu-te peste mormînt, ci intrînd în el. Dacă, asemenea lui Toma, nu ești prezent în ceata Ucenicilor, cărora li s-a arătat Hristos, cînd îl vezi, nu fii necredincios! Dacă tu nu crezi, fiindcă nu L-ai văzut, crede celor care vorbesc despre El. Dacă nu crezi nici acestora, ai încredere în semnele cuielei. Dacă Hristos coboară la iad, coboară și tu cu El. Afîă și tainele lui Hristos de acolo, afîă care este Iconomia îndoităi Sale pogorîri, care e pricina acestei pogorîri: dacă prin venirea Sa la iad, El îi mîntuiește pe toți, sau ei acolo numai pe cei ce au crezut²⁶⁾).

Trebuie să însoțim pe Hristos în drumul Său către cer și să lămurim pe cel care ne întreabă despre starea Trupului Lui, după Înviere: «Dacă Hristos se urcă la ceruri, urcă și tu împreună cu El. Fii cu ingerii care-L însoțesc și care-L primesc. Poruncește porților să se ridice și să fie mai înalte, ca să primească pe Cel ce s-a făcut mai înalt prin pațima Sa. Celor care sînt nedumeriți cu privire la Trupul lui Iisus și la semnele patimilor pe care nu le avea la coborîre, dar le avea la urcare și care pentru aceasta întrebau: «Cine este Acesta: Împăratul slaviei?», răspunde-le că El este «Domnul cel tare și puternic», atît în cele pe care le-a făcut și le face, cît și în războiul și în trofeul de acum cîștigat pentru omenire. La întrebarea îndoită, dă îndoit răspuns. Dacă, potrivit dramaturgiei lui Isaia, se vor mira și vor zice: «Cine este Acesta, care vine din Edom și din cele pămîntești», sau: «De ce sînt roșii vestimintele Celui care n-are singe și n-are trup, asemenea vestimintelor celui care calcă în teasc și calcă teascu plin», tu arată-le frumusețea hainei Trupului care a pățmit, împodobit prin suferință și strălucind de Dumnezeire decît care nimic nu e mai vrednic de iubit, nici mai frumos²⁷⁾. Hristos s-a auit la cer, înălțat prin pațima de pe Cruce, cu Trupul împodobit de frumusețea dumnezeiască a suferinței. Trupul înviat poartă semnele patimei, trofeu împotriva morții. La coborîrea Sa din cer, Logosul

25. Sf. Grigorie de Nazianz, op. cit., 23, ibidem, col. 656 AB.

26. Idem, op. cit., 24, ibidem, col. 656 CD-657 A.

27. Idem, op. cit., 25, ibidem, col. 657 BC.

n-avea aceste semne, pentru că n-avea trup, dar El le are cînd se înalță la cer, pentru că se înalță cu Trupul. Trupul hristic nu se putea înalța la cer decît după ce trecuse prin suferință și moarte. Acest Trup înalța odată cu el și firea oamenilor, pentru care Logosul se întrupase.

Sf. Grigorie de Nyssa exprimă astfel adeziunea noastră la praznicul Învierii: sîntem luminați de haina strălucitoare a ingerului. Cutremurul dulce care a răsturnat piatra de pe mormînt ne clatină și tresaltă inima de bucurie. El deschide tuturor poarta învierii. Să mergem și noi la dumnezeiasca priveleşte. Sîmbăta a trecut. Să n-ajungem în urma femeilor. Să avem și noi în miini arome, să avem credință și conștiință. Acesta e mirosul cel bun al lui Hristos. Să nu căuțăm pe Cel viu cu cei morți. Domnul dă la o parte pe cel ce-L caută astfel, zicînd: «Nu Mă atinge». Cînd Mă voi sui la Tatăl, atunci poți să Mă atingi. Cînd El zice: «Mă urc la Tatăl Meu și la Tatăl vostru, la Dumnezeu Meu și la Dumnezeu vostru» (Ioan 20, 17), El ne socotește pe noi ca frații Lui și înfățișînd Tatălui firea omenească, ne înfățișează odată cu aceasta și pe noi. Înainte de Paști, am mîncat azimă cu ierburî amare, după Înviere mîncăm pline cu miere. Nu I se dă Domnului să mînce piine și miere? Să ne schimbăm și noi amărăciunea vieții în dulceață. Să mergem la piinea pe care o îndulcește fagurul buneî nădejdi în Hristos Iisus, Domnul nostru²⁸). Să primim Trupul Domnului cu evlavîa și dragostea cu care l-a primit Iosif cel cu bun chip, din Ari-matea.

Pr. Prof. IOAN G. COMAN

STAVROPIGHIA IN DREPTUL BISERICESC

1. Situația monahismului față de autoritatea bisericească.

Pentru scopul pe care îl urmărim în studiul de față, este interesant să vedem mai întîi în ce raporturi s-a găsit, încă de la început, monahismul, față de autoritatea bisericească. După Grützmacher, «monahismul a fost o mișcare liberă, care s-a substras Bisericii, ne mai voind să trăiască și să moară la umbra Bisericii, fiindcă aceasta devenise prea lumească»¹⁾. Dorința după evadarea din lume a celor ce mergeau în pustietăți și îmbrățișau viața ascetică, își avea, după Harnack, complementul ei inevitabil, în tendința de a evada și din Biserică: «Cineva fugea nu numai din lume, în orice sens al acestui cuvînt, ci fugea și din cadrul Bisericii seculare»²⁾.

Cercetători atenți ai începuturilor monahismului creștin, care nu au fost cu nimic influențați de idei preconcepute cu privire la monahismul creștin, au putut dovedi că afirmațiunile de mai sus sînt cu totul necorespunzătoare adevărului. Între monahismul constituit în forme concrete de viață monahală, adică în mînăstiri, și autoritatea bisericească, raporturile de dependență, de subordonare și de ascultare s-au desfășurat, întotdeauna, în chipul cel mai armonios.

Trecînd în revistă întreaga literatură monahală egipteană a sec. IV, Schwietz ajunge la concluzia că între monahism și clerul de mir nu numai că nu a fost nici un antagonism, ci că, dimpotrivă, cei mai de seamă dintre monahi s-au găsit întotdeauna în strînse legături cu autoritățile spirituale superioare și că dezvoltarea monahismului a avut loc pretutîndeni sub supravegherea episcopilor³⁾. De asemenea De-genhart, care a consacrat o valoroasă lucrare Sfîntului Nil Sinaitul, arată că Nil este o mărturie plină de importanță, pentru faptul că monahismul, în sec. V, nu s-a

28. Sf. Grigorie de Nyssa, *La Sfintele Paști*, Cuvîntul I, ibidem, col. 625 CD, 628 AB.

1. Grützmacher, *Pachomius un das älteste Klosterleben*, Freiburg im Breisgau, 1896, p. 57.

2. Ad. Harnack, *Das Mönchtum, seine Ideale und seine Geschichte*, Giessen 1901, p. 22.

3. Dr. Stephan Schwietz, *Das Morgenländische Mönchtum*, Mainz 1904, vol. I, pag. 316.

găsit «îngă Biserică» — așa cum susține Harnack — ci «în Biserică», intrucit pulsul Bisericii bate și în el⁴⁾.

Nu avem dovezi istorice din care să tragem concluzii sigure că martii întemeietori de viață monahală: Sf. Antonie, Sf. Pahomie, Sf. Macarie Egipteanul, Sf. Nil Sinaitul și Sf. Ilarion din Palestina, pornind la marile lor acțiuni, ar fi luat, în prealabil, binecuvîntarea de la autoritatea bisericească de care depindeau, sau în limitele jurisdicționale ale căreia s-au stabilit și că instituțiile monahale, pe care le-au întemeiat au avut la bază, de fiecare dată, o astfel de binecuvîntare. Dacă activitatea lor, însă, nu ar fi fost constructivă, privirile pline de veghe ale autorității bisericești nu ar fi întârziat să le opună rezistență, denunțînd creștinătății întregi primejdia pe care o reprezentau, așa cum autoritatea bisericească a știut să procedeze, la timpul oportun, cu ereticii și cu schismaticii. Dimpotrivă, este un fapt bine cunoscut, că de pe urma activității organizatorice a marilor întemeietori de viață monahală, cea dintîi care a cules roade a fost tot autoritatea bisericească. Injghebindu-se în forme concrete de viață minăstirească, monahismul creștin a trecut de la o formă de viață nebuloasă și greu de controlat, la o formă de viață organizată și deci superioară. În felul acesta activitatea și viața unei colonii monahale, sau a unei chinovii putea fi mult mai ușor de supravegheat decît activitatea și viața a mii de monahi care trăiau mai înainte separați și îndepărtați unii de alții.

S-a întimplat cu viața monahală ceea ce s-a întimplat în general cu toate chestiunile mari și arzătoare ale Bisericii. Astfel, după cum în chestiunile de dogmă Biserica creștină nu a formulat nimic, pînă nu s-a ivit vreo primejdie care să dăuneze, în mare, credința creștină, tot astfel și în chestiunea monahismului, Biserica nu a decretat nimic, cîtă vreme ordinea normală a lucrurilor nu a fost turburată în chip primejdios pentru întreaga viață a Bisericii, de unele elemente, care, căutînd să iasă de sub autoritatea duhovnicească sub care se găseau și să devină din conduși, conducători, au început să întemeieze cu putere de la ei noi minăstiri, să adune în jurul lor monahi, fără să aibă puțința de a asigura acestor așezăminte cele necesare pentru desfășurarea unei activități fructuoase. Pe de altă parte infiltrarea anumitor erezii hristologice, printre monahii lipsiți de o conducere duhovnicească sănătoasă și sigură, lăsa să se întrevadă în asemenea așezări monastice, care se sustrăgeau de sub autoritate, un continuu pericol pentru liniștea Bisericii.

Prin canoanele Sf. Pahomie, ca și prin cele ale Sf. Vasile cel Mare, de mai tîrziu, s-a hotărît în chip precis, care trebuie să fie felul de viață al monahilor. «Între aceste canoane găsim și pe cele ce normează că monahii trebuie să se supună în chip necondiționat superiorilor și mijlocit episcopului lor, că nu au voie să părăsească minăstirea în care au făgăduit că se vor devota rugăciunii și postului permanent, că nu vor putea clădi singuri minăstiri și că nu vor putea cu nici un preț să se indeletnicească cu afaceri lumești, dacă nu sint invitați în mod special de episcopul locului»⁵⁾.

Începînd de la sinodul IV ecumenic (451), dispozițiunea ca «nimeni și niciunde să nu ridice minăstiri, respective case de rugăciuni, fără încuviințarea episcopului cetății», devine o dispoziție canonică sinodală, cu putere de aplicare în toată lumea creștină, ea fiind însușită de către un sinod ecumenic (canonul 4). Tot acest sinod ecumenic, în canonul 24 zice: «Minăstirile cele odată consacrate cu învoirea episcopului să rămîină pentru totdeauna minăstiri și averile care le aparțin să se păstreze și acelea să nu se mai facă lăcașuri lumești, iar cei ce admit să se facă aceasta, să se supună pedepselor din canoane»⁶⁾. Dispozițiunile acestea sint rețuate apoi și de alte sinoade. Ele se mai întîlnesc în canoanele 40-49 și 85 ale sinodului Trulan; 17-21 ale sinodului VII ecumenic; 3 al sinodului din Gangra; 63 al sinodului din Cartagena și 1-7 ale sinodului întîi-al doilea din Constantinopol, ceea ce este o dovadă destul de hotărîtă că în tot acest timp disciplina vieții monahale a stat pe primul plan al preocupărilor bisericești.

Autoritatea spirituală și administrativă a episcopului asupra întregii vieți bisericești și religioase din eparhia sa, este asigurată de multe alte canoane ale Bisericii și este asigurată în chip desăvîrșit și de canoanele de mai sus, care se referă la înființarea minăstirilor. Referitor la canonul 4 al Sinodului IV Ecumenic, Zonara zice: «Canonul acesta a oprit pentru totdeauna pe oricine de a zidi vreo minăstire, sau

4. Fr. Degenhart, *Der Heilige Nilus Sinaita, sein Leben und seine Lehre von Mönchtum, Münster* I. W., 1915, p. 43.

5. Dr. Nicodim Mișă, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, însoțite de comentarii*, trad. de Uroș Kovincici și Dr. Nicolae Popovici, vol. I, partea II-a, p. 195.

6. Idem, *ibidem*, pp. 246-247.

vreo casă de rugăciune, fie în cetate, fie în vreun sat, fie în pustiu, sau în munte, fără-încuviințarea episcopului locului, și a portuic ca monahii să se supună episcopului respectiv al oricărei cetăți»⁷). Iar în legătură cu canonul 24 al aceluiași Sinod, Aristen zice: «Minăstirea construită cu incuviințarea episcopului să rămână astfel neschimbată. Și tot ce aparține ei, să rămână neschimbat. Cel ce ar încerca să facă altfel, nu va fi lipsit de vină. Minăstirile cele zidite fără incuviințarea episcopului, sint fără de bază și lipsite de sfințenie. Iar minăstirea construită cu voința episcopului, fiind de drept divină, trebuie să rămână neschimbată și să nu se transforme în lăcaș lumesc»⁸).

2. Orice minăstire este o stavropighie a episcopului eparhiot.

Dispozițiunile canonice, cu privire la zidirea minăstirilor, au trecut încă de timpurii și în legile civile ale vremii, fiind cuprinse în Novelele imperiale și în Basilicale. Astfel, dispozițiunea XIII-a din Ttlul I al Novelelor (care este Novela 138 a lui Justinian, al cărei capitol 33 s-a pus în Cartea IV-a a Basilicalelor, Titlul I, capitolul 1), zice că: «Cel ce voiește să zidească o minăstire, mai întâi să stea de vorbă cu episcopul locului, pentru ca cineva trimis de acesta să facă rugăciune și să înfigă crucea, și abia atunci să facă începutul construcției»⁹). De asemenea, Dispozițiunea III-a din Titlul II al Novelelor (care este Novela 131 a lui Justinian, care se găsește în Cartea V-a a Basilicalelor, Titlul III, capitolul 4), zice că: «Cel ce voiește să zidească o minăstire, să nu înceapă construirea ei în alt fel, decît numai după ce episcopul locului va face acolo rugăciune și va înfige crucea, iar cel ce va începe să zidească o minăstire nouă, sau să refacă pe una veche, să fie obligat să-și ducă pînă la capăt angajamentul luat»¹⁰).

Din cele spuse mai sus rezultă, în chip clar, că minăstirile din cuprinsul unei eparhii depind în mod strict de episcopul locului și că fără știrea și învoirea acestuia nu se poate înființa nici un fel de așezăminte monahale. Dacă nu știm care este instrumentul concret, care consfințea, în afară de canoane, subordonarea și dependența minăstirilor vechi față de episcopul eparhiot, apoi, în conformitate cu Novelele mai sus amintite, avem cunoștințe precise că pentru minăstirile noi, cit și pentru cele ce se reclădeau pe ruinele celor vechi, instrumentul acesta este crucea, pe care episcopul locului, sau trimisul acestuia, o înfigea la temelia noii clădiri minăstirești, în cadrul unei slujbe religioase, care ni s-a păstrat în Evhologhiu, cînd se rostea și o rugăciune deosebită. Deci, începînd cu împăratul Justinian (527-565), putem spune, pe bună dreptate, că orice minăstire din cuprinsul unei eparhii poate fi considerată ca stavropighie a episcopului eparhiot respectiv.

3. Minăstirea ca instituție.

Dacă acestea sînt dispozițiunile sinodale și civile vechi, referitoare la zidirea minăstirilor, în sec. VI, în care trăiește Justinian, avem dovezi categorice că, încetul cu încetul, atît dispozițiunile din canoane, cit și cele din legile civile au fost neglijate, și odată cu aceasta o mare turburare s-a răspîndit în viața liniștită a minăstirilor, mai ales din cauza diferiților ctitori de minăstiri, din lumea laică, doritori de a-și exercita drepturile lor ctitoricești, după bunul lor plac.

În felul acesta, nii ctitori, întemeietori de minăstiri, înțelegeau să se amestece direct în viața minăstirilor ctitorite de ei, să numească pe igumeni, să lase minăstirile moștenire rudelor lor, să le ia din averile cu care la început le dotaseră, să le înstrăineze, ba chiar și să le vîndă, cu putere de la sine și fără să țină seamă de autoritatea episcopului respectiv.

De aceea, printre chestiunile cele mai arzătoare cu care s-a ocupat sinodul local de la Constantinopol, din 861, care s-a întrunit în biserica Sf. Apostoli, și care este cunoscut sub numele de Sinodul întâi-al doilea, a fost și chestiunea minăstirilor, care ajunseseră într-o stare cu totul dificilă, din cauza felului greșit în care se înțelegeau drepturile ctitoricești asupra lor. Sinodul acesta, precizînd din nou, chiar în primul său canon, situația minăstirilor, în conformitate cu dispozițiunile canonice anterioare, ținînd seama, desigur, și de legiuirile civile existente în materie, care pre-

7. Ralli și Potli, *Sintagma ateniană* (în grecește), Atena, 1852, vol. II, pp. 226-227.

8. Idem, *Ibidem*, p. 273.

9. Idem, *Ibidem*, vol. I, p. 247.

10. Idem. *Ibidem*.

vedeau pentru minăstiri aceleași lucruri ca și pe vremea lui Justinian, hotărăște: «Zidirea minăstirilor, lucru atît de venerabil și de cinstit, și din vechime bine chibzuit de fericirii și cuvioșii noștri Părinți, azi se vede rău făcîndu-se. Căci unii, punînd nume de minăstire averilor și proprietăților lor și făgăduind că le afierosesc lui Dumnezeu, se înscriu pe sine stăpîni ai celor afierosite și socotesc că meșteșugind, amăgesc pe Dumnezeu, cu numirea. Căci nu se rușinează a-și însuși și după afierosire aceeași stăpînire, care mai înainte nu erau opriți a o deține. Și atîta preocupare fac din acest lucru, încît multe din cele afierosite se vād vînzîndu-se de cei ce le-au afierosit, spaimă și scribă pricinuind celor ce le vād. Și nu numai că nu se pocălesc în privința celor odată afierosite lui Dumnezeu, permițîndu-și lor înșiși stăpînirea asupra acelor, ci încă, fără sfială și altora o transmit. Deci, Sfîntul Sinod a hotărît ca nimănui să nu-i fie iertat a zidi o minăstire fără știrea episcopului. Și, după ce a luat cunoștință și și-a dat învoirea și a săvîrșit rugăciunea trebuincioasă, precum de cei din vechime, cu iubire de Dumnezeu s-a legiuit, să se zidească minăstirea și apol toate, cele ce se cuvin ei, împreună cu ea să se scrie în condică și să se așeze în arhivele episcopești, dar cel ce le-a afierosit nicidecum să nu aibă voie, fără învoirea episcopului, a se așeza igumen pe sine însuși, sau pe altul în locul său. Căci dacă cineva nu poate fi stăpîn peste cele ce le-a dăruiț unui om, cum se va admite a se răpi stăpînirea asupra celor ce cineva le consfințește și le dedică lui Dumnezeu?»¹¹⁾.

În canonul acesta nu se vorbește decît despre rugăciunea pe care o face episcopul locului, la zidirea unei noi minăstiri și de care este condiționată posibilitatea înființării acesteia. Explicînd acest canon, Teodor Balsamon ne sune că aceasta nu era altceva, decît rugăciunea, împreună cu înfigerea crucii, deci, și după acest canon minăstirile rămîn mai departe stavropighii, adică, în desăvîrșită dependență, din punct de vedere spiritual și administrativ, de episcopul eparhial respectiv.

Dependența minăstirii de episcopul locului nu trebuie, însă, să fie ceva care să impieteze asupra desfășurării vieții lăuntrice a minăstirii, care își are regulele ei, stabilite de către marii întemeietori de viață monahală, ei, dimpotrivă, ceva care să ajute și mai mult minăstirea, în vederea împlinirii rostului ei în sînul Bisericii, împotriva eventualelor pretenții, lăsate pe cale testamentară de către întemeietorii lor particulari. Canonul de față, pune capăt, odată pentru totdeauna, pretențiilor exagerate ale ctitorilor, pe care aceștia căutau să le bazeze pe anumite legiuri civile (în deosebi pe capitolul 7, Titlul I, din Cartea V-a a Basilicalelor, care lasă să se înțeleagă că minăstirile trebuie să se conducă după voința ctitorilor și că episcopul are îndatorirea să supravegheze numai, ca voința testatorului să fie îndeplinită). De altfel, legiuirile civile înseși, specificau într-o măsură oarecare drepturile episcopilor față de minăstirile ctitoricești, arătînd că, dacă clericii puși de ctitori în minăstirile înființate de ei, s-ar dovedi a fi nevrednici, să fie dați afară, și episcopi să hirotonească alții în locul lor (Capitolul 39, Titlul I din Cartea III a Basilicalelor). Cu toate acestea, episcopul nu trebuie să se arate ca un despot față de minăstire. Minăstirile, rînd mai departe sub purtarea de grijă a episcopului, rămîn libere să se conducă și să se administreze, așa cum vor găsi ele mai bine, avînd toate drepturile pe care le conferă legile, unor persoane juridice. Din acest punct de vedere, Teodor Balsamon, în comentariul pe care îl face la acest canon, zice: «Socot că după canonul acesta nu i s-a dat episcopului și puterea de a stăpîni asupra minăstirii în chip despotic și deosebit de Biserica lui, ci să aibă numai dreptul de supraveghere asupra ei. În acest drept se cuprind: cercetarea greselilor sufletești, supravegherea celor ce o administrează, pomenirea numelui lui, și hirotosirea igumenului. Minăstirea se va păstra, deci, liberă, conducîndu-se prin ea însăși, fără puțința de a fi înstrăinată, sau de a fi dăruiț. Iar episcopul locului va avea asupra ei numai drepturile episcopale despre care este vorba»¹²⁾.

4. Drepturile ctitorilor asupra minăstirilor fondate de ei.

Din specificarea drepturilor episcopului asupra minăstirilor dintr-o eparhie, pe care o face canonul mai sus amintit, nu rezultă, însă, nicidecum că el stabilește drepturile ctitoricești cu privire la minăstiri, sau că «prin această lege bisericească nu a schimbat nimic din dreptul de proprietate al ctitorului și a urmașilor lui», așa cum socotește Zhismann¹³⁾. Împotriva acestel părieri a lui Zhismann, Nicodim Milaș

11. Dr. Nicodim Milaș, op. cit., vol. II, partea I, p. 300.

12. Ralli și Potli, Sintagma ateniană, vol. II, pp. 651-652.

13. Zhismann, Stifterrecht, Wien 1888, pag. 9.

observă, pe bună dreptate, că: «Vreo concluzie de acest fel a lui Zhismann, scoasă din canonul nostru, cu nici un chip nu poate fi considerată legală, deoarece canonul ia atitudine cea mai potrivnică chiar față de cei ce, după ce au întemeiat o minăstire, mai târziu doreau să o considere ca pe a lor, cu alte cuvinte să aibă drept de proprietate asupra acelorora»¹⁴⁾.

Este drept că în istoria minăstirilor Bisericii Ortodoxe s-au ivit pretențiuni ctitoricești de amestec în treburile minăstirilor, după ce acestea au fost construite cu încuviințarea episcopului respectiv, deși, prin înfigerea crucii la temelii lor, au devenit stavropighii episcopale. Intotdeauna, însă, pretențiunile acestea s-au lovit de hotărârea categorică a Bisericii, de a se respecta cele hotărâte de canonul 4 al Sinodului întii-al doilea de la Constantinopol. Nici chiar atunci când ctitorii, din împotrivire față de episcopul locului, s-au hotărât să scoată averile date de ei minăstirilor, cu un scop mai înalt, adică să le dedice întemeierii unei stavropighii patriarhale, ei nu au putut face acest lucru. Menționăm aici următorul caz: Ctitorii minăstirii Sf. Dumitru, din localitatea numită Pocovicos, eparhia Domocosului, Mitropolia Larissei, voină să sustragă o parte din averile pe care le afierosiseră mai înainte acestei minăstiri, și întimpinând rezistența hotărâtă a episcopului, pentru ca să înfringă pînă în cele din urmă pe episcop, s-au hotărât să construiască o nouă minăstire, ca stavropighie a Patriarhiei din Constantinopol și să afierosească acesteia toate averile, pe care le afierosiseră mai înainte, celei dintii. Episcopul respectiv s-a plins Patriarhului Manuel II al Constantinopolului (1240-1356), care, cu această ocazie a dat un act patriarhal, în care, printre altele, zice: «Smerenia noastră înțelegînd să tăiem de la început un astfel de gînd nebunesc al lor, întrucît canoanele opresc cu desăvîrșire un asemenea lucru, hotărîm prin scrisoarea noastră de față, ca țarneaule și lucrurile de tot felul și averile ei (scl. ale minăstirii) să rămîna pentru totdeauna nesmutate de la minăstirea episcopală a Sf. Dumitru, și ca aceasta să fie administrată și condusă de către episcopul Domocosului. Căci nici ctitorilor, nici nimănui altuia nu-i este îngăduit să smulgă țarinile de la o minăstire episcopală și să le ofere pe acestea vreunei minăstiri patriarhale, sau vreunei biserici»¹⁵⁾.

Actul prin care Patriarhul Manuel II îl dă, confirmă, încă odată, pe lîngă neputința de amestec a ctitorilor vreunei minăstiri în rosturile de mai târziu ale minăstirii, care — prin înfigerea crucii la întemeierea ei a devenit minăstire stavropighială a episcopului respectiv —, și autoritatea bisericească desăvîrșită pe care o are episcopul în limitele eparhiei sale.

5. Despre minăstirile împărătești.

Chestiunea drepturilor ctitoricești asupra minăstirilor fiind astfel lămurită, trecem acum la un alt caz în legătură cu minăstirile: cazul minăstirilor înființate prin bulele de aur ale împăraților bizantini, ca și al minăstirilor care, din sălașuri ascetice neînsemnate, prin dăruirea lor bogată de către împărații bizantini, s-au transformat, cu timpul, în minăstiri mari și pline de însemnătate, pentru viața religioasă a diferitelor părți ale imperiului bizantin. Vom înfățișa, astfel, mai jos, cîteva exemple

Împăratul Nichifor Votaniatos, printr-o bulă de aur, emisă la 1079, dă minăstirii Sf. Ioan Prodromul, din Strobelum, construită de sora lui Constantin Cabaluris, nu numai scutirea de orice dări către imperiu, ci și dreptul de a fi în afară de orice îmîxtiuni, de orice fel, din partea oricărei autorități bisericești, și zice: «Evsevia noastră... a dat bula de aur prin care hotărăște și poruncește cinstiului Prodrom să rămîna cu conducerea de sine și singură stăpînă, conducîndu-se și îndrumîndu-se după tipiconul care-i va fi dat de această femeie și să nu se afle niciodată, nici sub niscalva drepturi împărătești, sau patriarhale, sau episcopale și nici sub vreunele drepturi particulare, sau de rudenie, ci să se bucure cu adevărat de libertate și să-și sporească conducerea de sine și libertatea ... etc.»¹⁶⁾.

Împăratul Alexie I Comnenul dă minăstirii construite de monahul Hristodul, la Castellion, sub numele Sf. Fecioare, numită a Costrienilor, dreptul de a fi «pentru totdeauna de sine stăpînă, liberă, conducîndu-se de sine și îndrumîndu-se după tipiconul care i se va da de cuviosul monah Hristodul și după dispozițiunile lui, care îi este ctitor, și să nu fie supusă nici unor drepturi împărătești, patriarhale, episco-

14. Dr Nicodim Milaș, op. cit., vol. II, partea I, pp. 302-303.

15. Ralli și Potli, *Sintagma atenaină*, vol. V, p. 119.

16. Miklosich und Jos. Müller, *Acta et Diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis, Vindobonae, 1890, t. III, p. 20.*

pale sau particulare, niciodată, ci să fie cu adevărat liberă și să-și păstreze stăpînirea de sine, la nesfîrșit»¹⁷).

Aceiași împărat, printr-o bulă de aur, dă, la 1088, același monah Hristodul și minăstirii înființate de el, în insula Patmos, aceleași drepturi, drăuindu-i totodată, întreaga insulă «...care (minăstire) să rămână pentru totdeauna de sine stăpînă și liberă, împreună cu întreaga insulă, conducîndu-se singură și îndrumîndu-se după tipiconul și hotărîrea care l se va da de cuviosul monah Hristodul, care îi este ctitor, și nici ea, nici cele de sub ea, după cum s-a arătat mai sus, nici insula aceasta să nu fie supuse în vreun fel, de niscaiva persoane împărătești, particulare, patriarhale, mitropolitane, bisericesti, nici vreun exarh să fie trimis vreodată acolo, ci să fie liberă, cu adevărat, pînă la sfîrșitul veacurilor și să-și sporească, prin scrisoarea acestei bule de aur, stăpînirea de sine și libertatea»¹⁸).

Împărăteasa Irina Dukena, întemeind o minăstire chinovială la Constantinopol, în cinstea Născătoarei de Dumnezeu, celei cu daruri dăruită, alcătulește totodată și un tipicon al acestei minăstiri, în care, la cap. 1, citim: «Voiesc ca minăstirea Stăpînei mele, Născătoarei de Dumnezeu, celei cu daruri dăruită, întemeiată de mine, atîta vreme cît cu rugăciunile ei calde și cu harul ei voi fi în viață, să o conduc și să o administrez în felul în care voi voi, iar după încetarea mea din viață (căci om fiind, înțeleg să mor și să cunosc datoria comună a naturii), să fie liberă și de sine stăpînă, străină de orice supunere și stăpînire și nimeni să nu aibă asupra ei nici un drept și nici un privilegiu, ci, fiind întru totul liberă, să rămînă așa și să se administreze singură, după cele arătate de mine, lămurit, în această hotărîre, nefiind supusă niciunui fel de drepturi împărătești sau bisericesti, sau particulare... Iar dacă cineva va voi vreodată, în ori și ce fel să o supună și să o pună sub stăpînirea altcuiva, chiar dacă acesta ar fi împărat, sau patriarh, sau vreun altul, dintre oamenii Bisericii, sau al senatului, și chiar dacă aceasta ar fi întîistătătoarea, sau economia, sau ori și care dintre surorile de aici, puse la cale de ispița diavolului, va fi vinovat nu numai Trupului și Singelui Dumnezeului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, ci, după cum zice Apostolul, să fie și anatema, și sub blestemul celor 313 Părinți de la Niceea...»¹⁹).

Exemplele de felul celor aduse mai sus se pot înmulți. Ne oprim însă, aici, scopul nostru fiind de a arăta că în afară de minăstirile stavropighiale episcopale comune, care cădeau în sarcina purtării de grijă a episcopului respectiv, se crează cî timpului o altă serie de minăstiri, scoase, prin bulele împăraților bizantini, sau prin dispozițiunile lor, de sub orice autoritate bisericească și lăsate în purtare de grijă proprie, atît cu privire la cele materiale, cît și cu privire la cele duhovnicești. Este categoria minăstirilor așa zise împărătești și dovada inimixtiunii directe a șefului statului în chestiunile religioase și bisericesti, în virtutea drepturilor pe care aceștia și le-au arogat cu putere de la sine și pe care Biserica nu a putut face altceva decît să le recunoască. Odată cu căderea imperiului bizantin și cu recunoașterea de către turci a Patriarhului de la Constantinopol, nu numai ca șef religios al creștinilor din împărăția turcească, ci și ca șef național al lor (etnarh), minăstirile acestea împărătești devin de drept minăstiri stavropighiale ale Patriarhiei din Constantinopol, fără nici o altă formalitate. Deci, de acum înainte, Patriarhul de la Constantinopol își putea exercita purtarea de grijă și asupra lor, fie direct, fie prin anumiți trimiși ai lui, care purtau titlul de exarhi.

Dar în această situație nu sînt toate minăstirile stavropighiale, care depind de o autoritate bisericească din afara granițelor eparhiale în care se găsesc. Căci pe lîngă minăstirile stavropighiale care depind de Patriarhia din Constantinopol, mai se găsesc și alte minăstiri, care depind de o autoritate patriarhală, cu toate că nu s-au găsit în situația istorică a acelor ce depind de Patriarhia Ecumenică. Pentru aceasta trecem acum să cercetăm situația minăstirilor stavropighiale patriarhale, propriu zise, și să ne documentăm asupra originii și situației lor în dreptul canonic și bisericec.

6. Stavropighille patriarhale propriu zise.

Istoria ne arată că în decursul timpului au luat ființă în diferitele eparhii ale Bisericii creștine unele minăstiri, care nu aveau la temelie lor nici crucea episcopului respectiv și nu erau zidite nici cu voința expresă a împăraților, ca ele să fie

17. Idem, *Ibidem*, p. 24.

18. Idem, *op. cit.*, t. III, pp. 46-47.

19. Idem, *op. cit.*, t. II, pp. 332-333.

scutite de orice amestec bisericesc, ci aveau la temelie lor crucea trimisă fie de Patriarhul de la Constantinopol, fie de către vreun alt Patriarh ortodox, din Răsărit. Ceva mai mult: într-o vreme se pare că numărul unor astfel de minăstiri începuse să crească simțitor, ceea ce a făcut pe mulți dintre episcopii și mitropoliții locali să murmure împotriva acestor stavropighii patriarhale, pe care, în conformitate cu canoanele, le socoteau ca o imixtiune a unei autorități bisericesti străine în limitele eparhiei lor. De aici și nevoia de a se stabili pozițiunea canonică și juridică a unor astfel de instituțiuni stavropighiale.

Cei ce se împotriveau și murmurau împotriva imixtiunii patriarhale în treburile lăuntrice ale eparhiei lor, prin înființarea de stavropighii patriarhale, se bazuau pe canonul 31 apostolic. Căci pe bună dreptate, scoaterea unei minăstiri de sub autoritatea canonică a episcopului respectiv și așezarea ei sub autoritatea canonică a unui ierarh din afară de eparhie, putea fi considerată ca o disprețuire a episcopului respectiv, iar canonul 31 al Sf. Apostoli glăsuiește: «Dacă vreun presbiter, disprețuind pe episcopul său, ține deosebire adunare și ridică alt altar, neștiind nici o vină asupra episcopului său, în privința dreptei credințe și dreptății, să se caterisească, ca iubitor de stăpînire, căci este tiran. Asemenea și ceilalți clerici și cîți se vor uni cu dînsul. Iar laici să se afurisească. Aceasta să se facă, însă, după una și a doua și a treia admonestare din partea episcopului»²⁰).

În comentariul pe care îl face la acest canon, Dr. Nicodim Milaș pune în evidență principiul juridic, după care autoritatea bisericască cea mai înaltă, în cadrul unei episcopii este episcopul, căruia îi sînt supuși, fără deosebire, toți clericii. El zice: «Organizația Bisericii se bazează pe dreptul divin și în această organizație, ierarhia ocupă locul de frunte. Raportul dintre membrii ierarhiei este stabilit precis și riguros și orice acțiune care tinde la răsturnarea acestui raport, cauzează dezordine în Biserică și este în dauna atingerii scopului pămîntesc al Bisericii și astfel, înaintea Bisericii va fi vinovat și demn de condamnare, fiecare membru al ierarhiei carele prin vreo acțiune cauzează dezordine în Biserică și îngreuiază atingerea scopului ei. Centrul puterii ierarhice se află în demnitatea episcopască și toți membrii clerului, fără deosebire, depind de puterea episcopască»²¹).

a). **Fundamentarea dreptului stavropighiei patriarhale.** Se pare că în chestiunea înființării stavropighiilor patriarhale propriu zise, episcopii și mitropoliții din diferite eparhii au protestat în mai multe rînduri, atît pe lingă împărat, cît și pe lingă Patriarhul ecumenic, cerînd ca orice intervenție, în asemenea prilejuri, pentru înființare de stavropighii patriarhale în cuprinsul eparhiilor lor, să nu fie învrednicită nici măcar cu un răspuns din partea Patriarhiei. Aceste cereri și plîngeri repetate, sprijinite pe canonul 31 al Sf. Apostoli, au constituit începutul clarificării pozițiunii juridice a instituției stavropighiale patriarhale, căci văzîndu-se silită să dea, pînă în cele din urmă un răspuns acestor plîngeri, «Prea Sfînta și marea Biserică a răspuns cu hotărîre împotriva acestora, bazîndu-se pe îndelungatul obicei nescriș, care ține loc de canoane, din vremuri îndepărtate și pînă acum»²²). Deci, Patriarhia Ecumenică, negăsînd nici un canon pentru sprijinirea instituției stavropighiale patriarhale, nu a avut altă putință decît să o întemeieze pe așa zisul «obicei al pămîntului».

Opoziția mitropoliților și a episcopilor împotriva actelor stavropighiale patriarhale a continuat vreme îndelungată și cu multă dirzenie. Balsamon însuși (1140-1195), după ce a dat publicității comentariile lui la canoanele Sf. Apostoli, s-a văzut silit să susțină o dispută cu mai mulți arhieri, care se opuneau cu putere actelor stavropighiale patriarhale, pe care Biserica din Constantinopol le trimitea în eparhiile lor, arătînd că acestea erau nu numai necanonice, ci chiar împotriva canoanelor. Argumentele aduse de Balsamon în sprijinul actelor stavropighiale patriarhale ni le arată el, într-un nou comentariu la canonul 31 al Sf. Apostoli, în care zice: «În conformitate cu canoanele nu s-a dat eparhia nici mitropolitului, nici arhiepiscopului, nici episcopului, ci numai celor cinci patriarhi s-au încredințat eparhiile celor patru părți ale lumii. Pentru aceasta ei au dreptul de a li se pomeni numele de către toți episcopii din acestea. Și acest lucru este lămurit din canoanele 6 și 7 ale Sinodului I și din canoanele 2 și 3 ale Sinodului II ecumenic, care hotărîsc ca Patriarhul Alexandriei să aibă ca eparhie tot Egiptul și Libia și Pentapole; ca Patriarhul Antiohiei să aibă Cilicia, Siria și Mesopotamia, și ca ceilalți patriarhi să aibă celelalte

20. Dr. Nicodim Milaș, op. cit., vol. I, partea I, p. 231.

21. Idem, *ibidem*, p. 232.

22. Ralli și Potli, op. cit., II, p. 41.

administrații, De aici, ca unii care au dreptul de a hirotoni în administrațiile hotărâte lor după cuprinsul canoanelor amintite și să ancheteze pe arhierii care se găsesc în ele și să-i îndrepteze canoniceste, este drept lucru ca ei să dea, fără a cădea sub vreo vină, și acte stavropighiale în diferite cetăți și în eparhiile lor, și să desemneze pe clericii lor, ori de câte ori voiesc. Dar astfel stînd lucrurile, niciunul patriarh nu este îngăduit să trimită decrete stavropighiale în limitele canonice ale altul patriarh, și nici să ia de acolo vreun cleric, pentru ca să nu se amestece drepturile Bisericilor»²³⁾.

Motivarea aceasta pe care a dat-o Balsamon, rămîne singura motivare juridică, în afară de «obiceiul pămîntului», a stavropighiilor patriarhale. Ea este reprodusă și de Matei Vlastare, în lucrarea sa Σύνοδος κατὰ σταυροσίων Cartea V-a, cap. 11²⁴⁾. După cite se poate vedea, ea se bazează numai indirect pe canoane și caută să dea o bază juridică obiceiului bisericesc îndelungat nescris, la care se vor referi, mai departe, toate actele elaborate de vreo Patriarhie, cu ocazia decretării de stavropighii patriarhale.

b) Condițiile necesare pentru întemeierea unei stavropighii patriarhale. Dectretarea unei minăstiri ca stavropighie patriarhală nu era, cu toate acestea, un act arbitrar al patriarhului. Pentru ca să se poată da un asemenea act patriarhal, era nevoie de anumite condițiuni pe care, în decursul timpului, Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol le-a păstrat cu rigurozitate: 1. O cerere expresă din partea cuiwa care dorea să întemeieze o minăstire și să o pună sub autoritatea patriarhului ecumenic, și 2. Asigurarea de către cel în cauză, cu mijloace materiale necesare unei bune dezvoltări a minăstirii respective. De aceea, în actul patriarhal dat de Manuel II, pe care l-am amintit și mai sus, se spune: «Dacă cineva vrea să ridice o minăstire, sau o casă de rugăciune, ca stavropighie patriarhală, nu va fi împledecat de nimeni la zidirea ei; dar mai înainte să se îngrijească să-l asigure averi, din cele proprii, căci averile care sînt ale unei minăstiri episcopale, sînt, după cum s-a spus, cu neputință de a fi smulse de la ea»²⁵⁾.

c) Pozițiunea stavropighiei patriarhale față de episcopul locului și de cîțitor. Se pare că, cu toate hotărârile exprese ale canoanelor, se mai construiau uneori minăstiri, fără să se ceară pentru aceasta învoirea episcopului locului. Desigur că cei care săvîrșeau asemenea fapte erau oameni cu mare influență în imperiul bizantin, pentru care episcopii locului aveau atitudine numai de aprobare. În cazul cînd aceste minăstiri, după construirea lor, erau oferite ca stavropighii patriarhale, Patriarhia Ecumenică le accepta, dînd cuvenitul act patriarhicesc, investit cu sigillu. Dăm aici următorul caz: Unul dintre bărbații de încredere al împăratului Nichifor Focas, anume Ioan Lampardopulos, filozof și protosinerit, a construit în Peloponez, în Mitropolia Vechilor Patre — Episcopia Lacedemoniei —, o minăstire în cinstea Sf. Fecloare, căreia i-a dat supranumele de «Filozoful» și a înzestrat-o cu toate cele necesare, în vederea împlinirii rostului de minăstire de monah. După ce a construit-o și a înzestrat-o, s-a adresat Patriarhiei Ecumenice, oferind-o ca stavropighie patriarhală, cerînd «să se emită actul respectiv pentru consfințirea ei ca minăstire stavropighială patriarhală, să se găsească mai departe sub purtarea de grijă patriarhală, nesupusă nimănui și nesubordonată față de nimeni, din cei ce se vor găsi de-a lungul timpului ca mitropoliți ai Vechilor Patre, sau ca episcopi ai Lacedemoniei, aceștia neavînd dreptul să facă vreo cercetare acolo, sau să ceară ceva»²⁶⁾.

Patriarhul Polieuct al Constantinopolei, prin actul pe care îl dă în august 964, acceptă oferta lui Ioan Lampardopulos, declară minăstirea «Filozoful» ca stavropighie patriarhală, «iar mitropolitul Vechilor Patre, sau episcopul Lacedemoniei, care se vor găsi de-a lungul vremii și nici vreun altul dintre mitropoliții din Peloponez, să nu intre cu putere de la sine și din proprie inițiativă în ea, ca să săvîrșească vreo slujbă sacerdotală, sau să ceară ceva de la ea, ci aceștia să fie împledecați odată pentru totdeauna de la aceasta și numai exarhul patriarhal să judece și să suprave-

23. Idem, op. cit., II, pp. 41-42.

24. Idem, op. cit., VI, pp. 257-258.

25. Idem, op. cit., vol. V, p. 119.

26. Fr. Miklosich und Jos. Müller, op. cit., t. II, pp. 251-252. Vezi și V. Grumel, Les Regestes des Actes du Patriarcat de Constantinople, vol. I, fasc. II, 1936, p. 225, nr. 79.

gheze orice chestiune bisericească, ce se va ivi, și să îndrepteze toate, în chip canonic și legal, ca un prieten al lui Dumnezeu»²⁷).

Procedul acesta a fost valabil mai ales acolo unde, din diferite împrejurări critice istorice, așezările monahale au fost lipsite de grija permanentă a episcopului ortodox al locului. Este cazul minăstirii noastre «Perib» din Maramureș, care este oferită de Baliță în timpul unei călătorii la Constantinopol, Patriarhului ecumenic de aici ca stavropighie, obținind pentru aceasta, pentru igumenul ei dreptul de exarh asupra Sălajului, Ugacei, Veregului și în Ardeal, chiar și asupra Ciceului și Unguraului și punind-o cu aceasta în afară de orice amestec episcopal străin²⁸).

Un alt caz însemnat de transformare a unei minăstiri în stavropighie patriarhală este cazul minăstirilor împărătești, ale căror monahi cer ei înșiși patriarhului, să fie luați sub purtarea de grijă patriarhală. Astfel, monahii din minăstirea împărătească liberă, din insula Patmos, se adresează la anul 1132, luna august, Patriarhului Agapet al Constantinoplei, pentru sprijin și ajutor, în deosebi împotriva anumitor exarhi, care căutau să se amestece direct în treburile acestei minăstiri și să încalce libertățile ei, garantate de actele împărătești ce li fuseseră date mai înainte. În actul pe care îl dă Agapet, după ce mai întâi arată situația privilegiată în care se găsea această minăstire, zice: «Cu toate că minăstirea este întemeiată pe o astfel de temelie sigură, monahii din ea, pentru mai multa lor siguranță și pază și conservare, și pentru a nu mai fi necăjiți de exarhii trimiși de noi și de orice altă persoană, au găsit cu cale să se îndrepteze către smerenia noastră și ca să se bazeze pe această scrisoare a noastră ca pe un al doilea zid și întărire, în ceea ce privește libertatea desăvârșită a minăstirii lor și, cu aceasta, să se înlăture de la ei orice eventuală influență din afară și supărare. Deci, cum am putea noi oare, să nu luăm în seamă cererea acestora și să nu le îndeplinim cererea dreaptă și atât de ușoară de îndeplinit a unor bărbați, care trăiesc numai pentru Dumnezeu și care de altfel, nu cer să dăm nimic altceva, în afară de ceea ce au? Pentru aceasta și hotărîm, ca toate cele ce sînt cuprinse în bula de aur, să aibă putere nu numai asupra altor persoane, ci și asupra noastră înșine și asupra sfințiilor patriarhi, care vor veni în urma noastră, de-a lungul timpului. Și nu lăsăm nimic altceva nici nouă înșine și nici celor ce vor veni după noi, în această cuvioasă minăstire, atât de multe ori amintită, decît numai pomenirea numelui, așa cum din vechime se pomenește numele patriarhului și la minăstirile care sînt ridicate ca stavropighie patriarhală. Căci dacă între timp s-a făcut și această inovație de către monahi, cu toate că orice Episcopie a ortodocșilor face pomenirea aceasta la sfințele slujbe, pentru că monahii au socotit că și de la acest lucru sînt opriți de bula de aur, despre care este vorba, îndreptînd din nou acest lucru, smerenia noastră, pentru ca nici acest lucru să nu mai aducă vreo pagubă sau vătămare minăstirii, hotărâște, prin această scrisoare, ca fără nici o teamă să se pomenească în minăstire numele patriarhului din orice vreme, dar să nu i se mai adauge nici un fel de alt drept asupra ei și cu atât mai mult celorlalți arhieri care ar încerca să o aducă sub ascultarea lor, pentru motivul că s-ar găsi în limitele eparhiei lor. Să nu aibă nici intrare în minăstire, nici pentru hirotonia diaconilor, sau a presbiterilor, nici pentru desemnarea igumenului, nici pentru supravegherea greșelilor sufletești... etc.»²⁹).

Actul patriarhal al lui Agapet, cu privire la minăstirea din insula Patmos, care transformă această minăstire din minăstire împărătească în stavropighie patriarhală, s-ar părea că acordă minăstirii anumite libertăți, în conformitate cu bula de aur împărătească, de care nu se bucurau celelalte stavropighii patriarhale. Și, cu toate acestea adevărul este că toate minăstirile stavropighii patriarhale, s-au bucurat la început de o libertate deplină, legătura dintre ele și patriarh reducîndu-se, de cele mai multe ori, numai la pomenirea numelui acestuia de către monahii minăstirii, în cursul serviciilor religioase. Această libertate aproape absolută, este accentuată în decursul istoriei, ori de cîte ori patriarhul, împreună cu sinodul patriarhal din jurul său, s-a găsit în situația de a reinnoi, prin acte patriarhale, purtătoare de sigiliu, drepturile stavropighiale ale diferitelor minăstiri, făcînd aceasta, fie din inițiativă proprie, fie, de cele mai multe ori, la cererea expresă a celor în cauză.

După căderea Constantinoplei, minăstirile în cauză, care cereau ca Patriarhia Ecumenică să le reinnoiască drepturile și libertățile pe care le avuseseră mai înainte, erau minăstirile care căpătau numele de minăstiri «împărătești și patriarhale». Gramata patriarhală care se dădea cu această ocazie, arăta că este dată spre in-

27. Fr. Miklosich und. Jos. Müller, op. cit., t. II. 251-252.

28. N. Iorga, *Istoria Bisericii Române*, București 1929, vol. I, p. 62.

29. Fr. Miklosich und. Jos. Müller, op. cit., t. III, pp. 102-103.

credințarea bulelor de aur împărătești de mai înainte, în multe cazuri pierdute, din cauza împrejurărilor istorice nefavorabile, spre completa lor nestinjenire și siguranță și spre reînnoirea bulelor de aur și scrisorilor patriarhale anterioare. Dăm aici ca exemplu actul patriarhal și sinodal emis la 1611, luna mai, de către Patriarhul Neofit II, împreună cu sinodul din jurul său, la care a luat parte și Patriarhul Teofan al Ierusalimului, — minăstirii Sf. Luca Steriotis, din Focida. În acest act se spune, printre altele, «ca să fie mult cinstita minăstire despre care este vorba... autonomă și de sine stătătoare, nesupusă și necălcată în picioare de nimeni și cu totul nestinjenită și nesupărată, din partea oricărei persoane, conducându-se și administrându-se de către monahii care trăiesc în ea și de către ieromonahii de acolo, care sînt acum și cei care vor fi, după aceasta, următori ai lor, și să se păstreze libertatea și totdeauna și continuu, atîta vreme cît va străluci soarele, nici o persoană să nu îndrăznească — fie că este persoană sfințită sau laică și nici episcopul locului — să o influențeze, sau să o supere, nici pe această minăstire, nici metocurile sau terenurile ei, sau să calce în picioare limitele ei și să le miște din loc. Cei ce vor îndrăzni să facă unele ca acestea, să se găsească sub pedeapsă de neiertat, din partea smereniei noastre și sub afurisenie nedezlegată»³⁰). Dar legămîntul acesta nu cuprindea numai pe cel din afară de minăstire, ci și pe trăitorii din minăstire, căci actul menționat adaugă: «De asemenea și acela dintre cei ce trăiesc în minăstire, care nu se va îngriji de rămînerea (așa cum este) și de păstrarea minăstirii, ci s-ar purta fără de grijă, fie că ar fi monah, fie că ar fi ieromonah, fie că ar fi însuși igumenul, să fie supus acelorași blesteme»³¹).

Dreptul stavropighial scotea cu desăvîrșire minăstirea de sub autoritatea episcopului locului. Iar pentru trebuințele de hirotonire a diaconilor, sau ieromonahilor, minăstirea se putea adresa oricărui arhieru din afară: «Dar și atunci cînd ar fi nevoie de hirotonia cuiva, cei ce trăiesc în minăstire să aibă dreptul de a chema pe oricare ar voi dintre arhierii și acesta să săvîrșească hirotonia și celelalte slujbe arhieresti, fără a fi inclus în sfîntul sintron»³²).

Despre vreo altă îndatorire a minăstirii stavropighiale față de Patriarhie nu poate fi vorba, nici la început și nici multă vreme după aceasta. Actul patriarhal de instituire a stavropighiei este departe de a îngreuna cu ceva desfășurarea vieții minăstirii respective, căci a urmărit de la început, exclusiv, îndepărtarea de minăstire a tuturor piedicilor care ar fi făcut ca progresul vieții monahale să stagneze, în desfășurarea lui, după principiile puse la baza vieții monahale de către marile figuri ale monahismului creștin și în deosebi să le ferească de imixtiunea, de multe ori arbitrară, fie a ctitorilor lor, fie a episcopilor eparhiali respectivi. Se observă cu timpul, însă, că în afară de pomenirea numelui patriarhului ecumenic, care trimitea actul stavropighial, intervine un element nou, la început numai sub o formă simbolică, cu scopul de a arăta și mai concret dependența minăstirii față de Patriarhie, dar care, cu timpul, se transformă într-o adevărată povară pentru minăstirea stavropighială. Este vorba despre plata unei sume de bani, transformată cu timpul într-o adevărată dajdie. În felul acesta, chestiunea plății unei sume oarecare de bani Patriarhiei, de către minăstirea stavropighială, apare, pentru prima dată, după cunoștințele noastre, într-un sigiliu (act) patriarhal din luna iunie 1365. Ea nu reprezintă decît suma modestă de un florin pe fiecare an, cunoscută sub numele de «canonicon anual», și se încasa de către exarhul patriarhal, care vizita anual stavropighia. Era, deci, numai ceva simbolic. Cu timpul, acest «canonicon anual» se trimitea direct de către igumen la casieria patriarhală, pentru ca la puțină vreme după aceasta să se transforme în «canonicon obișnuit și obișnuitele dări în natură»³³).

7. Drepturile și datorile minăstirilor patriarhale.

Patriarhul Grigorie V, luînd conducerea Bisericii ecumenice, printre cele dintîi griji pe care le-a avut a fost și aceea de a pune ordine în situația minăstirilor stavropighiale, care din cauza incuriei, ajunsese într-o stare de plîns. El ia în cercetare, împreună cu sinodul din jurul său, situația mai multor minăstiri stavropighiale ale Patriarhiei, reînnoiește drepturile lor anterioare și stabilește, pentru viitor, în zece puncte, drepturile și îndatoririle lor, după cum urmează:

30. Idem, op. cit., t. II, pp. 146-147.

31. Ibidem.

32. Ibidem.

33. Idem, op. cit., t. I, pp. 472-474; 486 și 502-503.

1. Minăstirea stavropighială patriarhală să fie liberă de orice putere și stăpînire a exarhilor.

2. Ca dovadă a dependenței ei de Patriarhia Ecumenică, minăstirea stavropighială să dea, neapărat, în fiecare an casei Marii Biserici a lui Hristos 300 groși, pentru care să primească chitanță. În felul acesta ea își va păstra titlul său de stavropighie patriarhală și va rămîne membru autentic al sfîntului tron apostolic. Igu-menul minăstirii stavropighiale va putea purta corespondență direct cu tronul patriarhal, ca oricare arhieru, cerînd sprijinul său, în orice chestiune în care va avea nevoie.

2. Toate terenurile și averile aflerosite minăstirii stavropighiale patriarhale să fie trecute în conдика specială a Marii Biserici, asemenea și datorile minăstirii și numele igumenului.

4. Sigiliul unei astfel de minăstiri să rămînă neschimbat, neavînd nevoie de nici o reinnoire și de nici o aprobare bisericească.

5. Cînd minăstirea se va găsi în situația de a nu mai avea igumen, să aibă încuviințarea, după vechea ordine minăstirească păstrată, să aleagă pe unul dintre monahi, care se va arăta mai vrednic pentru aceasta și să-l facă igumen, afară de cazul cînd s-ar ivi neînțelegeri între monahi, cu privire la alegerea noului igumen. În cazul acesta să se facă arătare în scris patriarhului ecumenic, care va fi de fiecare dată, arătîndu-se în frica de Dumnezeu, moravurile, viața și cugetul celor propuși a fi aleși, pentru ca, dintr-o cercetare amănunțită a lor, să se facă numirea unui igumen prin gramată patriarhală, trecîndu-se totodată numele lui, în conдика de la Patriarhie.

6. Stampila minăstirii să fie împărțită în patru părți și mînerul ei să rămînă în păstrarea igumenului, iar cele patru părți să se dea în pătrare la patru părinți din chinovie, care să fie aleși, în de comun acord, de către părinți.

7. Cei cărora li s-au încredințat cele patru părți ale stampilei și mînerul, să nu aibă voie a pune stampila cu de la sine putere, pe actele de îndatorire a minăstirii, ci numai în prezența celor mai de seamă dintre părinții din chinovie, iscăliînd și aceștia actul, cu propriile lor mîini. Actele care nu vor fi semnate și parafate în felul de mai sus, să nu fie considerate ca acte ale minăstirii, ci ca acte proprii ale celor ce le-au stampilat, și aceia, din propriile lor venituri să plătească sumele care se datorează prin asemenea acte. Aceștia, adică igumenul și cei cărora li s-au încredințat cele patru părți ale stampilei, să aibă toată puterea bisericească de a da epitimii, de a mustra, de a alunga din minăstire pe cel nesupuși, care ar turbura viața celor ce vor să trăiască în exercitarea virtuții. Aceasta numai în cazul cînd cei dintii nu ar voi să se pocăiască.

8. Nimeni dintr-o astfel de minăstire nu va putea vinde, mai departe, vreun bun minăstiresc, fără știrea legiuită a patriarhului ecumenic, de fiecare dată, decît numai roadele anuale, produsele și vitele tinere ale minăstirii, pentru împlinirea nevoilor lor.

9. Cînd vor avea nevoie de noi hirotoniri, părinții din minăstirea stavropighială patriarhală să aibă dreptul să invite în minăstire pe oricare arhieru ar voi, care să aibă, însă, în scris încuviințarea patriarhală de a săvîrși astfel de slujbe, cu în- treaga observare canonică.

10. Părinții care se străduiesc în minăstirea stavropighială patriarhală sînt datori să păzească întru totul cele cuprinse în punctele de mai sus, să se supună și să asculte de igumenul lor și să trăiască după tipicul vieții minăstirești, străduindu-se pentru creșterea și îmbunătățirea acestei așezări stavropighiale»³⁴).

Patriarhia din Constantinopol a avut în trecut foarte multe minăstiri stavropighiale, răspîndite în Asia Mică, în Peloponez, în Tesalia și chiar și în țările noastre. La noi, în afară de minăstirea «Peri» din Maramureș, care a fost oferită ca stavropighie Patriarhului din Constantinople de către Balç sau Baliță, au mai fost multe alte minăstiri stavropighiale ale Patriarhiei din Constantinople, dintre care amîn- tim aici, ca pe cea mai însemnată, Minăstirea Hurezul, ctitorie a lui Constantin Brin- coveanu, oferită de acest voevod, împreună cu paraclisul, bolnițele și schiturile ei, și cu metocul care se chiamă Polovraci, ca să fie «în rînd cu celelalte stavropighii și să se pomenească în ea patriarhul»³⁵).

Odată, însă, cu secularizarea averilor minăstirești, aceste minăstiri au rămas fără averi și n-au mai trimis scaunului patriarhal din Constantinopol, dările anuale respective. Obținerea autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Romînă a făcut ca de-

34. Idem, op. cit., actul din ianuarie și cel din februarie 1797, t. III, pp. 374-379.

35. Hurmuzachi, *Documente privitoare la Istoria Romînilor*, publicate după originale, vol. XIV, pp. 345-348.

pendența lor de Patriarhia Ecumenică să devină și mai slabă, și, cu toate că nu cunoaștem nici un act patriarhal care să fi scos minăstirile acestea de sub calitatea lor de stavropighii ale Patriarhiei din Constantinople, totuși, între timp, ele au fost definitiv înglobate în cadrul Episcopilor respective, în care se găseau, introducând în diptice pomenirea numelui episcopului respectiv al locului în care se găsesc.

8. Stavropighiile sinodale.

O altă formă de stavropighie mai este aceea în care stavropighiile depind nu de un patriarh, ci de Sf. Sinod al unei Biserici. Acesta este cazul cu minăstirile Rila și Bacicovo din Republica Populară Bulgaria, care depind direct de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare³⁶⁾. Asemănător este cazul a șapte minăstiri din U.R.S.S. (Solovețc, Novospesc. Vosrescenschii-Noul Ierusalim, Simonovschi, Donscol, Spasciacovlesc și Zaiconospesc) care, păstrându-și unele drepturi vechi, s-au găsit mai înainte sub directa oblăduire a Sf. Sinod al Bisericii Ruse, fiind scoase cu totul de sub autoritatea economică și spirituală a episcopilor eparhioți respectivi. După cite cunoaștem, astăzi aceste minăstiri se găsesc sub directa conducere a Patriarhului din Moscova³⁷⁾.

Lucrurile în legătură cu stavropighiile propriu zise merg și mai departe, căci ni se arată în mod precis că stavropighii pot avea și arhiepiscopii unor Biserici autocefale, cum este cazul cu Arhiepiscopul Bisericii Autocefale din insula Cipru, care are sub jurisdicția sa trei minăstiri stavropighiale: Cocos, Sf. Neofit și Mahrena³⁸⁾.

9. Concluzii

Nu putem încheia această lucrare, fără a aminti în linii generale și de stavropighiile Patriarhiei Ortodoxe Române.

Cu toate că Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române nu ne vorbește nimic despre minăstirile stavropighiale ale Patriarhiei Române, totuși, regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a minăstirilor, în art. 2 zice: «Minăstirile sînt de două feluri: eparhiale, care tin adică de Chiriarhul locului, și stavropighii, care stau sub directa jurisdicție patriarhală»³⁹⁾.

Intrucît pe noi nu ne interesează aici instituția stavropighială decît considerată din punct de vedere juridic bisericesc, vom observa, încă de la început, că deși în Statutul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române nu se vorbește nimic despre stavropighiile patriarhale, totuși, prin faptul că ele se găsesc menționate în Regulamentul pentru organizarea vieții monahale, ele capătă aceeași ființă legală, deoarece și acest Regulament a fost votat de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca și Statutul.

Pe de altă parte, faptul că episcopii și mitropoliții eparhioți au acceptat, întru totul, posibilitatea ca în limitele eparhiilor lor să se creeze stavropighii patriarhale, sau ca unele dintre minăstirile în ființă la data aprobării Regulamentului, să fie transformate în stavropighii patriarhale și au primit cu simpatie acest lucru, contribuie și el la lămurirea pozițiilor juridice a stavropighiilor patriarhale de la noi.

Unele stavropighii patriarhale au și luat ființă în cadrul Bisericii Ortodoxe Române. Cît privește cazul unuia dintre ele, minăstirea Hurezul, ea a mai fost și altădată stavropighie a Patriarhiei din Constantinople. Trecerea ei în directa supraveghere a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, pe lângă altele s-ar mai putea motiva și pe baza faptului că de la înființarea Patriarhiei Ortodoxe Române, toate drepturile de supraveghere ale Patriarhului ecumenic de la Constantinople au fost preluate de către Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și deci și drepturile stavropighiale. De asemenea, cît privește celelalte minăstiri, potrivit cu cele arătate de noi mai sus, în studiul de față, ele nu pot fi declarate stavropighii, decît ținându-se seamă de două condițiuni: a) ridicarea lor din temelie și înzestrarea lor cu cele necesare în vederea împlinirii scopului lor, fie de către ctitorii particulari, fie de însuși Patriarhul Bisericii, cum este cazul cu minăstirea Sf. Maria de la Techirghiol, care este ctitorie a I.P.S. Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Justinian; b) declararea

36. Marea Enciclopedie Greacă, Atena, 1937, vol. 22, p. 303.

37. Dicționarul Enciclopedic Brockhaus, vol. 61, p. 383.

38. Marea Enciclopedie Greacă, vol. 22, p. 303.

39. Legiunile Bisericii Ortodoxe Române sub I.P.S. Patriarh Justinian, București 1953, p. 385.

oricărei minăstiri cu trecut istoric mai mult sau mai puțin îndepărtat, care aparține canonic unei dintre Episcopii sau Mitropoliile existente, după părerea noastră și potrivit cu toată practica Bisericii Ortodoxe nu este cu puțință, decît printr-o acceptare prealabilă a episcopului sau mitropolitului locului unde se găsește minăstirea, care să se transforme apoi în ofertă, iar nicicum pe altă cale. Este adevărat că avem cazuri cînd minăstirile împărătești au fost transformate în stavropighii patriarhale, la cererea viețuitorilor din minăstire. De asemenea avem cazuri cînd minăstiri construite de Patriarhia din Constantinopol, care au căzut cu timpul în subordonarea episcopului eparhial în eparhia căruia se aflau, au fost readuse sub jurisdicția patriarhală⁴⁰⁾. Din cele cercetate de noi, în vederea alcătuirii acestui studiu nu rezultă, însă, nici măcar un caz, în care să se poată vedea că Patriarhia Ecumenică, cu putere de la sine a scos o minăstire existentă de sub autoritatea canonică a episcopului respectiv, ca să o transforme în stavropighie patriarhală.

Este foarte adevărat că prin canonul 11 al Sinodului VII ecumenic și prin canoanele 52 și 55 ale Sinodului din Cartagina, i s-a încredințat patriarhului dreptul de devoluțiune, dar acesta nu a fost întins de nimeni pînă acolo, încît să dispună de bunurile și de instituțiunile bisericești ale eparhiei vreunui episcop sau mitropolit sufragane.

Pe de altă parte, ca să încheiem acest mic studiu, vom observa că instituțiunea stavropighială trecînd o minăstire oarecare în directă supraveghere a patriarhului, asigură minăstirii libertatea care în decursul istoriei a fost din ce în ce mai puțin observată, pînă a transforma minăstirea într-o sursă de venituri a Patriarhiei. În cazul acesta, scopul inițial al stavropighiei este cu totul neglijat. Principial, rostul stavropighiei patriarhale a fost acela de a asigura libertatea și liniștea unei așezări minăstirești, pentru ca această așezare să-și poată desfășura viața, potrivit cu regulile minăstirești stabilite pentru viața monahală de către marile figuri ale monahismului creștin.

De aceea este de dorit ca și astăzi aceste drepturi stavropighiale să fie păstrate în forma lor originală, ca viața monahală în minăstirea stavropighială respectivă să se desfășoare după pravilă, în muncă și în rugăciune spre slava lui Dumnezeu și spre mîntuirea sufletească a tuturor viețuitorilor din ea.

Fără să se tindă cu tot dinadinsul la aceasta, instituția stavropighială patriarhală ar apare ca o instituție perimată, ceea ce nu trebuie să fie. Și, dacă nu putem ști, în momentul de față cum se desfășoară viața minăstirească în stavropighiile patriarhale ale altor Patriarhate, sîntem fericiți să constatăm că în stavropighiile Patriarhiei Romîne viața minăstirească a atins astăzi un nivel vrednic de instituția monahală a Bisericii creștine.

Protos. EMILIAN BIRDAȘ

DESPRE FOLKLORUL ROMINESC *)

Serbarea de astăzi, prin prezentarea într-un scenariu literar, a unor cunoscute motive de creație populară, grupate în chip artistic în cadrul unei originale șezători de țară, ne oferă un prilej minunat de a face cunoștință cu cîteva din problemele și semnificațiile generale ale folklorului romînesc.

Este îndeobște cunoscut că toate manifestările artistice, spirituale sau materiale ale unui popor, sînt cristalizate sub diferite forme în folklorul respectiv.

Este știut deasemenea, că pătrunzînd în folklorul unui popor, pătrundem în însuși sufletul aceluia popor, pe care apoi îl considerăm și îl valorifi-

40. Fr. Miklosich und Jos. Müller, op. cit., t. I, p. 232.

*) Conferință ținută la Institutul Teologic de grad Universitar din București, la serbarea studenților și funcționarilor Patriarhiei, din ziua de 12 dec. 1954.

căm pe scara culturii umane, numai în funcție de creațiile sale spirituale sau materiale.

De aceea și noi, apreciind folclorul românesc, apreciem în același timp poporul românesc sub toate formele pe care le îmbracă manifestările sale artistice și spirituale. De aci nevoia de a cunoaște și de a interpreta la justa lor valoare toate producțiunile artistice, poetice și culturale ale poporului nostru.

Culegerea folklorului național a început la noi, ca și în alte părți, sub aceeași influență prietenoasă poporului a valului de romantism din secolul trecut. Incepătorii, Vasile Alecsandri, Alecu Russo, sau Costache Negruzzi, mergeau prin munții Moldovei în căutarea acelor «copii pierduți ai genului românesc», cum socoteau ei perlele literaturii populare.

Un îmbold însemnat în culegerile de folklor, l-a dat, fără îndoială, Revoluția din 1848. În fața noilor curente și reforme sociale, patrioții acelor vremuri s-au temut — la un moment dat — de primejdia dispariției folklorului. Soluția cea mai fericită era aceea de a se strânge cât mai mult material și cât mai repede pentru a nu fi prea târziu.

Sub imperiul acestui strigăt de alarmă, al cărui ecou s-a auzit pînă aproape de zilele noastre, culegătorii cuprinși de cea mai nobilă pasiune au plecat pe teren ca să salveze ce mai era de salvat, îmbogățind astfel colecțiile publice și particulare cu material folkloric. Așa au luat naștere acele «Materiale folkloristice» ale lui Gr. Tocilescu, acea operă intitulată «Poezia populară» a lui Gh. Dem. Teodorescu, sau valoroasele colecții ale preotului ortodox Simion Fl. Marin, Tudor Pamfile, Artur Gorovei, E. Niculiță Voronca, Rădulescu Codin, C. Mihalache, Pr. I. Birlea, Dimitrie Kiriac, Gh. Cucu, Sabin Drăgoi, Tiberiu Brediceanu, Gh. Breazu și ale altora.

Ceea ce este interesant de reținut este că folklorul nu a dispărut. Aceasta o dovedesc culegerile noi și mai ales creațiile noi populare, «altoite pe trunchiurile străbune și nepieritoare» (Din folklorul nostru, culegere de texte și melodii, ed. de Stat pentru Literatură și Artă, București 1953, pag. 3). Ca să piară folklorul național, ar trebui să piară mai întii poporul care l-a creat. Și chiar atunci, folklorul mai luminează o vreme, după vorba poetului «Asemeni stelei ca ce-a murit...», deoarece folklorul își întinde ramificațiile sale pe o rază care de multe ori depășește granițele etnice ale poporului care l-a creat.

Desigur, problemele pe care le ridică știința folklorului românesc sînt multiple și ele în niciun caz nu pot fi tratate aici. Atît putem spune: că în folklorul românesc se oglindește viața românească de veacuri, cu mult înainte de a fi apărut pe arena istoriei universale primele voievodate românești și cu mult înainte de apariția a ceea ce numim astăzi literatură cultă românească.

În acest răstimp îndelungat, folklorul a fost singura hrană spirituală a acestui popor necăjit, așezat după vorba bătrînească a cronicarului «în calea tuturor răutăților»...

De aceea, în folklor s-au topit ca într-un creuzot uriaș toate simțirile și suferințele, credințele și superstițiile, datinele și obiceiurile, amintirile și întimplările, apucăturile și năravurile, amărăciunile și bucuriile, înfringerile și umilințele acestui neam cuminte și răbduriu la toate necazurile vieții. De aceea, doinele și cîntecele bătrînești, închid în ele amărăciunea unor timpuri apuse și ele par că sînt, după vorba povestitorului Mihail Sadoveanu, «flori răsărite pe mormintele străbunilor».

Iar basmele și poveștile, care adorm ochii îngerești ai copiilor, sau a-prind obrazii fetelor după feți-frumoși sau pe ai flăcăilor după Ilene Cosinzene, nu sînt altceva decît întruchiparea dorului după o viață mai bună; viața pe care poporul o mutase în lumea miraculoasă a basmului, unde totdeauna balaurul nedreptăților de pe pămînt era învins de făt-frumosul gîndurilor și aspirațiilor noastre.

«Ca într-o oglindă vrăjită, în operele floklorice străvezi pînă în fundul de demult al vremii și întrevezi luminile viitorului spre care poporul tinde, ajutat de natură, de înțelepciune, de eroii ieșiți din sinul său și avînd de partea lor dreptatea» (Din folklorul nostru, București 1953, p. 6).

Iată de ce folklorul românesc este o comoară prețioasă de fapte și de învățăminte, de experiență comună acumulată de veacuri și transmisă din generație în generație pînă în zilele noastre. În această comoară a folklorului românesc, noi descoperim nu numai sufletul înaintașilor noștri — dar ne regăsim pe noi înșine în ceea ce avem noi mai caracteristic și mai priu firii noastre.

Dar pentru a atinge acest nerv ultim al creațiilor noastre populare, se cere ceva mai mult decît o contemplație de la distanță, se cere afinitate și adeziune organică. De aceea fiecare ins din această lume va avea o atitudine anumită față de folklorul său național. Astfel, pe noi românii, într-un anumit fel ne cuprinde dorul cînd ascultăm o doină, într-un anumit fel ne înduioșăm la o colindă și într-un anumit fel ne înflăcăram cînd ascultăm o poveste de vitejie românească. Așa se stabilește o punte nevăzută între sufletul nostru și sufletul poporului nostru, între ritmul inimii noastre și ritmul lăuntric al creațiilor populare românești.

La această legătură a contribuit mult și credința noastră creștină-ortodoxă. Acest fapt trebuie luat în considerare cu toată seriozitatea cuvenită. Poporul românesc, dacă a îmbrățișat de la început Ortodoxia și a rămas ortodox pînă astăzi, apoi aceasta n-a făcut-o la întîmplare sau din capriciu, ci pentru că duhul învățaturii ortodoxe se potrivea cu duhul poporului nostru de oameni necăjiți și apăsați de toate greutățile vieții și ale istoriei. Apoi, Ortodoxia n-a rămas niciodată pasivă la nevoile și necazurile poporului. De aceea, în folklorul românesc se răsfrînge puternic pecetea creștină a spiritualității răsăritene, ceea ce dovedește că ortodoxia, pe lîngă conținutul său, are și o surprinzătoare putere de plămădire a duhului creator popular. Acest fapt a fost posibil, deoarece veacuri de-a rândul, atît poporul cît și Biserica, au fost îmbrățișați de aceeași suferință comună, împotriva impilatorilor și după cum se știe, suferința adevărată nu învrăjbește, ci dimpotrivă înfrățește și sfințește.

De altfel și folklorul religios românesc ocupă o bună parte, din sfera generală a folklorului românesc. Amintiți-vă numai de bogăția datinelor de la sărbătorile de iarnă, împodobite cu colinde și obiceiuri străvechi, ca să nu mai vorbim de mulțimea și varietatea datinilor de la sărbătorile de primăvară sau din vară, datini atît de frumoase și interesante, dar tot atît de puțin studiate și explicate. Chiar problema reminiscențelor străvechi din folklorul român sau din credințele religioase ale poporului românesc, a rămas pînă astăzi nesoluționată în mod satisfăcător, cu toate încercările făcute de unele curente și reviste din trecut.

Deși poporul nostru și-a dezvoltat o bogată cultură folklorică, totuși această cultură nu a fost îndeajuns de studiată. Avem la îndemîină o mul-

țime de material care așteaptă să fie studiat, prelucrat și interpretat. Cu această ocazie s-ar observa predominanța unor teme folklorice cu o circulație mai frecventă, s-ar limpezi problema variantelor, a contaminărilor și a ramificațiilor folklorice în literaturile populare vecine cu noi sau mai îndepărtate. În felul acesta, am ajunge la sinteze folklorice, ne-am coborî la esențele ultime ale folclorului românesc, luminînd astfel semnificațiile sale generale. Am vedea atunci ce ne aparține, ce am împrumutat, ce avem de împrumutat și mai ales am vedea care este contribuția românească de gânduri și idei, la patrimoniul universal al culturii umane. În această privință, singurele studii comparate de filosofia culturii sau de istoria religiilor, pot să ne redea o idee justă despre această contribuție.

Pînă atunci, dați-mi voie să călăuzesc pașii minții voastre pe căile inimii spre tărîmul vrăjit de frumusețe și de farmec al folclorului românesc, în țara lui Lerui-Ler, în lumea basmelor și a legendelor, a ghicitorilor și a snoavelor, acolo unde doinele plîng și horele rîd, unde baladele chiuiesc de vitejia haiducilor și a pandurilor și acolo unde colindele răsar din brazda veacului și înfloresc sub streășina veșniciei lujerul sfînt al credinței străbune.

Aș îndrăzni astfel, nu să vă amintesc poveștile copilăriei — în care Dumnezeu și Sfîntul Petre colindau sîtași pămîntul țării noastre, sau basmul acela minunat despre tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte, în care credințele despre viața viitoare și nemurirea sufletului se regăsesc mirate, în graiul povestitorului, alături de cele creștine.

Aș încerca, dacă nu vă cer prea mult, să rechem în memoria și simțirea Dvs. acea minunată capodoperă a literaturii populare, care prin finețea și grația sa neașteptată, prin profunzimea și delicatetea sentimentelor omenеști analizate, atinge culmea artei supreme.

Gîndiți-vă la Miorița, cîntecul bătrînesc, despre care Mihail Sadoveanu spunea că este «cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru».

Amintiți-vă atmosfera aceea nelămurită de mit, în care stă gata să se împlinească ceva. Pe cărările fosnitoare ale codrilor desfrunziți — în scăpărarea apusului de toamnă, turmele coboară liniștite în vale, după datina din veac a păstoriei.

Regăsiți în memorie acel decor de o paradisiacă frumusețe:

**«Pe-un picior de plai
Pe-o gură de rai
Iată vin în cale
Se cobor în vale
Trei turme de miel
Cu trei ciobănei».**

Melodia, o măiestrită îmbinare de seninătate, dar și de tristețe nesfîrșită. Cîntărețul însuși se simte sufocat de emoție și i se pare că oficiază o litanie stranie dintr-un cult străvechi...

Și nu mai știu în care literatură veți întîlni acea grozavă transfigurare a înmormîntării într-o cununie mistică de proporții cosmice, la care participă toate elementele naturii.

Iar alegoria aceea emoționantă, în care moartea este împodobită în stranie de mireasă zîmbitoare este atît de înduioșătoare încît înfățișarea hidoasă a morții este sublimată prin această viziune liniștitoare și plină de seninătate.

Dar cine poate descrie jalea mamei în căutarea fiului ucis?

**«Măicuță bătrână,
Cu briul de lână
Din ochi lăcrămind
Pe cîmpi alergînd».**

Amintim că acest fragment este reluat într-o mulțime de colinde — de unde, poate, balada a căpătat o oarecare undă de sfințenie. Bătrina mamă este de astă dată Maica Domnului, care-și caută copilul pierdut la vîrsta de 12 ani, în templul de la Ierusalim. Nu e locul să amintim aici de cite interpretări s-a bucurat balada Mioriței. Ceea ce ne-a interesat pe noi aici, a fost desăvîrșirea sa poetică, prin realizarea unei perfecte armonii între fond și formă.

Asemenea balade, sau «cîntece bătrînești», cum preferă să le numească, mai degrabă, Vasile Alecsandri, sînt destul de numeroase în literatura noastră. Nici una nu echivalează însă pe aceea pe care am citat-o mai sus.

Alături de ea, însă, se clasează legenda Meșterului Manole, cunoscută și sub numele de legenda Minăstirii Curtea de Argeș. Atît Miorița, cît și legenda Meșterului Manole, au căpătat în literatura noastră valoare de mit și ca atare au stîrnit în literatura noastră interesul unor pasionante studii de specialitate.

Nu putem să nu amintim aici și baladele unor eroi populari, care și-au jertfit viața pentru binele poporului. Printre aceștia se numără un Toma Alimoș, un Corbea, un Mișu Copilul, Gruia lui Novac, Ghiță Cătănuță, Iancu Jianu și alții. Acțiunile lor vitejești sînt descrise cu o vigoare epică puțin întilnită. Ele cuceresc, de la început, atenția noastră prin suflul lor eroic și prin unele portretizări reușite, ca de pildă aceasta:

**«Pe cîmpie verde-ntinsă
Și de cetină cuprinsă
Șade Toma Alimoș
Halduc din țara de jos.
-Nalt la stat,
Mare la sfat
Și viteaz cum n-o mai stat».**

Pe vremuri, cîntecele bătrînești erau foarte mult cîntate și gustate. Un culegător harnic, dl. Ion Diaconu, notează — de exemplu — vorba unui vrîncean care spunea că «Miorița numai prin biserici nu se cîntă».

Dar în afară de baladele bătrînești, care aduc în raza simțirii noastre, străvechile timpuri de păstorie sau de voinicie și în afară de colindele strămoșești, spiritul românesc creator și-a manifestat productivitatea sa și în genuri de creație populară. Să ne gîndim numai la acele scăpărări de spirit pe care le găsim nu numai în snoave și zicători, dar și în ghidușiile naive sau ironiile fine, vecine de multe ori cu epigrama și satira, dar și cu zîmbele și gluma.

Ce să mai vorbim de istețimea și de originalitatea proverbelor romînești!

Un cunoscător spune că avem proverbe care sînt biciuiri de foc și proverbe care înainte de a se preface în cuvinte, au fost flori. Unele, discrete, deschid orizonturi metafizice. Altele sînt surisuri desprinse dintr-o tragică resemnare în fața vieții. Unele au uritul obicei al dascălilor care morali-

zează. Altele au humor izbăvitor de tristețe (B. Lucian, Ferestre colorate, Arad, 1926, p. 19).

Cu drept cuvînt putem afirma că poporul român se poate lua la întrecere cu oricare alt popor oriental în crearea de folclor, fie de natură didactico-practică, fie de natură miraculoasă-fantastică.

Desigur, nu orice trecător de pe stradă e un depozitar de zăcăminte folclorice, după cum nu orice român e născut poet; dar nu-i mai puțin adevărat că poporul român și-a cîntat totdeauna bucuriile și necazurile în cîntece și doine, și-a exprimat credința în colinde și datini, și-a povestit vitejiile în cîntecele bătrînești și balade, și-a turnat înțelepciunea în proverbe și în zicători, a jucat cu foc horele și dansurile sale naționale, a rîs cu poftă de strigăturile sale populare.

Căci așa este românul: îndrăgostit de pămîntul său părintesc, de poezia și muzica sa populară, de obiceiurile și credința sa strămoșească, de libertatea mai scumpă decît orice și mai ales de pacea între el și neamurile sale și de pacea între popoare.

Magistrand Gh. ALEXE

TEMEIURILE BIBLICE ALE VIEȚII DE OBȘTE

Este în deobște cunoscut noul Regulament pentru organizarea vieții monahale, întocmit din inițiativa și grija Inalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian, regulament care are de scop să îndrumeze monahismul nostru spre vechile făgașuri ale vieții creștine, potrivit cu învățătura Sf. Scripturi și a Sfinților Părinți. La baza acestui regulament stă principiul viețuirii de obște, așa cum reiese din cuprinsul primului articol care definește minăstirea «o comunitate de călugări sau călugărițe», care au făgăduit să-și ducă viața după «pilda viețuirii Domnului cu Apostolii»¹⁾. Problema vieții de obște nu este însă o problemă care să preocupe numai pe monahi. În cele ce urmează, mi-am propus să arăt care sînt temeiurile biblice ale vieții de obște, bazate și pe interpretări ale Sf. Părinți ca: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Ioan Gură de Aur și alții.

Întrebarea firească la începutul tratării subiectului, este: ce se înțelege prin viața de obște? Prin viața de obște, viețuitorii din minăstiri înțeleg viața trăită în comun, pentru atingerea unui scop comun: mîntuirea, căreia îi subordonează întreaga lor activitate obștească, munca, rugăciunea și folosirea în comun a bunurilor materiale și spirituale. În sens mai larg, laic, prin «viața de obște» sau prin «viața în comun» se înțelege o comunitate de oameni, care își propun ca scop comun crearea unei vieți mai bune pentru toți oamenii, care-și unesc forțele pentru atingerea acestui scop și cărora îi subordonează întreaga lor voință și putere de muncă.

Acest fel de viață nu este nou. El a fost practicat de la începutul omenirii. El este forma firească a viețuirii omului, care de la început a fost creat să trăiască în comun, căci a zis Dumnezeu: «Nu este bine să fie omul singur; să-l facem ajutor asemeni lui» (Facere II, 18). Viața de obște corespunde așa dar firii sociale a omului, prin înboldul interior al firii sale, care îl împinge către societatea aproapei, precum și nevoii tuturor oamenilor de a se ajuta unul pe altul la nevoie, ajutor fără de care viața nu ar avea nici un sens, nici o plăcere. «O continuă izolare devine insuportabilă pentru om și este negativă pentru dezvoltarea sa»²⁾, pe cînd viața de

1. **Legiturile Bisericii Ortodoxe Române sub I.P.S. Patriarh Justinian, 1948-1953**, editura Institutului Biblic și de Mislune Ortodoxă, Buc. 1953, pp. 383-423.

2. **Diac. Orest Bucevschi, Datorile omului față de colectivitate după concepția creștină**, în rev. «Studii Teologice», nr. 7-8, 1952, p. 361.

obște duce la sporirea forțelor sale fizice și spirituale, la exercitarea virtuților prin sprijinul reciproc, la fericire. «**Mal fericitți sint doi laolaltă decît unul singur, zice Sf. Scriptură, fiindcă au răsplătă bună pentru munca lor. Căci dacă unul cade, îl scoală tovarășul lui. Dar val de cel singur care cade și nu este cel de al doilea să-l ridice**» (Ecl. IV, 9-10).

Din cercetarea Vechiului Testament se poate vedea că viața de obște a fost forma de viață care a stat la baza organizării primei comunități de oameni. Din Sf. Scriptură, aflăm atît existența vieții în comun, sub toate aspectele ei pozitive, cît și combaterea păcatelor împotriva vieții de obște. Incă din primele pagini, ea ne arată că Dumnezeu, făcînd pe om, l-a pus să stăpînească pămîntul, poruncindu-i să-l muncască și să se bucure de el și toți urmașii lui, de toate roadele ce produce. Dumnezeu, binecuvîntînd pe om, i-a zis: «**Fii rodnic și vă înmulțiți și umpleți pămîntul și-l stăpîniți...**» (Facere I, 28-29). Pămîntul este, așa dar, dat spre stăpînire oamenilor în general iar nu unui ins aparte. În altă parte, Sf. Scriptură zice: «**Cerurile sint ale Domnului, iar pămîntul l-a dat fiilor oamenilor**» (Ps. 113, 23). Referindu-se la textul din Facere (I, 28), Sf. Ioan Hrisostom zice: «**La început, Dumnezeu n-a făcut pe unul sărac, iar pe altul bogat. El nu a arătat acestuia unde să găsească comori îngropate, ascunzîndu-le de celălalt. El a dat tuturor același pămînt pentru a-l stăpîni**»³). Pămîntul, cu toate rodurile lui, era deci hărăzit pentru toată lumea: pentru poporul lui Israel, ca și pentru robi, pentru roabe, pentru străini, pentru dobitoace și pentru toate fiarele pămîntului (Lev. XXV, 6-7). «**Nu există nici un cuvînt în Sf. Scriptură care să zică: «Luați și împărțiți pămîntul și-l stăpîniți, ci doar stăpîniți pămîntul toți oamenii»**»⁴). Așa dar, toți oamenii și nu numai cîțiva au drept de stăpînire asupra pămîntului, toți sint obligați să muncească, unindu-și forțele pentru a se folosi de ceea ce au primit în comun, așa după cum a rînduit Dumnezeu.

La început, ocupația principală a oamenilor era păstoritul și agricultura (Fac. IV, 2). Uneori, mai multe grupe de păstori se uneau pentru a se sprijini reciproc și trăiau în jurul turmelor, în corturi (Fac. IV, 20). De asemenea, agricultorii, fiind legați mai mult de pămînt, se adunau la un loc și își construiau cetăți (Fac. IV, 17). Ei formau comunități de oameni, uniți sub autoritatea unui șef numit patriarh (Fac. XI, 31; XII, 1). Unirea lor, în această epocă, era ușurată mult și de faptul că toți vorbeau aceeași limbă: «**În vremea aceea, zice Sf. Scriptură, era în tot pămîntul o singură limbă și un singur grai la toți oamenii**» (Fac. XI, 1).

În momentul cînd triburile deveneau prea numeroase, ele se împărțeau în alte triburi, fără însă să uite legătura cu triburile de care se despărțiseră și de care se simțeau încă legați. Ele își dădeau sprijin reciproc la nevoie (Fac. XIII, 7-9; XIV, 12-16). În timpul verii, păstorii colindau munții, iar iarna coborau la cîmpie. În căutare de pășuni, ei colindau pămîntul în lung și în lat, fără ca cineva să se simtă atins, în drepturile lui de proprietate (Fac. XIII, 17-18). Turmele stăteau tot timpul în aer liber, iar noaptea erau închise într-un țarc, în jurul cărui se întindeau corturile (Fac. IV, 20).

Unitatea în cadrul acestei comunități patriarhale era foarte strînsă. Părintele familiei, ca și toți ceilalți membri, erau solidari în toate acțiunile lor. Într-o asemenea comunitate, fiii continuau chiar și după căsătorie să rămînă sub ascultarea părinților lor (Fac. XXIV, 61-67), și toate le aveau în comun. Apele curgătoare, muntii, ca și cîmpiile, erau proprietate comună. Puțurile, se pare, constituiau uneori prilejuri de ceartă și deveneau proprietatea primului ocupant (Fac. XXVI, 10).

Începutul proprietății particulare se face, așa dar, odată cu apariția cuvîntului «al meu» și «al tău». Odată cu apariția proprietății private, apare și clasa celor lipsiți de proprietate: săracii, sclavii. La evrei, aceștia sint tratați, în epoca patriarhală, la fel ca ceilalți membri ai familiei. Deși lipsiți formal de drepturi, ei sint totuși apărați, protejați împotriva oricărui abuz, bucurîndu-se de toate drepturile de care se bucurau membrii familiei (Exod XXI, 20, 26, 27; XXIII, 7-11). Sclavii erau asociați la munca șefului familiei, luau parte la serbările prilejuite de anumite sărbători. Ei puteau deveni, de asemenea, moștenitori de bunuri materiale (Exod XV, 3). După șase zile de lucru, în ziua a șaptea se adunau toți laolaltă, stăpînul socotindu-se egal cu sclavul în fața lui Dumnezeu. Împreună se rugau și împreună luau masa sacrifi-

3. Sf. Ioan Hrisostom, **Hom. XII la I Timotei**, citat după Pr. Prof. I. G. Coman, **Invățătura creștină despre bunurile materiale**, în rev. «*Studii Teologice*, nr. 34, 1951, p. 231.

4. Diac. Prof. O. Bucevschi, **Nedreptatea socială piederă în calea mîntuirii**, în rev. «*Studii Teologice*», nr 5-6, 1954, pp. 231-238.

cială, iar aceasta constituia o amintire a vechii stări de egalitate ce existase între oameni, o amintire a frumuseții și a volii lui Dumnezeu.

Același lucru se petrecea la marile sărbători ale poporului Israel, la sărbătoarea Azimelor, a Cincizecimii și la sărbătoarea Corturilor. După însemnările lui Iosif Flaviu cu privire la rânduiala serbării Paștelui, la masa pascală nu era îngăduit să fie de față mai puțin de zece persoane⁵⁾. Unele sărbători erau închinat muncii și erau prilejuri de muncă și bucurie în comun. Așa erau, de pildă, sărbătoarea secerișului și sărbătoarea stringerii recoltelor (Exod XXIII, 16).

Despre comunitatea vieții de obște a poporului evreu se vorbește, pentru prima dată, sub denumirea de «obștea fiilor lui Israel» în Exod XVI, 1, când după ieșirea din Egipt, evreii, sub conducerea lui Moise, trăiesc 40 de ani în pustie, pînă să intre în țara Canaanului (Exod III, 17). Fără a fi trează în mintea lor ideea egalității și frățietății lor, ei nu ar fi putut rezista greutăților ce le-au avut de întâmpinat. Moise restaurează unitatea și solidaritatea poporului, care fuseseră fărîmîțate în timpul revoltei egiptene, formînd din el o comunitate cu o singură Lege de bază, Decalogul, comunitate creată pe baza conștiinței că toți evreii sînt fiii aceluiasi legămint (Exod XIX, 5). Statul creat sub conducerea lui Moise, conform poruncii lui Dumnezeu, este pus în slujba comunității urmașilor lui Avraam. Pentru acest popor organizat, Moise devine conducător politic și religios. Prin el se exercită puterea comunității și autoritatea pe care o aveau patriarhii. El organizează poporul pe cete, conduse de căpetenii și bătrîni care judecă pe cel ce se abat de la Decalog, legea de bază a comunității și de la celelalte prescripții din Pentateuh (Deut. XV, 18; Exod XVIII, 17-18).

Poporul începe să se obișnuiască puțin cîte puțin cu disciplina civică și cu cerințele noului mediu social. Pe lîngă datoria de a se supune acelorasi legi, toți cetățenii au obligația de a munci, munca devenind un factor de unitate și solidaritate politică și socială. Munca este în centrul preocupărilor tuturor. Încă de la creație, ea a fost astfel așezată ca o condiție esențială a existenței. Dumnezeu, după ce a creat pămîntul, văzînd că acesta este gol și nu este cine să-l lucreze, a creat pe om (Fac. II, 5). «De aci înainte, cit va dălni pămîntul, semănatul și seceratul nu vor mai conțeni» (Fac. VIII, 22). Porunca a V-a a Decalogului hotărăște timpul de muncă și de odihnă (Exod XX, 9). Munca este o obligație generală. Ea este nu numai încurajată, dar și răsplătită: «Inima celor harnici va stăpîni, dar inima celor leneși va plăti bir» (Prov. XII, 24); «Numai așa (muncind) veți lîncea niinea voastră cu mulțumire și veți trăi în pămîntul vostru fără primejdie» (Lev. XXII, 5).

În procesul muncii, omul are nevoie de sprijinul semenilor săi (Eccl. IV, 10). Solomon condamnă pe leneși și-i trimite la furnică și la albină, ca să ia învățatură de muncă chibzuită și organizată (Prov. VI, 6-7). Și nu întîmplător dac exemplu de muncă furnica și albina, ci face aceasta pentru a scoate în evidență tocmai foloasele muncii în comun, pe care aceste mici vietăți o fac cu atita sîrguință, prevedere și bună înțelegere, nu atît pentru folosul lor propriu, cît mai ales pentru folosul întregii lor societăți și nu în urma vreunei presiuni, ci din imboldul lor interior, dintr-o solidarizare instinctivă, spontană, cu interesele tuturor. Dreptul Iov, vîind să scoată în evidență necesitatea și folosul muncii pentru om, zice: «Omul este făcut să muncească precum pasărea să zboare» (Iov V, 7). În această obște a poporului Israel, procesul muncii se dezvoltă tot mai mult. Meșteșugarii «plini de duh dumnezeesc, de înțelepciune, de pricepere, de știință și de iscusință la tot lucrul», făuresc, pentru Cortul Domnului, obiecte din aur, argint, aramă, din mătase de diferite culori, ca și pentru alte necesități.

Pe lîngă proprietatea comună există și mica proprietate, așa cum reiese din porunca lui Moise, ca fiecare să aducă jertfă la altar «pe cît îl lasă inima», din produsele sale (Exod XXXV, 5-9). Ideea proprietății particulare absolute îi este însă străină acestui popor. Legea mozaică oprește pe urmașii lui Avraam să înstrăineze pămîntul, după porunca lui Dumnezeu, care zice: «Pămîntul să nu-l vindeti de vecl, căci este al Meu» (Lev. XXV, 23). În acest scop, s-au instituit și anii sabatici, din șapte în șapte ani, și anii jubiliari, din cincizeci în cincizeci de ani, cînd trebuiau restituite pămînturile înstrăinate într-un fel oarecare (Deut. XV, 1-2). Instituția sabatică și cea jubiliară aveau rolul de «regulator social» pentru împărțirea pămînturilor și iertarea datorilor care nu au putut fi achitate la timp (Deut. XV, 12). «Anul jubiliar sugera poporului evreu, în gradul cel mai înalt, ideea de egalitate a oamenilor în-

5. Citat după Sf. Vasile cel Mare, *Vechile rînduiri monahale*, Dobrușa, 1929, pagina 300.

intea lui Dumnezeu și de dragoste față de aproapele»⁶⁾. La baza acestei comunități stătea o morală sănătoasă și severă (Lev. XX, 8-24). În această obște, se cuvenea să între numai oamenii care corespundeau vieții morale cerute de organizarea și destinele comunității (Deut. XXXIII, 1-8).

Acest fel de viață, în comun, a fost practicată și de profeții Vechiului Testament. Aceștia trăiau în grupuri de la cincizeci până la o sută de persoane. Un grup de proroci era sub ascultarea lui Elisei în localitatea Ghilgal (IV Regi IV, 38). De asemenea, cete de proroci din cetatea Gaba, trăiau retrași pe un munte care primise numele de «Muntele lui Dumnezeu». Ei trăiau în mijlocul filistenilor. Deși filistenii urau pe evrei, admirau totuși viața acestor profeți și-i vizitau cu prilejul slujbelor lor religioase. Faptul că un popor păgîn admira viața acestor profeți dovedește că și păgînii mai păstrau încă, în inima lor, amintirea frumuseții vieții în comun (I Regi X, 5). O altă comunitate de profeți se găsea la Ramatha, unde exista și o școală, sub conducerea lui Samuel (I Regi XIX, 19-20). Intreaga activitate a profesilor este, de altfel, o mărturie a susținerii vieții de obște. Această viață ei o vedeau realizându-se deplin la venirea lui Mesia, care va întemeia pe pământ o singură împărăție, a păcii, a dragostei, a dreptății, o împărăție în care săbiile se vor prefăce în fiare de plug și nu se vor mai ridica unele popoare asupra altora (Isaia II, 4; Miheia IV, 3-4).

În afară de profeți, mai existau și alte grupuri de oameni, care erau strînși în comunități aparte, după anumite reguli, și care duceau viață de obște. Sf. Scriptură ne vorbește de rechabiți (Ierem, XXXV, 2-19), de eseenii și nazarei (Num. VI, 1-21). Rechabiții trăiau retrași în corturi, abținându-se de la vin, și duceau viață de obște (Ierem, XXXV, 6). Ei nu aveau case proprii, nici țărini proprii, ci trăiau ca păstori nomazi (Ierem, XXXV, 7-9). Eseeenii, care practicau aceeași, se ocupau cu agricultura și aveau așezări în care toate erau de obște. Nazarii erau cei mai răspândiți și cei mai cunoscuți. Ei alcătuiau de asemenea comunități ascetice⁷⁾. Despre ei vorbește Moise foarte frecvent, ca de ceva obișnuit și cunoscut în deobște fiilor lui Israel (Num. VI, 1-21).

Din nefericire, toate aceste încercări de viață în comun nu au putut progresa prea mult, din pricina firii omenești înclinată mereu spre păcat. Toate începuturile de viață de obște s-au tot fărâmițat, ideea vieții în comun ștergându-se încetul cu încetul din inima oamenilor, pentru că lipseau dragostea și buna înțelegere care trebuiau să-i unească. Dar Sf. Scriptură, prin mijloace directe și indirecte, laudă foloasele vieții în comun și combate toate manifestările protivnice acestui fel superior de viață.

Dar ceea ce în Vechiul Testament se arată în linii generale și sporadic, în Noul Testament se realizează și se desăvârșește.

Sf. Ioan Botezătorul, prin predicile sale, se adresează întregului popor iudeu (Luca III, 12). Combătând nedreptățile sociale, el se îndreaptă, în primul rînd, împotriva fariseilor și saduceilor, pe care îi numește «pui de viperă» (Matei III, 7), și împotriva vameșilor (Luca III, 12), oamenii cei mai urți de popor, pentru nedreptățile și abuzurile lor. Toți aceștia, mișcați și înspăimîntați de predicile Sf. Ioan, vin la el să-l întrebe ce să facă. Și primul lucru pe care li-l cere, este un act de dreptate socială: «Toată vatea să se umple și tot muntele și dealul să se micșoreze și căile strimbe să se îndrepte și cele colțuroase să se facă netede» (Luca III, 5). Prin cuvintele: «Toată vatea să se umple», înaintemergătorul Domnului indică pe cei săraci, care duceau lipsă și cărora trebuia să li se restituie ceea ce le fusese răpit pe căi strimbe. Aceste căi, prin care cei bogați își adunaseră averi mari, săvîrșind acte de nedreptate față de aproapele, trebuiau îndreptate, iar avuțiile lor să se micșoreze și toate contradicțiile să dispară. Acest lucru vrea să arate Sf. Ioan cînd zice: «Căile strimbe să se îndrepte și cele colțuroase să se facă netede». Același lucru vrea să arate și Sf. Vasile cel Mare, cînd se adresează bogăților și le spune: «Pîinea pe care o ții tu, este a celui flămînd; haina pe care o păstrezi în dulapurile tale, este a celui dezbrăcat; argintul pe care îl ții îngropat, este al celui nevoiaș»⁸⁾. Adresîndu-se va-

6. Pr Prof. Vl. Prelepceanu, **Probleme sociale în Vechiul Testament**, în rev. «Studii Teologice», nr. 1-2, 1949, pp. 55-58.

7. Insuși cuvîntul «nazal» însemna «a se separa», «a se abține» de la ceva, «ca și grecescul ἀναστροφή» ceea ce înseamnă «consacrat».

8. Sf. Vasile cel Mare, Omilie la cuvintele Evangheliei după Luca: «Strica-voi jîtnițele mele și mai mari le voi zidi», și **Despre lăcomie**, trad. de Pr. D. Fecioru, în rev. «Studii Teologice», nr. 9-10, 1952, p. 495. Art. **Biserica sprijină strădanile credincioșilor săi pentru o viață mai bună**.

meșilor și soldaților, care veniseră la el să se boteze și-l întrebau ce să facă spre a fi vrednici de venirea lui Mesia, Sf. Ioan Botezătorul le cere trei lucruri: să nu facă nimic mai mult decât le este rinduit, să nu asuprească pe nimeni și să se mulțumească cu lefurile lor (Luca III, 13-14). Tuturor el le cere să se întoarcă la frăția și egalitatea primară. De aceea, tuturor le spune: «Cel ce are două halne să dea celui ce n-are și cel ce are bucate, asemenea să facă» (Luca III, 11), adică să fie drepte și egalitate, toți să se bucure, în chip egal, de bunurile materiale și de cele spirituale, căci numai așa făcînd, vor bineplăcea lui Dumnezeu, care a rinduit toate în chip egal pentru oameni. Acestea le socotea Sf. Ioan Botezătorul «roade vrednice de pocăință» (Matei III, 8). Ele erau nu numai un act de dreptate socială, dar și o condiție a mîntuirii. Acestea toate aveau să însemne: «gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui» (Matei III, 2; Luca III, 4). Sf. Ioan a avut mulți ucenici (Luca VII, 18-19; Luca III, 25), cu care ducea viață de obște, ca într-o comunitate. Activitatea lui fiind însă de scurtă durată, această comunitate nu a putut dura prea mult.

Mîntuitorul, chiar de la începutul activității Sale, duce cu Apostolii Săi o viață de obște, alcătuiind cu ei o singură comunitate. Membrii acestei comunități aveau o singură pungă comună (Ioan XIII, 29). Pentru a fi vrednici să intre în această comunitate, Apostolii sint datorți să renunțe la orice legătură cu lumea din afară. Domnul îi îndeamnă ca întreaga lor activitate să fie închinată slujirii binelui comun, adică tuturor oamenilor. El îi trimite la propovăduire, zicînd: «Pe cei bolnavi vindecați, pe cei leproși curățiți, pe cei morți înviați, demonii îi scoateți, în dar ați luat, în dar dați (Matei X, 8). Insuși Mîntuitorul își îndreaptă întreaga Sa activitate către toți oamenii. El predică mulțimilor mîntuirea și vindecă neputintele oamenilor, fără deosebire de neam, de rasă, de vîrstă, căci în fața lui Dumnezeu toți oamenii sint egali (Gal. III, 28-29). El satură mulțimile, odată cu cinci piini și doi pești (Matei XIV, 19-21), altă dată cu șapte piini și cîțiva pești (Matei XV, 32-39), din care imparte egal celor de față. Dacă, din punct de vedere religios, existau evrei și păgîni, din punct de vedere social erau sclavi și oameni liberi, iar din punct de vedere natural existau bărbat și femeie, cea de a doua supusă celui dintîi, toate aceste diferențe sociale dispar înaintea lui Dumnezeu.

La acest fel de viață, Mîntuitorul cheamă pe oricine vrea să-L urmeze. Pentru aceasta, El cere celor ce voiesc să-I fie ucenici, două lucruri: să-și vindă averile și să le împartă săracilor și să se lepede de sine, adică să-și închine viața slujirii aproapelui (Matei XIX, 21). Deci, întîi un act de dreptate socială: să dea celui ce a fost nedreptățit ce i se cuvenea, și apoi, renunțînd la toate vechile concepții și fapte din trecut, să se alătore misiunii predicării unei lumi noi, bazate pe principiul dragostei și dreptății. Lucrul acesta, pentru vremea aceea, se părea a fi foarte greu. Tînărul bogat, care venise la Mîntuitorul să-L întrebe ce să facă pentru a moșteni viața cea veșnică, s-a întristat cînd i s-a cerut să renunțe la toate averile sale (Matei XIX, 23).

În tot cursul activității Sale pămîntești, Mîntuitorul a fost nedespărțit de Apostoli, împărțînd cu ei toate bucuriile și necazurile (Marcu X, 1; Luca IV, XIV). Alături de Sfinții Săi Apostoli, îl întîlnim la Nunta din Cana (Ioan II, 2), la Nazaret (Luca IV, 16), la Capernaum (Luca IV, 23), la Cezareea lui Filip (Marcu VIII, 27), pretutindeni (Marcu IX, 28-31). Chiar și atunci cînd îi trimite singuri, într-o misiune de probă, ei se adună iarăși împreună și raportează Mîntuitorului ce au făcut și cum au fost primiți de popor (Marcu VI, 7; Luca IX, 6, 10). Între Mîntuitorul și Apostoli era o exemplară unitate de gîndire, de simțire și de acțiune. Pretutindeni, ei răspîndesc numai bunătațe și dragoste și de aceea mulțimile îi urmează (Luca IV, 42; V, 1). Cînd mulțimile infometate îi imbulzesc, Apostolii sint gata să cumpere din punga lor comună hrană pentru toți acești oameni (Marcu VI, 37; Ioan VI, 5), iar la mesele de obște, oferite cu prilejul înmulțirii piinilor, Ucenicii înșși servesc (Marcu VI, 37; VIII, 6; Ioan VI, 5). Altă dată, Mîntuitorul se oprește în localitatea Sihar, la fîntina lui Iacov, ca să se odihnească, iar Ucenicii se duc să cumpere de-ale mîncării (Ioan IV, 8, 31). Iată dar că, pretutindeni, Invățătorul duce viață de obște cu Sfinții Săi Apostoli. Cu ei învață, cu ei stă la masă, cu ei propovăduiește tuturor un nou fel de viață. Din această comunitate fac parte și sfințele femei mironosițe, care slujeau binelui comun din averile lor (Matei XXVIII, 55-56).

Un moment de seamă, din care se poate vedea frumusețea vieții de obște, este și «Cina cea de Taină», ultima masă solemnă pe care a luat-o Mîntuitorul cu Apostolii Săi (Matei XXVI, 17-30; Marcu XIV, 12-32; Luca XXIII, 7-39; Ioan XIII, 1-38).

La această masă solemnă, pregătită de Ucenicii trimiși de Mintuitorul, cu toții se adună și iau masa în comun. Cu acest prilej, Mintuitorul îi învață cum trebuie să se poarte unul față de alții. Cinstirea și înfietatea în viața de obște se cuvîntă aceluia care slujește cu mai mult devotament obștea (Marcu IX, 35; X, 42-43). Inuși El dă cel mai mare exemplu de smerenie și de slujire, spălînd picioarele Apostolilor Săi (Ioan XIII, 9-10). De acum, Invățătorul nu-și mai numește Ucenicii slugi, ci prieteni (Ioan XV, 14), pentru că slugile nu știu ce face stăpînul, pe cînd ei știu și participă la toate acțiunile Lui (Ioan XV, 15). De la această masă, Mintuitorul pleacă cu Apostolii Săi în grădina în Muntele Măslinilor, unde se roagă Părintelui Ceresc pentru unitatea și creșterea acestei comunități: «Ca toți să fie una, precum Tu, Părinte, în Mine și Eu în Tine așa și aceștia în Noi să fie una» (Ioan XVII, 21). Aceasta este temeliala pe care trebuie să se clădească o viață nouă. De aceea Sf. Părinți s-au declarat hotărît pentru viața de obște, ca cel mai bun mijloc de desăvîrșire morală și de progres social.

După pogorîrea Duhului Sfînt, Apostolii încep propovăduirea învățăturii lui Iisus Hristos. Intr-o singură zi, se adaugă la mica comunitate creștină încă trei mii de credincioși (F. Ap. II, 4). Această comunitate cuprindea oameni de diferite naționalități: parți, mezi, elamiți, locuitori din Mesopotamia, Iudeea, Capadocia, Pont, Asia, Frigia, Pamfilia, Egipt, Libia, Cirene, iudei și prozeliti din Roma, cretani și arabi (F. Ap. II, 9-11) și categorii sociale diferite (F. Ap. I, 9-12). La început, membrii primei comunități creștine frecventau încă templul iudaic și participau la serviciile religioase ale iudeilor. Singurul lucru care-i deosebea de iudei era faptul că ei credeau în Iisus Hristos, noul Invățător, și-și duceau viața după noile Lui învățături. Viața și organizarea primei comunități creștine, din Ierusalim, se poate vedea din istorisirile Sf. Evanghelist Luca, în cartea sa Faptele Apostolilor, unde citim: «Și erau stărînd în învățătura Apostolilor și în tovărășie și în frîngerea pîinii și în rugăciuni» (F. Ap. II, 42). «Și toți cei ce au crezut erau laolaltă și aveau toate de obște, iar pămîntul și averile și le vindeau și le împărțeau tuturor, după cum avea fiecare nevoie. Și în toate zilele, așteptînd cu un cuget în templu și frîngînd prin case pîne, primeau hrană cu bucurie și cu bunătațe inimii, lăudînd pe Dumnezeu și avînd har la tot poporul» (F. Ap. II, 44-47). Aceste două citate formează oarecum un singur tot, descriînd atît viața spirituală cît și pe cea materială a primilor creștini din Ierusalim. Ele ne arată că noii botezați perseverau⁹⁾ în ascultarea învățăturilor Sfinților Apostoli și trăiau într-o unitate perfectă. Sf. Ioan Hrisostom, comentînd aceste cuvinte, zice că aici se observă două virtuți de bază ale oricărei societăți: perseverența și unitatea¹⁰⁾. Această unitate a membrilor primei comunități creștine este menționată și de alt cuvînt al Sfințului Evanghelist Luca, care zice: «Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut era una» (F. Ap. IV, 32). Pe această unitate, pe această dragoste care-i lega atît de strîns, s-a format prima comunitate creștină, cu viață de obște, în care inima și voința unindu-se, devin comune și celelalte lucruri materiale. Armonia cea mai perfectă domnea în sînul acestei comunități. O armonie nu numai în ascultarea învățăturii Apostolilor, în rugăciune, ci și în ce privește viața lor de toate zilele. Cum zice Sf. Ioan Hrisostom: «Era mai mult decît o comunitate de rugăciune, de învățătură, de credință: era și comunitatea bunurilor materiale. Ei, după ce primiră comunitatea bunurilor spirituale, s-au hotărît și pentru comunitatea bunurilor materiale, ca nimeni să nu aibă mai mult decît altul»¹¹⁾. De la templu, unde ascultau cuvintele Apostolilor (F. Ap. IV, 33), membrii acestei comunități mergeau la casele lor, unde se făcea frîngerea pîinii și se lua masa împreună (F. Ap. IV, 42). Acest fel de viață îi unea și-i întărea în idealul lor comun: întemeierea împărăției lui Dumnezeu pe pămînt și dobîndirea mîntuirii veșnice în ceruri.

Consecința imediată a unității spirituale este deci comunitatea materială. Aceasta comunitate materială a membrilor primei obști creștine este exprimată de Sf. Evanghelist Luca prin cuvintele: «Și toți erau laolaltă (ἐπὶ τῷ αὐτῷ) și «aveau toate de obște» (ἐκαστος ἔκλυε τὰ κτήνη καὶ τὰ κτήνη)». Prin cuvintele «și toți erau laolaltă», nu trebuie să înțelegem că toți cei trei mii de credincioși trăiau la un loc. Din Noul Testament reiese

9. Termenul *προσῆκοντες*, exprimă o perseverență plină de atașament și continuă, față de învățătura Apostolilor și în rugăciune. El exprimă chiar mai mult decît atîta: o unire, o identificare a credincioșilor cu învățătura creștină.

10. Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia VII la Faptele Apostolilor*, în Migne, P.G. LX, col. 65. *ἡδὲ ἀρεταί, προσκάρτερον καὶ δυνάμειον*.

11. Idem, *op. cit.*, în Migne, P.G. LX, col. 67.

că primii creștini posedau și bunuri materiale proprii. Pe acestea, însă, ei nu le socoteau a fi ale lor, ci ale întregii obști. Maria, mama Sf. Evanghelist Marcu, avea o casă la Ierusalim, dar o puse la dispoziția întregii comunități (F. Ap. XII, 12). Mnason, de asemenea, avea o casă proprie și a făcut același lucru (F. Ap. XXI, 16). După interpretarea dată de Sf. Ioan Hrisostom, cuvintele «și erau toate laolaltă» nu trebuiesc înțelese în sensul că erau în același loc, ci că erau egali în ce privește bunurile și nu era unul bogat și altul sărac¹²). Și nici unul nu zicea că era ceva al său din averile sale, ci erau toate de obște (F. Ap. IV, 32). Distribuția bunurilor se făcea după cât avea fiecare nevoie. În această comunitate, nu mai era proprietatea «acestuia» și «aceluia». Era o adevărată «republică îngerească», cum zice Sf. Ioan Hrisostom¹³), în care nici un membru nu socotea ceva al său, ci totul al obștei. Înălăturându-se proprietatea, se înălătura rădăcina tuturor relelor. Nu mai exista egoism, nedreptate, pismă, orgoliu, dispreț. Pentru aceste motive, membrii primei comunități creștine se bucurau de o mare cinste în fața poporului (F. Ap. II, 47). Cei ce aveau comun pe Hristos, Bunul cel mai de preț, cu ușurință puteau avea în comun și bunurile materiale.

În privința organizării vieții de obște a primei comunități creștine din Ierusalim, se observă, după Sf. Luca, două momente diferite, două etape. În prima etapă, fiecare își vindea averile, și din ceea ce se realiza, se da fiecăruia după trebuință (F. Ap. IV, 35). În a doua etapă, prețul bunurilor vindute este pus la dispoziția Apostolilor și aceștia le distribuie celor lipsiți, mai ales sub forma meselor de obște. Acest fel de organizare are la bază principiul arătat, mai târziu, de Sf. Apostol Pavel, prin cuvintele: «Astăzi prisosul vostru acoperă lipsa lor, iar milne lipsa voastră va fi acoperită de prisosul lor, ca să fie potrivită, precum este scris: «Celui cu mult nu l-a prisosit și celui cu puțin nu l-a lipsit» (II Cor. VIII, 14-15).

Sfântul Evanghelist Luca ne dă și câteva nume de creștini devotați vieții de obște. Ei amintește pe Barnaba din Cipru, care și-a vândut țarina și prețul ei l-a depus la picioarele Apostolilor (F. Ap. IV, 37), căci Apostolii conduceau organizarea acestei obști, ocupându-se și cu distribuirea bunurilor. Această sarcină este încredințată mai târziu diaconilor, Apostolii rezervându-și răspunderea spirituală a conducerii comunității și mai ales stăruința «în rugăciune și în slujba cuvântului» (F. Ap. VI, 1-6). Apostolii și diaconii foloseau aceste bunuri numai pentru folosul obștii și nu le socoteau ca fiind ale lor, ci ca fiind ale comunității. Incununarea acestei vieți de obște este exprimată de Sf. Luca prin cuvintele: «și nimeni nu era lipsit între ei» (F. Ap. IV, 34). Sfântul Ioan Hrisostom, vorbind despre frumusețea vieții de obște a primei comunități creștine din Ierusalim, ne spune că viața creștină din acea vreme era atât de frumoasă și de intensă, și prin egalitatea și dragostea ce existau în mijlocul ei, încât părea că «cerul a coborât pe pământ». Nu se mai auzeau niciări în Ierusalim cuvintele reci și dure, «al meu» și «al tău». Nimeni nu se turbura că cineva a folosit bunul său. Fiecare privea bunul fratelui său ca al lui propriu și deci, chiar de era la altul și nu la sine, nu conta ca fiind străin, ci ca fiind al său propriu¹⁴). Acestea sînt avantajele pe care le aduce viața de obște. Numai în obște se pot trăi asemenea bucurii, în toată libertatea sufletului. Numai în obște te știi în slujba aproapelui și ajutat de el.

Prima pată asupra comunității creștine primare, o aruncă cazul soților Anania și Safira, care, vînzîndu-și țarinile, au ascuns o parte din preț și numai restul l-au depus la picioarele Apostolilor (F. Ap. V, 1-2). Actul lor de egoism și nesinceritate față de comunitate este pedepsit exemplar. Ei au fost pedepsiți pentru că, prin actul lor, Anania și Safira au mințit lui Dumnezeu și obștei, zice Sf. Ioan Hrisostom. Ei au fost socotiți ca furi al bunului comunității și deci al propriului lor bun¹⁵).

În fruntea acestei comunități creștine erau, după cum s-a văzut mai sus, cei 12 Apostoli. Ei organizează această comunitate. Conducerea este sobornicească. Ori de câte ori este nevoie, ei se adună la un loc, spre a lua hotărîri mai însemnate.

12. Prin cuvintele „εἷλον πάντα κοινὰ și «aveau toate în comun», se înțeleg atât bunurile materiale imobiliare: pământ, case, numite τὰ κτήματα „cît și cele mobile, personale, numite τὰ ὑπάρσεις. Unii vînzînd aceste bunuri, depuneau prețul lor la picioarele Apostolilor și din el se împărțea fiecăruia după cît avea fiecare trebuință, „καθότι ἄν τις χρεῖται εἷλον“ (F. Ap. II, 46).

13. τοῦτο πολιτεία ἀγγελικὴ μὲν ἂν αὐτῶν λέγῃν ἵδὼν εἶται Migne, P.G. LX, col. 67.

14. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia VII la F. Ap., Migne, P.G. LX, col. 67.

15. Idem, Omilia XII la F. Ap., Migne, P.G. LX, col. 91.

Așa au făcut cînd au ales pe Matia, Apostol în locul lui Iuda (F. Ap. 15-25). La fel au procedat cu prilejul alegerii celor șapte diaconi (F. Ap. VI, 36).

Un alt exemplu de conducere sobornicească este sinodul apostolic de la Ierusalim, cînd Apostolii s-au adunat pentru a rezolva unele diferende între creștinii proveniți dintre iudei și creștinii proveniți dintre păgîni, cu privire la Legea mozaică (F. Ap. I, 1-3).

Aceasta este viața primilor creștini din Ierusalim și Palestina. Ea nu a durat prea mult. Dărîmarea Ierusalimului în anul 70 și mai ales egoismul celor bogați, au făcut ca această frumoasă și nobilă năzuință, viața de obște, să se stingă aproape cu totul. Dar ea se continuă și se generalizează sub forma agapelor, care reprezintă în mic ceea ce entuziasmul și căldura credinței făcuse în primii ani ai întemeierii Bisericii. Agapele continuă să mîngie și să hrănească speranța unei alte orînduiri sociale mai juste. Ele sînt expresia dragostei în Hristos, care leagă «pe toți credincioșii în această comunitate de credință, de nădejde, de înfăptuire»¹⁶).

Intrucît însă nimeni nu trebuie să trăiască din mila altora, beneficiînd de agape, Apostolul Pavel impune tuturor datoria de a munci: «Dacă cineva nu vrea să lucreze — zice el —, atunci nici să nu mînce» (II Tesal. III, 10). Apostolii înșiși lucrează cu mîinile lor, ca să nu fie povara altora (II Tesal. III, 8). Barnaba, după ce și-a vîndut țarina și prețul ei l-a dăruit comunității, trăia din rodul muncii sale (I Cor. IX, 6). Sf. Apostol Pavel, rămas la Corint, la creștinii Aquila și Priscila, lucrează cu ei la facerea corturilor (F. Ap. XVIII, 3). Munca nu trebuie depusă numai pentru nevoile personale, ci și în slujba aproapelui, pentru că fiecare trebuie să caute nu numai interesele sale proprii, ci mai ales interesele comunității: «Nu căutați fiecare pe ale sale, — zice Apostolul Pavel —, ci fiecare pe alte altora» (F. Ap. XX, 35; Filip. II, 4). Insuși Sfîntul Pavel se dă pe sine exemplu în această privință, arătînd că nu a căutat folosul său propriu, ci pe al celor mulți, ca toți să se mîntuiască (I Cor. X, 33).

În scrierea *Invățătura celor 12 Apostoli*, scrisă între anii 80-100, se cere ca cel ce va veni într-o obște creștină să fie bine primit, însă să nu rămînă fără lucru mai mult de trei zile. După trecerea acestui termen, fiecare să fie pus să lucreze potrivit meseriei pe care o cunoaște. Dacă nu cunoaște nici un meșteșug, atunci conducerea obștei să hotărască ce anume muncă ar putea depune. În cazul cînd refuză să muncească, atunci să fie exclus din comunitate și să fie socotit ca un «neguțător de Hristos»¹⁷). Evlavia și pietatea nu trebuiau transformate sub nici un motiv în pretext de lenevie, pentru a fugi de muncă, ci mai ales trebuiesc privite ca un imbold superior de muncă în slujirea aproapelui. O atare atitudine față de muncă este necesară nu numai pentru asigurarea celor de trebuință trupului, care trebuie îngrijit (Efes. IV, 29), ci și pentru a dovedi și a cîștiga iubirea aproapelui, după alt cuvînt al Sf. Pavel: «În toate am arătat cum că lucrînd, astfel se cade să ajutați celor slabi» (F. Ap. XX, 35), căci toți «celi mulți sîntem un trup în Hristos, și fiecare sîntem mădulare unul altuia» (Romani XII, 5). Iar cît privește datoria de a munci, precum și modul de distribuție a rodului muncii, Sf. Pavel este de asemenea pentru o dreaptă și înțeleaptă repartizare, deoarece, adresîndu-se Corintenilor, scrie: «căci nu se cere să ușurați pe alții și să vă îngreuați pe voi, ci să fie potrivă» (II Cor. VIII, 13).

Așa dar, munca în comun aduce nu numai asigurarea existenței, dar și satisfacția ajutorării aproapelui (Ef. IV, 28), odată cu binecuvîntarea lui Dumnezeu (Matei XXV, 34-35). Trîndăvia și lenea, pe lîngă faptul că lipsesc pe credincios de cele necesare vieții, atrag după ele și pierderea mîntuirii, și pedeapsa lui Dumnezeu (Luca XII, 15; Matei XXV, 41).

Acest fel de viață a fost realizat, în forma ei cea mai desăvîrșită, de comunitățile monahale, în care totul este de obște: munca, rugăciunea, folosirea bunurilor materiale, după principiul trasat de Sf. Scriptură: «fiecărui după trebuință» (F. Ap. IV, 35). Viața monahilor din minăstirile chinovite a fost adesea asemuită vieții îngeresți, în care toate sînt de obște: «gîndurile și hotărîrile, puterile trupești și sufletești; un Dumnezeu de obște, osteneii de obște, în care mulți alcătuiesc una și unul nu este singur, ci cu mulți»¹⁸).

16. Magistrand Protos. Gr. Băbuș, *Agapa și Liturghia în Biserica primară*, în rev. «Studii Teologice», nr. 7-8, 1954, p. 459.

17. *Invățătura celor 12 Apostoli*, trad. de Pr. I. Mihălcescu și Pr. Matei Pislaru, în colecția teologică «Scrierile Părinților Apostolici», vol. I, 1927, pp. 90-91.

18. Sf. Vasile cel Mare, *Vechile rînduiri monahale*, Dobrușa, 1927, p. 305.

Pentru aceste motive, la baza regulamentului pentru organizarea vieții monahale din cuprinsul Sfintei noastre Biserici, stă principiul vieții de obște. Căci «ceea ce este chipul vieții îngerești pe pământ, ceea ce este socotit de Sfinții Părinți drept dorul cel mai ales al Fiului lui Dumnezeu și al Prea Curatei Sale Maici, ceea ce ne-a învățat însăși pilda viețuirii Domnului cu Apostolii și ceea ce adă temel de bună rodnicie, atât rugăciunii cât și muncii în minăstiri, este viața de obște»¹⁰).

Din cele spuse mai sus se pot trage următoarele concluzii:

1. Încă de la creație, omul a fost rinduit de Dumnezeu să trăiască viața în comun, să muncească și să stăpânească pământul în comun. Dumnezeu, când a făcut pământul, nu l-a dat numai unora, ci l-a dat în stăpânire tuturor oamenilor (Facere I, 28-29).

2. Acest fel de viață a fost practicat pretutindeni, pînă în epoca patriarhală. După epoca patriarhală, el a fost practicat de poporul Israel în pustie (Exod XVI, 1), de profeți (IV Regi IV, 38), și de alți oameni drepți al Vechiului Legământ (Numeri VI, 1-21; Ierem. XXXV, 7-9).

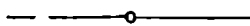
3. O astfel de viață duce Mîntuitorul cu Sfinții Apostoli. O astfel de viață duc primii creștini. La baza acestei vieți, stă principiul dragostei frățești și al egalității, obligativitatea generală a muncii și conștiința că numai prin fapte bune față de aproapele se poate dobîndi mîntuirea.

4. Într-un mod superior, viața de obște se realizează în minăstiri, viața chivnitică constituind baza reorganizării monahismului Bisericii noastre.

5. Viața de obște este mijlocul cel mai bun de desăvîrșire morală și de progres social, căci numai în viața de obște pot fi atinse înaltele obiective ale năzuințelor umane.

Îată pentru ce preoțimea ortodoxă este datoare să sprijine năzuințele oamenilor muncii din satele și orașele noastre, pentru generalizarea vieții de obște în orînduirea economică și socială a scumpei noastre Patrii.

Arhim. MELCHISEDEC SUPARSCHI
Magistrand an. II

O SUTĂ DE ANI DE LA TIPĂRIREA BIBLIEI DE BUZĂU

În anul 1833, cînd «arhidiaconul Sfintei Episcopii Buzău», Filotei, scria lui Grigore Pleșoianu să traducă din grecește cartea «Engolpionul de aur» și s-o tipărească cu cheltuiala sa, spunea printre altele: «Eu deși sint într-o stare mai mult de jos decît de mijloc, deși într-o profesie cu-n venit destul de mic, deși instrîmîtorat de multe trebuințe, dar totuși bucuria ce am pentru înmulțirea cărților rumînești, și datorita ce am de a contribui și eu cu cevași spre binele patrii mele, îmi poruncește ca să fac această mică jertfă. Dacă cerul îmi va da vr-odată și putere măcar pe jumătatea rîvei ce am, voi face și alte jertfe potrivite cu datorile mele către patrie»¹).

După moartea vrednicului Episcop al Buzăului, Chesarie, întîmplată la 30 noiembrie 1846. «care deși nu era dintre cei învățați, dar cu singurul sentiment religios, de care era pătruns, a știut a ține Biserica în toată vrednicia și cuvînta ei»²), locotenent de episcop este numit arhimandritul Filotei, fostul arhidiacon și apoi economul Episcopului Chesarie, și instalat ca episcop titular, la 17 septembrie 1850, în urma alegerii făcute la 15 septembrie, același an³).

19. I.P.S. Patriarh Justinian. Regulamentul pentru organizarea vieții monahale, art. 64. în Legiuirile Bisericii Ortodoxe Romîne, 1953, p. 409.

1. Prefață la Engolpionul de aur, Sibiu 1833.

2. Din cuvîntarea lui Știrbel Vodă la instalarea Episcopului Filotei, în *Eho Ecclsiastic*, 1850, nr. 1, p. 2.

3. Episcopul Filotei s-a născut în anul 1805 în satul Cernat de lângă Brașov, fiul lui Ioan și a Dobrei Pîrșoiu, luînd numele de botez, Filp.

La 13 ani trece munții și se stabilește la M-rea Suzana, unde nu stă mult și trece în M-rea Sinaia, unde e tuns în monahism. Trece prin M-rea Neamțu și apoi la Muntele Athos.

Fără cultură teologică⁴⁾, dar știind să se inconjoare de oameni capabili, ca prof. Dimitrie Racoviță, care studiasă la Atena, cât și de o altă distinsă personalitate bisericească a veacului al XIX-lea, arhimandritul Dionisie Romano, cu care se sfătuia des, în multe privințe⁵⁾, Episcopul Filotei se reliefează ca un bun conducător de Eparhie, de la care ne-au rămas multe îndrumări pastorale, destul de interesante, atât pentru cunoașterea stării morale și sociale a credincioșilor, cât și a preoților⁶⁾.

Îată-l așa dar pe rivnitorul arhidiacon de altădată investit cu puterea pe care o dorea, ca să poată face și alte jertfe potrivite cu datorile sale către patrie.

Reînființind tipografia, pe care o înzestrase cu teascuri de fier⁷⁾, tipărește o mulțime de cărți bisericești, excelind mai ales prin tipărire de cărți de muzică bisericească, activitatea tipografică de la Buzău fiind astfel destul de prodigioasă, rivalizând cu aceea a antecesorului său.

Astfel, în anul 1856 reușește a termina programul pentru tipărirea «unui curs de cântări bisericești»⁸⁾, și nu e străin nici de tipăriturile de muzică bisericească ce se tipăreau aiurea, cum erau cele ale lui Anton Pann, pe care îl sprijină în tipări-

Revenit în țară, e cunoscut de Episcopul Chesarie în București, și hirotonit arhidiacon la Episcopia Buzăului, în 1826. În 1833 a fost numit econom și în același timp și egumen al minăstirii Berca.

Continuă tradiția înaintașului său, Episcopul Chesarie, făcându-se ctitor al bisericilor din Maxenu-Buzău și Scorțaru Nou-Brăila, terminând biserica de la Găvănești-Buzău și reparind biserica Sf. Dumitru din București, metohul Sfintei Episcopii a Buzăului și ajutor la construirea bisericii Cetățuia de la M-rea Ciolanu, Reînființează tipografia eparhială, înzestrind-o cu teascuri de fier și litere cirilo-latine, instalează baia la spitalul din incinta Episcopiei pentru ostașii ruși, iar pentru comportarea sa față de puterea protectoare este decorat cu ordinul Sf. Vladimir «clasul al trei-lea», intitulându-se de acum «cavaler».

Prin testament lasă sume de bani destul de mari, școlii românești din orașul Buzău, capelei romine din Paris, Colegiului Național Sf. Sava, etc. Testamentul însă a rămas inoperant, deoarece statul nu a respectat testamentul, intrind în posesia averii decedatului episcop, care se sfârșește din viață la 16 august 1860. (Cf. Ec. Gh. Ionescu, *Viața și activitatea lui Filotei, Episcopul Buzăului, 1850-1860*, Buc. 1941).

4. Cuvîntarea de instalare i-a fost alcătuită de prietenul său, arhim. Dionisie Romano (Cf. *Adunarea de cuvinte zise la diferite ocazii*, I, Buzău 1869, p. 47).

5. La 13 octombrie 1851, Episcopul Filotei îi scria la minăstirea Sadova, unde era egumen, să vină stareț la minăstirea Măxineni, din Eparhia Buzăului, «Unde ne-am putea înțelege la multe lucrări folositoare pentru Biserică și ocazie a conlucra spre îndreptarea și luminarea clerului și la orice act ce s-ar atinge de moralitate și folos obștesc». (Acad. R.P.R., mss. nr. 3129, f. 44).

6. Într-o circulară scria că «în toată vremea ne-am gândit și ne gândim cum am putea mai bine și mai cu înlesnire să aducem la cumpănă de lumină pe toți preoții cîți Milostivul Dumnezeu ni i-a încredințat păstorile noastre, și orice mijloc cunoaștem de bun și potrivit, nu pregetăm și nu zăbovim a-l da de față prin țirculare către toți de obște, nădăjduind în mila lui Dumnezeu că vom ajunge la acest scopos dorit». (Ingerul, an. VII, nr. 8-11, p. 26).

Pe linia acestor preocupări în iunie 1851, atrăgea preoților «luarea aminte», asupra slujbei ce ocupă, arătându-le că nu vor «fi în idee, că aceasta este numai o îndeletnicire spre petrecere de vreme sau numai un mijloc prin care v-ați hrăni pe sinevă și familia». Punea îndatorirea ca preoții să catehizeze, după săvîrșirea sfintei slujbe, «pe toți copiii poporanilor de amîndouă sexele». (Cf. Ec. Gh. Ionescu, op. cit., p. 122).

Indemna preoțimea a lupta împotriva superstițiilor, printre care amintea și sărbătorile fără rost ce se țin după Paști. Preoțimea este datoare «a scoate pe norod din această vătămătoare rătăcire care se socotește nu numai împotrivoitoare canoanelor bisericești, dar și producătoare de pagubă în agonisirea norodului prăznuind atîtea zile fără nici o tinere bisericească» (Idem, *ibidem*).

Cu ocazia Unirii din 1859, îndemnînd clerul pentru sprijinirea acestela, le răscolea sentimentul patriotic, arătînd că «clerul bisericesc ca și țara noastră, precum mărturisește istoria patriei, n-a fost niciodată nepărtaș la orice lucrare națională, n-a rămas niciodată surd la folosul patriei și al legii, ci a fost cel mai curagios, care s-a arătat pe sine pildă de jertfe pentru păstrarea nației și mîntuirea patriei». (Idem, *ibidem*, p. 139).

7. Arhivele Statului, dos. 2911/853, f. 1.

8. Prefață la *Rînduiala Sfintei și dumnezeieștii Leturghii*, Buzău 1856.

rea de cărți «Muzico-eclesiastice», tipărint Noul Docsastar al acestuia, cu a sa cheltuială, fiindu-i «tot-dauna cu rivnă inflăcărâtă ajutor și îndemnător»⁹⁾.

Dar osirdia și rivna acestui episcop nu se mulțumește cu tipărirea ciclului de cărți de psaltichie, de cărți de ritual și de conținut moral, ci îi stă pe inimă tipărirea Bibliei, aritindu-și această neostoită dorință, în repetate rinduri, față de prietenul său, arhim. Dionisie — vestitul Episcop al Buzăului de mai tirziu, care la îndemnul său tipărește Ecclesiastul și Proverbele lui Solomon¹⁰⁾.

Această hotărîre, incolțită de mult în gîndul Episcopului Filotei, pe care o voia pusă în lucrare încă de cînd a reorganizat tipografia, «dar slăbit de împrejurări nebiruite s-a mai aminat, fără însă a i se încovoia și rivna pentru acest bine comun»¹¹⁾, pentru că Sfînta Scriptură este «neprețuita vistierie a înțelepciunii dumnezeiești și vasul cel de diamant, în care se cuprind bogățiile științei cel cerești și tainele credinții noastre cei fără de prihană, este cartea cea mai vrednică de cinste pentru om și singura carte nemincinoasă, în care după însufierea și povățuirea Sfîntului Duh s-a înscris chiar însuși adevărul. Cuvîntul lui Dumnezeu cel Sfînt, care luminează, înțelepțește și mîntuiește pre toți credincioșii»¹²⁾.

Deși fiecare creștin «trebuie s-o cunoască, s-o citească și să se îndeletnicească cu înțelegerea ei», Sf. Scriptură este cartea «ce se citește de filii Bisericii noastre atît de puțin și cu dezgust», deși ea ar trebui «să fie în toate zilele în mîinile lor, ca una ce contribuie atît de mult la lucrul mîntuirii».

Dar ce e mai trist este—constata Episcopul Filotel—că această lenevie necreată și adiaforie către mîntuitoarea de suflet citire și cunoștință a Sfîntelor Scripturi nu se vede numai la ceilalți creștini, dar chiar și însuși la acela, caril în Biserică poartă caracterul lui Iisus Hristos, adică preoții a cărora cel mai de căpetenie lucru trebuia să fie citirea și meditația Sfîntei Scripturi; la acela asupra cărora sfintele canoane pun ca o datorie sfîntă necontenită citire și îndeletnicire la Sfîntel Scripturi»¹³⁾.

Și această stare de lucruri din două pricini, mai cu seamă, provine: «din neînvățătura preoților și din marea lipsă a cărților sfînte».

În Biserica noastră se simțea acest «deșert» fiindcă Sf. Scriptură «în limba romină d-abia pînă acum s-a tipărit de trei ori! Și a ajuns o carte atît de rară și atît de costisitoare, încît foarte rar o poate vedea cineva, nu zic la ceilalți creștini romini, ci chiar și la preoți, caril trebuie să fie propoveduitorul cuvîntului lui Dumnezeu, nu vede cineva la dinșii decît Liturgia și Molitfelnicul, iar Sfînta Scriptură, coroana cărților, niciodată n-a împodobit stearpa lor bibliotecă»¹⁴⁾.

Starea aceasta de lucruri, provenită mai ales din «grelele împrejurări prin care a trecut patria noastră și nestatornicia timpului» nu o mai poate suporta, și atunci ia «colosala sarcină» de a tipări Sf. Scriptură, deși cunoaște că «întreprinderea tipăririi unei asemenea cărți colosale covirșește mijloacele noastre materiale, dar nu și rivna ce avem pentru luminarea și înaintarea clerului și pentru înmulțirea și rodirea cuvîntului lui Dumnezeu»¹⁵⁾.

În acest scop, odată luată hotărîrea de a păși la tipărirea acestei «cărți colosale», a cărei lipsă ajunsese «așa de mare și de simțită», propune lui G. Barițiu să vină la Buzău «cu 400 galbeni pe an»¹⁶⁾ Împrejurările politice însă nu i-au permis intrarea în Țara Romînească¹⁷⁾.

9. Prefață la Noul Docsastar prelucrat în romînește din metoda sistemii vechi al Serdarului Dionisie Fotino și dat la lumină în zilele prea înălțatului nostru Domn Barbu Dimitrie Știrbei Vv., cu binecuvîntarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit al Ungro-Vlahiei D.D. Nifon, de Anton Pann, tom. II, București 1853.

10. «Între cărțile ce doriti a le avea preoții, de multe ori mi-ați arătat că ați voi să fie cel dintîi Biblia, o ediție însă mai portativă, mai îndreptată și cu comentările trebuincioase». Prefață la Ecclesiastul, Buc., Tip. Sf. Mitropolii, 1852.

11. Înștiințarea tipărită de Atanasie Ieromonahul, directorul tipografiei, la T. G. Bulat. Din corespondența episcopului Calinic al Rîmniceului, Rîmniceul Vilcii, p. 26.

12. «Procuvîntare către drept credincioșii cititori», semnată de Episcopul Filotel, la vol. I al Bibliei.

13. Ibidem.

14. Ibidem.

15. Procuvîntare, p. 5.

16. Scrisoarea lui Fl. Aron către I. Maloiescu, din 14 martie 1852, Acad. R.P.R., mes. 2316, f. 24.

17. Idem, Ibidem.

Cu ajutoarele pe care le are la Buzău, totuși pune în lucrare tipărirea Biblii după cea de Blaj, care i s-a părut «mai bine tălmăcită și mai luminată în înțeles» însă mai îndreptată și mai curățită de ziceri învechite acum și obișnuite numai la frații noștri ardeleni¹⁸⁾, dar și corectată, pe cât s-a putut mai bine în privința stilului și a ortografiei¹⁹⁾.

Însă «spre a nu fi o carte atât de voluminoasă, după cum sînt celelalte Biblii care cu greu se poate purta și nu este atât de lesnicioasă», o împarte în 5 «trupuri»²⁰⁾, fiind astfel «mai portativă..., mîi lesnicioasă și mai folositoare, apărînd, după multe osteneți, de sub teascurile tipografiei Episcopiei Buzăului, la 1 iulie 1857 primul volum «prin binecuvîntarea, rîvna și toată cheltuiala iubitorului de Dumnezeu Episcop al Sfintei Episcopii Buzău, D.D. Filotei, cavalier al ordinului Sf. Vladimir, clasa al treilea»²¹⁾, iar al V-lea și ultimul Noul Testament în 1856.

Ca aspect grafic, Biblia de la Buzău se înfățișează destul de elegantă, pentru timpul său, fiind tipărită «pe hirtie albă fină, coala în patru și fiecare volum legat cu mucava și îmbrăcat cu pinză englezească, iar la rădăcină cu piele de marochin», preț fiind «cel mai moderat de galbeni împărătești, doi și jumătate»²²⁾.

Biblia de Buzău: a păstrat de la cea de Blaj și «precuvîntarea» acesteia, punînd-o la începutul volumului V, sub titlul «Vorbire despre Sfînta Scriptură», fapt care provoacă o corespondență — destul de interesantă —, între Mitropolitul Șaguna, «defanseurul lui Hristos», și Episcopul Filotei.

La observațiunile făcute de Șaguna, că nu trebuia să retipărească Biblia de Blaj, Filotei răspunde, arătîndu-i «baza pe care m-am rezimat, luînd de original anume Biblia de Blaj».

«Această bază, răspunde Episcopul Filotei, este autoritatea ce s-a dat pomenitei Biblii de răposatul întru fericire, vestitul după curățenia credinței și profundă recunoștință a învățăturii ortodoxe, Veniamin Mitropolitul Moldovii, de sfințitul și îndreptătorul sinod al Rosii și de soțietatea biblică a comitetului de Sankt Petersburg; pentru că pe cînd în zilele imperatorului Alexandru I, soțietatea biblică din Sankt-Petersburg hotărînd să tipărească Biblia în mai multe limbi europene, a binevoit s-o tipărească și în cea romînă, a cerut pentru acest sfîrșit de la chiriarchii Moldo-Romîni cea mai perfectă Biblie romînă, care ar fi putut să le serveze de model sau original. Cererea a fost îndreptată către răposatul Mitropolit Veniamin ca către unul ce era mai perfect în cunoștința adevărului și a școlului biblic.

Prea Sfințița Sa, cunoscînd de cea mai perfectă pe a Blajului, a și trimis prin Prea Cuvioșia Sa Arhimandritul Varlaam Cuza, care a stăruit acolo pînă la terminarea tipăririi zisel Biblii»²³⁾.

În ceea ce privește motivul pentru care a retipărit și precuvîntarea blăjeană «pe care însă niciodată n-am privit-o, nici o volu privi de canonică, ci numai ca o povățuire înlesnicioasă spre priceperea înaltei demnități a Biblei», răspunde că «aceasta s-a făcut cu următorul scop: fiindcă cititorii Sfintei Scripturi, neavînd toți prilejul să studieze învățăturile religioase în institutele, unde se essecotează întrebările clasice, ce? pentru ce? de unde? cum? și în ce chip?, să se încunoștiințeze cel puțin

18. Procuvîntare, p. 5.

19. Înștiințarea tipografiei.

20. Primul volum cuprinde cele 5 cărți ale lui Moisi; al II-lea, tipărit în 1855, 434 op., cuprinde: Isus Navi, Judecători, Rut, I-IV Impărați și I-II Paralipomena. Al III-lea, 510 pp., cuprinde: Ezdra, Neemia, Estir, Iov, Psaltirea, Pildele lui Solomon, Ecclesiastul, Cîntarea Cîntărilor, Isala, Ieremia. Al IV-lea volum, 526 pagini, cuprinde: Iezechil, Daniil, Osie, Ioli, Amos, Avdiea, Iona, Mihea, Avacum, Naum, Sofonie, Agheu, Zaharia, Maleahi și apocrifile: Tobit, Iudit, Varuh, Cartea trimisă a Ieremielei, cîntarea celor trei coconi, Ezdra a treia, Înțeleciunea lui Solomon, Iisus Sirah, Istoria Susanei, Istoria balaurlui și a lui Bil, cele trei cărți ale Macabeilor, Iosip și Rugăciunea lui Manase. Al V-lea volum, 1856, în 458 pagini, cuprinde Noul Testament.

21. Biblia (sau Testamentul Vechi și Nou). Acum mai îndreptîndu-se și curățîndu-se de [oarecare ziceri neobicinuite într-această țară] s-a re-tipărit iarăși, în timpul pe cînd armille Rosești ocupau Prințipatul nostru. Prin binecuvîntarea, rîvna și toată cheltuiala iubitorului [de Dumnezeu Episcop al Sfintei Episcopii Buzăului] D.D. Filotei. Cavalier al ordinului [Sf. Vladimir clasa al trei-lea]. În tipografia Sfintei Episcopii [Buzău] Anul 1854, iulie 1.

22. Înștiințarea tipografiei.

23. Corespondențele Mitropolitului Șaguna, în rev. «Biserica Ortodoxă Romînă», an. XXXIII (1909-1910), pp. 736-737.

din precuvîntare, pe cît se poate, cu deslușirea ziselor întrebări, făcută în cea mai mare parte de teologi ortodoksi²⁴).

Pe Șaguna, «deslușirea» aceasta nu-l mulțumește și rămîne surprins de atitudinea Mitropolitului Veniamin față de Biblia de la Blaj. «Să-mi fi spus mie aceasta altcineva, că adică răposatul Mitropolit al Moldovei Veniamin a caracterizat Biblia blăjană pentru model de a se primi de către societatea rusească biblică, nu aș fi crezut, dar înțelegîndu-o de la Frăția Ta, eu mă îndoiesc despre adevărul acesta²⁵).

Făcîndu-l cunoscut că și el a tipărit Biblia, pe care a înzestrat-o cu o precuvîntare, îl roagă «ca din exemplarele Bibliiei Frăției Tale care încă nu s-au vindut, să bine voiești a scoate afară foile acelea din al V Tom, unde precuvîntarea blăjană se află, și a se retipări precuvîntarea Bibliiei din tipografia noastră. În chipul acesta s-ar tăia citva prilejul pentru un eretic Eliad și partizanii lui, de a mai defăima obrăznicește pre Arhieriei noastre cei morți și cei vii²⁶).

Episcopul Filotei însă nu-i ascultă sfatul și precuvîntarea blăjană rămîne mai departe la Biblia de Buzău.

Să vedem acum în ce constă «îndreptările și curățirile» textului ediției de Blaj, dînd cîteva exemple comparative.

Blaj

Fac. II.16. Și a porucit Domnul Dumnezeu lui Adam, zicînd: din tot pomul care iaste în Raiu să mînce mîncare.

Neemia I.6. ...cu care am păcătuit ție și eu și casa tatînemiu am păcătuit.

Fac. I.6. Să se facă tîrle între apă.

Fac. II. 11. Și au zis Dumnezeu lui: cine țiau spus că ești gol? de nu din pomul din carele tiam poruncit ție singur să nu mînci, dintru acela ai mîncat.

Fac. VIII 3. Și scădea apa scurîndusa.

Buzău

Fac. II.16. Și a poruncit Domnul Dumnezeu lui Adam, zicînd: din tot pomul care este în Raiu să mînce²⁷).

...cu care am păcătuit ție, eu și casa tatălui meu²⁸).

Să se facă tîrle între ape.

Și au zis Dumnezeu lui: cine ți-a spus ție că ești gol? fără numai că ai mîncat din pomul, din carele ți-am poruncit ție singur să nu mînci.

Și scurgîndu-se...²⁹).

Pleonasmele, gerunziurile inutile și mai ales particula și, care abundă în cea de Blaj, în cea de Buzău, sînt înlăturate.

«Norodul» îl schimbă în «poporul», «moșia» și «țara», în «patrie», «caprele» în «iezi», «detornici» și «detorii» în «greșii și «greșeli», «cel rău» în «cel viclean», iar textul «Eu sunt viața, voi mlădițele», în «Eu sunt buciumul, voi vițele»; «jigăniile în «vie-tăți», «a corăbiat» în «a mers pe apă», dar și «străjuitorul» în «speculator» și «exor-tiștii» în «jorători», depărtîndu-se astfel de totul de sensul textului.

Are însă și scăderi care sînt inferioare celei de Blaj, cînd vîind să schimbe textul acesteia, spune:

F. A. IV.12. Blaj. «Și intru nime altul nu iaste mîntuire, pentru că niciun nume altul supt ceriu nu iaste dat oamenilor. intru care trebuie să ne mîntuim noi».

Buzău. Și nu este într-alt intru nimic mîntuire, pentru că nici nume este altul supt cer dat intru oameni, intru care trebuie să ne mîntuim noi.

Luca I. 1. ...de vreme ce mulți s-au apucat a alcătui povestiri!³¹).

Din aceste scurte exemplificări reiese că Biblia de Buzău este superioară celorlalte ediții anterioare, atît prin puritatea limbii, introducînd limba populară vorbită, cum întîlnim la Galat. II, 1 cuvîntul «palsprezece», cît și prin o mai bună ortografie, prin conciziune și o mai bună respectare a regulilor gramaticale.

24. Idem, *ibidem*.

25. Idem, *ibidem*, p. 738.

26. Idem, *ibidem*.

27. Ec. Gh. Ionescu, *op. cit.*, p. 98.

28. Idem, *ibidem*.

29. Idem, *ibidem*.

30. Dr. Ioan Bălan, *Limba cărților bisericești — Studiu istoric și liturgic*, Blaj 1914, p. 192.

31. Idem, *ibidem*.

Apariția ei a constituit un eveniment important în viața noastră bisericească de acum o sută de ani, marcând un pas înainte pe scara preocupărilor teologice.

Acum, când se împlinesc o sută de ani de la acest eveniment, pentru care Episcopul Filotei a depus atîta rîvnă și și-a jertfit economiile sale pentru un scop înalt și frumos³²⁾, nu putem trece sub tăcere această «ostenicioasă» muncă, care i-a adus Episcopului Filotei binemeritul titlu de ctitor al Bibliiei de Buzău și un loc sigur în galeria nemuritoarelor personalități eclesiastice.

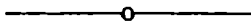
În rîndurile acestea nu este intenția de a face un studiu științific, ci de a scoate din anonimul o figură bisericească — hulită pe nedrept — cît și opera sa de căpetenie, ce a făcut epocă, dar cunoscută prea puțin, de prea puținii dintre noi.

Această operă, fruct nu al teologiei înalte ci al rîvnei «neîncovoiate», a cărei valoare trebuie privită numai prin prizma evenimentelor, împrejurărilor, condițiilor tehnice și slabelor cunoștințe teologice de acum o sută de ani, rămîne un monument al tipăriturilor timpului, un prețios îndreptar al bieților preoți grămățici, o contribuție pioasă pentru întărirea credinței creștine și un «moment de seamă din istoria luptei poporului român pentru făurirea unității și independenței sale naționale»³³⁾, și al doilea stîlp, făurit în tiparnița Episcopiei Buzăului, pentru susținerea edificii-lui drepte credințe strămoșești, primul fiind «Pravoslavnică Mărturisire», dată la lumină în 1691 de către «tipograful» Episcop Mitrofan, în talmăcirea fraților Greceanu.

Iar pentru noi, cei ce privim în urma celor o sută de ani, trecuți de la acest eveniment de seamă în istoria Bisericii noastre, apariția Bibliiei de Buzău își are semnificația sa teologică și culturală, iar gestul ctitorului continuă să fie pildă și îndemn la «ostenicioasă» muncă de cîrmuire a sufletelor în calea mîntuirii.

Pr. GABRIEL COCORĂ

Catedrala Sfintei Episcopii a Buzăului

CULTUL MUSULMAN ÎN R. P. R.

Lupta pentru asigurarea păcii a făcut pe reprezentanții tuturor cultelor religioase din Republica Populară Romînă să se adune de mai multe ori între ei, să se consfătuiască și să ia hotărîri comune. Aceste reuniuni interconfesionale au prilejuit o cunoaștere personală mai apropiată între reprezentanții diferitelor culte, stabilindu-se între ei raporturi prietenoase și respectuoase. Lucrul acesta este foarte important, dacă ne gîndim la starea de continuă încordare ce domnea odinioară în relațiile dintre cultele religioase.

Apropierea care s-a stabilit între reprezentanții cultelor din R. P. R. face însă necesară o cunoaștere mai temeinică atît a organizației administrative a diferitelor culte, cît și a trecutului lor istoric, a doctrinei, moralei, cultului și învățămîntului confesional al fiecărui cult în parte.

De aceea ne-am adresat șefului Cultului Musulman din R. P. R., Dl. Mehmet Iakub, cerîndu-i să ne dea unele informații cu privire la trecutul și situația actuală a Cultului Musulman din țara noastră, pe care să le aducem la cunoștința clerului Bisericii Ortodoxe Romîne, urmînd ca informații mai ample asupra islamismului în general să dăm în cursul nostru de istoria religiilor, care este redactat și își așteaptă rîndul la tipărire printre manualele de învățămînt teologic. Cu foarte multă bunăvoință, Dl. Muftiu Mehmet Iakub ne-a pus la dispoziție următoarele informații, pentru care îi mulțumim călduros și pe această cale.

32. Cheltuiala tipăririi a fost destul de mare, țînînd seama că și tirajul a fost mare. La 1884, Episcopul Buzăului, Inochentie, dăruia pentru fondul Tip. Cărților Bisericești 1000 exemplare, iar la 1902, încă mai existau la Episcopie 4145 volume ce s-au trimis Casei Bisericii (cf. rev. «Biserica Ortodoxă Romînă», an. VIII, pp. 745-746, și adresa Episcopiei Buzăului nr. 619/1902 către Casa Bisericii).

33. «Biserica Ortodoxă Romînă», an. LXXII (1954), nr. 4, p. 441.

1. DATE ISTORICE. Dacă ținem seamă de faptul că primele colonizări cu populație turcă în regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră au început în prima jumătate a secolului al XV-lea, de la acea dată trebuie să admitem și începutul unei vieți religioase musulmane în această regiune. De altfel, cele mai vechi locașuri de rugăciune ale credincioșilor musulmani din această regiune datează din secolul al XV-lea, după cum reiese din inscripțiile de pe pietrele funerare ale mormintelor din curtea moscheii «Esma Han Sultan» din orașul Mangalia, construită probabil între anii 1421-1441.

Desigur, data precisă a ridicării acestei moschei nu a putut fi stabilită până acum, deoarece documentele lipsesc cu desăvârșire. Singura însemnare scrisă cu privire la ea este aceea a francezului Hector de Béran, care a făcut parte din misiunea franceză, în frunte cu ducele de Mortemart, trimisă pe lângă țarul Rusiei la izbucnirea războiului ruso-turc din 1828. La înapoierea sa, Hector de Béran, însoțind pe țar prin Dobrogea, spre sud, în Bulgaria, a desenat vederile ce i s-au părut mai caracteristice. Astfel, vederea nr. 44 reprezintă moscheea din Mangalia, despre care Hector de Béran spunea că este foarte elegantă și că se pare a fi de curând construită (în 1828). Această informație nu este însă exactă, deoarece mormintele notabilităților, militari, hogi, pașale, șeici etc., din jurul moscheii sînt cu mult mai vechi și se știe că aceste înmormintări nu puteau fi făcute în curtea moscheii înainte ca aceasta să fi fost construită. Moscheia a fost deci construită cu mult înainte de anul 1828 și probabil că la acea dată a fost numai restaurată sau reclădită.

Adevărata viață religioasă a început însă în Dobrogea în prima jumătate a secolului al XVI-lea, cînd s-au făcut colonizări mai intense în ținuturile păduroase ale Dobrogei. Un document istoric care întărește acest adevăr este testamentul lui Gazi Ali Pașa; testament care poartă data de 1019 an Hegira și care corespunde cu anul 1603. Prin acest testament, Gazi Ali Pașa înzestrează moscheea de la Babadag — moschee care îi poartă de altfel și numele — cu terenurile, pădurile și bălțile comunelor Zebil (Sebil Ilias) și Eraclie (Heracle), arătînd în mod amănunțit numărul clericilor, atribuțiile lor, modul de salarizare și cuantumul salariului fiecăruia.

În urma emigrării populațiilor musulmane din stepele pontice și din Crimeea și prin sosirea emigranților tătari, care au ocupat stepele Dobrogei, viața religioasă musulmană din ținuturile dobrogene a căpătat o formă nouă. Satele s-au înmulțit, numărul geamiilor a crescut, iar pregătirea cadrelor necesare învățămîntului confesional, precum și a deservenților cultului, a început să se facă de către teologi locali, nu aduși din Turcia, ca mai înainte.

2. ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ. Înainte de organizarea actuală administrativă a cultului musulman din R. P. R., în fiecare centru mai important (kazale) se numeau muftii și cadlii (judecători), care aveau însărcinarea de a în-cuviința căsătoriile, de a pronunța divorțurile, a reglementa cazurile de succesiuni și controlul tutelelor, cu scopul de a proteja pe minori, veghînd astfel de respectarea șeriatalului și aplicarea lui. Aceste instanțe de judecată, al căror număr a fost redus la patru și apoi la trei — în fiecare capitală de județ, Constanța și Tulcea, Durostor și Caliacra, funcționînd cîte un cadiat — au purtat denumirea de Tribunale Mahomedane și au funcționat în continuare pînă la 1 aprilie 1935, pe baza Legii asupra organizării judecătorești în Dobrogea din anul 1886, care prevedea la art. 39: «Pentru afacerile dintre mahomedani relative la organizarea familiei, la puterea părintească, la căsătorie, divorț și succesiunile ab-intestat, se instituie în orașele Tulcea și Constanța cîte un tribunal mahomedan, care va judeca conform legilor și usurilor musulmane. Părțile însă, prin comun acord, sînt libere a supune și aceste afaceri jurisdicției de drept comun, care va judeca litigiul conform legilor și usurilor mahomedane».

De la data de 1 aprilie 1935, toate operațiunile efectuate de aceste instanțe de judecată au trecut la tribunale, iar autorizațiile de căsătorie care se eliberau numai de ele au fost suprimate, organele Oficiilor de stare civilă efectuînd formele de căsătorie conform legilor în vigoare.

Toate aceste schimbări s-au produs în urma reformelor săvîrșite de Kemal Atatürk în Turcia și sub influența ambasadei guvernului de la Ankara. Este demn de remarcat însă faptul că aceste reforme impuse la noi nu au produs niciun fel de tulburări în viața cetățenilor musulmani din țară, deoarece ele nu au schimbat în fond nimic din ceremoniile căsătoriilor, reforma constînd în suprimarea anumitor forme de ordin administrativ, cum au fost autorizațiile de căsătorie emise de cadiate. Căsătoriile religioase efectuate de clerici au rămas aceleași și dăinuiesc și astăzi, dar ele se săvîrșesc nu pe baza autorizațiilor eliberate de cadiate, ci pe baza buletii-

nelor de căsătorie emise de Sfaturile populare, unde se fac mai întâi declarațiile și se efectuează căsătoriile civile. Diferența constă deci numai în aceea că astăzi se fac mai întâi înregistrările în registrele de stare civilă la Sfaturile populare, în baza căsătoriilor civile efectuate de organele competente, și apoi se săvârșesc căsătoriile religioase, pe câtă vreme mai înainte se celebrau mai întâi căsătoriile religioase în baza autorizațiilor de căsătorie emise de cadiate și apoi se efectua înregistrarea la Oficiul stării civile, celebrarea căsătoriei de către hoșe fiind recunoscută drept legală.

Deficiența cea mare a vechiului fel de căsătorie consta în faptul că erau foarte mulți cetățeni care, după celebrarea căsătoriei, neglijau s-o înregistreze la Oficiul Stării Civile.

Muftiatele, care au fost în număr de patru în cele patru județe ale Dobrogei, erau organele administrative bisericești ale cultului și ele au funcționat astfel pînă în anul 1940, adică pînă la cedarea Cadrilaterului, în ultimul timp înființându-se și un organ bisericesc suprem, **Baş-Muftiatul**, cu sediul la Constanța. În urma cedării celor două județe ale Cadrilaterului, cele două muftiate ale județelor Constanța și Tulcea s-au contopit și, prin încadrarea lor în organul suprem al cultului, cultul a primit o nouă organizare, avînd un singur muftiat pentru toată țara, cu sediul în orașul Constanța, deoarece numărul cel mai mare de credincioși și deci și de clerici se află în jurul acestui oraș. Putem spune deci că Legea pentru regimul general al cultelor religioase din Republica Populară Romînă din 4 august 1948 a găsit cultul musulman avînd deja un singur organ central — așa cum prevede și art. 12 din această lege — cu reședința în orașul Constanța.

Schema de organizare a cultului musulman din R. P. R. este actualmente următoarea. Muftiatul este organul central al cultului și este alcătuit din Muftiu, șeful cultului, și din **Șura'î Islam** (colegiu sinodal), compus în prezent din 23 de persoane, clerici și laici.

Șura'î islam poate fi convocat ori de cîte ori este nevoie de discutat probleme importante privind modificări administrative sau canonice referitoare la organizarea cultului și diferite alte probleme unde se simte nevoia unei consfătuiri.

Din punct de vedere administrativ, muftiatul are un consilier referent, un contabil și un casier, cleric detașat a îndeplini această sarcină, pentru care el primește o retribuție din fondurile proprii ale Muftiatului.

Al doilea organ al cultului îl formează comunitățile musulmane, care alcătuiesc totalitatea credincioșilor musulmani dintr-o localitate. Comunitățile sînt administrate de un comitet ales pe o perioadă de patru ani, avînd un președinte, un secretar și un casier, care au datoria să se ocupe de buna gospodărire a geamiilor și sînt în același timp organele care fac legătura între comunități și Muftiat.

Problema veniturilor pentru asigurarea cheltuielilor necesare cultului se prezintă astfel: În trecut, în general, geamiile erau întreținute de unul sau mai mulți credincioși mai înstăriți dintr-o localitate, care contribuiau la aceste cheltuieli. Actualele vakifuri (sesii parohiale), existente în orașele Constanța, Tulcea, Hirșova, Cerna-Vodă și Babadag, sînt proprietăți donate în acest scop. În majoritatea cazurilor, se obișnuiește ca eventualele reparații, tencuieli sau văruiele să se facă printr-o colecție cu caracter special și prin muncă voluntară, plus ajutorul acordat de Ministerul Cultelor.

3. INVĂȚĂMINTUL RELIGIOS. În vremurile mai îndepărtate, neexistînd școli teologice locale pentru pregătirea clerului deservent al geamiilor, tot personalul clerical era adus din Turcia. Mai tîrziu însă, viața religioasă întărindu-se, pregătirea cadrelor necesare cultului și învățămîntului confesional a început să se facă de către teologi locali, numiți **mollale**, în centrele mai importante, chiar la domiciliul mollalei sau la geamia din localitate. O asemenea școală teologică (**medrese**) a funcționat la Babadag pînă în anul 1889, în baza testamentului lui Gazî Ali Pașa, școala fiind întreținută din veniturile vakifale ale moscheii din Babadag.

După ce însă Dobrogea a încetat a mai fi o provincie otomană și a fost alipită la Patria mamă, în anul 1877, forma de funcționare a acestei școli s-a schimbat și, începînd din anul 1889, a căpătat denumirea de seminar, avînd menirea de a pregăti viitoarele cadre necesare cultului musulman din Romînia.

Căpătînd o formă organizată, avînd la conducere un director și mai mulți profesori, elevii au fost împărțiți pe clase, materia de învățămînt rîmînînd pur religioasă.

Primul director al acestui seminar a fost un teolog bine pregătit, anume Demirgean, după care a urmat la conducere profesorul Alexandru Alecu. Seminarul a funcționat astfel la Babadag pînă în anul 1901, cînd a fost mutat la Medgidia, pen-

tru a fi mai la îndemina populației musulmane, aflată în număr mai mare în această parte a Dobrogei.

Comunitatea musulmană din Medgidia a pus la dispoziția școlii clădirile necesare, care apoi au devenit proprietatea școlii. Seminarul a fost reorganizat apoi conform art. 44 și 48 din Legea pentru regimul general al cultelor din 4 august 1948 și are menirea de a pregăti personalul necesar cultului musulman, într-o perioadă de patru ani de studii.

Școala are un director, care este și profesor de muzică bisericească, și patru profesori de științe religioase, un profesor de limba și literatura română și unul de limba rusă, precum și personalul administrativ necesar, retribuiți cu toții de Ministerul Cultelor.

Localul școlii este întreținut de cultul musulman prin subvențiile acordate de Minister și prin taxe școlare foarte mici.

Se primesc elevi care au absolvit cursul elementar de 7 clase. Numărul total al elevilor care frecventează cursurile celor patru ani de studii variază între 30-40 de elevi.

Socotim ca foarte interesante informațiile pe care Dl. Mehmet Iacob, șeful cultului musulman din R.P.R., a binevoit să ni le dea asupra acestui cult, asigurându-l că prin aceasta a contribuit foarte mult la întărirea frontului comun al reprezentanților cultelor religioase din R.P.R., care luptă pentru pace, pentru dreptate și pentru o viață mai bună a celor ce muncesc.

Diac. Prof. EMILIAN VASILESCU

INDRUMĂRI TIPICONALE ȘI LITURGICE PENTRU ANUL 1955

În cursul anului 1955 slujitorii sfințelor altare nu vor întâmpina dificultăți, anomalii sau excepții de ordin tipiconal greu de rezolvat. Sărbătoarea Sfințelor Paști cade anul acesta la 17 aprilie (4 aprilie stil vechi), deci înăuntrul perioadei celor 35 zile între care poate varia data acestui mare praznic al creștinătății, conform regulii tradiționale a canonului pascal alexandrin (22 martie—25 aprilie); de aceea nu se vor ivi cazuri de coincidențe anormale între sărbătorile fixe și cele mobile, care să nu intre în prevederile Tipicului și care să creieze deci nedumeriri și probleme greu de rezolvat pentru slujitorii bisericești, așa cum se întâmplă în anii în care data Paștelui depășește termenul maxim (25 aprilie) stabilit de regulile tradiționale ale Pascaliei, ca de ex. în anul 1943, când Paștele a fost serbat la 6 mai (23 aprilie stil vechi) și când sărbătoarea Bunei-Vestiri a căzut în Duminica Ortodoxiei, iar postul Simpietrului a fost desființat (așa cum va fi și în anul 1956).

Pentru anul în curs nu va fi deci nevoie de îndrumări și soluții speciale din partea Sfântului Sinod sau a conducerii bisericești locale pentru rezolvarea unor asemenea excepții și abateri de la regulile și prevederile Tipicului sau ale altor cărți de slujbă. În cele ce urmează vom căuta numai să prevenim pe slujitorii sfințelor altare asupra unor date calendaristice mai importante din cursul anului 1955, asupra cărora trebuie făcuți atenți din vreme, pentru ca ei să poată executa la timp și în chip corect și uniform unele amănunte de ordin tipiconal și liturgic legate de aceste date, dându-li-se și explicațiile necesare, atunci când e nevoie. De altfel, unele

eparhii, ca de ex.: Mitropolia Sibiului și aceea a Banatului au și introdus asemenea îndrumări, pe scurt, în **Indrumătoarele tipiconale** sau în **Almanahurile** pe care le-au editat din vreme, așa cum au procedat și anii trecuți.

I. PERIOADA TRIODULUI.

1. **Duminică 6 februarie** (Duminica Vameșului și a Fariseului) începe perioada Triodului, adică acea parte a anului bisericesc în care se întrebuințează la strană cartea de slujbă numită **Triod**. Precum se știe, primele trei săptămîni din această perioadă (dinainte de lăsata secului) alcătuiesc vremea de prestevire sau de pregătire a postului celui mare precum și de tranziție treptată de la regimul alimentar de dulce (Carnaval) la nevoințele și înfrînările postului; prin slujbele sfinte din această perioadă de introducere a Păresimilor, Biserica urmărește să ne pregătească sufletește și să ne obișnuiască treptat cu disciplina înfrînării, a pocăinței și a rugăciunii neîncheate, în care va trebui să petrecem vremea postului Paștelor (a se vedea mai pe larg în **Triod**, la Sinaxarul din Duminica Vameșului și a Fariseului. Comp. și Simeon al Tesalonicului, **Răspuns la întrebarea 56**).

De aceea, pe lângă stihirile speciale care se adaogă din Triod în anumite părți ale rînduiei slujbelor din această duminică (la Vecernie la «Doamne, strigat-am...», la Utrenie la Laurde, etc.), în loc de «Pentru rugăciunile...» de după Evanghelia de la Utrenie cîntăm pentru prima dată frumoasa cîntare «Ușile pocăinței deschide-mi mie, Dătătorule de viață...», prin care ni se vestește, în accente duioase, apropierea vremii de pocăință și de plîngere pentru păcatele noastre și pentru pătimirile Mîntuitorului. Împreună cu celelalte două cîntări care urmează («In calea mîntuirii...» și «La mulțimea faptelor mele celor rele...», ea se va cînta de aci nainte în fiecare duminică, pînă în duminica a cincea din Post inclusiv (5 aprilie).

Precum arată atît Triodul cît și Tipicul bisericesc, slujba din Duminica Vameșului și a Fariseului, ca și din celelalte trei Duminici care o urmează (Duminica Fiului risipitor, Duminica lăsatului sec de carne sau a Infricoșatei Judecăți și Duminica lăsatului sec de brînză sau a Izgonirii lui Adam din rai) se pune numai din Octoih și din Triod, care înlocuiește Mineiul în aceste zile. Slujba Sfinților din Minei, care cad în aceste duminici (6, 13, 20 și 27 februarie) se va cînta (în minăstiri) fie în seara Vinerei precedente, la Pavecerniță, precum scrie la Triod și la Tipicul cel mare, fie în lumea următoare, împreună cu a Sfinților din acea zi, cum recomandă Tipicul bisericesc editat de Sf. Sinod (a se vedea de ex.: ediția din 1925, p. 213 notă). Excepție se face numai acolo unde vreunul din acești Sfinți este hramul vreunei biserici (cum ar fi de ex.: Sf. Procopie, 28 februarie); în acest caz slujba din Triod se combină cu cea din Minei, după regulă.

Pentru cîntăreții bisericești notăm că în Duminica Vameșului și a Fariseului din anul acesta se cîntă la Utrenie Catavasiile Intîmpinării Domnului («Pămîntul cel roditor de adîncime...»), deoarece ne aflăm în perioada după serbării acestui praznic, care se odovăiește la 9 februarie (vezi Tipicul bisericesc, ed. cit., p. 213 nota 1 și Tipicul cel mare, fața 258). Totodată mai atragem luarea aminte că, odată cu începutul Triodului, nu se mai cîntă duminica la Utrenie obișnuitele **voscrese** sau **stihiri ale Evanghellei** (cotinale); în locul lor se cîntă Slava Laudelor de la Triod, iar în minăstiri voscreasna de rînd se pune la Litia care se face în pridvor, îndată după Utrenie, înainte de Ceasul I (această regulă este valabilă nu numai pentru toată durata Triodului, ci și pentru a Penticostarului,

în care Voscreasna de rînd e înlocuită cu Slava Laudelor de la Penticostar).

2. **Mercuri 9 februarie și vineri 11 februarie** sînt zile de **harți** (deslegare la post), adică mîncăm de dulce, ca să nu ne asemănăm Armenilor, care în acum postul numit Arțivuri.

3. **Simbătă 19 februarie** (Simbăta lăsatului sec de carne) e Simbăta morților (Moșii de iarnă); facem pomenirea generală a tuturor celor din veac adormiți, creștini ortodocși, părinți și frați ai noștri, pentru ca nimeni să nu se înfățișeze fără de sprijinul și mijlocirea Bisericii, înaintea Scaunului Judecării din urmă, despre care vom face pomenire în duminica următoare. Slujba se pune toată din Triod.

4. **Atît duminică 13 februarie** (Duminica Fiului risipitor) cît și următoarele două Duminici la Utrenie, pe lângă Polieleul obișnuit (Ps. 134-135: «Robii Domnului...»), se adaogă și polieleul de plîngere și pocăință «La rîul Babilonului...», adică Psalmul 136 (vezi Triodul și Tipicul cel mare; pentru bisericile de mir Tipicul bisericesc nu prevede însă polieleu în aceste duminici).

5. **Duminică 20 februarie** (Duminica Infricoșatei Judecării) scara lăsăm sec de carne și începem **săptămîna numită a brinzel** (săptămîna albă), în care vom mînce numai brînză, ouă și lapte. Este de fapt prima treaptă a postului, deoarece carnea reprezintă alimentul cel mai substanțial și mai nutritiv dintre mîncările de dulce.

6. **Miercuri 23 februarie și vineri 25 februarie** sînt zile de harți, adică putem mînce ouă, brînză, lapte și pește, pentru a nu ne asemena cu Iacobitenii și ereticii Tetradiți de odinioară, care posteau în această săptămînă. Pentru minăstiri, Tipicul prevede ajunare, conform canonului 33 al Sfîntului Nichifor Mărturisitorul, adică se mănîncă abia spre seară, după Vecernie, fiindcă slujba acestor două zile se pune din Triod, după rînduiala zilelor de rînd din post: se citește, pentru prima dată rugăciunea Sfîntului Efrem Sirul («Doamne și Stăpînul vieții mele...»), la Utrenie se cîntă Aliluia și Cîntările treimice ale glasului de rînd în loc de «Dumnezeu este Domnul...» și de troparele obișnuite, iar Obednița se pune după Ceasul IX. În aceste două zile nu se face Liturghie nici chiar acolo unde se liturghisește zilnic, ca în minăstiri; sînt unele din **zilele alturghie** din cursul anului bisericesc.

7. **Duminică 27 februarie** (Duminica Izgonirii lui Adam din rai), dimineața la Liturghie sfințirii liturghisitorii să aibă grijă, ca, în afară de Agnețul obișnuit, să pregătească în plus, după rînduiala arătată în Liturghier, 2 Agnețe pentru Liturghia Darurilor înainte sfințite pe care trebuie să o săvîrșim miercuri și vineri din săptămîna care urmează (prima săptămînă din Post). Aceeași prevedere trebuie să o aibă de aci înainte în toate Duminicile Postului, adică să pregătească în plus atîtea Sfinte Agnețe de cîte ori vor trebui să officieze liturghia Sfîntului Grigorie Dialogul în cursul săptămînii următoare.

La Vecernia din seara acestei duminici schimbăm dvera (perdeaua de la Sfintele Uși), acoperitoarea Sfintei Mese și poalele de la iconostas și analog, punînd pe cele de culoare neagră, care este culoarea postului. La această Vecernie (acolo unde se săvîrșește) se face vohod (ieșire cu cădelnița), ca la Vecernia zilelor de sărbătoare, iar la sfîrșitul Vecerniei (ca și al Pavecerniei, acolo unde se săvîrșește) se rostește rugăciunea Sfîntului Efrem Sirul, specifică Postului. După aceeași rînduială se face Vecernia în seara tuturor Duminicilor din Păresimi, pînă în Duminica a cincia inclusiv.

În seara acestei Duminici lăsăm sec de brînză, începînd astfel postul propriu-zis.

8. Luni 28 februarie și marți 1 martie, facem rînduiala slujbelor din Post, așa precum e arătată în Triod, adică: dimineața (Miezonoptica) Utrenia, Ceasurile (I, III, VI, IX), Obедnița și Vecernia, iar după masă Pavecernița cea mare. Aceeași rînduială și **joi 3 martie** (acolo unde se face slujbă).

Miercuri 2 martie și vineri 4 martie, la cele de mai sus se adaugă Sfînta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite (combinată cu Vecernia), la care folosim Sfintele Agnețe pregătite la Liturghia deplină din duminica precedentă.

Simbătă 5 martie (prima Simbătă din Post) e consacrată pomenirii Sfîntului Mucenic Teodor Tiron (Sîn Toader). Facem Liturghia Sfîntului Ioan Gură de Aur, care se săvîrșește în toate Sîmbetele postului mare, afară de Simbăta Patimilor. În această Simbătă nu se fac parastase și pomeniri de morți.

9. Duminică 6 martie (Duminica întîia din Post, a Ortodoxiei), facem Liturghia Sfîntului Vasile, care se va oficia și în următoarele patru duminici. Se va pregăti în plus un Sfînt Agneț pentru Liturghia Darurilor mai înainte sfințite care se va săvîrși miercuri 9 martie (Sfînții 40 mucenici din Sevasta), sau două, dacă vom săvîrși această sfîntă Liturghie și vinerea următoare (11 martie).

Simbătă 12 martie reîncep pomenirile și parastasele pentru morți, care se fac, de regulă, și în următoarele două sîmbete (19 și 26 martie).

10. Duminică 20 martie (Duminica a trei din Păresimi) e consacrată Sfîntei Cruci. La sfîrșitul Vecerniei de sîmbătă seara se pregătește Sfînta Cruce, fiind adusă de la proscomidie (sau de la schevofilachion) la Sfînta Masă, după rînduiala arătată în Triod (la sfîrșitul Vecerniei mici) și în Tipicul mare, fața 77 și 78 (în mînăstiri, unde va fi Privighere, pregătirea Sfîntei Cruci se face după Vecernia mică).

Duminică dimineața, la sfîrșitul Utreniei scoaterăa și închinarea Sfîntei Cruci, după rînduiala arătată în Triod și în Tipicul bisericesc. După închinare, înainte de începerca Sfîntei Liturghii, Sfînta Cruce este adusă din mijlocul bisericii la iconostas, unde rămîne pînă vinerea viitoare, pentru închinare (vezi mai departe).

La Liturghie (a Sfîntului Vasile) pregătim în plus un Sfînt Agneț pentru Liturghia Sfîntului Grigorie care se va săvîrși miercuri 23 martie (sau două, dacă urmează să facem Liturghie și joi, 24 martie, ajunul Bunei Vestiri).

În mînăstiri, în fiecare zi, de luni pînă vineri inclusiv, la Ceasul I se face închinarea Sfîntei Cruci, care stă pe iconostas.

Începînd de **miercuri 23 martie** (înjumătățirea Postului), adăugăm la Liturghia Sfîntului Grigorie ectenia pentru cei ce se gătesc de luminare (candidații la botez de odinioară), după ectenia obișnuită pentru catehumeni. Această ectenie se va rosti de fiecare dată la Liturghia Sfîntului Grigorie, pînă în Miercurea săptămîinii Patimilor, inclusiv.

11. Vineri 25 martie, (Buna Vestire). Intrucît praznicul Bunei Vestiri cade într-una din zilele de rînd ale săptămîinii, predomină Triodul. Se face deci Liturghia Sfîntului Ioan Gură de Aur combinată cu Vecernia și precedată de slujba obișnuită a zilelor de rînd din Păresimi, așa cum arată învățătura respectivă de la Capetele lui Marco din Triod (litera T) și din

Minei: în ajun dimineața Vecernia Mare și Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, seara Pavcernița mare, iar în ziua praznicului, dimineața: Litie, Utrenia (cu sfârșitul ca în zilele de post), Ceasurile toate unul după altul, Obednița cu Fericirile, troparul și condacul praznicului citite; la fiecare Ceas, rugăciunea Sfântului Efrem, cu metaniile obișnuite. În timpul Ceasurilor, preotul face Proscomidia și de aceea se închină dinainte și se îmbracă în toate veșmintele sfinte (în mînăstiri, închinarea și îmbrăcarea cu sfințele veșminte se face de obicei la sfârșitul Ceasului al șaselea, după rugăciunea Sfântului Efrem, iar Proscomidia se face deci în timpul Ceasului al IX-lea și al Obedniței, sau chiar în timpul Vecerniei, cum prescrie Triodul, la locul respectiv din Capetele lui Marco și Mineiul la Vecernia din 26 martie). Întrucît Sfînta Cruce se află încă pe iconostas, la sfârșitul Obedniței se face închinarea Sfîntei Cruci ca și în duminica precedentă, apoi o ia preotul și o duce în sfîntul altar, la locul ei, cu aceeași cuviință și rînduială ca și la pregătirea ei, în seara Simbetei precedente. Apoi se dă binecuvîntarea pentru Liturghie, începîndu-se cu Vecernia zilei de 26 martie (fără catismă și fără metanii), se face vohod cu Evanghelia. Lumină lină, Prochimenul și Paremia din Triod, urmată de două ale serbării din Minei, ectenie mică, Sfîntei Dumnezeule, Apostolul, Evanghelia, și celelalte, ca la Liturghia Sfîntului Ioan Gură de Aur. Axionul serbării: «Binevestește, pămîntule, bucurie mare...». La masă se face deslegare la pește, untdelemn și vin.

12. Duminică 27 Martie (Duminica a patra din Post, a Sfîntului Ioan Scărarul). la Liturghia Sfîntului Vasile în mînăstiri se scot și se pregătesc trei Sfînte Agnețe în plus, dintre care două pentru Liturghia Sfîntului Grigorie din miercurea și vinerea săptămînii următoare iar al treilea pentru aceeași Liturghie din Joia Canonului celui mare (31 martie), dacă se face.

Miercuri 30 martie seara, se face **Denia Canonului celui mare**, adică Utrenia zilei de joi, în cadrul căreia se citește Canonul de pocăință al Sfîntului Andrei Criteanul, după rînduiala arătată în Triod.

Vineri 1 aprilie seara, se face **Denia Acatistului**, adică slujba Utreniei de Sîmbătă, în cadrul căreia se citește Acatistul Bunei Vestiri, după rînduiala din Triod.

13. Duminică 3 aprilie (Duminica a cincea din Post, a Sfîntei Maria Egipteanca), la Utrenie se cîntă pentru ultima dată «Ușile pocăinței...». La Liturghia Sfîntului Vasile se scot în plus două Agnețe, dacă se va săvîrși Liturghia Sfîntului Grigorie în miercurea și vinerca săptămînii următoare.

Sîmbătă 9 aprilie (Sîmbăta Sfîntului și dreptului Lazăr), Utrenia se face toată după Triod: se cîntă Binecuvîntările Invierii de Duminica, Evanghelie nu se citește, dar se zice «Invierea lui Hristos văzînd...», etc. Liturghia Sfîntului Ioan; la vohod se cîntă «Cel ce ai înviat din morți...», iar în loc de «Sfînte Dumnezeule», se cîntă «Ciți în Hristos...». Deslegare la untdelemn și vin. Incetează parastasele și pomenerile de morți, pînă după Duminica Tomii.

14. Duminică 10 aprilie (Duminica Floriilor), predomină slujba praznicului (toată după Triod): la Utrenie Polieleu în loc de Binecuvîntările Invierii (care s-au cîntat sîmbătă); Evanghelia praznicului (citită dintre Ușile împărătești); nu se zice «Invierea lui Hristos văzînd...», dar se scoate Sfînta Evanghelie pentru închinare și sărutare. Se face binecuvîntarea și împărțirea sălciiilor, fie îndată după citirea și scoaterea Sfîntei Evanghelii, cum scrie la Triod, fie înainte de Laude, cum recomandă Tipicul bisericesc). Liturghia Sfîntului Ioan, Sfînte Dumnezeule, Axionul praznicului («Dum-

nezeu este Domnul și S-a arătat nouă...»). Se pregătesc în plus trei Sfinte Agnețe pentru Liturghia Darurilor mai înainte sfințite din zilele de luni, marți și miercuri. La masă, deslegare la pește, untdelemn și vin.

În seara acestei zile încep deniile săptămânii Patimilor (Utrenia zilei următoare făcută de cu seară, după rânduiala zilelor de rînd, doar cu Evanghelie, așa cum arată Triodul). La sfîrșitul deniei se începe otpustul: «Domnul, Cel ce vine la patimă de bună voie...» (vezi Liturghierul), care se va zice la toate slujbele pînă miercurea viitoare, inclusiv.

15. Luni 11 aprilie (acolo unde se face slujbă), dimineața se citesc Ceasurile (I, III, VI și IX) și Obednița, apoi Vecernia cu Liturghia Darurilor mai înainte sfințite. Se face vohod cu Evanghelia, deoarece la Liturghie se citește Evanghelia, îndată după «Să se îndrepteze...». După masă Pavcernița mare, iar seara denie (Utrenia de Marți).

Aceeași rînduială și marți 12 aprilie și Miercuri 13 aprilie.

Miercuri 13 Aprilie, după Liturghie, în unele biserici (mai ales la orașe) se obișnuiește a se face Maslu de obște, care în unele părți se face joi și vineri, sau chiar în Sîmbăta săptămânii Patimilor.

Începînd de la Vecernia de miercuri încetează citirea Psaltirii și metaniile obișnuite în post, la Ceasuri. Miercuri seara se face Pavcernița mică, apoi denia (Utrenia de joi). Pe iconostas se așează icoana Cinei celei de taină.

16. Joi 14 aprilie (joi-mari), dimineața: Ceasurile (fără Catisme și metanii, cu troparul și condacul din Joia Patimilor), Obednița și apoi Liturghia Sfîntului Vasile combinată cu Vecernia. Preotul îmbracă veșmintele obișnuite. La Proscomidie, care se face în timpul Ceasurilor, se scoate în plus Sfîntul Agneț din care se va pregăti Sfînta Împărtășanie pentru bolnavi pe tot anul, procedîndu-se tot ca la pregătirea Agnețelor pentru Liturghia Darurilor mai înainte sfințite. La Vecernie (fără catismă) vohod cu Evanghelia, Lumină lină, Prochimenul și Paremiiile din Triod, Ectenia mică cu vosglasul «Că sfînt ești Dumnezeuul nostru...», apoi Sfinte Dumnezeule și celelalte ale Liturghiei Sfîntului Vasile. În loc de Heruvic se cîntă «Cinei Tale celei de taină...», iar ca axion: «Din ospățul Stăpînului...». Înainte de împărtășire, preotul îmbibează cu Sfîntul Sînge Agnețul destinat pentru împărtășirea bolnavilor de peste tot anul și îl pune în chivot pentru a-l usca și sfărîma în marțea săptămânii luminate. Otpust: «Cel ce din nemăsurata Lui bunătate...», etc. (vezi Liturghierul).

În unele părți, după Liturghie, se fac parastase (deslegări de păresimi sau sărindare pentru morți), cu toate că Tipicul nu prevede așa ceva. La masă, deslegare la untdelemn și vin.

Seara, denia celor 12 Evanghelii. După Evanghelia a cincia și antifonul al 14-lea se scoate Sfînta Cruce în mijlocul bisericii (în Triod nu e prevăzută, numai în Tipicul bisericesc, vezi de ex.: ediția 1925, p. 255 notă). A se vedea în Liturghier ecfonisele ecteniilor mici dintre Evanghelii. Otpustul Sfîntelor Patimi: «Cela ce scuipiri și bătăi...». (vezi Liturghierul).

17. Vineri 15 aprilie (Vinerea Patimilor), dimineața se citesc Ceasurile împărătești și Obednița, după rînduiala din Triod, pe tetrapodul din mijlocul bisericii (preotul îmbracă toate veșmintele negre). Apoi Vecernia, la care facem vohod cu Evanghelia și citim Apostol și Evanghelie (după Paremii), iar la Stihoavnă se scoate și se așează Epitaful în mijlocul bisericii, după rînduiala arătată la locul respectiv din Tipicul bisericesc și în

Invățătura pentru scoaterea Sfintului Aier din Liturghier (ed. 1950, p. 291-292).

Se ajunează toată ziua (vezi nota din Triod, ed. 1945, p. 704). Liturghie nu se face. In unele părți, preotul rămîne toată ziua în biserică, păzind lînga sfîntul epitaf.

Seara, denia cea mare (Utrenia Sîmbetei celei mari, cu Prohodul adică slujba înmormîntării Domnului). Preotul îmbracă toate veșmintele negre. După tropare, se pun cele trei stări ale Prohodului (conform Triodului și Tipicului mare; dar după Tipicul bisericesc al Sfîntului Sinod, Prohodul se pune abia după Canon); apoi Binecuvîntările Invierii, Sedelnele, Psalmul 50, Canonul, Sfînt este Domnul Dumnezeu nostru... (fără Luminîndă), Laudele și Doxologia mare (în timpul acesta, credincioșii trec și sărută Sfîntul Epitaf, iar sfințiții slujitori îi miruiesc și le împart flori). Se face apoi înconjurarea bisericii cu Sfîntul Epitaf (o singură dată), cu cele trei opriri și ecteniile respective, după care Sfîntul Epitaf este dus în sfîntul altar și așezat pe Sfînta Masă, unde va rămîna pînă la Înălțare; urmează Paremia, Apostolul și Evanghelia, ecteniile și otpustul: «Cele ce pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire...» (vezi Liturghierul).

18. **Sîmbătă 16 aprilie** (Sîmbăta cea mare) dîmineața se citesc Ceașurile (fără metanii) și Paremiile de la Vecernie, lăsîndu-se doar trei (vezi notița de la locul respectiv din Tipicul bisericesc); în timpul acesta preotul face proscomidia, apoi Liturghia Sfîntului Vasile combinată cu Vecernia: ieșire cu Sfînta Evanghelie, Paremiile (cele trei lăsate), apoi ectenia mică, ecfonisul «Că sfînt ești Dumnezeu nostru...», Cîți în Hristos v-ați botezat... (în loc de Sfînte Dumnezeule), Apostolul, Evanghelia și celelalte ale Liturghiei Sfîntului Vasile. În loc de Heruvic se cîntă troparul «Să tacă tot trupul omenesc...», ca Axion irmosul «Nu te lîngui, o Maică!...», iar în loc de «Văzut-am lumina...», se cîntă «Pomenește-ne și pe noi, Indurate...» (vezi Tipicul bisericesc). Apolisul «Cela ce pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire...». După apolis sau după rugăciunea Amvonului, Triodul recomandă ca preotul să facă binecuvîntarea pîinii (artosele și prescurile) și a vinului destinate pentru Paștele mic (anafora de a doua zi); vezi Rugăciunea care se citește atunci, în Liturghierul din 1937, p. 340-341 și în Molitfelnicul din același an, p. 449.

Sîmbătă noaptea spre duminică (16-17 aprilie), se pun în sfeșnice lumînări albe și se schimbă dvera și acoperitoarele de culoare neagră de la Sfînta Masă, iconostas și analog, cu cele obișnuite (luminate). Înainte de miezul nopții, în timp ce preoții se îmbracă în toate sfîntele veșminte luminate, se citește Canonul Sîmbetei celei mari («Pre Cel ce a acoperit cu valul mării...»), după rînduiala arătată în Triod și în Tipicul bisericesc (la începutul Penticostarului). Apoi, la ora 12 din noapte, slujba Invierii, cu care intrăm în perioada Penticostarului.

Pr. Prof. ENE BRANIȘTE

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

CLERUL CAPITALEI ADRESEAZĂ I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN URĂRI CU PRILEJUL SF. INVIERI

În prima zi a Sfințelor Paști, preoțimea Capitalei, corpul profesoral al Institutului Teologic Universitar, salariați ai Arhiepiscopiei Bucureștilor și Administrației Patriarhale, s-au adunat din nou în jurul Prea Fericirii Sale Patriarhului JUSTINIAN, pentru a-I prezenta urările lor tradiționale.

Marea sală sinodală din Palatul Patriarhal a cunoscut iarăși o atmosferă de înălțătoare sărbătoare, căci bucuria marelui zile a Invierii Domnului adună pe toți slujitorii sfintei noastre Biserici din Capitala Țării la picioarele tronului patriarhal, pentru a da grai simțămintelor de dragoste și fiască supunere față de Arhipăstorul lor.

La întâlnirea din acest an au fost de față: P.P. S.S. Vicari Patriarhali, Episcopii Antim Tîrgovișteanu și Theoctist Botoșeneanu; P. C. Vicar. al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Pr. Alexandru Ionescu; P. C. Pr. Ioan Găgiu, Directorul Administrației Patriarhale; P.P. C.C. Consilieri Patriarhali, Preoții: Grigore Burlușanu, Gheorghe Soare, Athanasie Preda, Vasile Ștefan; P. C. Inspector al minăstirilor, Pr. Zaharia Bilbe; P. C. Pr. N. I. Cazacu, Secretarul Cabinetului Patriarhal; P.P. C.C. Consilieri Arhiepiscopali, Preoții: Alexandru Petcu, Alexandru Zamfirescu, Mărcel Mihăescu, Stan Dimancea, Zaharia Mintulescu; P. C. Pr. Virgil Godeanu, Inspector Eparhial; P. C. Pr. Constantin Hașcău, Secretar Eparhial, slujitorii Catedralei Patriarhale, etc.

La intrarea Înalt Prea Sfințitului Patriarh JUSTINIAN în sala sinodală, asistența a intonat «Imnul Patriarhal», după care P. C. Preot Grigore Popescu, de la biserica «Hagiu», a rostit — ca delegat al preoțimii Capitalei — cele ce urmează:

Înalt Prea Sfințite și Prea Fericite Stăpîne,

Este un adevăr pe care de la o vreme încoace îl știe toată lumea, nu numai cea din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, ci din toată țara, că noi, preoții Capitalei, cu prilejul tuturor evenimentelor de seamă din viața noastră creștinească și bisericească urcăm cu grabire dealul viilor de odinioară și luăm parte cu dragoste fiască, fie la sărbătoririle vieții duhovnicești ale Înalt Prea Sfinției Voastre, fie cînd vă vin oaspeți din țară sau de peste hotare.

Zicea odată Sfințul Ion Colovul: «Mulțumim lui Dumnezeu că a plouat mult în anul acesta și au băut finicii și scot smicele și găsesc frații lucrul mîinilor lor.

Așa este Duhul Sfânt! Cînd se pogoară în inimile oamenilor, se înnoesc și scot ramuri cu frica lui Dumnezeu».

Tot așa stă lucrul și cu noi smeriții slujitori de sub ascultarea I. P. S. Voastre! A plouat mult, nu numai în anul acesta, ci chiar din clipa înscăunării Voastre ca păstor și părinte al acestui binecredincios popor. Ori de cîte ori venim aici, ne înnoim inimile cu darurile duhovnicești, darurile Sfîntului Duh, pe care ni le împărtășiți cu dragoste părintească și care odrăslesc ramuri noi și sporesc lucrul cel duhovnicesc în Biserica Mîntuitorului Hristos din Patria noastră!

Inalt Prea Sfințite Stăpîne,

Bucuria cea mare a sfintei sărbători a întregii lumi creștine, Sfînta Inviere de astăzi, ne-a minat aci «cu picioare vesele», cum spune una din cîntările Bisericii noastre și toți fiii Voștri sufletești, înconjurîndu-Vă cu drag, Vă strigăm din inimi: «Hristos a înviat!».

Este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-însa, ziua de lumină purtătoare, care luminează tuturor, cînd și firea înconjurătoare, opera Creatorului nostru înviază: din mugurii vieții răsar florile nădejzii aducătoare de bogată rodnicie! Din giugiul curăției răsare primăvara darului, așa cum numai acel fiu de «popă» cu «lumina în ochi și cu sufletul muiat în basme», marele nostru poet Georghe Coșbuc a fost capabil să arate. El a prins raze din strălucirea dumnezeiască a Sfintei Invieri, le-a înmănușiat și le-a fixat în pagini de aur:

«Răsuflul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii
Și pomii frunțile-și coboară
Că Duhul Sfînt prin aer zboară,
E pace-n cer și pe pămînt...

Noi zidim propovăduirea noastră și fericirea omului pe temelia și strălucirea Sfintei Invieri! Ea ne luminează calea din cărările pămîntului spre seninătățile cerului. Dovada este faptul că:

Biserica pe deal mai sus
E plină astăzi de lumină
Și-ntreaga lume este plină
De-acelaș gînd din cer adus...

Noi ne străduim din toate puterile, cu ajutorul luminei Sfintei Invieri să aducem omenirea în casa păcii și a bucuriei, a luminii și a fericirii tuturor. Noi vrem ca în adevăr, lumea să fie călăuzită de același gînd din cer adus, așa cum a văzut-o Coșbuc.

De aceea, nimeni să nu fie pasiv, cînd ne vede luptînd cu atîta osîrdie pentru apărarea păcii, fiecare în parohia și colțul lui de lume; să nu se mire nimeni cînd ne vede mergînd din casă în casă strîngînd semnăturile oamenilor pentru pace. Noi ne străduim să convingem lumea că:

«In fapta noastră ne e soarta
Și viața este tot, nu moartea!».

Călăuziți de îndemnul Inalt Prea Sfinției Voastre și de ai celorlalți iubiți icrahi cari alcătuiesc împreună cu Voi Sfîntul Sinod al scumpei noastre Biserici Ortodoxe Romîne, noi, smeriții slujitori ai sfintelor altare arătăm că războiul este moarte, ruină, lacrimi și sînge; noi ne silim cu timp și fără timp să înflăcăram darul lui Dumnezeu și pacea Mîntuitorului Hristos în inimile oamenilor și să-l convingem pe toți, mai ales pe cei de peste mări și oceane, că numai sub pavăza păcii și numai sub scutul moralei, se pot făuri capo d-operile vieții!... Noi ne străduim din toate puterile să convingem omenirea, că numai pacea și morala aduc mîntuirea!

Inalt Prea Sfințite Stăpîne,

Scrie-n Sfînta Carte: «Doamne, Tu toate știi; Tu știi că te iubesc» (Ioan XXI, 17). Așa și Inalt Prea Sfinția Voastră! Toate le știți!... Și știți că vă iubim. Și iarăși știți de ce Vă iubim... Preoiți delegați de noi, V-au mărturisit sentimentele noastre în diferite prilejuri și adevărată este mărturisirea lor. De aceea, eu nu voi repeta spusele lor în scurta mea felicitare de azi.

În clipa aceasta, gîndul nostru zboară fără să vrem la Miron Costin cronicarul, biv-vel- vornicul Țării de Jos, care scrie că «Domnia lui Gheorghe Ștefan Vodă fost-au cu mare belșug țărilor, în toți anii domniei sale... în pîine, în vin, în stupi și în toate,

mare roadă». Iar pe voevod îl înfățișează în cuvintele: «om deplin, cap întreg, fire adincă, cât poți zice că nasc și în Moldova oameni».

Așa e și păstoria Înalt Prea Sfinției Voastre; în toate cele spirituale, ca și în cele materiale, mare roadă! Cine asistă la sfintele slujbe de la Sfânta Patriarhie; cine a văzut atelierile din București de la Antim și Plumbuita și din celelalte părți, cine a văzut șantierul de lucru din minăstirile noastre, cum le-am văzut noi astă vară, cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinției Voastre, ca și lumea din afară care urmărește cu omagiile ei pe harnicii ostenitori pînă acolo, departe în taina munților, și a codrilor, știe aceasta. Ia deasemeni cunoaștință și de contribuția onoratului Minister, de însemnatele ajutoare cheltuite pentru refacerea acestor monumente istorice. Noi mulțumim Domnului care face să se nască și în țara și Biserica noastră oameni ca aceia de care a scris cronicarul.

Noi avem ferma convingere că Providența divină a pregătit pe îndelete și a însoțit calea vieții Înalt Prea Sfinției Voastre în tot lungul ei, de la școala primară și biserica de sat, pînă la înălțimea acestui scaun patriarhicesc și V-a dăruit Bisericii Ortodoxe Române în acest moment istoric, ca să o onorați și să o călăuziți pe drumuri de lumină, nu numai la ea acasă, ci în întreaga Ecumenicitate. Noi știm sigur că Înalt Prea Sfinția Voastră ați deschis Bisericii Ortodoxe Române ușile istoriei Bisericii Universale, în adevăratul înțeles al cuvîntului. Dovadă, prestigiul de care se bucură și nespusa iubire, mărturisite de înalții ierarhi care ne-au vizitat; primirea strălucită și entuziasmul cu care ați fost întâmpinați, în călătoriile ce ați făcut peste hotare.

Înalt Prea Sfințite Stăpîne,

Carlyle a descris preotul ca erou. Pe noi ne-a învrednicit Dumnezeu să trăim alături de dînsul. Să-i auzim glasul! Să-i urmăm cuvîntul și sfatul! Dar ceea ce ne minunează mai presus de toate, este faptul că Înalt Prea Sfinția Voastră sînteți un preot al acțiunii, atît în desăvîrșirea sufletească a noastră și a păstoriților noștri, cit și în prestigiul cu care împodobîți zi de zi, Biserica Ortodoxă Romînă.

Înalt Prea Sfințite și Prea Fericite Părinte Patriarh,

Azi dimineată și la amiază la slujba Sfintei Invieri am cîntat slava pe glasul al V-lea: «Ziua Invierii și să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să ne îmbrățișăm»....

Noi am venit acum cu dragoste fiască la Înaltul nostru Stăpîn, să punem în aplicare cele cîntate... Am venit să Vă îmbrățișăm cu încrederea iubirii și respectului ce Vă păstrăm:

Vă urăm din suflet toată prosperitatea și Vă zicem din toată conștiința noastră preoțească:

Hristos a înviat!

A luat apol cuvîntul Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian care a grăit:

Prea Cucernicii Părinți,

Praznicul Sfintei Invieri din anul acesta ne oferă, ca și anul trecut, un fericit prilej de a ne întîlni unii cu alții, stăpîniți de bucuria pe care ne-o aduce una dintre cele mai mari sărbători ale Bisericii noastre: Praznicul praznicelor, sărbătoarea sărbătorilor, Paștele Domnului.

Așa cum știți din spusele Sfîntului Apostol Pavel despre însemnătatea Invierii Domnului, cînd zice: «Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propoveduirea noastră, zadarnică și credința voastră» (I Cor. XV, 14) — înfrîngerea morții prin Invierea cea de a treia zi a Fiului lui Dumnezeu constituie pentru noi, vestitorii acestui minunat, temelia propoveduirii noastre și a credinței poporului nostru dreptcredincios.

«Este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa» (Psalm CXVII, 23). Prea Cucerniciile Voastre, alături de toți colaboratorii Scaunului mitropolitan și patriarhal, ca slujiitori ai bisericilor din Capitală, din orașul de reședință, vă puteți numi casnici noștri, căci sînteți alături de Noi, Conducătorul Bisericii mitropolitane și Conducătorul Bisericii Ortodoxe Romîne și — cum spunea Părintele Grigore Popescu — ne întîlnim laolaltă din cînd în cînd, în zilele de bucurie ale marilor praznice creștinești, cit și cu prilejul diferitelor vizite ce Ni se fac de către Căpeteniile bisericesti din străinătate: — ne întîlnim în casa noastră unii cu alții și folosim aceste prilejuri pentru a ne împărtăși unii altora nu numai bucuriile și mărturisirile noastre, dar în același timp ne împărtășim unii altora și gîndurile noastre, care sînt legate todeauna de împrejurările și de realitățile vieții pe care o trăim în cîmpul propoveduirii noastre.

Părintele Grigore Popescu, delegatul Prea Cucernicilor Voastre, a amintit în cuvîntarea sa, ca și delegații și cuvîntătorii Dvs. din celelalte întîlniri ale noastre, o serie de lucruri care ni se atribuie nouă și în special unele rezultate, unele realizări frumoase din viața Bisericii noastre.

Prea Cucernic Părinți, eu nu voi îndrăzni niciodată să mă laud cu ceea, decît cu «neputințele mele» — după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel — și nu voi putea lua alt martor înaintea Prea Cucernicilor Voastre decît pe Dumnezeu, căruia totdeauna, în rugăciunile mele, i-am cerut ajutor și milă pentru ca în problemele care se ivesc neconținut în viața Bisericii noastre, să pot da răspunsul cel mai bun și deslegarea cea mai fericită. Și iarăși țin să adaug că măsurile pe care le iau, m-am străduit să fie cit mai drepte, cit mai juste. Sigur că nu am reușit deplin, n-am putut mulțumi pe toată lumea. În ceas de cumpănă, omul spune adesea că nici Dumnezeu care-l puternic și plin de milă, de dar și de înțelepciune, nu poate mulțumi pe toată lumea. Și de este așa, cu atît mai puțin un Conducător bisericesc, nu poate mulțumi pe toată lumea.

Socot, pentru aceea, că e binevenită amintirea pe care a făcut-o părintele Popescu despre «Slava» pe care cu toții am cîntat-o în bisericile noastre astăzi, și «Slava laudelor Invierii», în care noi ne îndemnăm «Să ne îmbrățișem unii pe alții și să lăsăm toate pentru Inviere». Este adevărat că întîlnirea noastră de astăzi ne cere, înainte de toate, această îmbrățișare a unora cu alții și ne poruncește a lăsa toate pentru Inviere. Deci, dacă între unii dintre noi nu a fost mulțumire și bucurie deplină în anul care s-a scurs, apoi datorii sîntem astăzi, cînd sărbătorim Invierea Domnului «să ne îmbrățișem unii pe alții și să lăsăm toate pentru Inviere».

În ceea ce ne privește pe Noi, mărturisesc încă odată, luînd martor înaintea Prea Cucernicilor Voastre pe Dumnezeu, că în tot ceea ce am rîndit și am făcut, nu am fost călăuzit de alte gînduri decît de acelea de a face și a împlini voia lui Dumnezeu. În toate măsurile ce luăm și în toate îndrumările ce vă trimitem, nu căutăm niciodată să împlinim dorințe deșarte pentru Noi, ci căutăm să gonim de la Noi orice ispită cu gînd de slavă deșartă. De aceea, Prea Cucernic Părinți, martor ne este Domnul că în toată strădania și în toate cele rîndite în sfat cu colaboratorii mei, care și ei au fost călăuziți totdeauna de dragoste pentru Biserică și pentru preoți, frații lor intru slujire, — în toată această străduință a noastră nu am fost călăuziți de alt gînd decît de acela de a sluji lui Dumnezeu, de a sluji Mintuitorului nostru Iisus Hristos cu cit mai multă vrednicie.

A amintit Părintele Popescu de viața care se deapănă în cuprinsul Arhiepiscopiei Noastre și în cuprinsul Patriarhiei Romine. Dacă lucrările merg bine și dacă toate cele ce s-au îndeplinit au fost bune, toate aceste lucrări nu le atribuim ție, ci miinii lui Dumnezeu, care veghează asupra Bisericii noastre și asupra Conducerii acestei Biserici. Ca oameni, puterile noastre sînt slabe și repet, încă odată, noi nu ne putem lăuda cu tăria noastră, ci ne lăudăm numai cu slăbiciunile noastre.

Și fiindcă Prea Cucernicile Voastre, prin Părintele cuvîntător, ați făcut din nou mărturisiri de dragoste față de mine personal, față de conducătorul Dvs., la rîndul meu vă împărtășesc aceleași mărturisiri de dragoste și de prețuire și în același timp vă pot asigura că toți colaboratorii mei: Episcopi, Vicari, Consilieri, Inspectori, — vă poartă aceeași dragoste și aceeași prețuire.

În ceea ce ne privește preocuparea Noastră de căpetenie pentru zilele de astăzi, preocupare la care Patriarhul și colaboratorii lui chiamă permanent pe toți slujitorii Bisericii și pe toți credincioșii ei, preocupare pe care Noi o socotim în vremea de astăzi de cea mai mare încredințare și nu numai pentru mîsluina noastră de slujitori ai lui Hristos și al Evangheliei Sale, ci și față de răspunderea pe care o avem înaintea lui Dumnezeu nu numai pentru sufletele credincioșilor noștri, și pentru viața lor în această lume, mă refer la preocuparea pentru salvarea păcii și înlăturarea unui război atomic, exprimăm limpede gîndurile noastre astfel: trăim într-o epocă pe care foarte multă lume o numește epoca atomică și Istoria va înscrie — după socotința Noastră — epoca pe care o străbatem ca pe o epocă atomică, fiindcă datorită descoperirii energiei nucleare de către știința zilelor noastre, această epocă nu poate fi numită altfel.

Cum însă talnele naturii, puterile naturii, Dumnezeu le descoperă oamenilor pentru a le ușura viața, noi socotim că descoperirea energiei atomice este un dar al lui Dumnezeu făcut omnirii pentru ca să-l vină în ajutor și să-i ușureze viața, iar nu să-l distrugă. Numai diavolul, care — după credința noastră, este capul răutăților și dușmanul de veacuri al omnirii, caută din răsuputeri, prin unelele lui să schimbe fericita folosire a acestui dar într-un mijloc de nimicire a vieții și a omnirii întregi.

Așa privind problema aceasta, noi nu putem să stăm cu brațele încrucișate, ci trebuie să deschidem lupta împotriva tuturor uneltitorilor diavolului, care caută să arate că această energie atomică nu a fost un dar al lui Dumnezeu descoperit și dat omenirii pentru fericirea ei, ci, din contra, ea este un blestem și o nenorocire pentru omenire.

Cunoscind deci aceste lucruri, noi care slujim pe Hristos — Dumnezeu nostru —, noi care cunoaștem din învățătura Lui toate zvircolirile și în același timp toate puterile diavolului, intrarmați fiind cu darul puterii lui Hristos dat nouă de a «călca peste șerpi, peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului», prin urmare conștiinți fiind de puterea pe care ne-a dat-o Dumnezeu, noi trebuie să ducem lupta cu timp și fără timp, prin puterea rugăciunii noastre care trebuie să se îndrepte înaintea lui Dumnezeu, ca El să ne înarmeze cu puterea ingerilor Săi, ca să putem izgoni din lumea aceasta toate puterile întunericului, care vor să nimicească viața de pe pământ.

De altfel prin Pastorala pe care v-am trimis-o de aceste Sfinte Sărbători, pentru a fi citită către credincioșii Bisericii noastre, am arătat increderea noastră fermă în biruința desăvârșită a luptei noastre, știind și crezind cu toată ființa noastră în puterea și ajutorul lui Dumnezeu, care este împotriva celor mindri și trufași, — și deci împotriva stăpînului lor, diavolul. Cunoscind puterea lui Dumnezeu asupra diavolului, nădăjdum că El va asculta rugăciunile noastre, va binecuvînta toată strădania noastră și va încununa cu izbîndă lupta pentru apărarea păcii.

De aceea, Prea Cucernici Părinți, dacă v-am îndemnat și sfătuit să stați în mijlocul poporului chemându-l la rugăciune către Cel Atotputernic în acest început de epocă, denumită epoca atomică, mergînd din casă în casă și luînd semnături pe Apelul care mobilizează toată lumea de pe glob împotriva aceluia care vor să dea drumul energiei atomice pentru nimicirea vieții de pe pământ; dacă v-am sfătuit și îndemnat la acest lucru, apoi noi am socotit că aceasta intră în obligațiile misiunii noastre de propovăduitori ai păcii Evangheliei Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

În ultimul timp, precum vă făceam mărturisiri cu ocazia întîlnirii noastre de Anul Nou, multe lucruri frumoase am aflat despre activitatea Prea Cucernicilor Voastre și aceste lucruri Ne-au bucurat nespus de mult — și pe mine și pe colaboratorii mei, nu numai pentru că ați dat ascultare poveștelor și îndrumărilor Noastre, căci atunci ar fi poate o bucurie de slavă deșartă, ci pentru faptul că prin aceste vești bune Ne-am convins că preoțimea Capitalei noastre, a Eparhiei și a Țării noastre, e conștientă de misiunea ei și e conștientă de pericolul care într-adevăr amenință viața de pe pământ.

Preoțimea noastră este încă în plină activitate cu stringerea de semnături pe ultimul Apel al Consiliului Mondial al Păcii de la Viena. Lucrarea aceasta se va termina în cîteva săptămîni și atunci credincioșii noștri, alături de toți filii Patriei, se vor întîlni în adunările lor sătești, comunale, racionale și regionale pentru alegerea Comitetelor de conducere locale, care — la rîndul lor — își vor trimite delegații la Marea Adunare a Partizanilor Păcii din R.P.R., ce va avea loc în cursul lunii mai la București, cînd exponenții poporului nostru își vor spune cuvîntul lor din nou împotriva aștătorilor războiului atomic și vor face, în același timp, desemnarea delegațiilor Țării noastre la cea mai mare adunare a Partizanilor Păcii din întreaga lume, care își va desfășura lucrările la Helsinki, în Finlanda.

Va fi una dintre cele mai mari Adunări Mondiale, care va căuta prin toate mijloacele să întoarcă de la calea plerzării pe uneltitorii războiului atomic și să salveze omenirea cîstită de la nimicirea pe care aceștia, cu gînduri diabolice ar voi să l-o pregătească.

Prin urmare, Prea Cucernici Părinți, vă indemn din toată inima să vă continuați cu însufleșire activitatea de sprijinire a luptei pentru pace, atît prin stringerea de semnături pe Apelul de la Viena cît și în adunările Comitetelor de circumscripții, raioane și regiuni, pentru ca la Adunarea partizanilor păcii din țara noastră să poată lua parte exponenții cel mai autentici, cel mai convinși și cel mai zelosi al luptei pentru pace, între care se vor număra desigur și foarte mulți preoți.

Continuați, deci, cu toată însufleșirea acțiunea de lămurire a poporului nostru în legătură cu toate hotărîrile ce se vor lua cu prilejul marii Adunări a Partizanilor Păcii din țara noastră și să faceți cunoscute pînă în cele mai îndepărtate sate ale Eparhiei și ale Țării noastre hotărîrile ce se vor lua de Adunarea Mondială a Partizanilor Păcii, ce se va ține la Helsinki, în Finlanda.

Încheind, vă mulțumesc din toată inima pentru prilejul pe care mi l-ați oferit și în anul acesta de a ne revedea în zlua celei mai mari bucurii duhovnicești pe care

ne-o aduce Invierea Domnului și — pe lângă mărturisirile pe care ni le-am făcut unul altora de prețuire, de dragoste, de iubire și de ascultare, să ne dăruim frățeasca îmbrățișare de slujitori ai lui Hristos cel înviat din morți, Căruia noi ne-am legat să-I închinăm toată viața noastră, toată slujirea noastră.

Răspunzind salutului Prea Cucernicilor Voastre cu: «Adevărat a înviat», să ne îmbrățișăm unii pe alții și să lăsăm totul pentru Inviere. Amin!

*

Toți cei de față au intonat «Hristos a înviat» și «Imnul Patriarhal», după care Înalt Prea Sfintia Sa Patriarhul JUSTINIAN a coborât în mijlocul preoților, stăpinit de multă voință duhovnicească, ciocnind tradiționalul «ou roșu».

CONFERINȚELE PREOȚEȘTI DE ORIENTARE

Intre 1 și 10 februarie a.c., potrivit hotărârilor Sfintului Sinod, în tot cuprinsul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor s-au ținut conferințele preoțești de orientare, cu tema: «Indatoririle cetățenești ale preoților și credincioșilor (temeiuri biblice și patristice) și metode pastorale pentru împlinirea lor».

Conferințele s-au ținut în cadrul raioanelor și au fost prezidate de delegați ai Centrului Eparhial, după cum urmează: În București și la Cîmpulung-Muscel a prezidat P.S. Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal; la Găești a prezidat P.S. Episcop Antim Tirgovișteanu, Vicar Patriarhal; la Ploești și Cricov P.C. Pr. Alexandru Ionescu, Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor; la Cîmpina și Vida, P.C. Pr. Ioan Gagiu, Director al Administrației Patriarhale; la Roșiori de Vede și Virtoapele, P.C. Pr. Grigore Burlușanu, Consilier Patriarhal; la Alexandria și Zimnicea, P.C. Pr. Dr. Gheorghe Soare, Consilier Patriarhal; la Râcari, P.C. Pr. Athanasie Preda, Consilier Patriarhal; la Fetești, P.C. Pr. Vasile Ștefan, Consilier și Inspector General Patriarhal; la Lehliu și Vidra, P.C. Pr. Zaharia Bibile, Inspector Patriarhal; la Mihăilești, P.C. Arhid. N. Nicolaescu, Prorector al Institutului Teologic de grad Universitar din București; la Pucioasa și Tirgoviște, P.C. Pr. Alexandru Petru, Consilier Arhiepiscopal; la Giurgiu, Brănești și Snagov, P.C. Pr. Stan C. Dimancea, Consilier Arhiepiscopal; la Urziceni și Slobozia, P.C. Pr. Marcel Mihălescu, Consilier Arhiepiscopal; la Călărași, P.C. Pr. Prof. Alexandru Ciurea; la Oltenița și Teleajen, P.C. Pr. Constantin Hașcău, Secretar Eparhial, și la Topoloveni, P.C. Pr. Dr. Gh. Dem. Ciocan, Protopopul regiunii București.

Preoții Eparhiei noastre au luat parte cu vie însuflețire la tratarea temei aminate, arătându-se documentat temeiurile biblice și patristice care încuviințează o slujire corectă și conștiințioasă a Patriei noastre, a regimului nostru democrat-popular.

«Intrucât individul trăește în și prin colectivitate — a spus Părintele Pandlei Petre de la parohia Rincezi, raionul Teleajen —, este dator la fundamentală a fiecăruia dintre noi, a contribui la dezvoltarea patrimoniului obștesc și de a-l apăra cu grijă ca pe un teren propriu, împotriva oricărei distrugerii și neglijențe. Fiecare dintre noi are datoria de a participa activ la viața publică a țării, contribuind cu toate puterile sale la întărirea regimului de democrație populară, la progresul economic și cultural al țării, la întărirea capacității ei de apărare. În aceste probleme preotul are îndatorirea de a sprijini munca dusă de organele locale, în toate domeniile».

«Iubirea de Patrie nu este numai un sentiment natural — a spus Părintele D. Popovici de la parohia Frumușani, raionul Vidra —, dar și o datorie care izvoară din porunca iubirii. Înălțarea și gloria unui popor se cuceresc prin împlinirea datoriilor cetățenești, prin acte de patriotism sincer, prin eroism... «Sfinții Părinți au cuvinte foarte frumoase despre patria și poporul în mijlocul cărui s-au născut și au trăit, dar ei credeau și nădăjduiau și spre patria cerească, pe care o iubeau mai mult decât pe aceasta trecătoare...». Dragostea de patrie este astfel ziditoare, așa cum ura este distrugătoare. Biserica Ortodoxă propovăduiește cu timp și fără timp, dragostea de Patrie, așa cum propovăduiește și dragostea de pace, căci dragostea de patrie cuprinde în sine toate realizările poporului muncitor prin eforturile lui de a-și crea o viață mai bună. Patriotul luminat iubește nu numai toate națiunile dar și contri-

buția specifică a fiecăreia din ele la cultura și progresul întregii omeniri. Națiunile lumii vin fiecare cu o zestre prețioasă pe care au adunat-o în decursul istoriei lor și o adaugă tezaurului cultural comun al omenirii. Fiecare națiune își are astfel meritele sale și drepturile sale la dragostea noastră. De aceea, cu cît patriotismul se dezvoltă și se adâncește în conștiința credincioșilor, cu atît ei se conving că Biserica Ortodoxă a rămas și în această privință pe linia ei tradițională de mărturisire» (P. Rezuș, în rev. «Studii Teologice», an. IV, p. 111).

«Din dragostea de Patrie reiese supunerea și ascultarea față de Stăpînire și față de Stat».

«Prin metodă înțelegem — a spus Părintele N. Albuț de la parohia Hotarele II, raionul Vidra, regiunea București — procedeul de urmat pentru împlinirea unor sarcini sau îndatoriri cum sînt cele prezente. Metoda pastorală comportă însă multe greutăți. Lucrul acesta a fost afirmat de Sfîntul Ioan Gură de Aur, cînd el zice: «A voi să enumeri toate greutățile pastorale înseamnă a măsura marea». Cu toate acestea succesul constă în exemplul personal în îndeplinirea îndatoririlor cetățenești. Preotul trebuie să facă el mai întîi ceea ce cere el credincioșilor săi, să ia parte la acțiune cu ei... În momentul de față ne stă înainte două îndatoriri de seamă: lupta contra războiului atomic, lupta pentru pace, care este prima și permanenta îndatorire, și a doua: pregătirea și sprijinirea ducerii la bun sfîrșit a campaniei agricole de primăvară, chezașia unui viitor fericit și sigur. Pentru prima îndatorire ne luăm angajamentul să facem și pe cei puțini care mai rătăcesc încă în iluzii deșarte, să înțeleagă că un război atomic n-alege soarta vreunuia și să-i facem pe toți să semneze Apelul Consiliului Mondial al Păcii, pentru zădărnirea războiului atomic; iar pentru a doua îndatorire, să ne atașăm cu tot sufletul alături de specialiști și îndrumători ca muncile agricole de primăvară să înceapă cu cele mai bune speranțe de viitor. Incheind cele spuse în lucrarea de față, putem afirma: preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Romine, îndeplinindu-și cu rivnă toate îndatoririle ce le revin și cu toată conștiințiozitatea, se vor ridica la cinstea semnelor lor și vor trage în viață una din învățăturile de bază ale Bisericii noastre: dragostea de aproapele.

Ducîndu-și la îndeplinire din plin toate îndatoririle cetățenești, lucrînd cu înțelegere și cu dragoste, preoții și credincioșii Sfintei noastre Biserici vor contribui la apărarea păcii și la întărirea Patriei noastre scumpe și vor împlini și cuvintele Înalt Prea Sfîntului Patriarh Justinian, care într-una din pastoralele sale spune preoților și credincioșilor săi: «Îndeplinindu-vă îndatoririle toți după bună rînduială, «veți mîncă pîinea voastră cu mulțumire» (Levitic 22, 5)».

Cu citate din Sfînta Scriptură, cum și din Sfîntii Părinți bisericești, preoții cari au luat cuvîntul în cadrul discuțiilor asupra temei amintite, au arătat cu bogată informare temeuriile ce-i îndritulesc să sprijine din conștiință îndeplinirea îndatoririlor cetățenești ale lor și ale credincioșilor lor. În acest fel au vorbit și Părintele Andrei Gheorghe de la parohia Gărăgău, raionul Virtoapele; Pr. Teodor Ganea de la parohia Iepurești, raionul Mihăilești; Pr. Traian Georgescu de la parohia Movilita, raionul Urziceni; Pr. Ioan Lăzăroiu de la parohia Drajna, raionul Teleajen; Pr. Vasile Niculescu de la parohia Sf. Vineri-Ploești; Pr. N. Hanumolu de la parohia Hăbud, raionul Ploești; Pr. Cazan de la parohia Sălcie, raionul Cricov, și cei peste 200 preoți care au luat cuvîntul în cadrul acestor conferințe.

Ca membri ai Comitetelor de luptă pentru pace sau ca simpli cetățeni, ei sprijinesc, în măsura în care li se cere, toate acțiunile de folos obșteșc, fiind exemple vii în ce privește îndeplinirea obligațiilor cetățenești.

În campania de semnături pe Apelul Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, în campania de însămîntări, în acțiunile de autoimpunere, etc., etc., preoții Sfintei noastre Biserici Ortodoxe au dat și dau tot sprijinul cu conștiința împăcată că prin aceasta își îndeplinesc sacra lor misiune de buni și vrednici slujtori ai Bisericii Mîntuitorului Iisus Hristos și de cetățeni conștienți și devotați ai scumpei noastre patrii, Republica Populară Romînă.

*

Între 31 martie și 7 aprilie a.c. s-a ținut a doua conferință de orientare pe anul 1955, cu tema: «Biserica Ortodoxă Romînă sprijină chemările pentru apărarea păcii»

Conferințele au fost prezidate de delegați ai Centrului Eparhial, după cum urmează:

P.S. Episcop Antim Nica, Vicar Patriarhal, la București (Protoieria I); P.S. Episcop Theocist Botoșaneanu, Vicar Patriarhal, la Topoloveni; P.C. Pr. Alexandru

Ionescu, București, (Protoieria III); P.C. Pr. Ioan Gagiu, Oltenița și Giurgiu; P.C. Pr. Grigore Burlușanu, București (Protoieria II), Ploești, Cîmpina și Teleajen; P.C. Pr. Athanasie Preda, Cîmplung-Muscel și Găești; P.C. Arhid. N. Nicolaescu, București (Protoieria IV), Călărași și Fetești; P.C. Pr. Alexandru Petcu, Alexandria și Zimnicea; P.C. Pr. Stan C. Dimancea, Videle; P.C. Pr. Alex. Zamfirescu, Vidra și Răcari; P.C. Pr. Prof. D. Fecioru, Tîrgoviște și Pucioasa; P.C. Pr. Dr. V. Godeanu, Inspector Eparhial, Snagov; P.C. Diac. Prof. Vintilă Popescu, Slobozia; P.C. Pr. Prof. Al. Ciurea, Mihăilești; P. C. Pr. Prof. Mircea Chialda, Brănești; P. C. Pr. Constantin Hașcău, Secretar Eparhial, Lehțiu; P.C. Protopop N. Dragomirescu, Urziceni și Crevedia; P.C. Protopop V. Gregorian, Roșiorii de Vede și Virtoapele, și P.C. Protopop Vasile Ionescu, Cricov.

Din cele arătate de președinții conferințelor, rezultă că preoții au participat la aceste conferințe într-o proporție de aproape 100%. Că tema conferinței a fost bine pregătită, bogat informată și temeinic fundamentată, că discuțiile la teme au fost vii, cu frumoasă participare, cu completări judicioase, că activitatea socială a preoților este remarcabilă. Preoții Sfinții noastre Biserici conlucrează cu organele locale ale puterii de Stat, sprijinindu-le în măsura în care li se cere, dar mai ales în campania luptei pentru apărarea păcii.

«Clerul Bisericii Ortodoxe Române nu poate să rămână la periferia vieții sociale, — a spus Părintele Haralambie Popescu de la biserica Sf. Voevozi din București — ci el trebuie să rămână mereu angajat în plină luptă pentru înfăptuirea progresului social, pentru făurirea unei vieți mai bune a oamenilor muncii de la noi și de pretutindeni.

Sîntem convinși că în lupta noastră ne găsim la noi acasă, că nu este misiune mai nobilă pentru oamenii Bisericii decît aceea de a se strădui pentru înfăptuirea păcii pe pămînt.

Trebuie să fim «făcători de pace», ceea ce însemnează: creatori de valori morale și materiale și în același timp luptători neînfricați contra uneltirilor antiomane. Este porunca ceasului de față. Numai în aceste condițiuni Biserica Ortodoxă Română poate să contribuie efectiv la sprijinul chemărilor la lupta pentru apărarea păcii.

«Pentru clericii și credincioșii din țara noastră — a spus Părintele Nicolae Papa de la parohia Dirza, raionul Răcari — este o datorie de mare cinste să răspundă cu și mai multă însuflețire chemărilor adresate de Consiliul Mondial al Păcii, de a lupta pentru interzicerea armelor de nimicire în masă și pentru asigurarea securității tuturor națiunilor. Împlinind îndrumările Chiriarhilor lor și ale Sfințului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, slujitorii altarelor noastre își vor dovedi rivna întru slujirea cauzei păcii, prin însuflețirea cu care se vor situa în fruntea celor ce vor face să pătrundă cuvîntul Consiliului Mondial al Păcii în fiecare minte și inimă omenească.

Slujitorii altarelor au fost și vor fi și în viitor crainici avîntați ai vestirilor păcii.

«În aceste ceasuri — a spus diaconul Ion Popescu-Creangă de la biserica Sf. Ilie-Grand din Capitală —, cînd omenirea se află la una din cele mai mari răscuri ale istoriei sale, Biserica noastră înțelege să-și înmulțească eforturile pentru plinirea păcii, Biserica noastră înțelege să-și sporească rugăciunile sale către Împăratul păcii și Mintuitorul sufletelor noastre, ca să ne izbăvească de cel viclean și să dea biruință făcătorilor de pace împotriva celor ce vor să o turbure. Slujitoare a Domnului Păcii, Biserica noastră crede cu tărie în triumful binelui asupra răului, a luminii împotriva întunericii și a păcii împotriva războiului.

«Biserica Ortodoxă Română» — a spus Părintele I. Podoleanu de la parohia Teiu, raionul Topoloveni — a participat la toate acțiunile menite să slujească cauza păcii. Ea a înțeles problemele ce frămîntă astăzi omenirea cum și căile pe care trebuie să meargă pentru a face să biruiască ideea tratativelor pe cale pașnică a tuturor diferendelor dintre state pentru a se înlătura vîrsările de sînge. Clerul și credincioșii, au înțeles că lupta pentru pace este lupta pentru viață, pentru întărirea economiei naționale, pentru apărarea cuceririlor democratice. Ei știu că dușmanii Patriei sînt și dușmanii Bisericii și că acești dușmani se vor prăbuși sigur, deoarece cauza păcii este cauza întregii omeniri.

«Ca preot — a spus în referatul său Părintele Dincușor Ștefănescu de la parohia Chiajna-București —, urmînd exemplul Înalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian, de a fi mereu prezent cu fapta, cu lucrul și cu gîndul în toate acțiunile binefăcătoare ale luptătorilor pentru apărarea și consolidarea păcii în lume, nu încetez

a mă ruga Celui Atotputernic pentru împlinirea îngeresții vestiri: «Pe pământ pace, între oameni bună voie».

Alături de întregul nostru popor, care prin muncă pașnică își făurește viața sa cea nouă, Biserica Ortodoxă Română crede cu tărie în victoria forțelor păcii, ale luminii, ale vieții, ale dragostei.

Inima veșnic tinărară a omenirii bate astăzi cu putere pentru pace și putreda inimă a lumii care dispare nu-i va putea opri zvicnirile.

Pacea biruie, pentru că pacea e viața și fericirea oamenilor».

Tot așa av robii și Părintele Covali Vladimir de la parohia Dobra, raionul Tirgoviște: «Biserica Ortodoxă Română și-a făcut o laudă întru Hristos Domnul Păcii, sprijinind această mare poruncă a vremii și a Evangheliei: «Pe pământ pace și între oameni bună voie».

Ca mădular al Bisericii Ortodoxe Romine, sint convins de temeinicia evanghelică și socială a acestei acțiuni înalte a ei și voi căuta ca și eu să fiu soldat conștient în rindurile luptătorilor Bisericii Ortodoxe Romine pentru apărarea păcii, de totdeauna.

Voi cultiva neîncetat în inimile credincioșilor, sentimentul solidarității internaționale între popoarele pașnice, în frunte cu Uniunea Sovietică.

Voi învăța credincioșii să-și iubească patria, Republica Populară Română și cuceririle ei democratice și la nevoie să le apere cu jertfa vieții lor».

În același fel au vorbit și preoții: D. Stama de la parohia Vlădeni, raionul Ploești; Alexandru Misirliu de la parohia Sf. Alexandru-Colentina, București; Ioan V. Popescu de la parohia Drăghicești, raionul Topoloveni; T. Dumitrache de la parohia Budești, raionul Oltenita; Constantin Galeriu de la parohia Sf. Vasile-Ploești, și cei peste 200 preoți care au luat cuvîntul cu prilejul susținerii și discutării temei amintite.

La aceste conferințe au luat parte, ca invitați, delegați ai Ministerului Cultelor, ai Sfaturilor Populare raionale, ai Comitetelor de luptă pentru pace raionale, etc., care prin cuvîntările rostite și-au manifestat dragostea și mulțumirea lor pentru felul cum au fost tratate problemele cum și pentru felul cum cucernicii preoți sprijină prin colaborarea lor acțiunile de folos obștesc din cadrul raioanelor și comunelor.

Se constată, așa dar, că preoții Eparhiei noastre și-au însușit cu temeinicie îndemnul și sfaturile primite din partea Înalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian, a membrilor Sfințitului Sinod cum și din partea conducerii Centrului Eparhial și că, pe zi ce trece, cucerniciile lor, din îndemnul convingerii și al conștiinței lucrează mai hotărît pentru cauza sfîntă a apărării păcii, ca preoți buni și devotați ai Sfintei noastre Biserici și ca cetățeni cinstiți ai scumpei noastre patrii, Republica Populară Română.

REDAȚIA

CONFERINȚA INTERCONFESIONALĂ DIN PLOEȘTI

Reprezentanții cultelor religioase din regiunea Ploești, s-au întrunit în orașul Ploești, în consfătuire interconfesională în cadrul luptei pentru apărarea păcii.

Consfătuirea s-a ținut în sala de ședințe a Secției Financiare a regiunii Ploești. Au fost prezenți reprezentanți ai cultului ortodox, în frunte cu P.S. Episcop al Buzăului, Antim, reprezentanți ai cultului romano-catolic, mozaic, adventist, baptist, creștini după Evanghelle.

Din partea Comitetului Regional de Luptă pentru Pace a participat d-na Lelia Dogaru. Din partea Ministerului Cultelor au participat d-nii Ilie Matei și C. Tatu.

La masa prezidiului au luat parte: P.S. Episcop Antim al Buzăului, Dr. Menachem Șafran, șef-rabin, Pr. Emil Haussotter, P.C. Protoieru Al. Vlaiculescu, pastorii Marinescu Victor și Leric Ivan, d-na Lelia Dogaru și Ilie Matei, reprezentant al Ministerului Cultelor.

Dr. Menachem Șafran, șef-rabin, deschide ședința și arată sensul acestei consfătuiri. În momentul de față, la ordinea zilei sînt probleme de o importanță covârșitoare de rezolvarea cărora depinde viața sau distrugerea omenirii. Față de primejdia pe care o prezintă pentru omenire amenințările cercurilor agresive din Apus cu

declanșarea unui nou război, folosirea armelor atomice și a altor arme de distrugere în masă, omenirea se ridică cu toată hotărârea pentru a împiedica mina criminală care intenționează să o arunce în cea mai grozavă nenorocire din câte a cunoscut istoria pînă în prezent. Pe Apelul istoric al Consiliului Mondial al Păcii, adresat către popoarele lumii, milioane și milioane de oameni de pretutindeni își depun semnăturile, cu încredințarea că voința unanimă a tuturor va opri traducerea în fapt a scopurilor urmărite de cercurile imperialiste din Apus, în frunte cu S.U.A.

D-sa anunță apoi ordinea de zi a consfătuirii și dă cuvîntul Pr. Emil Hausso-
tter, care face prelucrarea temei: «Lupta popoarelor împotriva războiului atomic».

Din expunerea făcută a reieșit că cercurile imperialiste în frunte cu S.U.A. fac tot ce le stă în putință în vederea înăsprii încordării internaționale, prin crearea de blocuri agresive, prin ratificarea acordurilor de la Paris, prin care se urmărește reînvierea Wehrmachtului german și refacerea militarismului german, cum și pentru declanșarea războiului atomic. În fața acestei pregătiri, omenirea cinstită din lumea întreagă se ridică cu hotărâre pentru zădărnicierea acestor planuri criminale care amenință pacea lumii. D-sa își exprimă convingerea că voința hotărîtă a tuturor va face ca pacea să triumfe.

După terminarea acestei expuneri se începe seria discuțiilor.

Se dă cuvîntul pastorului Victor Marinescu, din partea cultului adventist, care spune: «Am ascultat cu toată atenția expunerea făcută și îmi însușesc întru totul cuprinsul ei. Momentul în care ne-am întrunit în această consfătuire este foarte important. Este vorba de una din cele mai grave amenințări: distrugerea vieții prin folosirea armei atomice. Pericolul a fost adus la cunoștința întregii omeniri de către Consiliul Mondial al Păcii prin Documentele pe care le-a elaborat. Apelul către popoarele lumii împotriva pregătirii războiului atomic arată clar pericolul pe care îl prezintă pentru întreaga omenire folosirea armei atomice, care ar duce la un război de exterminare. Ne însușim cuprinsul Apelului. Ca unii care propovăduim pe Dumnezeu Păcii, declarăm că, alături de toți oamenii cinstiti, ne ridicăm împotriva acestora care pregătesc războiul atomic, ne împotrivim reînarmării Germaniei occidentale și vom face tot ce ne va sta în putință pentru ca pacea să triumfe. Prin lupta noastră comună nu se poate ca intențiile demonice care ațîță la noi măceluri, să nu fie înfrinte. Dacă noi sîntem slujitorii Dumnezeului păcii, avem misiunea sfîntă să propovăduim pacea și să luptăm pentru ea. Noi știm că viața oamenilor va fi fericită prin lupta celor ce se străduiesc să se așeze în lume o nouă ordine socială, bazată pe adevăr și dreptate. Și va fi cu adevărat fericită odată cu înlăturarea amenințărilor și a pericolului războiului atomic. Vom duce cuvîntul nostru în rîndurile credincioșilor pe care îi păstoriți și-i vom îndemna să semneze cu toată convingerea Apelul păcii».

Ia cuvîntul pastorul Tăchici, din partea cultului adventist, care spune: «După încetarea războiului din Coreea, noi am încercat un sentiment de liniște și speranță. Dar liniștea și speranța omenirii a fost turburată de faimoasele acorduri de la Londra și Paris. Din referatul prezentat am înțeles că pericolul cel mai mare pentru pacea lumii este reînarmarea Germaniei occidentale. Dar forțele păcii se opun forțelor întinericului și luptă cu hotărâre pentru a împiedica realizarea unor astfel de planuri diavolești. Al doilea pericol este amenințarea cu arma atomică. Noi, slujitorii cultelor, împreună cu credincioșii noștri declarăm că ne unim lupta noastră cu lupta tuturor pentru a împiedica dezlănțuirea unui război, cum și a folosirii armelor de exterminare în masă. S-a deschis campania de strîngere de semnături pe Apelul Păcii. Ne facem o datorie de slujitori ai religiei păcii îndemnînd și lămurînd pe credincioșii noștri asupra importanței pe care o are fiecare semnătură pentru cauza păcii, arătîndu-le totodată că aceste semnături exprimă o forță, o credință, o unitate de luptă a popoarelor iubitoare de pace. Aceste semnături puse pe Apel, formează un curent de opinie mondială care va opri războiul, va opri folosirea armei atomice.

Am semnat Apelul cu conștiința că îmi îndeplinesc o datorie sfîntă, cu convingerea că pacea va triumfa».

Preotul I. Dragomirescu, din partea cultului romano-catolic, spune: «Ne-am întrunit astăzi pentru a ne spune cuvîntul nostru cu privire la intensificarea luptei pentru apărarea păcii în rîndurile credincioșilor pe care îi păstoriți. Noi am primit îndemnuri de la conducătorii noștri în vederea unei cît mai intense acțiuni în rîndurile credincioșilor noștri pentru participarea activă la lupta pentru apărarea păcii. Dar acest îndemn izvorăște și din însăși misiunea noastră. Cine din noi poate privi cu pasivitate lupta hotărîtă a tuturor popoarelor cinștite pentru a împiedica dezlănțuirea unui nou război, pentru a împiedica folosirea armelor de exterminare în masă?

A privi cu indiferență această măreață luptă înseamnă a dezerta de la cea mai sfântă dintre dăjoriile noastre de slujitori ai lui Dumnezeu. Am mers pe la casele credincioșilor pe care îi păstoresc și am putut constata că toți sînt convinși de justetea luptei pentru cauza păcii și credincioșii și-au pus semnătura pe Apel cu convingerea că aceste semnături vor asigura biruința păcii în lume.

Ne luăm angajamentul de a fi și mai departe apărători ai păcii și ne vom face și pe viitor datorii. Eu personal voi căuta să fiu pildă credincioșilor în această măreață acțiune și voi sprijini cu toată puterea lupta tuturor oamenilor cinstiți care vor să asigure viața prin înfrîngerea uneltirilor vrăjmașilor păcii».

Se înscrie la cuvînt P.C. Protoiereu Al. Vlaiculescu, care spune: «Ori de cite ori ne aflăm adunați la un loc, noi, reprezentanții diferitelor culte religioase, mă gîndesc cu recunoștință la regimul nostru democrat-popular, care ne-a creat astfel de condiții încît vrăjmășiile de odinioară, cultivate de vechile regimuri, au dispărut din mijlocul nostru. Mă gîndesc totodată și la cuvîntul scris în Cartea noastră Sfîntă: Ce bine este ca frații să fie împreună. Iată-ne acum, oameni de diferite credințe, adunați la un loc pentru a ne cunoaște, pentru a discuta probleme de viață și prima din aceste probleme este aceea a apărării păcii.

Cel mai de seamă eveniment ce se petrece în prezent atît la noi cît și în lumea întreagă, este acțiunea pentru semnarea Apelului Păcii de la Viena.

Campania pentru stringerea de semnături pe Apel a început. Toți oamenii cinstiți, fără deosebire de opinii, de credințe religioase, semnează Apelul cu entuziasmul și cu nădejdea că forțele păcii vor birui forțele războiului. Noi ne-am întrunit azi pentru a ne exprima adeviziunea noastră totală la acțiunile pentru triumful cauzei păcii, dar în același timp și pentru a ne sfătui asupra mijloacelor pe care să le întrebunțăm pentru ca credincioșii noștri să fie conștienți de importanța semnăturilor puse pe Apelul Păcii.

Ne dăm seama de pericolul ce amenință omenirea dacă intențiile imperialiștilor pentru dezlănțuirea unui nou război și a folosirii armei atomice ar putea fi puse în aplicare. Dar nu e suficient să știm numai noi acest lucru. Trebuie să-l cunoască și credincioșii noștri. De aci reiese îndatorirea pe care fiecare o avem de a face ca toți cei pe care îi păstorum să cunoască pericolul ce amenință omenirea.

Diferiți conducători de culte au adresat mesagii, chemări, credincioșilor respectivi din Europa, America și din toată lumea. Aceste chemări socotesc că este bine să le cunoască și credincioșii noștri. Cît de folositor ar fi ca un reprezentant al unui cult să aducă la cunoștința credincioșilor altui cult cuprinsul acestor mesagii. S-ar forma o unitate de gîndire, s-ar vedea și mai mult că pacea este un bun comun al tuturor, că pacea nu are granițe, că ea aparține tuturor oamenilor cinstiți de pretutindeni.

Și mai am de adăugat ceva: Credincioșii noștri să știe că dacă toate religiile au la bază pacea, nici una nu oprește apărarea ei prin orice mijloace, atunci cînd ea este pusă în pericol. Credincioșii noștri să știe că dacă războiul de cotropire, de înrobire, este oprit, războiul de apărare, în cazul că pacea este primejduită, este îngăduit. Deci datoria noastră este să facem din credincioșii noștri factori activi pentru apărarea păcii.

În munca noastră să fim un permanent exemplu cu fapta noastră, cu munca noastră întru îndeplinirea tuturor obligațiilor cetățenești, dînd dovadă de un cald avînt patriotic, pus în slujba colectivității.

Dacă din punct de vedere doctrinar avem păreri deosebite, ne unește o mare problemă: a păcii. Pentru ca acțiunile noastre să fie încununete de succes, să facem ca toți păstoriții noștri să știe că unul este firul care ne leagă pe toți: pacea și dragostea între oameni. Cu astfel de gînduri, cu astfel de hotărîri să plecăm de la această consfățuire.

Ia cuvîntul P.S. Episcop Antim al Buzăului, care spune: «Ne declarăm mulțumiți de cele afirmate de antevorbitori. Am de adăugat că lucrarea noastră, a reprezentanților cultului ortodox în lupta pentru pace, este dirijată de Sf. Sinod, în frunte cu I.P.S. Patriarh Justinian. Fiecare reprezentant de cult este un reprezentant al unei comunități omenești, al aspirațiilor, al nădejdlor ei. Pacea este un țel al omenirii și noi, reprezentanții cultelor nu ne putem rupe de acest țel. Noi nu ne complacem într-un pacifism utopic, ci, ca unii care trăim realitatea vieții pămîntești, avem datoria să propovăduim și să luptăm pentru o pace reală, izvorită din aspirațiile tuturor oamenilor de a se bucura de viață, de rodul strădaniilor lor, pentru a-și crea o viață nouă, mai bună. Pentru înfăptuirea unei astfel de păci se desfașoară lupta oamenilor și la o astfel de luptă sîntem chemați și noi. Să răspundem acestei chemări cu conștiința că ne facem datoria și față de Dumnezeu, căruia îi

slujim, și față de Patria noastră, care, prin munca și strădania celor ce muncesc, se încununază cu noi și noi biruințe».

Pastorul Al. Opreșan, din partea cultului adventist, după ce și-a exprimat mulțumirea că i s-a dat prilejul să participe la această consfătuire, a spus: «Instigatorii la război fac cu rea credință anumite afirmații. Ei spun că vor să dezrobească popoarele și pentru aceasta vor să folosească arma atomică. Ce fel de dezrobine și din ce să ne dezrobească? Un popor liber, stăpîn pe soarta sa, are nevoile să fie dezrobot? Dar pentru ei dezrobire înseamnă distrugere de vieți, de bunuri. Să demascăm în fața credincioșilor astfel de intenții. Mă angajez să sprijin cu toată puterea mea lupta pentru apărarea păcii».

Pastorul Emil Haussotter, din partea cultului romano-catolic, arată că lupta popoarelor este să zăgăzuiască rolul agresorilor care vor să turbure pacea lumii. Pentru aceea, toți își pun semnătura pe Apelul Păcii și se declară împotriva întrebuirii energiei atomice în scopuri de distrugere a omenirii. Arată apoi suferințele clerului catolic din Germania hitleristă.

«Semnez Apelul și odată cu semnătura mea mă angajez să-mi fac pe deplin datoria de luptător pentru pace, de cetățean al Patriei în care trăiesc».

Pastorul Leric Ioan, din partea cultului baptist, declară: «Sînt împotriva armii atomice și împotriva celor ce se gîndesc la folosirea ei pentru distrugerea omenirii. Privesc cu admirație faptul că Uniunea Sovietică a hotărît să pună la dispoziția statelor iubitoare de pace, energia atomică, pentru scopuri pașnice. Nu voi înceta de a lupta și a duce mesajul păcii în fiecare casă».

Dr. Dr. Menachem Șafran, prim-rabin, încheind seria discuțiilor, declară următoarele:

«În trecut, sub vechile regimuri, era de neconceput ca un rabin să stea la aceeași masă cu un episcop ortodox, sau cu un reprezentant al cultului catolic, pentru a discuta împreună probleme ce privesc viața credincioșilor noștri. Acest lucru s-a petrecut sub regimul nostru democrat-popular, care a stins ura de rasă, de credințe religioase. Iată-ne adunați la un loc pentru a găsi soluții comune pentru apărarea celui mai prețios bun al omenirii întregi: pacea».

După aceasta, d-se face un rezumat al discuțiilor, cu îndemnul ca fiecare, mergînd la locul său de activitate, să-și spună cu hotărîre cuvîntul. «Să facem ca toți credincioșii noștri să știe că lagărul păcii, în frunte cu Uniunea Sovietică, reprezintă o forță de neînving, să facem ca toți să știe ce țările reprezintă semnăturile puse pe Apelul de la Viena pentru triumful păcii, pentru împiedecarea folosirii armii atomice. Să știe toți că fericit nu poate fi decît acela care luptă pentru fericirea altora. Să mergem tot înainte și în numele vieții, alături de toți oamenii cinstiți de pretutindeni, să luptăm cu toată hotărîrea pentru apărarea păcii. Lupta noastră, lupta popoarelor, nu va fi zadarnică: pacea va triumfa».

S-a dat apoi citire unei moțiuni de protest împotriva dezlănțuirii războiului atomic, după care reprezentanții cultelor și-au pus semnăturile lor pe Apelul Păcii.

Pr. AL. VLAICULESCU

POMENIREA PROFESORULUI GHEORGHE ARGHIROPOL († 12. II. 1952),

Simbătă 26 februarie 1955, în Paraclisul Institutului Teologic de grad universitar din București, s-a oficiat de către P. C. Preot Profesor Grigore Cristescu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, un parastas pentru profesorul Gheorghe Arghiropol, trecut la cele veșnice acum trei ani.

Au fost de față P.C. Pr. Prof. Ioan Gh. Coman, rectorul Institutului, P.C. Diacon Prof. N. Nicolaescu, prorectorul Institutului, profesorii, studenții și preoții cursiști al seriei a XXI-a.

Corul studenților și al preoților cursiști a dat cuvenitele răspunsuri. Cu acest prilej, P.C. Pr. Conf. Alexandru I. Ciurea a rostit un călduros cuvînt omagial.

SOLEMNITATEA INMORMINTĂRII

P. S. ARHIEREU Dr. VENIAMIN POCITAN

În ziua de 14 martie 1955 a încetat din viață, în Sf. Minăstire Cernica, unde se retrăsese în ultimii ani, Prea Sfințitul Dr. Veniamin Pocitan, fost Vicar Patriarhal.

După îmbrăcarea în veșminte arhieresti, corpul neînsuflețit a fost așezat în sicriu și depus în biserica Sf. Gheorghe din minăstire, unde s-a oficiat o scurtă molitivă de către preoții minăstirii, avînd în frunte pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Efrem.

Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian fiind anunțat despre această pierdere, a dispus ca toate cheltuielile de înmormintare și de pomenire să fie suportate de Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor și a delegat pe Prea Sfințitul Theoctist, Vicar Patriarhal, să ia parte la înmormintare și să rostească un cuvînt ocazional, în numele Înalt Prea Sfinției Sale și al Sfîntului Sinod.

În dimineața zilei de 19 martie a avut loc slujba pogribaniei, care a fost săvîrșită cu toată solemnitatea cuvenită, de un sobor de 12 preoți de mir și călugări, avînd în frunte pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Efrem, Prea Sfințitul Theoctist, Vicar Patriarhal, Prea Sfințitul Athanasie Dincă și Prea Sfințitul Pavel Șerpe.

După oficierea slujbei din biserică, au fost rostite cuvîntările, toate oglîndind prin cuvinte bogate în conținut și pline de luminos adevăr, viața și activitatea Prea Sfințitului Veniamin, care s-a dovedit în toate zilele vieții sale călăuzit de un adevărat program de muncă creatoare și de un nedezmințit legămint de credință față de Biserică.

Primul a luat cuvîntul Prea Sfințitul Theoctist, care, făcînd elogiul dispărutului, a spus: «Prin moartea Prea Sfințitului Veniamin pleacă dintre noi un slujitor devotat al Bisericii și un cărturar distins, două însușiri de seamă care l-au ajutat să sporească în dreapta credință, pînă la luminata sa pristăvire.

Vlăstar sănătos din tulpina trainică a unei familii de țărani muncitori și buni gospodari, se trăgea mai de departe dintr-o veche familie de preoți și avea numeroși înaintași evlavioși. A văzut lumina zilei într-un sat din regiunea Bacăului, în anul 1870.

De copil a primit o creștere deosebită, în duhul evlaviei creștine și părinții săi, simțîndu-i o mare dragoste pentru viața bisericească, au chibzuit să-l pregătească în vederea înclinărilor sale firești, cu dorința să-l facă cleric.

În acest scop a urmat și a absolvit, în anul 1893, Seminarul «Nifon Mitropolitul» din București, cînd a dovedit că purta în sine, cu strălucire, virtuțile obirșiei sale preoțești, precum și toate însemnele prin care se putea recunoaște, cu ușurință, clericul și omul de carte de mai târziu.

În anul 1898, în plină tinerete, neîntuită de zădărnicii și de rîvna de a-și înzestra mintea și inima cu cele trebuitoare vieții, a obținut licența în Teologie, magna cum laude, susținînd teza intitulată: «Rudenia și afinitatea în dreptul roman, romîn și bisericesc», iar mai târziu, în anul 1928, după treizeci de ani de muncă rodnică în învățămînt, ca profesor de religie la liceele din București, cînd a format dintre elevii săi, numeroși și vrednici fii duhovnicești, cărora le-a fost întru totul izvor de sporite nădejdi și chip de lumină, — a fost proclamat de către Facultatea de Teologie din București, doctor în Teologie, susținînd teza: «Patriarhatele Bisericii Romîne».

A ocupat numeroase și însemnate funcțiuni și demnități bisericești, fiind pe rînd:

Preot paroh al bisericii Sf. Voevozi din București, începînd din anul 1897, an în care se căsătorește, pierzîndu-și însă soția numai după zece ani de conviețuire.

A fost numit apoi, în anul 1914, superior al capelei romîne din Paris, unde în urma unor studii și examene strălucite, a obținut licența în litere, filozofie și drept. În anul 1926 a fost ales, pentru o perioadă de șase ani, Președintele Consistoriului Spiritual Central.

În lunga și rodnică sa activitate clericală, Biserica l-a răsplătit cu răspunderi din ce în ce mai cinstitoare, acordîndu-i toate distincțiunile preoțești: duhovnic, econom și econom stavrofor.

Iar la 28 ianuarie 1928, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Romîne, apreciînd vrednicia unei vieți închinată în întregime Bisericii străbune și frumusețea jertfei sale nescăzute pentru luminarea obștei credincioșilor, l-a ales arhieru, cu titlul de Bărlădeanu, fiind numit pe aceeași dată Vicar al Episcopiei Hușilor.

În același an a fost tuns în monahism pe seama Sf. Minăstiri a Neamțului, dîndu-i-se numele de Veniamin, iar un an mai tîrziu a fost hirotonit arhieru.

Impodobirea sa cu chipul Ingeresc de monah, îi va fi de acum treaptă de înălțări duhovnicești, izvor al evlaviei celei mai curate și sprijin în grelele chemări ce aveau să vină.

În anul 1931, murind Episcopul Iacob Antonovici, a fost numit locotenent de Episcop al Eparhiei Hușilor, unde a supravegheat și condus treburile cu multă pricepere și cu neîmpuținată luare aminte și grijă pentru orice nevol, restaurînd, în acel timp, printre multe alte biserici, catedrala episcopală, un frumos monument istoric și ctitorie veche a domnitorului Ștefan cel Mare.

În sfîrșit, în anul 1934, pentru rîvna, priceperea și devotamentul cu care a slujit Biserica lui Hristos, a fost chemat la București și a fost numit Vicar Patriarhal, iar în anul 1949, după o viață îndelungată, s-a stabilit în Sf. Minăstire Cernica, unde și-a dat obștescul sfîrșit, după ce a dăruit și aici din agonisita vieții sale.

A stat — continuă Prea Sfințitul Theoctist — mai mult de cincizeci de ani în fața Sfințului Jertfelnic, ca un iconom al lui Dumnezeu și ca un păzitor al voii Sale printre oameni, cărora le-a dăruit tot rodul aleselor sale însușiri, de slujitor devotat al Bisericii și cărturar de seamă.

A pus suflet și zel personal și patriotic în toate însărcinările înalte pe care le-a primit și, prin alesele sale însușiri, a corespuns întru totul treptelor la care a fost înălțat.

Apreciind călătoriile ca mijloc de seamă pentru dobîndirea cunoștințelor, în scopul desăvîrșirii studiilor teologice și a aprofundării lor în domeniul Istoriei bisericesti, a străbătut aproape tot Apusul, spre a cerceta starea de fapt a Bisericilor romine de peste hotare, iar apoi a apucat calea spre Răsărit, spre a cerceta starea Bisericilor Ortodoxe din centrele vechi apostolice: Asia Mică, Siria, Egipt, vizitînd cu amănunțime și Locurile Sfinte din Palestina, precum și toate minăstirile, pe care evlavia credincioșilor și rugăciunea neadormită a călugărilor le-a presărat pe tot întinsul Sfințului Munte al Athosului.

În toate soliile sale, de dincolo de granițele țării, a reprezentat Biserica, cu demnitate și a lăsat amintiri neșterse.

Dotat cu o minte strălucită, pe care a știut să o cultive, și cu un suflet ales, din care a știut să dăruiască, și-a apropiat tot timpul vieții sale un spor de înțelegere al oamenilor, care l-a ajutat să afle că o lume întreagă de suferințe, din jurul său, aștepta un cuvînt de folos și un sprijin de seamă.

Și, după o bătrînețe plină de înțelepciune, pe care i-a dăruit-o conștiința unei vieți cu adevărat împlinită. Bunul Dumnezeu l-a învrednicit de un sfîrșit creștinesc, în pace și seninătate, în mijlocul numeroșilor călugări ai Sf. Minăstiri Cernica, unde a fost înconjurat cu dragostea convenită unui adevărat părinte, întru totul vrednic de a i se rosti astăzi rugăciuni fierbinți, pentru ca Bunul Dumnezeu să-l deschidă, prin ele, porțile vieții de veci.

Sfîrșitul său senin și împăcat, ne-a învățat cu cită cinstire răsplătește Bunul Dumnezeu vrednicia acelora care-L slujesc, dăruind Bisericii lui Hristos toată agonisita vieții lor.

A luat, apoi, cuvîntul Prea Cuviosul Arhimandrit Athanasie Gladcovschi, starețul Sf. Minăstiri Cernica.

Prea Cuvioșia Sa a descris în cuvinte frumoase, chipul cumpănit numai din virtuți creștine al Prea Sfințitului Veniamin, așa cum arăta acest chip în ultimii șase ani ai vieții sale, pe care l-a petrecut în mijlocul călugărilor acestei Sf. Minăstiri.

Blîndețea din sufletul său, atît de puțin asemenea cu al multora dintre oameni, l-a ajutat să se ridice deasupra celor mai mulți dintre noi, iar aripile minții sale de cărturar distins au atins numeroase domenii de cugetare.

Mărturie a rîdniceii sale activități de cărturar, ne stau cele peste șazecei de lucrări, care au sporit neasemănat luminarea minții, îmbunătățirea inimii și îmbărbătarea voinței tuturor acelora care au rîvnit să pășească pe urmele marilor înaintași ai Bisericii străbune.

Dintre aceste lucrări, cele mai de seamă au conținut monahal cum este, de pildă, minunata descriere a Sfințului Munte al Athosului, unde a cercetat și a descris, în cele mai mici amănunte, stilul arhitectonic al fiecărei minăstiri și viața duhovnicească a multora din viețuitori.

De asemenea nu lipsesc dintre lucrările sale, prețioase evocări ale unor figuri de monahi de seamă, ca acelea ale lui Virnav și Ioasaf Snagoveanu, plecați în exil, la Paris.

Memoria acestora, ca și a multor altora, a aflat în mintea de cercetător iscusit și în sufletul patriotic al Prea Sfințitului Veniamin, un vrednic istoric și susținător al acțiunilor lor înalte.

Cînd ne gîndim, de aceea, la îndelunga și rodnică sa activitate cărturărească pe tărîm monahal, ne dăm seama de îndată că prezența sa, măcar spre sfîrșitul vieții, atunci cînd au îngăduit împrejurările, în Sf. Mînăstire Cernica, precum și împodobirea chipului vieții sale cu chipul cel ingheresc de monah, nu sînt întimplătoare, ci dovada grăitoare cît de mult înțelesese să-și inchine toată ființa sa lui Dumnezeu și cît de convins era că lîngă prestolul mînăstirii arde mai luminos rugul rugăciunii. Aceste două fapte de sfîrșit de viață poartă, astfel, pecetea alesele sale însușiri și devotamentul său ființial pentru înaltele activități spirituale din mînăstiri, răsadnițele duhovnicești ale vieții noastre creștine.

Nimeni dintre viețuitorii acestei mînăstiri nu va putea să uite vreodată, cum Prea Sfințitul Veniamin știa să asculte pe fiecare cu răbdare, să dăruiască cu bunătate, să sfătuiască cu blîndețe. Toate le făcea cu chibzuința bunului creștin, spre cîștigarea cea veșnică a fericirii. Știa atît de bine că se cuvine a socoti frați pe toți ceilalți, cu care, prin moarte, se aseamănă.

Toate aceste însușiri l-au ajutat să înțeleagă, în ultimul an al vieții sale, ca puțini alții, că înainte de a părăsi Ierihonul cel smerit și a se sui la Ierusalimul cel înalt, trebuie să simtă cît mai mult de unde a primit sufletul și trupul și unde are să ajungă trupul și unde are să se întoarcă sufletul; s-a gătît, precum spune Psalmistul, și nu s-a tulburat; s-a mărturisit cu inimă smerită și înfrîntă și s-a sfințit deseori cu împărtășirea Preacuratelor Taine, ca să rămînă în Hristos, precum Hristos întru dînsul.

În continuare, preotul Constantin Stănescu, parohul bisericii din Brănești, a vorbit în numele preoților de mir, fii duhovnicești ai Prea Sfințitului Veniamin.

Prea Cucernicia Sa a arătat în cuvinte frumoase, alesele însușiri ale defunctului și folosul lor pentru viața duhovnicească a numeroșilor clerici de mir hirotoniți de Prea Sfinția Sa.

Din marea sa capacitate duhovnicească, precum și din pregătirea sa cu totul deosebită de cărturar, au izvorît în orice împrejurare cuvinte de folos și sprijin de tot felul, pentru mulțimea clericilor și obștea credincioșilor, care l-au înconjurat totdeauna cu dragoste și l-au urmat cu supunere filiască.

Drept aceea, — încheie Prea Cucernicia Sa — fără grijă socotim a grăi adevărul, mărturisind că Prea Sfințitul Veniamin ne-a fost o lespede de închinare, căreia i-am cerut, fără temere, sfat și îndrumare în truda noastră duhovnicească.

După această cuvîntare, cortegiul — în cîntările prohodului intonate de cuviorșii monahi din Sf. Mînăstire Cernica și de cuvioasele monahii din Sf. Mînăstire Pașărea, toți cu fețele strălucite de privegherea postului și cu privirile întoarse înăuntru de rugăciuni fierbinți pentru veșnica fericire a celui dispărut — s-a îndreptat de la biserica Sf. Gheorghe spre cimitirul Sf. Lazăr din mînăstire, unde s-a oficiat rugăciunea de înhumare.

Înălta de coborîrea în mormînt, Prea Sfințitul Atanasie Dincă a rostit o impresionantă cuvîntare, în care, printre altele a zis:

«L-am cunoscut pe Prea Sfințitul Veniamin încă de pe timpul cînd era preot la biserica Sf. Voevozi din București.

Preot de adevărată acțiune constructivă, se arăta totdeauna stăpînit de un robust optimism al faptelor, care îl va ajuta să treacă, cu ușurință, peste toate greutățile, care îl apăreau în cale».

În continuare, Prea Sfinția Sa descrie, în cuvinte alese, frumoasele calități ale defunctului și menționează că, dintre numeroasele sale însușiri, au ieșit totdeauna în evidență acelea de neîntrecut slujitor al Altarului și desăvîrșit executor al muzicii noastre bisericești.

Viața sa de creștin desăvîrșit îl va ajuta să se roage din cer, mai slobod și mai fierbinte, pentru buna împlinire a rosturilor celor ce încă au rămas pe pămînt.

Solemnitatea înmormîntării a luat apoi sfîrșit.

ASISTENT

† PREOTUL PENSIONAR TEODOR CAMINSCHI

La 22 aprilie 1955, a încetat din viață, în vîrstă de 88 ani, preotul pensionar Teodor Caminschi.

Ultima dorință a fost ca, după ce își va da obștescul sfîrșit, trupul să-i fie așezat și prohodit în Biserica parohială Militari I, în vecinătatea căreia și-a trăit ultimii opt ani din viață pămîntească, dorință ce i-a fost îndeplinită cu toată vrednicia de îndurerata sa familie.

În ziua de 24 aprilie 1955, a fost condus la locul de veci, în jalea cea mare a credincioșilor, cum și în regretul tuturor preoților care l-au cunoscut și apreciat.

Slujba înmormîntării a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P. C. Protoiereu Const. Nițescu de la Circ. IV-a din Capitală.

Despre meritele defunctului a vorbit P. C. Protoiereu Const. Nițescu, din a cărui cuvîntare spicuil:

«Noi preoții cartierului Militari nu vom putea uita așa ușor pierderea părintelui Tudorică, pe care îl putem considera colegul nostru de păstorie în această parte a Capitalei.

A fost deajuns pentru noi ca să ne convingem în timpul acesta destul de scurt — cît a locuit în vecinătatea acestei biserici — de puternica sa personalitate, de autoritatea sa duhovnicească, pe care am simțit-o în toate împrejurările și putem spune pe drept cuvînt, că ne-am lipit sufletește de bătrînul nostru părinte, de la care am tras multe învățăminte, din viața sa atît de curată, care a fost și va rămîne pentru noi preoții și credincioșii cartierului Militari, un far luminos în viața noastră pastorală și un exemplu viu și de neuitat pentru formația creștinească și gospodărească a comunei Militari.

Părintele Teodor Caminschi, deși își purta cu multă greutate casa sufletului încă de mulți ani, totuși era veșnic înviorat și preocupat de îndatoririle sale de propovăduitor al credinței nestrămătate, virtute pe care o impunea și altora, prin exemplul său personal.

Ignora slăbiciunile trupesti ale adîncilor lui bătrînețe, și căuta să fie alături, prezent în toate mișcările de progres creștinesc al comunei Militari.»

Inhumarea s-a făcut în cimitirul parohial Militari I, lingă scumpul săi copil decedați, Valentina și Natalia.

Veșnică să-i fie pomenirea!

ASISTENT

EPISCOPIA BUZĂULUI

ȘEDINȚA ADUNĂRII EPARHIALE A SFINTEI EPISCOPII A BUZĂULUI

În ziua de 30 Ianuarie a.c. a avut loc la reședința episcopală din Buzău, ședința Adunării Eparhiale, convocată de P.S. Episcop Antim în ședință ordinară.

La orele 9,30 s-a oficiat în catedrala episcopală un Te-Deum de către P.C. Vicar Marin Bogoiu, asistat de PP. CC. Consilleri Ad-tivi R. Ardeleanu și T. Rotaru, P.C. Inspector Bis. M. Negulescu și P.C. Protopop al raionului Buzău, Eugen Văduva, în prezența P.S. Episcop, a membrilor Adunării Eparhiale și a credincioșilor aflați în biserică.

Potrivit ordinii de zi anunțată în convocare, după oficierea serviciului religios, membrii Adunării au trecut în marea sală de recepții de la reședința episcopală, unde sub președinția P.S. Episcop Antim s-au desfășurat lucrările Adunării.

În urma apelului făcut, se constată că Adunarea este în număr și deci legal constituită.

P.S. Episcop președinte deschide ședința mulțumind membrilor acestui înalt for bisericesc pentru participarea unanimă la lucrările Adunării, rostind o frumoasă cuvîntare ocazională, spunînd între altele: «Sfînta noastră Biserică Ortodoxă are viziunea frățietății tuturor oamenilor și sprijină efectiv lupta pentru apărarea păcii și pentru libertatea și fericirea tuturor popoarelor. Cu groază ne gîndim la ce va fi un nou război mondial. Nu credem să fie vreo minte, care să poată gîndi, vreo inimă care să poată simți îndestul și vreo limbă care să grăiască despre abominațiunile unui adevărat cataclism mondial — un nou război — care ar pune în primejdie însăși existența vieții pe întregul glob, datorită armelor termo-nucleare și de hidrogen și mai ales a nebunei curse a înarmărilor.

Învățătura noastră creștină ne orientează către pace și de aceea clerul și credincioșii Bisericii noastre vor sta necurmat în slujba păcii. Pe această cale a păcii și a progresului social am călăuzit pașii clerului și a credincioșilor și în cursul anului 1954.

Despre întreaga activitate a clerului Eparhiei desfășurată în cele trei sectoare de activitate veți lua cunoștință din referatele ce vi se vor prezenta de PP. CC. Consilieri Ad-tivi.

Noi ne-am ostenit să îndrumăm corabia Eparhiei Buzăului pe calea mîntuirii, ținînd seamă în primul rînd de așezămintele noastre bisericești, canonice și legale, fără a neglija însă îndatoririle cetățenești pentru binele și fericirea Patriei noastre dragă.

În continuare, P.S. Sa scoate în relief grija avută întru apărarea vieții religioase față de inovațiile în cult și față de rătăcirile dogmatice și călcarea disciplinei bisericești manifestată pe alocurea.

S-a acordat o deosebită atențiune și o grijă părintească pentru formarea tinerelor cadre, prin subvenționarea elevilor din Școala de cîntăreți bisericești din Buzău, a elevilor de la seminariile monahale, a studenților de la Institutul Teologic din București și a elevilor școlilor monahale din mînăstiri.

În încheiere, P.S. Episcop Antim aduce mulțumiri, cu urări de rodnică și îndelungată arhipăstorie I.P.S. Patriarh Justinian, Președintele Sf. Sinod și Intîistătătorul Bisericii noastre, pentru sprijinul acordat în soluționarea marilor probleme bisericești din cuprinsul Eparhiei Buzăului și pentru dragostea, munca și înțelepciunea puse în slujba Sfintei noastre Biserici. De asemenea aduce mulțumiri d-lui Ministru al Cultelor, academician Petre Constantinescu-Iași, pentru tot sprijinul și lărga înțelegere acordată Sfintei noastre Biserici, care-și desfășoară activitatea în climatul unei adevărate libertăți religioase.

Urează spor la lucru membrilor Adunării Eparhiale la această sesiune ordinară.

Prea Sfințitul Episcop președinte invită biroul Adunării, format din trei secretari — un cleric și doi mireni — să ia loc la masa de lucru, și, potrivit art. 104 din Regulamentul pentru funcționarea organelor deliberative, repartizează celor trei comisiuni referatele privind activitatea bisericească în cursul anului 1954, alcătuite de consilierii ad-tivi permanenți ai Eparhiei.

După aceasta, P.S. Episcop președinte suspendă ședința, iar membrul Adunării se retrag în comisii pentru cercetarea lucrărilor și întocmirea rapoartelor cuvenite.

La redeschiderea ședinței se procedează la citirea rapoartelor, după cum urmează:

A. Comisiunea ad-tiv-bisericească. Raportor: Pr. Gh. Popescu.

După ce arată munca încordată dusă în acest sector condus cu destoinicie de P.C. Consilier Ad-tiv Th. Rotaru, raportorul propune ratificarea tuturor lucrărilor Consiliului Eparhial și ale Permanenței Consiliului Eparhial și supune aprobării Adunării următoarele lucrări, avînd formele statutare îndeplinite:

1. Înființarea parohiei Valea Puțului, com. Săpoca, raionul Buzău, prin dezlipire de la parohia Cernătești.
2. Înființarea postului III de preot extrabugetar de la Catedrala Episcopală-Buzău.

3. Desființarea parohiei Spinești, raionul Vrancea, și contopirea acesteia cu parohia Păulești, același raion, sub numele de Păulești.

4. Desființarea parohiei Palanca, raionul Focșani, și contopirea acesteia cu parohia Urechești, același raion, sub numele de parohia Urechești.

Modificări în categorisirea parohiilor.

1. Parohia Maluri, raionul Lilești, trece de la categoria III-a la categoria II-a.
2. Parohia Văcăreasca, raionul Pogoanele, trece de la categ. III-a la categoria II-a.

3. Parohia Casota, raionul Pogoanele, trece de la categ. III-a la categ. II-a.
4. Parohia Obrejița, raionul R. Sărat, trece de la categ. III-a la categ. II-a.
5. Parohia Dedulești, raionul R. Sărat, trece de la categ. II-a la categ. III-a.
6. Parohia Mătești, raionul Buzău, trece de la categ. III-a la categ. II-a.
7. Parohia Boțîrălu, raionul Liești, trece de la categ. III-a la categ. II-a.
8. Parohia Nicorești, raionul Tecuci, trece de la categ. I-a la categ. II-a.

Schimbări de nume la parohii.

1. Parohia Haimanalele, raionul Buzău, își schimbă numele în acela de Poșta-Cîlnău.
2. Parohia Tudor Vladimirescu, din fostul raion Măicânești, își schimbă numele în acela de Salcia Tudor, în raionul Liești.

Adunarea la act de acordarea rangurilor bisericești onorifice aprobate de Sinodul Mitropolitan, cu 62 preoți iconomi stavrofori, 150 iconomi și 11 ieromonahi protosinceli.

Se aduc respectuoase mulțumiri P.S. Episcop Antim, PP. CC. Pr. Vicar, consilier, inspector bisericesc, secretar eparhial și slujbașilor de la Centrul Eparhial și tuturor protopopilor Eparhiei pentru rodnică activitate desfășurată în cadrul acestui sector.

P.S. Episcop președinte pune la vot raportul prezentat, iar Adunarea Eparhială îl aprobă în unanimitate.

B. Comisiunea Culturală. Raportor: Dl. Traian Alexiu.

Raportorul arată că activitatea acestui sector condus de R.C. Consilier Ad-tiv Th. Rotaru a fost rodnică și a însemnat un pas înainte pentru promovarea vieții religioase, preoțimea Eparhiei dînd sprijinul cuvenit și la propășirea vieții economice și culturale.

Se remarcă combaterea inovațiilor și practicilor religioase străine ortodoxismului, a superstițiilor de tot felul, a falselor teofanii și a misticismului bolnăvicios.

S-a trecut în revistă aproape întreaga activitate a preoțimii în acest sector, scoțîndu-se în relief activitatea în cadrul conferințelor protopopești lunare și aceea în cadrul luptei pentru apărarea păcii și sprijinirea tuturor acțiunilor de interes obștesc.

Raportorul amintește că în comitetele de luptă pentru pace raionale, comunale și sătești activează un număr de 345 preoți și 20 cîntăreți bisericești.

În fruntea acestei nobile acțiuni stă însuși P.S. Episcop Antim, membru în comitetul regional de luptă pentru pace Ploesti, Consilierii Ad-tivi eparhiali R. Ardeleanu și Th. Rotaru, membri în Comitetul raional de luptă pentru pace Buzău, zece protopopi ai Eparhiei și alți preoți, membri ai comitetelor raionale. Au fost evidențiați o seamă de preoți și anume: Nic. Bălănuță și I. Munteanu-Focșani, Vasile Cristea-Tecuci, Ilie Hiastru-Panciu, R. Drug-Adjud, Diac. I. Moldoveanu-R. Sărat, Gh. O. Vasile și C. Frincu-Mizil, I. Dobrescu și P. Constantinescu-Cislău și alții.

La discuțiuni au luat parte, apreciînd bogata activitate a acestui sector, făcînd și unele propuneri următorii membri ai Adunării: Pr. Gh. Popescu-R. Sărat, Pr. I. Dobrescu-Cislău, Dl. Al. Dumitrescu, Dl. Grigore Vlase-Focșani și P.S. Episcop Antim, care a dat lămuririle cuvenite, asigurînd Adunarea Eparhială că în privința inovațiilor și practicilor religioase și cultice observate pe alocurea, se vor lua măsurile canonice legale, chemînd la ordine pe cei ce calcă disciplina și buna rînduială în Biserică.

P.C. Consilier Ad-tiv Th. Rotaru dă răspunsurile cuvenite privind activitatea cultural-socială a cîntăreților bisericești.

P.S. Episcop președinte supunînd votului acest bogat raport, Adunarea îl aprobă în unanimitate.

C. Comisiunea Economică. Raportor: Pr. Ilie Hiastru.

Se trece în revistă activitatea acestui sector condus cu toată competența de P.C. Consilier Ad-tiv R. Ardeleanu și se constată că s-a lucrat cu multă rîvnă, respectîndu-se întocmal legile economice-financiare ale statului.

Se supune votului Adunării contul de gestiune pe anul 1954 și aprobarea planului financiar al Eparhiei pe anul 1955, după ce în prealabil P.C. Consilier R. Ardeleanu a dat citire unor capitole menite a aduce lumină în chivernisirea bunului obștesc.

De asemenea au fost supuse aprobării Adunării planul financiar al Școlii de cîntăreți bisericești de pe lângă Sf. Episcopie a Buzăului. Adunarea în unanimitate aprobă contul de gestiune pe anul 1954 și planul financiar al Eparhiei pe anul 1955.

La discuții au participat: Dl. Al. Dumitrescu-Cislău, Pr. M. Dumitrescu-Buzău, Dl. R. Păcuraru-Adjud și Gh. Popescu-R. Sărat.

P.C. Consilier Ad-tiv R. Ardeleanu a dat unele lămuriri privind modul de ajutorare al bisericilor în construcție și reparații.

P.S. Episcop Antim a arătat grija ce o poartă Eparhia privind subvenționarea Școlii de cântăreți, acordarea burselor studenților teologi și a elevilor de la școlile monahale și seminariile monahale.

Pus la vot, referatul se aprobă în unanimitate.

Remarcăm că toți cei trei raportori au adus respectuoase mulțumiri P.S. Episcop Antim pentru munca neprecupețită pusă în slujba Sfintei noastre Biserici și a Patriei, îndrumând și ajutând în muncă pe colaboratorii P.S. Sale pentru ca lucrurile să fie duse la bun sfârșit.

La orele 14, P.S. Episcop președinte constatând că ordinea de zi s-a epuizat, aduce mulțumiri membrilor Adunării Eparhiale pentru modul academic cum s-au purtat discuțiile și pentru fericita rezolvare a tuturor problemelor ridicate.

Asigurând acest înalt for eparhial de toată dragostea și strădania pentru realizarea binelui comun, pacea și buna propășire a vieții religioase și sociale în aceste lat-uri ale țării, P.S. Sa declară lucrările Adunării Eparhiale închise, împărțind tuturor celor prezenți arhieresti binecuvântări și urări de sănătate și întru toate bună sporire.

După aceasta a avut loc agapa frățească de la reședința episcopală, fiecare plecând apoi la ale sale, cu mulțumirea datoriei împlinite.

Pr. TH. ROTARU

REPREZENTANȚII CULTELOR DIN RAIONUL BUZĂU AU SEMNAT APELUL

Din inițiativa Comitetului raional de luptă pentru pace, a avut loc în ziua de 8 martie a.c. în sala Sindicatului de comerț și cooperatie Buzău, o consfătuire a reprezentanților cultelor religioase din orașul și raionul Buzău.

La această consfătuire au participat reprezentanții cultelor religioase: ortodox, cu numeroși preoți din mediul urban și rural, romano-catolic, mozaic și adventist de ziua 7-a.

Într-o atmosferă de caldă prietenie, s-a ales, pentru conducerea lucrărilor, un prezidiu format din următorii: Preoții R. Ardeleanu și Th. Rotaru, membri în Comitetul raional de luptă pentru pace Buzău și reprezentanți al P.S. Episcopului Antim, precum și preotul Leon Vasilescu de la parohia Valea Botel-Sărățeanca, din partea cultului ortodox, pastorul Toma Dobre-București din partea cultului adventist de ziua 7-a, și împuternicitul Ministerului Cultelor din raionul Buzău. Conducerea lucrărilor a avut-o dl. Nișcoveanu Ion, secretarul Comitetului raional de luptă pentru pace Buzău.

Deschizând ședința, dl. Nișcoveanu Ion salută prezența reprezentanților cultelor din acest raion, scoțând în evidență însemnătatea acțiunii dusă pe plan internațional de partizanii păcii, cari semnează cu însuflețire Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena pentru interzicerea folosirii armelor atomice și a celorlalte arme de exterminare în masă.

S-a dat apoi cuvântul preotului Vasilescu Leon de la parohia Valea Botel-Sărățeanca, raionul Buzău, care dezvoltă tema «Pacea, cel mai de preț bun al omenirii».

După ce arată că pacea este bunul suprem al omenirii, climatul prin care se realizează progresul social, dezvoltarea științelor, artelor și a fericirii popoarelor, după ce arată că toate religiile de pe pământ și în special religia creștină propovăduiește pacea, realizează pacea și luptă pentru întronarea păcii în lume, căci: «La pace ne-a chemat Domnul» (I Cor. VII, 5), conferențiarul a arătat apoi, pe larg, cine sînt vrăjmașii păcii și acțiunile întreprinse de aceștia prin ațîțarea la război, prin organizarea pactelor agresive militare, prin conferințe cu țările dependente din Europa și Asia și prin nebuna cursă a înarmărilor și a pregătirii cu cinism a dezvoltării războiului atomic și a folosirii celorlalte arme de exterminare în masă.

În continuare, conferențiarul scoate în relief aportul cultelor religioase din lumea întreagă și din patria noastră în apărarea păcii, aducând citate biblice în susținerea faptului că reprezentanții cultelor și credincioșii tuturor religiilor trebuie să fie împotriva războiului de cotropire, și pentru apărarea vieții și a păcii în lumea întreagă.

În încheiere, Părintele Leon Vasilescu arată cări sînt metodele pentru propovăduirea și apărarea păcii, cerînd reprezentanților cultelor să fie alături de credincioșii pe care-i păstoresc, alături de poporul muncitor, care caută pacea, muncește pentru pace și realizează pacea.

Amintind de aniversarea unui deceniu de la instaurarea regimului de democrație populară din patria noastră, și de Ziua internațională a femeii (8 martie), P.C. sa își ia angajamentul să lupte cu toată hotărîrea pentru apărarea păcii, grav amenințată de închinătorii la vițelul de aur de peste Ocean, îndemnînd pe credincioșii să semneze Apelul de la Viena pentru interzicerea armelor atomice.

Deschizîndu-se seria discuțiilor, pastorul Toma Dobre din partea cultului adventist de ziua 7-a, a arătat că referatul prezentat de Părintele Vasilescu a fost complet și a avut darul să ne convingă, odată mai mult, de a activa intens în frontul partizanilor păcii.

«Mișcarea pentru pace, a spus D-sa, a cuprins întreg globul pămîntesc fiindcă masele nu vor războiul. De aceea pacea va învinge războiul. Trecînd peste deosebirile de doctrină ce ne despart, ne unim cu toții în duhul păcii și a buneii volii între oameni, pentru a fi de folos celor pe cari îi păstörim, pentru a fi în slujba Domnului». D-sa își ia angajamentul să sprijine lupta pentru apărarea păcii și să îndemne pe credincioșii să semneze Apelul de la Viena pentru interzicerea armelor atomice.

Di. Const. Rădoiu, pastor adventist de ziua 7-a, spune între altele: «Originea războiului este de la diavolul, iar cei ce vor să dezlănțuie războiul și mai ales războiul atomic și cu bombe de hidrogen, sînt în slujba diavolului Evanghelia lui Hristos este în slujba păcii, de aceea noi sîntem alături de cei ce caută, luptă și apără pacea». Mai departe D-sa arată cum a înțeles conducerea cultului să antreneze pe credincioșii în lupta pentru pace, aducînd exemplificări din sînul comunităților respective.

Preotul Eugen Văduva, protopopul raionului Buzău, arată aportul preoțimii ortodoxe buzoiene în sprijinirea luptei pentru apărarea păcii și a tuturor acțiunilor de interes obșteesc. P.C. Sa arată că numai în cursul anului 1954, preoțimea acestui raion, la îndemnul P.S. Episcop Antim, a rostit 1529 predicii, cu tema «Pentru pace», și 222 cuvîntări ocazionale speciale pentru pace. În comitetele de luptă pentru pace comunale și sătești activează, cu sporită rîvnă, un număr de 24 preoți și 4 cîntăreți. În încheiere P. C. Sa spune: «În trecut, adesea, fără vola noastră ne învrăbeam, luptam unii împotriva altora; astăzi sîntem aci laolaltă și colaborăm în lupta pentru apărarea păcii. Declarăm aci deschis că vom fi mereu alături de popor în lupta pentru o viață mai bună, pentru pace și progres».

Preotul Cristea Mihăilă, de la parohia Nașterea Maicii Domnului din orașul Buzău, în cuvinte pline de frumusețe literară și simțire preotească și patriotică, arată că muntele alcătuit din blocuri de piatră — reprezentînd forța partizanilor păcii —, este bine încheșat și valorile neputincioase ale aștătorilor la război se risipesc, oricîtă forță ar depune. Cea dintîi datorie a noastră este aceea de a iubi viața, de a sprijini și propovădui pacea — bunul suprem al omenirii —, a declarat P.C. Sa.

A luat cuvîntul Di. C. Arif, secretarul raional A.R.L.U.S., care a declarat: «Cuvîntul nostru trebuie adevărit prin fapte. Ceea ce s-a discutat și hotărît la această consfătuire trebuie adus la îndeplinire în mod concret. Știm că preoțimea ortodoxă și reprezentanții celorlalte culte din orașul și raionul Buzău, se bucură de încrederea și ascultarea credincioșilor lor și de aceea vă îndemnăm să duceți munca aceasta cu toată sinceritatea și dragostea ce încălzește inimile tuturor partizanilor păcii și veți avea deplină izbîndă».

P.C. Pr. Theodor Rotaru, consilier ad-tiv al Eparhiei Buzăului, aduce un cald salut părintesc din partea P.S. Episcop Antim, arătînd că P.S. Sa îndrumează clerul și credincioșii celui mai numeros cult pe calea păcii și a realizării unei vieți prospere, folosînd toate mijloacele pentru atingerea acestui nobil țel și anume: pastorale, circuli, îndemnuri în cadrul conferințelor protopoești lunare, predicii și cuvîntări ocazionale rostite la sfințiri și redeschideri de biserică și vizite canonice la parohii și mînăstiri.

«Preoțimea și credincioșii Bisericii noastre, spune P.C. Sa, au ascultat și ascultă cu sfințenie glasul Arhiepiscopului lor și s-au înrolat cinstit în frontul partiza-

nilor păcii, știind că cine luptă pentru pace este ucenicul Aceluia care a zis: «Pacea Mea dau vouă», știind că Dumnezeu fericește și declară fii ai Săi pe făcătorii de pace».

Nu poate fi socotit închinător al Dumnezeului celui viu, și mai ales nu se poate numi creștin și preot creștin, acel ce nu este în slujba păcii și deci a vieții. De aceea noi, preoții ortodocși condamnăm și vestejیم războiul și în deosebi războiul atomic și propovăduim pe toate căile pacea, luptăm și binecuvintăm pe cei ce «caută pacea».

Semnăturile ce le vom depune aci pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, vor avea darul să spună un hotărît NU ațîțătorilor la un nou război și avem ferma convingere că prin acest măreț act patriotic și uman, vom opri mina criminală care dorește să arunce bombe ucigătoare asupra omenirii pașnice».

Intr-o atmosferă de caldă prietenie, cu o vie emoție au semnat reprezentanții cultelor Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena pentru interzicerea armelor atomice.

Consfătuirea a luat sfârșit prin cuvîntul rostit de Dl. Nișcoveanu Ion, care a adus mulțumiri reprezentanților cultelor pentru participarea, cuvîntul rostit și pentru frumoasele angajamente luate întru intensificarea luptei pentru pace, sprijinirea campaniei stringerii semnăturilor pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena și pentru sprijinirea campaniei muncilor agricole de primăvară și a celorlalte acțiuni de interes obșteșc.

Asemenea consfătuiri interconfesionale au mai avut loc, în cadrul luptei pentru pace, și în raioanele: Focșani, Tecuci și R. Sărat.

Pr. TH. ROTARU

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

CONFERINȚE INTERCONFESIONALE

În ziua de 9 februarie 1955, s-au întrunit în sala de ședințe a Protoierei Brăila, în conferință interconfesională reprezentanții cultelor din orașul și raionul Brăila.

Consfătuirea a fost inițiată de către Comitetul Orășenesc de luptă pentru pace și a fost prezidată de P. C. Protoiereu Ștefan Cașaru.

La această consfătuire au participat reprezentanții ai următoarelor culte: ortodox romano-catolic, mozaic, adventist de ziua VII-a, baptist pentecostal, armean și creștin de rit vechi

Biroul a fost format din: P. C. Protoiereu Ștefan Cașaru și C. Pr. Virgolici din partea cultului ortodox, Dl. Ioan Mihordea, din partea cultului adventist. Pr. Ioan Timofei din partea cultului creștin de rit vechi, și Dl. Lazăr Stein, din partea cultului mozaic. Au mai luat parte în birou și D-na Lucia Suteanu, secretara Comitetului de luptă pentru Pace din orașul Brăila și D-l Șerban Gheorghe împuternicitul raional al Ministerului Cultelor.

Ședința a fost deschisă de P. C. Protoiereu Ștefan Cașaru, care printre altele spune: «lucrările conferinței de astăzi stau în strînsă legătură cu lupta pentru pace, și nolle ei sarcini. Această luptă, spune P. C. Protoiereu, a ajuns la un punct culminant. Uneltirile ultime ale lagărului imperialist au determinat cea mai puternică reacțiune din partea popoarelor lumii».

În continuare P. C. Sa arată primejdia folosirii armei atomice și a reînvierii militarismului german, primejdie cu care imperialismul american amenință pacea lumii. Amintește despre politica creerii de blocuri agresive a imperialiștilor, despre amestecul lor în treburile interne ale popoarelor și scoate în evidență importanța hotărîrilor sesiunii Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, precum și de marile sarcini ce le au slujitorii cultelor din R. P. R., de a sluji ca buni cetățeni marea cauză a păcii.

După aceia se dă cuvîntul D-nei Lucia Suteanu care face o prezentare a situației internaționale, a stadiului actual al luptei pentru pace și a importanței documentelor de la Viena ale Biroului Consiliului Mondial al Păcii. Vorbitorii arată victoriile cîștigate de partizanii păcii în anul 1954, slăbirea încordării internaționale prin tratative și căile noi deschise pentru rezolvarea pașnică a problemelor internaționale. Analizează apoi uneltirile imperialiștilor grupați în pactul Nord-Atlantic și intereseați în reinarmarea Germaniei Occidentale, amenințînd popoarele lumii cu deslănțuirea războiului atomic.

În continuare expune importanța ședinței Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, răsunetul apelului lansat către popoarele lumii, pentru ca toți partizanii păcii din lumea întreagă să se ridice ca un bloc imens împotriva primejdiei ce amenință pacea, viața și civilizația omenirii.

Se subliniază apoi politica de pace a Uniunii Sovietice, acțiunile și propunerile pentru tratative, precum și oferirea experienței ei științifice și tehnice pentru folosirea în scopuri pașnice a energiei atomice.

În încheiere, conferențiarul arată importanța strîngerii de semnături pe Apelul adresat popoarelor lumii, ca una dintre cele mai puternice căi de stăvilire a unui nou măcel în omenire.

După aceia P. C. Protoiereu dă citire chemării Comitetului Permanent de Luptă pentru Pace din R. P. R., cu privire la semnarea Apelului către popoarele lumii, lansat de Biroul Consiliului Mondial al Păcii. La discuții se înscriu: Dl. Mihordea Ion din partea cultului adventist de ziua VII-a, care spune: «Nicolodată n-a fost în lume un strigăt mai mare pentru pace ca acum. Acest strigăt este îndreptat contra uneltirilor celor ce urmăresc distrugerea omenirii cu arme atomice. Cultul adventist se află în slujba păcii și atît conducătorii cît și credincioșii acestui cult vor semna din toată inima Apelul Consiliului Mondial al Păcii!».

Dl. Lazăr Stein din partea cultului mozaic, după ce arată distrugerile și ororile războiului deslănțuit de hitleriști, suferințele populației evreiești, declară că semnează Apelul cu toată însuflețirea pentru ca să nu mai revină niciodată suferințele trecutului.

Pr. Ivan Timofei din partea cultului lipovenesc spune că-și însușește cuprinsul conferinței expuse și va semna împreună cu credincioșii Apelul Păcii și bunei conviețuirii între oameni și popoare.

Dl. Stoicescu din partea cultului Pentecostal spune: «Forțele diabolice în frunte cu bancherii din America și Anglia urmăresc să deslănțue războiul cu armele de distrugere în masă. Creștinii de orice nuanță sînt dator să lupte pentru înfrîngerea noli primejdii care amenință viața omenirii!».

Preotul Caridian din partea cultului armean spune: «trebuie să ne unim cît mai strîns și să arătăm celor care amenință cu arma atomică că sîntem hotărîți să obținem pacea, să luptăm pînă la victoria finală.»

Preot Borislaw Falevski din partea cultului romano-catolic spune: «Apelul Consiliului Mondial al Păcii este un puternic strigăt de alarmă, ca popoarele să se ridice din nou împotriva primejdiei atomice, ca altă dată cu prilejul apelului de la Stockholm».

Dl. Ciucă din partea cultului baptist spune: «în deslănțuirea războaielor sînt intereseți numai acaparatorii capitaliști, pe cînd regimurile socialiste impacă popoarele, înfrățindu-le pe drumul păcii și al progresului. Declară că prin cultul pe care-l reprezintă va activa permanent pentru biruința păcii, semnînd apelul.»

Din partea cultului ortodox i-au cuvîntul: Pr. Gogu Sîrbu de la Biserica Sf. Gheorghe, Pr. I. Vasilescu de la Biserica Sf. Nicolae și Pr. Constantin Noapteaș de la Biserica Sf. Ioan din orașul Brăila, — care printre altele spune: «Importanța muncii creatoare ce se desfășoară pe șantierele țării arată mersul înainte în dezvoltarea vieții sociale a poporului muncitor.»

Scoate în evidență importanța păcii și îndatoririle deosebite pe care preoțimea ortodoxă romînă le-a îndeplinit și este permanent angajată să le îndeplinească pentru apărarea păcii.

În numele Bisericii, al clerului și al credincioșilor, ca filii ai Bisericii, ca buni cetățeni ai patriei, preoții ortodocși vor semna cu însuflețire Apelul Consiliului Mondial al Păcii, îndemnînd pe toți credincioșii să facă la fel, devenind în felul acesta iubitori și luptători pentru cauza sfințită a păcii.

În acest scop preoțimea ortodoxă este pentru viață, pentru pace, luptători în lagărul păcii împotriva oricărui fel de război.

P. C. Protoiereu Ștefan Cașaru încheind discuțiile subliniază în concluzie: «După cele expuse și discutate, după declarațiile făcute de reprezentanții cultelor,

sîntem datori să mergem acum pe teren și să traducem în fapt cele hotărîte aici. Munca noastră în rîndurile credincioșilor să nu fie de mîntuială, ci o temelnică și stăruitoare muncă de lămurire. Să fie o adevărată întrecere în stringerea de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii. Personal semnez acest Apel cu convingerea fermă că-mi apăr viața și viitorul copiilor mei, viața poporului meu cu toate marele lui cuceriri, existența patriei mele iubite».

După aceia P. C. Protoieru dă citire unei moțiuni și unei telegrame, adresată Ministerului Cultelor, care în unanimitate sînt aprobate.

Tot în orașul Brăila s-a ținut în ziua de 5 aprilie, în sala protoieriei o altă conferință cu prezențaii cultelor religioase din orașul și raionul Brăila, la care au participat un număr de 112 slujitori.

La ședință au participat și următorii reprezentanți de autorități: P. C. Pr. Inspector bisericesc Gh. Cărnaru din partea Sf. Episcopii Galați, D-na Lucia Suteanu secretara Comitetului de Luptă pentru Pace al orașului Brăila, Dl. Șerban Gheorghe Împuternicit Ministerului Cultelor și D-na Mihăilescu de la redacția ziarului local «INAÎNTE».

Ședința a fost deschisă de P. C. Protoieru al raionului Brăila, Pr. Ștefan Cașaru, care, după ce a salutat pe cei prezenți, a făcut o amplă și documentată expunere asupra situației politice internaționale, insistînd asupra uriașului ecou mondial pe care l-a avut apelul de la Viena, însuflețirea cu care a fost semnat de cei care iubesc pacea, și imensul succes pe care l-a obținut acțiunea de stringerea de semnături în țara noastră.

«Cele 10.368.222 de semnături pe apelul de la Viena — a spus P. C. Sa — prezintă cuvîntul întreg, cinstit și hotărît pentru pace al poporului nostru împotriva războinicilor atomiști.

În năzuința sa sinceră spre pace, poporul român se întîlnește cu popoarele lumii întregi pe drumul colaborării active pentru rezolvarea prin tratative a tuturor problemelor internaționale, litigioase, pentru împiedecarea reînvierii militarismului german, pentru condamnarea generală a politicii imperialiste de pe poziții de forță, politică a cărei piatră unghiulară o constituie șantajul atomic.

Slujitorii cultelor și credincioșii lor din Republica Populară Romînă, au fost și de data aceasta, împreună cu tot poporul în această acțiune de amploare și însemnătate istorică. Cuvîntul lor a răsunit cu putere și răspicat în masa păstorișilor lor, iar fapta semnării Apelului de la Viena și a sprijinirii acțiunilor de ridicare a Patriei a întărit și a consfințit acest cuvînt, ridicîndu-l pe culmi de frumusețe, de forță și lumini pilduitoare.

Munca noastră însă nu s-a sfîrșit. Drumul pînă la biruința finală e încă lung, cu greutăți și primejdii multe. Legalizarea reînvierii militarismului german prin ratificarea acordurilor de la Paris și Londra de către puterile occidentului, sporește primejdia de război. Datoria noastră este să sporim și să intensificăm eforturile pentru sprijinirea cauzei păcii, ca alături de sutele de milioane de oameni iubitori de pace din lumea întreagă să anihilăm eficacitatea noli poziții de forță pe care imperialismul își închipue că au dobîndit-o în politica lor de subjugare și cotoपोire.

În cadrul Comitetului de luptă pentru Pace și în cadrul pastorației să afirmăm permanent cu cuvîntul și cu fapta că sîntem cu trup și suflet pentru pace și cu toată puterea împotriva războiului».

D-na Lucia Suteanu, secretara Comitetului orașenesc de luptă pentru pace, a dezvoltat subiectul: «POPORUL ROMÎN ȘI-A SPUS CUVÎNTUL ÎN LUPTA PENTRU PACE».

Conferențiară subliniază printre altele, următoarele: «Semnificația și răsune-tul apelului de la Viena au reușit să activeze și să sporească considerabil forțele păcii și au pus în grea situație pregătirile guvernelor capitaliste pentru războiul atomic. În toate colțurile pămîntului a pătruns și a fost primit cu însuflețire acest apel al vieții, al păcii și al muncii pașnice și creatoare. Pînă și oamenii din cele mai ascunse ținuturi ale Africii și-au pus semnătura pe apelul de la Viena. El a răscolit toată planeta, trezind și mobilizînd, tot ceea ce este cinstit și sincer atașat păcii în omenire.

Politica consecventă de pace a Uniunii Sovietice și bine cunoscută de toate popoarele și ea ajută în mod decisiv acțiunii forțelor păcii de a ține în frîu puterile irresponsabile ale războiului și de a le face să dea înapoi în realizarea planurilor lor de înrobirea lumii.

În țara noastră apelul de la Viena a fost semnat de 10.368.222 cetățeni, adică de imensa majoritate a populației adulte. În orașul Brăila s-au ținut în cadrul acestor

acțiuni 121 adunări la care au participat peste 40.000 de persoane s-au rostit 456 cuvântări și s-au strîns 66.301 semnături pe apelul de la Viena.

Prin acest vot masiv pentru pace, împotriva pregătirii războiului atomic, poporul român își manifestă profundul lui atașament față de cauza păcii, totodată sprijinul lui neprecupețit față de politica externă a Partidului și Guvernului, politică responsabilă față de interesele sale vitale, consacrată păcii și colaborării internaționale.

Cît de curînd vor avea loc două mari evenimente: la 22-23 mai a. c., se va ține în țara noastră conferința națională de Luptă pentru Pace și la 22 iunie a. c., se va ține la Helsinki Adunarea Mondială a reprezentanților forțelor iubitoare de pace din lumea întreagă.

În cinstea acestor două mari evenimente, noi trebuie să venim cu noul reall-zări atît în domeniul luptei pentru pace, cît și în domeniul înfăptuirii cincinalului nostru.

În legătură cu subiectul tratat, i-au cuvîntul:

Dl. Ioan Mihordea din partea cultului adventist, de ziua a VII-a, care a spus: «Intreaga omenire este cuprinsă de dorința și voința de pace. Pericolul atomic e mare, nu se poate defini, lucru mărturisit chiar de savanții care se ocupă cu energia atomică. Tot atît de mare trebuie să fie și voința noastră de a salva pacea. Asemenea unui fluviu urias, curentul păcii cuprinde locuri și popoare diferite. Cultul adventist va continua să lupte mereu pentru pace».

Dl. Ivanov din partea cultului creștin de rit vechiu, a spus: «Simt o mare bucurie, față de rezultatul obținut cu semnăturile pe Apelul de la Viena. Acest rezultat este un semn că forțele păcii se întăresc, cîștigă întreaga conștiință a omenirii. Lăgărul păcii în frunte cu Uniunea Sovietică merge pe drumul cel bun care duce la victoria finală a păcii. Cultul ortodox de rit vechi și-a făcut datoria și continuă să și-o facă în slujba poporului și a păcii».

Dl. Stoicescu din partea cultului pentecostal, a spus: «Mai tare decît bomba atomică este dragostea de viață a oamenilor. Semnăturile puse pe apelul de la Viena să fie sprijinite prin muncă, iubire, și rugăciune».

Dl. Asiu din partea cultului baptist, declară: «Evenimentele internaționale arată că pacea este în primejdie. De aceea pacea trebuie întărită și apărată. Bomba atomică este o primejdie puternică, dar unitatea partizanilor păcii este mai mare și poate opri primejdia bombei atomice. Cultul baptist, spune vorbitorul, va lupta permanent și practic ca membrii cultului baptist să fie apărători ai păcii, să muncească cinstit pentru patrie, să trăiască în pace în familie și societate».

Pr. B. Falewschi din partea cultului romano-catolic, după ce remarcă folosul pe care-l au consfăturile interconfesionale, declară:

«După porunca lui Iisus care a adus lumina lumii, clericii și credincioșii catolici se angajează conștient în lupta pentru pace».

Din partea cultului ortodox au luat cuvîntul Preotul C. Noaptea și Preotul Gogu Sirbu, care printre altele au spus: «Preoțimea ortodoxă se angajează ca și pînă acum în lupta pentru apărarea păcii, ca fii ai Bisericii și ai Patriei. Preoții Brălleni au susținut campania de stringerea semnăturilor pe apelul dela Viena. Potrivit angajamentelor luate la consfătura din 9 februarie a.c., preoții bisericilor ortodoxe din orașul Brăila au vizitat sectoarele desemnate pentru stringerea de semnături pe apelul păcii, au ținut legătura cu școlile elementare unde s-au format echipele și au mers apoi pe teren cu echipele respective. În Comitetele de Luptă pentru Pace, în cadrul pastoral, prin vizite pastorale, prin predică, cateheze, prin convorbiri de la om la om, preoțimea ortodoxă a înțeles în mod conștient să slujească poporului, regimului nostru de democrație populară și păcii».

P. C. Protolereu Ștefan Cașaru încheind discuțiile, subliniază următoarele concluzii: «Consfătura de astăzi a arătat felul concret cum a lucrat fiecare cult în timpul desfășurării acțiunii de stringere de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii de la Viena și apoi hotărîrea fermă a tuturor de a duce mai departe succesele istorice obținute de forțele păcii în lupta lor pentru preîntîmpinarea declanșării unui război atomic. S-au rostit aici cuvinte minunate de frumoase despre pace. Cel mai frumos elogiu adus păcii, rămîne însă tot elogiuul faptei, elogiuul luptei dirze și permanente pentru menținerea și consolidarea ei în lume».

Lupta pentru Pace este acțiunea cea mai strălucită a veacului nostru și cea mai nobilă din toată istoria. În scurt timp ea a reușit să ridice ca un singur tot întreaga omenire. Entuziasmul popular imens cu care a fost întîmpinat ultimul Apel al Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, a prilejuit fîcării om cinstit întărirea convingerii că forțele care apără pacea în clipa de față sînt nesfrîșite, sînt nenumărate și ire-

zistibile, în mersul lor victorios. Am semnat cu toții Apelul de la Viena din dragostea ce o avem față de Pace, de viață și de bună starea întregii lumi. Alături de semnătura noastră și-au pus semnătura pe acest Apel și credincioșii noștri din îndemnul înțelept al Apostolului care spune: «Cine iubește viața și vrea să vadă zile bune, să urmeze Pacea și s-o apere». Noi iubim viața, iubim oamenii, indiferent de culoare și credință, iubim lumina, fericirea și progresul, și urmărim în același timp tot ceea ce este potrivnic acestora.

De aceea apărăm Pacea adevărată, sinceră, dreaptă și trainică împotriva tuturor uneltitorilor ei, acum demascați și de toată lumea știuți. Primejdiile care amenință Pacea sînt reale. Cîrmuitoarii țărilor din Apus, în dorința lor de a înrobi lumea sînt în stare să deslănțue aceste primejdii teribile, dacă nu sînt înfrinși la vreme. Pentru acest consid'erent cultele și credincioșii lor din R. P. R., s-au ridicat solidar și energic alături de sutele de milioane de oameni din lumea întreagă pentru zădărnicierea acestor planuri criminale. Succesul e posibil și trebuie să fie atins. Vestea pregătirii unui război atomic trebuie să curtemure conștiința fiecărui om cinstit, care-și iubește viața, familia și tot ceea ce-i este drag și scump. Distrugerile unui astfel de război depășesc cu mult ceea ce poate deduce imaginația noastră în această privință. Bomba atomică nu va face nici un fel de discriminare, ideologică, religioasă, socială sau rasială. Ea nimicește tot și toate. De aceea, în fața pericolului grav pe care-l reprezintă uneltirile cîrmuitoarelor de țări din Apus, în numele salvării păcii și a vieții pe pămînt să stăm toți împreună ca frații în această luptă măreață.

Lupta pentru Pace trebuie s-o împletim strîns cu lupta pentru înflorirea și întărirea patriei. Numai așa putem să aducem un serviciu real și puternic cauzei păcii. Iubirea de pace să respire adînc prin iubirea Patriei, pe care să o facem frumoașă, bogată, puternică și strălucitoare. Să urmărim exemplul muncitorilor și țăranilor, care semnînd Apelul de la Viena și-au luat angajamentul să mărească producția pentru înflorirea Patriei și belșugul poporului.

În cinstea conferinței naționale de luptă pentru pace care se va ține în mai a. c., și a Adunării Mondiale de la Helsinki din 22 iunie a. c., să sporim munca noastră de lămurire în mijlocul credincioșilor cu privire la problemele legate de energia atomică, de situația internațională, de posibilitatea coexistenței pașnice a tuturor popoarelor indiferent de sistemul politic căruia aparțin și de necesitatea sporirii capacității de apărare a țării noastre.

Consfătuirea s-a încheiat cu citirea și aprobarea unei moțiuni adresată Comitetului Permanent de Lupăt pentru Pace din țara noastră.

Pr. M. BLANARU

OFICIALE – ADMINISTRATIVE

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOI

PAROHII VACANTE

Se publică, spre a fi ocupate cu noi titulari, următoarele posturi de preot, cu termen pentru depunerea cererilor și actelor, 30 zile de la data apariției numărului prezent din «Glasul Bisericii»:

1. Parohia Țirgu, orașul Țirgoviște; parohie de categ. I-a cu 38 familii și postul extrabugetar (un singur preot).
2. Parohia Vîrfuri, raionul Pucioasa; parohie de categ. I-a, cu 625 familii, 1 singur preot, iar postul extrabugetar.
3. Parohia Ghizdaru, com. Ghizdaru, raionul Giurgiu, de categ. II-a; are 345 familii și postul extrabugetar (un singur preot).
4. Parohia Vărăști, raionul Călărași, categ. II-a; are 632 familii; postul este bugetar. În afară de paroh mai este și un preot cu îmbisericirea.
5. Parohia Gura Văii, raionul Ploești; categ. II-a, cu 425 familii, 1 post de preot extrabugetar, are și casă parohială.
6. Parohia Crovu, raionul Mihăilești; categ. II-a; 312 familii, un singur post bugetar de preot.
7. Parohia Fundata, raionul Slobozia, cu 327 familii; postul este extrabugetar.
8. Postul II de preot extrabugetar de la parohia Țigănești I, raionul Alexandria de categ. I, cu 779 familii. În afară de paroh mai este un preot cu îmbisericirea.

Cererile și actele cerute se vor depune, în termen la protoieria respectivă. Cererile depuse pe altă cale sau cu acte lipsă și neconforme dispozițiilor circularei nr. 8512/1954, nu vor fi luate în considerare.

MIȘCAREA PERSONALULUI

I. TRANSFERARI

a) Preoți și diaconi.

1. Temel nr. 233/955. Preotul Georgescu Traian de la parohia Vlahii, comuna Aliman, raionul Adam Kilsii, regiunea Constanța, se transferă la parohia Țândărel-Gară, raionul Fetești, pe data de 1 ianuarie 1955.

2. **Temel nr. 235/955.** Diaconul Stoenescu Ioan se transferă cu post cu tot, de la parohia Olteni, raionul T. Vladimirescu, București, la biserica Sf. Spiridon Nou, raionul N. Bălcescu, București, pe data de 1 ianuarie 1955.

3. **Temel nr. 1277/955.** Preotul Florea Dumitrescu de la parohia Odobeasca, raionul Rosiorii de Vede, se transferă la parohia Băduleasa, raionul Turnu Măgurele, pe data de 1 februarie 1955.

4. **Temel nr. 2663/955.** Preotul Tonciu Ioan, de la parohia Cerașu, raionul Teleaen, se transferă reciproc cu preotul Vlădescu Ștefan, de la parohia Măgurele, raionul Lenin, pe data de 1 februarie 1955.

5. **Temel nr. 3756/955.** Diaconul Spiridon V. Ilie de la biserica Boteanu, raionul Stalin, București, se transferă, cu post cu tot, la parohia Sf. Nicolae-Broșteni, raionul N. Bălcescu, București, pe data de 1 martie 1955.

6. **Temel nr. 3757/955.** Preotul Nicolae Gh. Popescu, de la parohia Ghizdaru, raionul Giurgiu, se transferă la parohia Petrești, raionul Crevedia, pe data de 1 martie 1955.

b) Cîntăreți.

1. **Temel nr. 2664/955.** Cîntărețul Fediuc Gheorghe de la parohia Precupeții Noi, raionul Stalin, București, se transferă cu post cu tot la parohia Sf. Nicolae Vlădica, raionul N. Bălcescu, București, pe data de 1 februarie 1955.

c) Personal administrativ și lucrători.

1. **Temel nr. 2364/955.** Dl. Roman Adam, timplar, de la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, se transferă la I.S.L.I.F., București, pe 15 februarie 1955.

2. **Temel nr. 814, 3304/955.** Dl. Horia Rudeanu se transferă din postul de revizor-contabil de la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, în post de șef de secție la Atelierele Institutului Biblic, Biroul Muncă și Salarii, pe data de 15 ianuarie 1955.

3. **Temel nr. 814, 334/955.** Dl. Dumitru Georgian, de la Ad-ția Patriarhală, se transferă la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, în postul de revizor-contabil, pe data de 15 ianuarie 1955.

II. NUMIRI, ANAGAJARI ȘI INCADRARI

a) Preoți și diaconi.

1. **Temel nr. 3548/955.** Preotul Zaharia Mănetulescu, inspector eparhial, se numește în postul de consilier ad-tiv la Sectorul Cultural-Social al Sf. Arhiepiscopiei a Bucureștilor, pe data de 1 martie 1955, încetindu-i pe aceeași dată angajarea în postul de inspector eparhial.

2. **Temel nr. 3548/955.** Preotul Virgil Godeanu de la biserica Hagiu, raionul 23 august, București, se numește în postul de inspector eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe data de 1 martie 1955.

3. **Temel nr. 19259/954.** Victor Popescu, licențiat în Teologie, în baza examenului de capacitate preoțească, a fost numit în postul de paroh al parohiei Gheboeni, raionul Tîrgoviște, și a primit hirotonia în post la data de 12 decembrie 1954.

4. **Temel nr. 1875, 2915/955.** Preotul Petre Alexandru, de la biserica Izvorul Nou din Capitală, prin Decizia nr. 4/955 a I.P.S. Patriarh Justinian se numește în funcțiunea de președinte al Consistoriului Eparhial București, pe data de 1 februarie 1955, iar supleantul Gh. Negru, de la parohia Mogoșoala, raionul Grivița Roșie, trece ca membru ordinar al Consistoriului, pe aceeași dată.

5. **Temel nr. 20249/954, 120/955.** Licențiatul în Teologie Iancu N. Mihai a fost numit și hirotonit diacon onorific pe seama bisericii Sf. Ecaterina din Capitală, pe data de 19 decembrie 1954.

6. **Temel nr. 20664/954.** Ierodiaconul Nicanor Motorga se numește în post de diacon la Catedrala Sf. Patriarhii, pe data de 15 decembrie 1954.

7. **Temel nr. 902/955.** Ierodiaconul Simon Tatu, de la Sf. Mînăstire Plumbuita se numește în post de preot la Sf. Mînăstire Antim din Capitală, pe data de 15 ianuarie 1955.

8. **Temel nr. 902/955.** Ierodiaconul Nifon Hristache se numește în post de preot la Sf. Mînăstire Cernica, raionul Brănești, pe data de 15 ianuarie 1955.

9. **Temel nr. 3758/955.** Ieromonahul Lazăr Geonea se numește în post de preot la Sf. Mînăstire Plumbuita, pe data de 1 martie 1955.

b) Cîntăreți.

1. **Temel nr. 896/955.** Cîntărețul Alexandru Bădăluță se angajează în post de cîntăreț la parohia Brezoianu, raionul Gh. Gheorghiu-Dej, pe data de 15 ian. 1955.

2. **Temel nr. 900/955.** Cîntărețul Ilie Popescu se angajează în postul de cîntăreț la parohia Sf. Vineri-Colentina, raionul 1 Mai, pe data de 15 ianuarie 1955.

c) **Personal administrativ și de îngrijire.**

1. **Temel nr. 899/955.** Dl. Munteanu Gheorghe se angajează în post de îngrijitor la Sf. Mînăstire Cheia, raionul Teleajen, pe data de 15 ianuarie 1955.

2. **Temel nr. 1685/955.** Sora Elena Pistol se angajează în post de îngrijitoare la Sf. Mînăstire Țigănești, pe data de 1 februarie 1955.

3. **Temel nr. 679/1103/955.** Dl. Const. Vasilescu se angajează în post de administrator de imobil și curier la Protolieria II Capitală, pe data de 15 ian. 1955.

4. **Temel nr. 1085/2901/955.** Pr. Vulcan Ioan de la parohia Sf. Atanasie din Ploești se angajează în post de referent la Protoieria Ploești, pe data de 1 ian. 1955.

5. **Temel nr. 2916/955.** Preotul Constantin Vasile de la parohia Balamuci, raionul Snagov, se angajează în postul de secretar la Protolieria raionului Snagov, pe data de 1 februarie 1955.

III. SCHIMBARI IN CONDUCEREA OFICIULUI PAROHIAL

1. **Temel nr. 2150/955.** Oficiul parohial al parohiei Mavrodin, raionul Alexandria, se încredințează preotului Teodor Păunescu, pe data de 15 februarie 1955.

2. **Temel nr. 2346/3310/955.** Oficiul parohial al parohiei Văcărești, raionul Tîrgoviște, se încredințează preotului Cristescu Petre, pe data de 1 martie 1955.

3. **Temel nr. 3845/955.** Oficiul parohial al parohiei Produlești, raionul Găești, se încredințează preotului Gh. I. Sandu, pe data de 1 martie 1955.

4. **Temel nr. 3845/955.** Oficiul parohial al parohiei Mogoșani, raionul Găești, se încredințează preotului Simion Guja, pe data de 1 martie 1955.

IV. DISTINCȚII

1. **Temel nr. 20856/954.** Preoții Alex. Delcea și Ioan Popescu-Runcu avînd o activitate excepțională, pe tot timpul cît vor funcționa în calitate de dirijori ai Coralei Preoților Capitalei vor purta semnele distinctive de Protopop, ca o deosebită prețuire a muncii depuse.

2. **Temel nr. 21175/954 și 3799/955.** Pentru activitate meritorie au fost distinși cu rangul de «Sachelar», preoții: Ionescu Traian de la parohia Pătroaia, raionul Găești; Ionescu Ioan de la parohia Vișina, raionul Găești; Eremia Gheorghe, de la parohia Sf. Trelme din Găești; Ionescu Nicolae de la parohia Trestieni, raionul Răcari.

V. DECESE

1. Preotul Preda Dobrescu de la parohia Drăcșănei, raionul Roșilor de Vede, a încetat din viață la 30 noiembrie 1954.

2. Preotul Gheorghe Ionescu de la parohia Spanțov, raionul Oitenița, a încetat din viață la 11 ianuarie 1955.

3. Preotul Gheorghe Popescu de la parohia Petrești, raionul Crevedia, a încetat din viață la 23 ianuarie 1955.

4. Preotul Popescu Grigore de la parohia Gorganu de Sus, raionul Topoloveni, a încetat din viață la 18 decembrie 1954.

VI. SCHIMBARI DE NUME LA PAROHII, INFILINȚARI ȘI DESFINȚARI DE POSTURI

1. **Temel nr. 20848/954.** Denumirea parohiei Adunați Butești, raionul Vida, s-a schimbat, dîndu-i-se numele de parohia «Silișteea», după denumirea satului Silișteea.

2. **Temel nr. 4214/955.** Se inființează parohia Ciocănești II, raionul Răcari, prin deslîpire de la parohia Ciocănești I, pe data de 1 martie 1955 și trece ca paroh al noii parohii preotul Dăscălescu Alexandru.

EPISCOPIA BUZĂULUI

POSTURI VACANTE

1. Parohia Sf. Gheorghe, orașul Buzău, cat. I bugetară.
2. Parohia Gura Aninoasei, raionul Buzău, cat. III nebugetară, post. I și II.
3. Parohia Pietroasa, raionul Panciu, cat. III nebugetară.
4. Parohia Spulber, raionul Vrancea, cat. III nebugetară.
5. Parohia Valea lui Lalu, raionul Beceni, cat. III nebugetară.

I. ANGAJARI CU SALARIU DIN BUGETUL STATULUI

Preoți.

Teimei nr. 9502/954. Preotul Ion Plăcintă de la Parohia Stilpu, raionul Buzău, se angajează pe data de 15 oct. 1954, ca preot bugetar.

Teimei nr. 10841/954. Preotul Cosma Alexandrescu de la parohia Sf. Nicolae, orașul Buzău, se angajează pe data de 1 nov. 1954 ca preot bugetar.

Personal ad-tiv și de serviciu.

Teimei nr. 11715/954. Preotul Eugen Văduva de la parohia Tuturor Sfinților, orașul Buzău, se angajează în postul de Protopop al raionului Buzău, pe data de 15 decembrie 1954.

Teimei nr. 10642/954. Dl. Iordache Ion, absolvent al Școlii de cîntăreți bisericești din Buzău, se angajează în postul de pedagog la Școala medie de cîntăreți bisericești din Buzău, pe data de 15 nov. 1954.

Teimei nr. 11716/954. D-na Zoia Boldeanu se angajează pe data de 31 dec. 1954 în postul de îngrijitoare la Sf. Mînăstire Cotești, raionul Focșani.

Teimei nr. 315/955. Dl. Nedelcu Iordache se angajează pe data de 1 dec. 1954 în postul de magazioner la Școala medie de cîntăreți bisericești, Buzău.

II. ANGAJARI CU SALARIU DIN FONDURI PROPRII

Teimei nr. 1331/955. Preotul Pavel Tașcă se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul de preot paroh al parohiei Blînzii, raionul Tecuci.

Teimei nr. 8483/954. Dl. Răduță Dumitru, absolvent al Școlii de cîntăreți, se angajează pe data de 15 martie 1954 în post de cîntăreț la parohia Fîntînele-Ungureni, raionul Mizil.

Teimei nr. 8283/954. Cîntărețul Apostol Gh. Ghidarcea se reîncadrează pe data de 1 sept. 1954 în postul I de cîntăreț de la parohia Virteșcoiu-Olteni, raionul Focșani.

Teimei nr. 10880/954. Absolventul Școlii de cîntăreți bisericești Petcu Gheorghe se angajează pe data de 15 oct. 1954 în postul II de cîntăreț de la parohia Cîrșanu, raionul Mizil.

Teimei nr. 11404/954. Absolventul Școlii de cîntăreți bisericești Neagu Vasile se angajează pe data de 1 dec. 1954 în postul I de cîntăreț de la parohia Movila Oii, raionul Pogoanele.

Teimei nr. 10790/954. Absolventul Școlii de cîntăreți bisericești Ioan M. Popa se angajează pe data de 1 ian. 1955 în postul I de cîntăreț de la parohia Valea Puțului, comuna Săpoca, raionul Buzău.

Teimei nr. 10240/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Suditu Stoica, se angajează pe data de 1 ian. 1955 în postul II de cîntăreț de la parohia Vadu Pașii, raionul Buzău.

Teimei nr. 663/955. Absolventul Școlii de cînt. bis. Popescu Constantin se angajează pe data de 1 sept. 1954 în postul I de cîntăreț de la parohia Mărăști, raionul Panciu.

Personal de serviciu.

Teimei nr. 9402/954. D-na Ion Ecaterina se angajează pe data de 10 oct. 1954 în postul de portar la Școala medie de cîntăreți bisericești, Buzău.

III. NUMIRI ONORIFICE

Cîntăreți.

Teimei nr. 10320/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Stoica Gheorghe se numește pe data de 1 nov. 1954 în postul II de cîntăreț onorific la parohia Dedulești, raionul R. Sărat.

Teimei nr. 10789/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Enache Gheorghe se numește pe data de 1 nov. 1954 în postul I de cîntăreț onorific la parohia Rubla, raionul R. Sărat.

Teimei nr. 7188/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Gheorghe Arsenie se numește pe data de 1 iulie 1954 în postul II de cîntăreț onorific de la parohia Mătești, raionul Buzău.

Teimei nr. 10119/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Dumitru Rotărescu se numește pe data de 1 dec. 1954 în postul II de cîntăreț onorific de la parohia Pie-traru, raionul Cislău.

Temel nr. 9038/954. Dl. Gheorghiiță Ion, cîntăreț asimilat, se numește pe data de 1 aprilie 1954 în postul II de cîntăreț onorific de la parohia Gugești, raionul Focșani.

Temel nr. 11525/954. Absolventul Școlii de cînt. bis. Murlacu Ion se numește pe data de 1 ian. 1955 în postul de cîntăreț onorific de la parohia Obdiți, raionul R. Sărat.

Temel nr. 9315/954. Cîntărețul pensionar C. Dima se numește pe data de 1 sept. 1954 în postul II de cîntăreț onorific de la parohia Orbeni II, raionul Adjud.

IV. TRANSFERARI

Preoți.

Temel nr. 785/955. Preotul Postolache Nic. de la parohia Blînzii, raionul Tecuci, se transferă cu postul său bugetar, pe data de 1 febr. 1955 la parohia Bou, raionul Adjud.

Cîntăreți.

Temel nr. 9768/954. Cîntărețul Mihai Stoian de la parohia Urlători, raionul Buzău, se transferă pe data de 1 nov. 1954 la parohia Tisăul de Jos, același raion.

Temel nr. 6229/954. Cîntărețul Ivana Constantin, de la parohia Pleșcoi, raionul Buzău, a fost transferat disciplinar pe data de 15 ian. 1955 la parohia Urlători, același raion.

Temel nr. 8321/954. Cîntărețul Harabagiu Nicolae de la parohia Spulber, raionul Vrancea, a fost transferat disciplinar pe data de 15 nov. 1954 în postul II de cîntăreț de la parohia Prahuda, același raion.

Temel nr. 10631/954. Cîntărețul Pandele Vasile de la parohia Valea Puțului, comuna Săpoca, raionul Buzău, se transferă pe data de 1 ian. 1955 în postul II de cîntăreț de la parohia Cernătești, același raion.

Temel nr. 7997/954. Cîntărețul Păun Postolache de la parohia Grebănu, raionul R. Sărat, se transferă pe data de 1 iulie 1954 în postul I de cîntăreț de la parohia Plevna Cristinești, același raion.

Temel nr. 11230/954. Cîntărețul Ilie Botez de la parohia Urechești, raionul Adjud, a fost transferat disciplinar pe data de 1 febr. 1955 la parohia Bilca, același raion.

V. DECESE

Preoți.

Temel nr. 10239/954. Preotul Ioan Beldie, de la parohia Bou, raionul Adjud, a decedat la 12 noiembrie 1954.

Temel nr. 10566/954. Preotul Dumitru Iacob de la parohia Gura Aninoasei, raionul Buzău, a încetat din viață la 17 noiembrie 1954.

Cîntăreți.

Temel nr. 10334/954. Cîntărețul Gh. Nicolau, de la parohia Ivești, raionul Li-ești, a decedat la 24 oct. 1954.

Temel nr. 11079/954. Cîntărețul Nicolae Sturzu de la parohia Șf. Gheorghe, orașul Buzău, a decedat la 5 decembrie 1954.

Temel nr. 10791/954. Cîntărețul pensionar Iorgu Mocanu de la parohia Izvoaranu, raionul Buzău, a decedat la 21 nov. 1954.

VI. DEMISII

Personal de serviciu.

Temel nr. 10370/954. Dl. Dumitru Vrabie, îngrijitor la Protopopiatul Focșani, a demisionat pe data de 1 decembrie 1954.

VII. PENSIONARI

Cîntăreți.

Temel nr. 9778/954. Cîntărețul Roșu V. Ioan de la parohia Mărăști, raionul Panciu, a fost pensionat pe data de 1 august 1954.

Temel nr. 10154/954. Cîntărețul Popa Sava, de la parohia Pădureni I, raionul Panciu, a fost pensionat pe data de 1 decembrie 1954.

ANGAJARI CU SALARIU DIN FONDURI PROPII

Preoți.

Temel nr. 1212/955. Pr. Simion Voinea se angajează pe data de 15 febr. 1955 în postul de preot paroh de la parohia Cățiașu, raionul Cislău.

Temel nr. 1098/955. Pr. Ion Năstase se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul de preot paroh de la parohia Nereju Mare, raionul Vrancea.

Cintăreți.

Temel nr. 9934/954. Dl. Manea Ioan, absolvent al ciclului I al Școlii de cintăreți bisericești, Buzău, se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul I de cintăreț de la parohia Vadu Roșca, raionul Liești.

Temel nr. 1600/955. Cintărețul Pavel Tachel se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul II de cintăreț de la parohia Furcenii Vechi, raionul Tecuci.

Temel nr. 586/955. Cintărețul Acomi Gheorghe se angajează pe data de 1 ian. 1955 în postul I de cintăreț de la parohia Jorăști, raionul Focșani.

Temel nr. 348/955. Dl. Similache Sandu, absolvent al ciclului I a Școala de cintăreți bisericești Buzău, se angajează pe data de 1 ian. 1955 în postul I de cintăreț de la parohia Negrilești, raionul Tecuci.

Temel nr. 1518/955. Cintărețul Popescu R. Ioan se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul I de cintăreț de la parohia Marginea Pădurii, raionul Mizil.

Temel nr. 2013/955. Absolventul școlii de cint. bis. Fillmon Gh. Vasile se angajează pe data de 1 febr. 1955 în postul I de cintăreț de la parohia Verdea, raionul Panciu.

Personal de serviciu.

Temel nr. 953/955. Dl. Tocmelea Dumitru se angajează pe data de 1 dec. 1954 în postul de îngrijitor de la Protopopiatul Tecuci.

NUMIRI ONORIFICE

Temel nr. 1837/955. Cintărețul pensionar Raicu Stan se numește pe data de 1 febr. 1955 în postul II de cintăreț onorific de la parohia Vadu Roșca, raionul Liești.

TRANSFERARI

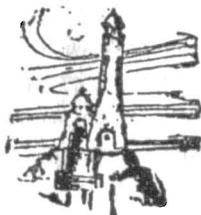
Temel nr. 1895/955. Cintărețul Voicu Marin se transferă pe data de 1 nov. 1954 din postul II de la parohia Ivești, raionul Liești, în postul I de la aceeași parohie.

DECESE

Temel nr. 2320/955. Pr. Alexandru Vasilescu, parohul parohiei Sf. Gheorghe din orașul Buzău, a decedat la 11 martie 1955.

DEMISII

Temel nr. 1787/955. Cintărețul Bradea Toader a demisionat pe data de 1 oct. 1954 din postul II de cintăreț de la parohia Adormirea din orașul Tecuci.

CUPRINSUL

Pagina

Pastorala I. P. S. Patriarh Justinian, cu prilejul Sfintei Invieri	131
Pastorala P. S. Episcop Antim al Buzăului cu prilejul Sfintei Invieri	136
Pastorala P. S. Episcop Chesarie al Dunării de jos cu prilejul Sfintei Invieri	140
Pr. Il. Dionisie, Rugăciune	145

INDRUMARI PASTORALE

Prof. Teodor M. Popescu, Însemnătatea creștină a Invierii Domnului	149
Pr. Gh. Iordăchescu, La duminica Samaritanilor	154
Prof. N. Chițescu, La Praznicul Sfintei Treimi	160
Pr. Const. Stălcu, Calea desăvârșirii la Sfinți	167
Pr. Conf. Al. I. Ciurea, Cuvînt la marele canon al Sfintului Andrei Criveanu	169

PENTRU APĂRAREA PĂCII

Pr. Al. Ionescu, Tot mai multe semnături pe Apel	173
--	-----

STUDII

Pr. Prof. Ioan G. Coman, Economia Invierii Domnului în predicile pascale ale Sf. Grigorie de Nazianz și Sf. Grigorie de Nissa	177
Protos. Emilian Birdaș, Stavropighia în Dreptul Bisericesc	186
Magistrand Gh. Alexe, Despre folklorul românesc	198
Arhim. Melchisedec Suparschi, Temeiurile biblice ale vieții de obște	203
Pr. Gabriel Cocora, O sută de ani de la tipărirea Bibliei de Buzău	211
Diac. Prof. Em. Vasilescu, Cultul musulman în R. P. R.	216
Pr. Prof. Ene Braniște, Indrumări tipiconale și liturgice pentru anul 1955	219

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

— Clerul Capitalei adresează I. P. S. Patriarh Justinian urări, cu prilejul Sf. Invieri	226
Redacția, Conferințele Protopopești de orientare	231
Pr. Al. Vlaiculescu, Conferința interconfesională din Ploiești	234
— Pomenirea Prof. Gh. Arghiropol	237
Asistent, Solemnitatea înmormîntării P. S. Arhleru Dr. Veniamin Pocitan	238
Asistent, † Preotul pensionar Teodor Caminschi	241

EPISCOPIA BUZĂULUI

Pr. Th. Rotaru, Ședința Adunării Eparhiale a Sfintei Episcopii a Buzăului	241
Pr. Th. Rotaru, Reprezentanții cultului din Raionul Buzău au semnat Apelul	244

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

Pr. M. Bănanu, Conferințe interconfesionale	248
---	-----

OFICIALE ADMINISTRATIVE

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

Parohii vacante	252
Mișcarea personalului	252

EPISCOPIA BUZĂULUI

Posturi vacante	254
Mișcarea personalului	256

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MIȘIUNE ORTODOXĂ
1955